

[14.] **3. Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.** Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 33,750 kronor.

Riksmarskalksämberet har i sin skrivelse den 31 augusti 1942 i enlighet med förslag av ståthållarämbetet å Stockholms slott hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med ett till 36,000 kronor förhöjt belopp samt att det under nästa punkt upptagna förstärkningsanslaget av 34,750 kronor måtte höjas till 35,000 kronor. I riksmarskalksämberets förenämnda skrivelse ävensom i en skrivelse, som ämbetet den 15 december 1942 avlåtit i anledning av en inom finansdepartementet upprättad, den 27 oktober 1942 dagtecknad promemoria angående vissa anslag under första huvudtiteln, ha till stöd härför i första hand åberopats ökade utgifter för kristillägg, som utginge till personal inom slottsstaten med Kungl. Maj:ts medgivande och i överensstämmelse med gällande statliga bestämmelser. Vidare har åberopats, att någon ökning av vissa pensioner befunnits nödvändig samt att anslagen sedan ett flertal år varit otillräckliga för vinterrenhållningens ombesörjande på ett fullt tillfredsställande sätt.

I särskild skrivelse den 31 augusti 1942 har riksmarskalksämberet härjämte hemställt om medel för täckande av merkostnad under förevarande båda anslag dels för budgetåret 1941/42 med 1,680 kronor 43 öre, dels ock för det löpande budgetåret med 2,500 kronor.

Till sistnämnda framställning torde jag få återkomma vid anmälan senare *Departements-*
i dag av fråga om anslag å tilläggsstat för budgetåret 1942/43. Anslaget till *chefen.*
polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott torde böra upptagas med oförändrat belopp. Förstärkningsanslaget torde, med hänsyn till den av levnadskostnadernas stegring betingade ökningen i medelsbehovet, böra uppräknas till 36,750 kronor.

Under denna punkt får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid*
Stockholms slott för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag
av kronor 33,750.

[15.] **4. Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.** Åberopande vad jag anförte under föregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhåll-*
ning samt brandväsendet vid Stockholms slott för budgetåret
1943/44 anvisa ett anslag av kronor 36,750.

[16.] **5. Underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott, reservationsanslag.** För underhåll m. m. av följande kungl. lustslott, nämligen Drottningholms, Gripsholms, Ulriksdals, Haga, Strömsholms, Rosersbergs

och Tullgarns slott, är i riksstaten för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 45,000 kronor. Till detta anslag har, enligt av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens medgivande meddelad föreskrift, av Djurgårdskassans befintliga överskottsmedel överförts ett belopp av 125,000 kronor.

Förutom slottens egna inkomster och bidrag å 36,000 kronor av grusförsäljningsmedel står sålunda under löpande budgetår ett belopp av sammanlagt 170,000 kronor till förfogande för underhåll m. m. av ifrågavarande lustslott. Fördelningen av detta belopp de olika slotten emellan framgår av följande uppställning:

Drottningholms slott		kronor	55,000
Gripsholms	»	»	23,800
Ulriksdals	»	»	7,000
Haga	»	»	20,000
Strömsholms	»	»	6,000
Rosersbergs	»	»	—
Tullgarns	»	»	58,200

Summa kronor 170,000.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår, sådana dessa fullföljts i förenämnda skrivelse den 15 december 1942, har *riksmarskalksämberet* med ledning av framställningar från ståthållarämbetena för lustslotten beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag. I följande sammanställning angivas de slutsummor, å vilka de olika slottsstaterna enligt riksmarskalksämberets mening kunna beräknas balansera.

	Staten för budgetåret 1941/42 kronor	Staten för budgetåret 1942/43 kronor	Föreslagen stat för budgetåret 1943/44 kronor
Drottningholms slott	179,700	184,500	199,650
Gripsholms »	77,300	89,600	87,600
Ulriksdals »	74,890	82,940	107,746
Haga »	74,000	80,155	80,155
Strömsholms »	9,200	9,600	9,600
Rosersbergs »	25,260	32,560	32,560
Tullgarns »	68,200	68,200	70,000
Summa kronor	508,550	547,555	587,311.

För täckande av de i statförslagen för nästa budgetår upptagna underskotten i fråga om de särskilda lustslotten har riksmarskalksämberet föreslagit anvisande av följande belopp, nämligen för Drottningholms slott 66,650 kronor, för Gripsholms slott 22,500 kronor, för Ulriksdals slott 48,196 kronor, för Haga slott 20,000 kronor, för Strömsholms slott 6,000 kronor och för Tullgarns slott 55,000 kronor, eller sammanlagt 218,346 kronor. Beträffande Rosersbergs slott har räknats med ett överskott av 7,500 kronor, vilket tillförts Gripsholms slottskassa. Vidare har bland inkomsterna i förslaget till stat för Haga slott under benämningen intressemedel likom för innevarande

budgetår upptagits 10,928 kronor, utgörande ränteavkastning av Haga slotts försäljningsmedels fond.

I förslaget till stat för Drottningholms slott har riksmarskalksämbetet upptagit ett belopp av 8,650 kronor till bestridande av underskott för Drottningholms teatermuseum. Inträdesavgifterna vid museet kunde nämligen, sedan turistströmmen numera sinat, icke längre täcka driftkostnaderna för det samma.

I staten för Ulriksdals slott för innevarande budgetår ingår ett utgiftsbelopp å 11,394 kronor för byggnaders underhåll. I riksmarskalksämbetets skrivelse den 31 augusti 1942 har detta föreslagits höjt till 20,674 kronor och i ämbetets skrivelse den 15 december 1942 föreslagits ytterligare höjt till 30,000 kronor. Till stöd för sistnämnda beräkning har åberopats ett av intendenten i byggnadsstyrelsen K. Bildmark den 22 oktober 1942 avgivet utlåtande angående kostnaden för årsunderhållet av Ulriksdals slott och av Ulriksdals kungsgård tillhörande byggnader, vari med utgångspunkt från volymen av bostadshus och ekonomibyggnader m. m. det skäliga årsunderhållet beräknats till 25,000 kronor vid 1935 års prisläge. För budgetåret 1943/44 borde denna summa, med hänsyn till att byggnadsstyrelsens index för reparationer för år 1942 vore 145 med år 1935 som basår, uppräknas till 36,000 kronor.

I riksmarskalksämbetets skrivelse den 15 december 1942 är intaget ett inom Djurgårdsförvaltningen uppgjort statförslag för Djurgårdskassan för budgetåret 1943/44. I förslaget förutsättes, att av kassans överskottsmedel ett belopp av 135,000 kronor, eller 10,000 kronor mer än för innevarande budgetår, skall för budgetåret 1943/44 lämnas såsom bidrag till de kungl. lustslottens underhåll. Under denna förutsättning har i statförslaget beräknats, att Djurgårdskassans behållning den 1 juli 1944 skall utgöra 15,800 kronor.

I en vid riksmarskalksämbetets sistnämnda skrivelse fogad framställning av den 16 november 1942 ha från Djurgårdsförvaltningens sida framhållits vissa synpunkter i anledning av att i finansdepartementets omförmälda promemoria ifrågasatts en uppräkning av Djurgårdskassans ifrågavarande bidrag till högre belopp än 135,000 kronor. Härvid har framhållits bland annat följande:

Visserligen hade Djurgårdskassans årliga utgifter för återbetalning av ett lån från 1924 nedgått från 45,000 kronor under budgetåret 1941/42 till 24,944 kronor under innevarande budgetår, varefter skulden vore slutligt likviderad. Emellertid hade kassans inkomster från den under statskontorets förvaltning stående Djurgårdsfonden successivt nedgått genom att fonden under de senare åren omplacerats i värdepapper med lägre ränta. Ifrågavarande inkomster, som 1935 uppgått till 87,510 kronor, hade år 1940 sjunkit till 64,036 kronor, år 1941 till 61,844 kronor och år 1942 till 61,784 kronor. Vidare hade timavlöningen till arbetare vid Djurgårdsförvaltningen sedan den 1 januari 1939 ökat från 1 krona 45 öre till 1 krona 82 öre, vilket innebure en årlig merutgift på cirka 30,000 kronor. Från Djurgårdskassan utgående avlöningar till tjänstemän m. fl. hade till följd av levnadskostnadsstegringen ökat med 20,000 kronor sedan den 1 januari 1939.

Djurgårdskassans årligen uppkommande överskott berodde dels på oför-

utsedda inkomstökningar vid tillfälliga markupplåtelser samt vid försäljning av virke, ved, trädgårdsalster m. m., dels på minskade utgifter till följd av oväntat gynnsamma väderleksförhållanden, begränsningar i inventarieanskaffning, lägre skatter än beräknat samt iakttagande av största sparsamhet.

Enär en nedsättning i arrendebeloppen, nu 66,910 kronor, för de restauranger som arrenderade mark av Djurgårdsförvaltningen kunde befaras bli nödvändig den 1 april 1944, då ny regleringsperiod för ifrågavarande arrenden komme att taga sin början samt enär tillräckligt rörelsekapital borde stå till Djurgårdsförvaltningens förfogande, syntes beslut om eventuell ytterligare ökning i bidraget från Djurgårdskassan böra anstå till budgetåret 1945/46.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har riksmarskalksämbetet hemställt dels att för nästa budgetår måtte anvisas ett anslag av (218,346 — 135,000 =) 83,346 kronor till underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott, dels ock att av Djurgårdskassans överskottsmedel måtte till anslaget överföras 135,000 kronor.

I särskild skrivelse den 31 augusti 1942 har riksmarskalksämbetet hemställt om anvisande av ett obetecknat anslag å 20,000 kronor till oförutsedda reparationer och ombyggnader å de kungl. slotten.

*Departements-
chefen.*

Medan utöver slottens egna inkomster ett belopp av 206,000 kronor står till ståthållarämbetenas förfogande för slottens underhåll under innevarande budgetår, har riksmarskalksämbetet för budgetåret 1943/44 räknat med ett motsvarande medelsbehov av 218,346 kronor.

Vad beträffar den i statförslaget för Drottningholms slott upptagna utgiftsposten, 8,650 kronor, för Drottningholms teatermuseum är jag för närvarande icke beredd att taga ställning till principfrågan om museiverksamhetens samhörighet med de i slottsförvaltningen ingående uppgifterna. Om det vid denna frågas prövning skulle befinnas, att museiverksamheten bör betraktas som ett led i slottsförvaltningen, återstår en närmare budgetmässig granskning av de olika utgifterna för verksamheten. Med hänsyn till att teaterbyggnaden med inredning och inventarier hör till slottsegendomen synes det emellertid i varje fall rimligt att åtgärder från statens sida vidtagas för ekonomisk reglering av museiverksamheten. För nästa budgetår torde det tillskott, som befinnes nödvändigt för verksamhetens finansiering, provisoriskt få beredas av medel från Haga slotts försäljningsmedels fond. Sedermera torde, efter utredning i nyss angivna hänseende, frågan om inkomsterna och utgifterna för teatermuseet böra uppföras i staten för Drottningholms slott få upptagas till prövning.

Därest riksdagen ej däremot framställer erinran, torde således föreskrift böra meddelas om erforderligt tillskott för budgetåret 1943/44 av grusförsäljningsmedel till teatermuseets verksamhet. I förhållande till riksmarskalksämbetets anslagsäskanden till underhåll av Drottningholms slott uppkommer under denna förutsättning en minskning med 8,650 kronor.

Vad angår den i staten för Ulriksdals slott för budgetåret 1943/44 uppförda utgiftsposten till byggnaders underhåll synes en höjning påkallad i förhållande till postens storlek för innevarande budgetår. Med hänsyn till

den återhållsamhet, som tillämpas vid beräkningen av reparations- och underhållskostnader för det å statens allmänna fastighetsfond uppförda byggnadsbeståndet, kan jag icke förorda, att posten upptages till högre belopp än 17,000 kronor, vilket redan det innebär en förhöjning med 50 procent i förhållande till nu gällande stat. Därigenom uppkommer en sänkning av 13,000 kronor i förhållande till riksmarskalksämhetets senaste anslagsäskande. Enär jag vid anmälan senare i dag av fråga om anslag å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 kommer att föreslå anvisande av 105,000 kronor till täckande av kostnaderna för visst byggnadsföretag vid Ulriksdal, varigenom till 8,000 kronor uppgående utgifter för amortering och förräntning av lån för byggnadsföretaget skulle bortfalla, finner jag bidraget till Ulriksdals slott kunna nedsättas ytterligare med sistnämnda belopp.

Från Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedels fonder torde för nästa budgetår, utöver omförmälda bidrag till Drottningholms teatermuseum, böra utgå tillhopa 25,000 kronor såsom tillskott till de kungl. lustslottens underhåll. Det torde sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, hur stor andel av sistnämnda belopp, som skall bestridas från vardera fonden.

Åtminstone under senare år har Djurgårdskassans överskott uppgått till väsentligt större belopp än vad man i staterna beräknat. Sålunda uppgick kassans behållning den 30 juni 1941 till 66,088 kronor mer än beräknat och den 30 juni 1942 till 64,890 kronor mer än beräknat. Med hänsyn härtill ävensom till den omständigheten, att för kassan under nästa budgetår bortfalla kostnaderna för ett lån, som förorsakat kassan årliga utgifter av 45,000 kronor intill löpande budgetår, då slutlikvid erlagts med i runt tal 25,000 kronor, torde utrymme finnas att från och med nästa budgetår höja kassans bidrag till slottens underhåll till 150,000 kronor eller 15,000 kronor mer än vad riksmarskalksämhetet föreslagit.

Behovet av anslagsmedel under förevarande punkt bör med ledning av vad sålunda anförts beräknas till (218,346 — 8,650 — 13,000 — 8,000 — 25,000 — 150,000 =) i runt tal 14,000 kronor.

Medelstildelningen för innevarande budgetår utgör 206,000 kronor, varav 45,000 kronor anslagsmedel, 36,000 kronor grusförsäljningsmedel och 125,000 kronor tillskott från Djurgårdskassan. För nästa budgetår skulle i enlighet med vad jag här föreslagit medelstildelningen, fransett tillskottet till Drottningholms teatermuseum, utgöra 189,000 kronor, varav 14,000 kronor anslagsmedel, 25,000 kronor grusförsäljningsmedel och 150,000 kronor tillskott från Djurgårdskassan. Till minskningen i förhållande till innevarande budgetår, 17,000 kronor, har bidragit att i anslagsäskandena räknats med vissa jämkningar i de olika slottsstaternas inkomst- och utgiftsposter.

I nuvarande läge kan jag icke tillstyrka riksmarskalksämhetets förslag om upptagande å riksstaten av ett särskilt anslag av 20,000 kronor till oförutsedda reparationer och ombyggnader.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av kronor 14,000;

dels ock medgiva, att av Djurgårdskassans överskottsmedel må under budgetåret 1943/44 till förenämnda anslag överföras ett belopp av 150,000 kronor.

Vid bifall till de av mig framställda förslagen kommer första huvudtitelnslutsumma för budgetåret 1943/44 att uppgå till 1,777,900 kronor, innebärande i förhållande till riksstaten för budgetåret 1942/43 en minskning av 119,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Mats Lemne.

Register

till

Första huvudtiteln för budgetåret 1943/44.

A. Kungl. hovstaten.

Sid.		Kronor
1	Kungl. Maj:ts hovhållning.....	800,000
1	Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.....	150,000
2	Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan.....	192,000
2	Förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning m. m.....	125,000
2	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland.....	26,000
2	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke.....	26,000
2	Ved och kol för de kungl. hoven.....	50,000
3	Täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven.....	95,000
3	Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.....	56,400
3	Förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.....	25,000
4	Kungl. hovstallets utfodring.....	45,000
	Säger för kungl. hovstaten	1,590,400

B. Kungl. slottsstaten.

4	Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader.....	63,000
4	Förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader.....	40,000
5	Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.....	33,750
5	Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.....	36,750
5	Underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott.....	14,000
	Säger för kungl. slottsstaten	187,500
	Summa	1,777,900.

Bilaga till

1943 års statsverksproposition.

Andra huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementetsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, redogör för de frågor som tillhöra regleringen för budgetåret 1943/44 av utgifterna under rikstatsens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet, och anför därvid följande.

A. Justitiedepartementet m. m.

[1.] **1. Avlöningar till statsråden utan departement m. m., förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 150,000 kronor och disponeras enligt en för budgetåret 1941/42 fastställd stat, vilken enligt beslut av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 skall gälla tills vidare (statsliggaren sid. 107). Såvitt nu kan bedömas saknas anledning att för nästkommande budgetår vidtaga förändring i anslagsbeloppet (jfr II ht. 1942 sid. 2).

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till statsråden utan departement m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 150,000.

[2.] **2. Justitiedepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Justitiedepartementets avlöningsanslag är i gällande riksstat uppfört med 279,000 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat för departementet har fastställts av Kungl. Maj:t den 6 juni 1941 (statsliggaren sid. 107 f.).

I fjolårets statsverksproposition (II ht. sid. 2 f.) erinrade jag om att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagit, att, i likhet med vad redan vore fallet inom så gott som samtliga statsdepartement, även för justitiedepartementets del måtte inrättas en befattning såsom kansliskrivare i lönegraden A 11. Jag framhöll i anslutning därtill, att en kansliskrivarebefattning vore i synnerlig grad av behovet påkallad för utförande å statssekreteraravdelningen av vissa särskilt kvalificerade göromål, bland annat en arkivaries och byråregistrators. Med hänsyn till det statsfinansiella läget fann jag mig emellertid nödsakad att avstå från att framställa något yrkande härutinnan. Av samma skäl kunde ett i och för sig önskvärt överförande till ordinarie stat av två extra ordinarie kontorsbiträden icke äga rum. Då den statsfinansiella situationen icke undergått någon förändring till det bättre, är jag alltjämt förhindrad framlägga förslag i berörda hänseenden.

Under senare år har departementets arbetsbörda ökat i betydande omfattning. Ökningen är mest framträdande i fråga om ärenden rörande utlänningsars övervakande, vissa tryckfrihetsärenden samt ärenden angående giftermålsdispens och ändring av släktnamn. Sammanlagda antalet dylika ärenden, som inkommit under ett vart av åren 1937—1942, uppgick till resp. 3,806, 4,322, 5,697, 4,777, 6,313 och 8,229. Det totala antalet ärenden å departementets kansliavdelning utgjorde under samma tid resp. 5,979, 6,729, 8,192, 7,225, 10,163 och 10,711. På grund av denna stegring är departementets nuvarande biträdespersonal otillräcklig. Då behov framför allt föreligger av ett biträde med förutsättningar att självständigt utföra vissa kvalificerade göromål, föreslår jag att för förstärkning av nämnda personal inrättas en extra ordinarie kanslibiträdestjänst. Kostnaderna för en dylik tjänst bliva enligt vanliga beräkningsgrunder 3,300 kronor. Den i departementets avlöningsstat uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, nu upptagen med 63,000 kronor, skulle alltså höjas med förstnämnda belopp till 66,300 kronor. För avjämning av anslagets slutsumma kan emellertid anslagsposten till rörligt tillägg, som för sistförflutna budgetår utvisar besparing, sänkas med 300 kronor till 32,700 kronor. Nettoökningen å anslaget skulle alltså bliva 3,000 kronor och anslagssumman 282,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor 24,000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	» 159,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 66,300
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 32,700

Summa kronor 282,000;

*dels ock till Justitiedepartementet: Avlö-
ningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 282,000.*

[3.] **3. Justitiedepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Från detta anslag bestridas, förutom justitiedepartementets omkostnader, jämväl statsrådsberedningens och lagrådets expenskostnader ävensom vissa reseersättningar. Anslaget nedsattes av 1940 års lagtima riksdag från 75,500 kronor till 71,000 kronor och av 1941 års riksdag med ytterligare 4,000 kronor till 67,000 kronor. I gällande riksstat är anslaget höjt till 69,600 kronor.

Den för anslagets disponerande gällande omkostnadsstaten, vilken fastställts av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 (statsliggaren sid. 108), upptager, bland annat, en anslagspost till sjukvård m. m. å förslagsvis 600 kronor och en anslagspost till expenser å förslagsvis 56,000 kronor. Sistnämnda belopp har fördelats med förslagsvis 6,400 kronor till bränsle, lyse och vatten samt förslagsvis 49,600 kronor till övriga expenser, därav högst 45,600 kronor till expenser för eget behov.

Utgifterna för sjukvård m. m. ha under de båda senast förflutna budgetåren hållit sig omkring 1,000 kronor. Posten synes därför böra uppräknas till detta belopp, vilket skulle innebära en höjning med 400 kronor. Även det för bränsle, lyse och vatten avsedda beloppet har, oaktat det för innevarande budgetår höjts med 1,000 kronor, visat sig för lågt beräknat. Ifrågavarande utgifter uppgingo nämligen under budgetåret 1941/42 till i runt tal 10,500 kronor. En höjning med åtminstone 1,100 kronor till 7,500 kronor är därför motiverad. Vad angår delposten till expenser för eget behov har denna med Kungl. Maj:ts medgivande överskridits med relativt betydande belopp såväl under budgetåret 1940/41 som under senast förflutna budgetår. Detta beror till stor del på att posten under dessa år belastats med vissa engångskostnader. De löpande utgifter, vilka skola bestridas från posten, äro emellertid av den storleksordning att en höjning av dess nuvarande belopp torde vara ofrånkomlig. En uppräkning bör därför ske med förslagsvis 4,400 kronor till 50,000 kronor. Då någon ändring beträffande anslaget i övrigt icke är att vidtaga, skulle ökningen å anslaget i sin helhet bliva $(400 + 1,100 + 4,400)$ 5,900 kronor och anslagets slutsumma uppföras med 75,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*att till Justitiedepartementet: Omkostnader
för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsan-
slag av kronor 75,500.*

[4.] **4. Justitiedepartementet: Svensk författningssamling, förslagsanslag.** Detta anslag har under de senaste åren upprepade gånger höjts. Från att tidigare ha varit uppfört med 90,000 kronor, höjdes det för budgetåret 1938/39 till 100,000 kronor, för budgetåret 1941/42 till 150,000 kronor samt

för innevarande budgetår till 200,000 kronor. Under de tre budgetåren närmast före krigsutbrottet uppgingo utgifterna å anslaget till resp. 103,900 kronor, 189,700 kronor och 138,600 kronor. Därefter steg belastningen och utgjorde under 1939/40 217,700 kronor och under 1940/41 205,200 kronor. Enligt den senast föreliggande budgetredovisningen ha utgifterna under budgetåret 1941/42 stannat vid 159,700 kronor. Denna nedgång är emellertid blott skenbar, ty ett utgiftsbelopp å 36,600 kronor, som hänför sig till budgetåret 1941/42, har i stället påförts innevarande års anslag.

Rörande anledningen till de nuvarande höga kostnaderna för författningssamlingen och de åtgärder, som vidtagits för att begränsa utgifterna, hänvisas till den redogörelse härför som lämnades i fjolårets statsverksproposition (II ht. sid. 4). Under nästa budgetår torde anslaget böra bibehållas vid nu utgående belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitiedepartementet: Svensk författningssamling* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 200,000.

[5.] **5. Lagberedningen, reservationsanslag.** Anslaget sänktes av 1941 års riksdag från 80,000 kronor till 70,000 kronor och av 1942 års riksdag ytterligare till 45,000 kronor. Denna betydande nedskärning av anslagsbeloppet möjliggjordes därigenom att beredningens sammansättning — sedan förslaget rörande ny aktiebolagslagstiftning avlämnats — kunnat tillsvidare begränsas till att omfatta, förutom ordförande och sekreterare, en ledamot mot tidigare tre ledamöter. Beredningen är nu sysselsatt med att behandla frågan om en reform av jordabalken.

Å anslaget förefanns från budgetåret 1941/42 en reservation å 30,600 kronor. För innevarande budgetår har medelsåtgången beräknats till 61,600 kronor. Vid ingången av budgetåret 1943/44 skulle sålunda kunna beräknas föreligga en reservation av 14,000 kronor. Med hänsyn härtill och om utgifterna något begränsas, kan anslagsbehovet för nästa budgetår — under förutsättning att beredningens sammansättning är oförändrad — uppskattas till samma belopp som i gällande stat eller 45,000 kronor.

Rörande sin verksamhet under år 1942 har lagberedningen avgivit en redogörelse, vilken torde få såsom bilaga (A) fogas vid statsrådsprotokollet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lagberedningen* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 45,000.

[6.] **6. Processlagberedningen, reservationsanslag.** Detta anslag höjdes av 1942 års riksdag från 60,000 kronor till 70,000 kronor. Budgetredovisningen för budgetåret 1941/42 utvisar en reservation till innevarande budgetår å 3,600 kronor. Anledningen till att besparing å anslaget uppstod var, att två av beredningens ledamöter under vissa tider av året på grund av särskilda uppdrag åtnjöto avlöning från annat anslag. Hade så ej varit fallet, skulle i stället ha uppstått en brist å förevarande anslag av omkring 9,000 kronor.

För nästa budgetår kunna de löpande utgifterna för beredningens verksamhet beräknas till i runt tal 71,600 kronor. Härtill komma eventuellt tryckningskostnader. Anledning föreligger därför ej att vidtaga någon förändring beträffande anslagsbeloppets storlek.

Ny rättegångsbalk har utfärdats den 18 juli 1942 (svensk förf.-samling nr 740) att träda i kraft vid tidpunkt som Konungen och riksdagen bestämma.

Processlagberedningen har lämnat en redogörelse rörande sin verksamhet under år 1942, vilken torde få såsom bilaga (B) fogas vid statsrådsprotokollet.

Beträffande beredningens återstående arbetsuppgifter tillåter jag mig hänvisa till vad jag anförde till statsrådsprotokollet vid anmälan den 14 mars 1941 av frågan om processlagberedningens fortsatta verksamhet till förberedande av rättegångsväsendets reformering (statens off. utredn. 1941: 7).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Processlagberedningen* för budget-
året 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 70,000.

[7.] **7. Ombuden för tillsyn å tryckta skrifter, förslagsanslag.** Detta anslag, som tidigare utgått med 16,000 kronor, är i gällande riksstat uppfört med 20,000 kronor.

Med anledning av de ändrade principer beträffande förordnande av ombud för tryckfrihetens övervakande, som antagits i samband med 1941 års lagstiftning rörande nya ansvarighetsregler för tryckfrihetsbrott, har en rationalisering genomförts beträffande ombudsorganisationen. Från och med den 1 juli 1941 indrogos sålunda ombuden på ett stort antal orter, där endast mindre tryckerier finnas, och dessa ombuds övervakningsskyldighet överflyttades på ombuden i vederbörande länsresidensstäder. På grund härav och då jämväl övriga ombudsarvoden i stor utsträckning voro i behov av översyn har, i enlighet med vad som förutsattes då anslag för nu ifrågavarande ändamål senast äskades hos riksdagen (jfr II ht. 1942 sid. 6), en allmän omreglering av arvodesbeloppen genomförts från och med innevarande budgetår. Rörande de sålunda fastställda arvoden hänvisas till statsliggaren (sid. 110). Mellan anslagsbeloppet och summan av dessa fasta arvoden finnes för närvarande en marginal på i runt tal 3,500 kronor. Detta belopp är avsett för tillfälliga tilläggsarvoden till sådana ombud, som på grund av rådande förhållanden erhållit en extraordinär ökning i arbetsbördan, samt för arvoden

till biträden åt sådana ombud. Anslaget torde för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombuden för tillsyn å tryckta skrifter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 20,000.

B. Justitiekanslersämbetet.

[8.] 1. **Justitiekanslersämbetet: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 82,000 kronor.

Personalförteckning för justitiekanslersämbetet har fastställts av Kungl. Maj:t den 31 mars 1939 (statsliggaren sid. 111). Den 15 maj 1942 har Kungl. Maj:t vidare fastställt följande avlöningsstat för ämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 50,900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 21,900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 9,200
Summa kronor 82,000.	

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *justitiekanslersämbetet* framlagt förslag till avlöningsstat för ämbetet under nästkommande budgetår. Ämbetet har därvid föreslagit en höjning av anslagsposten *avlöningar till icke-ordinarie personal* med 2,600 kronor till 24,500 kronor. Denna höjning motiveras med att medel synts böra beräknas för partiell tjänstledighet för justitiekanslern under längre tid nästa budgetår än under det nu löpande. Härom anföres närmare:

I den specificerade beräkning, som av ämbetet avlämnades hösten 1941, kalkylerades med sådan ledighet under 45 dagar. Då under det nyss tilländalupna budgetåret ledigheten uppgått till 107 dagar, hava medel nu upptagits för ytterligare 25 dagar utöver det senast beräknade eller för tillhoppa 70 dagar. Härvid har hänsyn även tagits till justitiekanslerns åligganden såsom ordförande i nämnden för antagande av aspiranter å landsfiskalstjänst. För avhållande av sammanträden med nämnden samt dessas förberedande m. m. torde justitiekanslern vara i behov av tjänstledighet under åtskilliga dagar om året, förslagsvis 10. Vid tjänstledighet av denna anledning avstår justitiekanslern från avlöningsförmånerna och erhåller gottgörelse härför från annat anslag.

Övriga poster i avlöningsstaten ha i stället sänkts, posten *avlöningar till ordinarie tjänstemän* med 1,200 kronor till 49,700 kronor

och posten rörligt tillägg med 200 kronor till 9,000 kronor. Sänkningen av dessa båda poster sammanhänger med att den nuvarande byråchefen hos ämbetet beräknas avgå med utgången av januari månad 1944.

Anslaget i dess helhet skulle enligt det sagda ökas med (2,600 — 1,200 — 200) 1,200 kronor till 83,200 kronor.

På grund av den betydande arbetsbörda, som åvilar justitiekanslersämbetet, är det stundom erforderligt att bereda justitiekanslern partiell ledighet. För brådskande och vidlyftiga utredningsarbeten av mera extraordinär natur liksom för handläggning av fullföljds mål av vidlyftig och invecklad beskaffenhet måste sålunda dylik ledighet stundom tillgripas om icke arbetets behöriga gång skall förryckas. I ett ämbetsverk av justitiekanslersämbetets ringa storleksordning bliva nämligen dylika särskilt arbetskrävande ärenden och mål förhållandevis mycket betungande. Även för fullgörande av inspektioner är justitiekanslern understundom i behov av partiell ledighet. Ledighet varom nu är fråga beviljas av Kungl. Maj:t.

Med hänsyn till den omfattning, i vilken dylik ledighet förekommit under de senaste fem åren, äro de för närvarande i anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal ingående medlen till vikarier otvivelaktigt för snävt beräknade, i all synnerhet som ytterligare behov av ledighet för justitiekanslern uppkommit till följd av dennes åligganden såsom ordförande i nämnden för antagande av landsfiskalsaspiranter. Justitiekanslersämbetets framställning om ökad medelsanvisning för ändamålet torde därför icke böra avvisas. Tills vidare torde emellertid denna ökning kunna begränsas till det belopp som enligt ämbetets förslag kan besparas å övriga anslagsposter i avlöningsstaten eller 1,400 kronor. Anslagets slutsumma skulle följaktligen bliva oförändrad.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för justitiekanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor 49,700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	» 23,300
3. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	» 9,000
Summa kronor 82,000;	

dels ock till Justitiekanslersämbetet: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förlagsanslag av kronor 82,000.

Departementschefen.

[9.] **2. Justitiekanslersämbetet: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är i gällande riksstat uppfört med 7,700 kronor. Justitiekanslersämbetet har i skrivelse den 31 augusti 1942 hemställt, att anslaget måtte för nästkommande budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Med biträdande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitiekanslersämbetet: Omkostnader*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsan-*
slag av kronor 7,700.

C. Domstolarna.

Högsta domstolen m. m.

[10.] **1. Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till justitieråden, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 475,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 15 maj 1942 fastställt avlöningsstat för högsta domstolen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43 (statsliggaren sid. 112).

Anledning att för nästkommande budgetår vidtaga förändring i anslagsbeloppet föreligger icke. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högsta domstolen m. m.: Avlöningar*
ar till justitieråden för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 475,000.

[11.] **2. Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 648,500 kronor.

Gällande personalförteckning för nedre justitierevisionen har fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 9 juni 1939 och den 15 maj 1942 (statsliggaren sid. 112). Sistnämnda dag har Kungl. Maj:t vidare fastställt följande avlöningsstat för befattningshavare vid nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 468,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 3,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 92,400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 84,400

Summa kronor 648,500.

Från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bestrides, bland annat, avlöning till den som, utan att tjänstgöra såsom vikarierande revisionssekreterare, förordnats att fullgöra revisionssekreterargöromål (extra revisionssekreterare), medan avlöning till den som förordnats att såsom vikarie uppehålla ordinarie revisionssekreterartjänst skall bestridas från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän (jfr II ht. 1941 sid. 15). För ändamålet har under förstnämnda post beräknats ett belopp av 34,000 kronor, vilket möjliggör anställande under hela året av tre extra revisionssekreterare. Under budgetåren 1937/38—1940/41 fanns i avlöningsstaten för samma ändamål uppförd en särskild post å 45,000 kronor, avsedd för avlöning av fyra tjänstemän med revisionssekreterargöromål.

I skrivelse den 29 augusti 1942 har *nedre justitierevisionen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår. Nedre revisionen har därvid ånyo framfört sitt tidigare i skrivelse med anslagsäskanden till 1942 års riksdag framställda förslag om anvisande av medel till förstärkning av antalet extra revisionssekreterare (jfr II ht. 1942 sid. 13 f.). Inledningsvis har nedre revisionen därvid erinrat, att den begränsning av medelsanvisningen till dylika tjänstemän, som enligt vad nyss antytts ägt rum från och med budgetåret 1941/42, motiverats av väntad nedgång i antalet till nedre justitierevisionen inkommande mål ävensom av statsfinansiella skäl. Till belysande av arbetsbördan under åren 1939—1942 åberopar nedre revisionen följande tablå (siffrorna inom parentes ange minskning resp. ökning i förhållande till näst föregående år).

Inkomna mål under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{15}{8}$.

År	Revisionsmål	Besvär- och ansökningsmål
1939	303	1,152
1940	274 (—29)	1,263 (+111)
1941	239 (—35)	1,043 (—220)
1942	307 (+68)	1,181 (+138)

Avgjorda mål under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{15}{8}$.

1939	204	1,072
1940	170 (—34)	1,209 (+137)
1941	138 (—32)	986 (—223)
1942	156 (+18)	1,145 (+159)

Högsta domstolens arbetsbalans den $\frac{15}{8}$ (ej veckomål).

År	Revisionsmål	Besvärsmål	Summa
1939	276	251	527
1940	286 (+10)	240 (—11)	526 (—1)
1941	307 (+21)	257 (+17)	564 (+38)
1942	348 (+41)	215 (—42)	563 (—1)

Arbetsbalansen den $^{15}/_8$ enbart i fråga om vidlyftiga mål (ej veckomål).

1939	något över	40
1940	inemot	50
1941	något över	50
1942	»	» 45

I anslutning härtill anföres i nedre revisionens skrivelse:

Av de anförda siffrorna framgår, att tillströmningen av mål hittills i år varit betydligt större än under motsvarande tid föregående år. Särskilt framträdande är ökningen av revisionsmål, som utgör inemot 30 procent. Ökningen av besvärs- och ansökningsmål uppgår till något över 13 procent. Antalet avgjorda mål under tiden $^{1}/_1$ — $^{15}/_8$ 1942 visar stegring i förhållande till motsvarande tid 1941. Denna stegring har dock icke varit av sådan storleksordning, att totala antalet balanserade mål per den $^{15}/_8$ 1942 undergått någon minskning från föregående år. Anmärkningsvärt är att under tiden efter det antalet extra revisionssekreterare sänktes från 4 till 3 antalet avgjorda mål nedgått och balansen kommit på en väsentligt högre nivå. En bidragande orsak till den förhöjda balansen får dock antagas vara det under senare år stegrade inslaget däri av vidlyftiga mål. Under sistförflutna budgetår avgjordes ett stort antal dylika mål, bl. a. en serie patentmål, men det oaktat visar arbetsbalansen per den $^{15}/_8$ 1942 enbart i fråga om vidlyftiga mål blott föga lägre antal än samma dag 1941. Ett icke obetydligt antal vidlyftiga mål har sålunda tillkommit under det senaste året. Krigsrättsmålen ha alltså ökat. Under det att antalet inkomna dylika mål under tiden $^{1}/_1$ — $^{15}/_8$ åren 1939, 1940 och 1941 var resp. 7, 27 och 45, uppgick motsvarande antal 1942 till 64. Nämnas må även att av de 563 mål (ej veckomål), som balanserades den $^{15}/_8$ 1942, mer än hälften hade inkommit till nedre revisionen före den $^{1}/_1$ 1942. Ett 100-tal av dessa senare mål hade inkommit före den $^{1}/_7$ 1941.

De sålunda lämnade uppgifterna torde, enligt vad nedre revisionen vidare uttalat, ge vid handen, att bottenläget i fråga om tillströmningen av mål passerats under 1941 och att kurvan sedan gått i stigande riktning. Särskilt anmärkningsvärd hade ökningen varit beträffande revisionsmålen. Siffran för år 1942 t. o. m. den 15 augusti inkomna revisionsmål understeg sålunda icke mycket siffran för under hela år 1941 inkomna dylika mål. Av från hovrätterna införskaffade uppgifter framginge, att tillströmningen dit av mål hittills under detta år varit större än under föregående år (värdjade mål hade ökat i samtliga hovrätter utom i Göta hovrätt; övriga mål hade ökat i samtliga hovrätter med i genomsnitt 10 procent; totala ökningen av mål för samtliga hovrätter vore 6 procent). Anledning till antagande att tillströmningen av mål till högsta domstolen fram till början av nästa budgetår skulle avtaga i storlek kunde alltså icke anses föreligga. Då härtill komme, att antalet vidlyftiga veckomål visade tendens till ökning — den $^{15}/_8$ 1942 hade balanserats ett 10-tal vidlyftiga veckomål (rörande bland annat spioneri och sabotage), varav flera hade ett sidantal av över 1,000 — kunde allvarligen befaras, att högsta domstolens arbetsbalans komme att stiga och i samband därmed den genomsnittliga väntetiden för målens avgörande ytterligare förlängas.

På grund av det anförda har nedre revisionen funnit önskvärt, att möjlig-

het bereddes revisionen att under hela budgetåret 1943/44 ha fyra extra revisionssekreterare anställda. Med hänsyn till angelägenheten av största möjliga sparsamhet har nedre revisionen emellertid hemställt om allenast sådan höjning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, att, förutom tre extra revisionssekreterare under hela budgetåret, ytterligare en extra revisionssekreterare kan vara anställd under halva budgetåret. Den för ändamålet erforderliga anslagsökningen har av nedre revisionen beräknats till i runt tal 5,600 kronor.

I fråga om beräkningen av de övriga kostnader, som skola bestridas från ifrågasvarande anslagspost, anför nedre revisionen bland annat:

Vid anslagsberäkningen härutinnan har liksom föregående år helt bortsetts från sådan belastning av anslaget, som kan uppkomma såsom en följd av inkallelser av personal till militär tjänstgöring i anledning av förstärkt försvarsberedskap eller partiell mobilisering. Ej heller har hänsyn tagits till de merkostnader, som kunna komma att belasta anslaget, om någon av den ordinarie personalen skulle till följd av offentligt uppdrag beviljas längre tids tjänstledighet eller om bland personalen skulle inträffa sjukdomsfall i osedvanlig omfattning. Däremot har beräkningen skett med hänsynstagande till den normala ledighetsfrekvensen i anledning av semester och sjukdom. Förutom beträffande amanuenser och extra kanslister äro de beräknade beloppen i huvudsak desamma som gälla för innevarande budgetår. Vad angår nämnda befattningshavare har nedre revisionen redan prövat en anordning, innebärande att av den tidigare personalen å kansliet — 2 heltidsamanuenser, en halvtidsamanuens och 4 extra kanslister med 2 1/2 timmars tjänstgöring — halvtidsamanuensen och 2 extra kanslister utbyts mot en heltidsamanuens. Denna anordning har visat sig ur arbetssynpunkt äga bestämda företräden framför den tidigare, och då anordningen icke medför någon nämnvärd kostnadsökning, har nedre revisionen ansett, att den lämpligen kunde vinna definitiv tillämpning från och med budgetåret 1943/44. För övrigt komma här avsedda kostnader med hänsyn till de höjda avdragen för pensionsavgifter att tillsammans stanna vid omkring 700 kronor lägre belopp än under innevarande budgetår.

Resultatet av nedre revisionens beräkningar har blivit, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppförts med 97,100 kronor, vilket innebär en ökning med 4,700 kronor. Då någon ändring av övriga anslagsposter i avlöningsstaten icke ifrågasatts, skulle jämväl anslaget i dess helhet höjas med sistnämnda belopp till 653,200 kronor.

Under höstsessionen brukar högsta domstolens arbetsbalans normalt visa nedgång och enligt vad jag inhämtat har så skett även under sistförflutna kalenderår. Den 30 november 1942 utgjorde sålunda hela antalet balanserade mål 551, därav 337 revisionsmål samt 214 besvärs- och ansökningsmål. Arbetsbalansen enbart i fråga om vidlyftiga mål utgjorde samma dag något över 50. Med en arbetsbalans av nämnda storlek utgör väntetiden för sådana mål, som ej äro vecko- eller förtursmål, i genomsnitt ett och ett halvt år. För vissa av dessa mål blir väntetiden två år eller därutöver. Ur rättsskipningens synpunkt vore önskvärt om denna tid kunde nedbringas så att avgörande kunde vinnas väsentligt tidigare. Av största vikt är i varje fall att avgörandet

Departementschefen.

ej fördröjes utöver vad som för närvarande är regel. Den stora tillströmningen av mål i hovrätterna är emellertid ägnad att medföra risk härför, därest icke förebyggande åtgärder vidtagas. En återgång till en personalorganisation med fyra extra revisionssekreterare under hela året vore därför av förhållandena motiverad, men i rådande läge torde man tills vidare, på sätt nedre revisionen föreslagit, böra inskränka personalförstärkningen så att medel beräknas till ytterligare en revisionssekreterare under allenast halva året.

Vad nedre revisionen anfört rörande den närmare beräkningen av anslaget föranleder ej erinran från min sida. I avlöningsstaten skulle i enlighet härmed icke vidtagas annan ändring än att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal höjes med 4,700 kronor till 97,100 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för befattningshavare vid nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 468,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 3,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	» 97,100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 84,400

Summa kronor 653,200;

dels ock till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 653,200.

[12.] **3. Högsta domstolen m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag sänktes av 1940 års lagtima riksdag från 51,600 kronor till 46,600 kronor och av 1941 års riksdag med ytterligare 4,100 kronor till 42,500 kronor. För innevarande budgetår har anslagsbeloppet höjts till 45,000 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 fastställd omkostnadsstat för nedre justitierevisionen ha anvisats, till sjukvård m. m. förslagsvis 3,000 kronor, till reseersättningar förslagsvis 3,500 kronor och till expenser förslagsvis 38,500 kronor. Beträffande sistnämnda post har Kungl. Maj:t föreskrivit, att förslagsvis 7,000 kronor må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten samt högst 31,500 kronor för övriga expenser.

I sin under näst föregående punkt omförmälda skrivelse den 29 augusti 1942 har *nedre justitierevisionen* ifrågasatt ändring allenast av det till övriga expenser anvisade beloppet. Av nu för sådant ändamål utgående medel ha, enligt vad nedre revisionen meddelar, 10,800 kronor avsetts för renhållning

och städning, 7,000 kronor för skrivmaterialier, 3,200 kronor för telefon m. m., 3,000 kronor för inköp och underhåll av inventarier samt 7,500 kronor för inköp av litteratur, bindning av böcker m. m. För samtliga dessa ändamål utom för telefon begäres mindre anslagshöjningar.

Till renhållning och städning hemställer nedre revisionen sålunda om ytterligare 200 kronor, enär höjning kan väntas inträda dels i fråga om det procenttal, efter vilket tillägget å städningssersättningen enligt gällande kollektivavtal skall utgå, dels ock beträffande priserna å rengörings- och tvättmedel.

I fråga om förbrukningen av skrivmaterialier anföres bland annat:

Möjligheterna att begränsa denna förbrukning äro icke särskilt stora. Större delen av ifrågavarande utgifter avser inköp av papper och stenciler, och åtgången härutinnan bestämmes direkt av antalet förekommande mål och ärenden samt storleken av dem tillhörande promemorior, expeditioner etc. Årliga förbrukningen av skrivmaterialier synes nedre revisionen — om de priser läggas till grund som gällde åren närmast före 1940 — icke i inköpspris kunna skattas lägre än till 7,000 kronor. Med de prisförhöjningar, som hittills skett, skulle nämnda summa stiga till inemot 8,000 kronor. Vid yttersta sparsamhet och med begagnande av enklast möjliga papperssort i alla de fall, där gällande bestämmelser ej kräva användandet av viss papperskvalitet, torde måhända kostnaden för skrivmaterialier under budgetåret 1943/44 kunna begränsas till 7,500 kronor. Någon som helst hänsyn har då icke tagits till sannolikheten av kommande ytterligare prisstegringar.

För skrivmaterialier begäres alltså ytterligare 500 kronor. Beträffande utgifterna för inköp och underhåll av inventarier erinrar nedre revisionen, att den sedvanliga förnyelsen av revisionens skrivmaskinsbestånd på grund av den minskade medelsanvisningen måst helt inställas under budgetåret 1941/42 (jfr II ht. 1942 sid. 18), samt beräknar bland annat på grund härav medelsbehovet till inventarier 300 kronor högre än för närvarande. Till följd av prisstegringen begäres slutligen ytterligare 500 kronor till bokinköp m. m.

Den sammanlagda höjningen av det för övriga expenser avsedda beloppet skulle alltså enligt nedre revisionens beräkningar bliva $(200 + 500 + 300 + 500)$ 1,500 kronor. För ifrågavarande ändamål skulle således anvisas 33,000 kronor. Nedre revisionen tillägger, att utgifterna torde kunna stanna vid detta belopp blott under förutsättning, att priserna på de förnödenheter, nedre revisionen måste betala, icke i någon nämnvärd grad ytterligare stegras. Likaså förutsättes, att utbyte av en äldre stencileringsmaskin icke behöver ske förrän efter utgången av budgetåret 1943/44.

Anslagets slutsumma skulle enligt det anförda höjas från 45,000 kronor till 46,500 kronor.

Utgifterna under det senast förflutna budgetåret å de olika posterna i nedre revisionens omkostnadsstat ge anledning till uttalande endast i fråga om anslagsposten till *re s e r s ä t t n i n g a r*, vilken post belastats med 9,886 kronor och sålunda överskridits med ett avsevärt belopp. Enär överskridandet torde vara av tillfällig natur — ett ovanligt stort antal flyttningssättningar har enligt vad jag inhämtat under året bestritts från posten — och

Departements-
chefen.

då posten tidigare visat sig väl motsvara utgifterna, synas tillräckliga skäl ej föreligga att nu vidtaga någon förändring beträffande postens belopp.

Revisionens framställning om höjning av delposten *ö v r i g a e x p e n s e r* kan jag i nuvarande statsfinansiella läge icke biträda. Vad särskilt angår utgifterna för inköp och underhåll av inventarier erinras, att föregående års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t beviljade en anslagsökning av 1,500 kronor för möjliggörande av utbyte av skrivmaskiner och andra förslitna inventarier (jfr II ht. 1942 sid. 19).

I enlighet med det anförda skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högsta domstolen m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 45,000.

[13.] **4. Högsta domstolen m. m.: Bidrag till Nytt juridiskt arkiv.** Till bidrag till utgivande av Nytt juridiskt arkiv är i gällande riksstat uppfört ett anslag å 2,000 kronor. Någon anledning att ändra det för ändamålet avsedda beloppet torde ej föreligga.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högsta domstolen m. m.: Bidrag till Nytt juridiskt arkiv* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 2,000.

Regeringsrätten.

[14.] **5. Regeringsrätten: Avlöningar, förlagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 149,700 kronor.

Personalförteckning och avlöningsstat för regeringsrätten ha fastställts av Kungl. Maj:t den 31 mars 1939 resp. den 15 maj 1942 (statsliggaren sid. 114).

Då någon ändring beträffande anslaget icke är att vidtaga, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Regeringsrätten: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 149,700.

[15.] **6. Regeringsrätten: Omkostnader, förlagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 4,000 kronor och torde under nästkommande budgetår kunna behållas oförändrat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Regeringsrätten: Omkostnader* för
budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 4,000.

[16.] 7. **Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 12,000 kronor.

Rörande utgivningen av regeringsrättens årsbok avslutas varje år kontrakt mellan Kungl. Maj:t och aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner. Från och med år 1941 har i kontraktet intagits bestämmelse om subvention från statsverkets sida till bolaget med ett belopp i ett för allt, för närvarande utgörande 12,000 kronor. Anledning finnes ej till antagande, att beloppet under nästkommande budgetår behöver höjas.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Regeringsrätten: Regeringsrättens*
årsbok för budgetåret 1943/44 anvisa ett *för-*
slagsanslag av kronor 12,000.

Hovrätterna.

[17.] 8. **Hovrätterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Beräkningen för nästa budgetår av detta anslag, som i gällande riksstat är uppfört med 1,964,000 kronor, är bland annat beroende av den lönereglering för den icke-ordinarie rättsbildade personalen i hovrätterna (assessorer, fiskaler m. fl.), som enligt beslut av 1942 års riksdag skall genomföras i samband med omorganisationen av domsagoförvaltningen och löneregleringen för domsagopersonalen och som är avsedd att träda i tillämpning den 1 juli 1943 (jfr Kungl. Maj:ts proposition nr 252, sammansatt stats- och första lagutskotts utlåtande nr 3 samt riksdagens skrivelse nr 488). Sistnämnda frågor komma att upptagas till behandling i samband med anslagsäskandena för häradsrätterna. Rörande häradsrätternas anslag måste emellertid av skäl, som anföras i det följande, proposition avlåtas särskilt. Då lönefrågorna för här ifrågavarande personal i hovrätterna och för de icke-ordinarie rättsbildade befattningshavarna i domsagorna lämpligen böra behandlas i ett sammanhang, torde böra anstå jämväl med framläggande av förslag rörande hovrätternas avlöningsanslag. Anslaget upptages i enlighet härmed tills vidare med ett beräknat belopp, vilket med hänsyn till löneregleringen samt kostnadsökning för förstärkt biträdespersonal i anledning av överflyttning till hovrätterna av domsagoanslagens förvaltning kan bestämmas till 1,986,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i
ämnet, till *Hovrätterna: Avlöningar* för
budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslags-*
anslag av kronor 1,986,000.

[18.] 9. **Hovrätterna: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 105,000 kronor. Belastningen å anslaget utgjorde under sistförflutna budgetår 106,700 kronor.

Kungl. Maj:t har den 15 maj 1942 fastställt omkostnadsstat för hovrätterna, att tillämpas under budgetåret 1942/43. Anslaget har fördelats på följande sätt, nämligen å Svea hovrätt 47,800 kronor, därav 4,000 kronor till sjukvård m. m., 2,000 kronor till reseersättningar och 41,800 kronor till expenser, å Göta hovrätt 23,800 kronor, därav 1,200 kronor till sjukvård m. m., 1,000 kronor till reseersättningar och 21,600 kronor till expenser, å hovrätten över Skåne och Blekinge 18,500 kronor, därav 600 kronor till sjukvård m. m., 1,000 kronor till reseersättningar och 16,900 kronor till expenser samt å hovrätten för Övre Norrland 14,900 kronor, därav 200 kronor till sjukvård m. m., 1,000 kronor till reseersättningar och 13,700 kronor till expenser. Beträffande de till expenser anvisade beloppen har bestämts följande fördelning å medel för bränsle, lyse och vatten samt medel för övriga expenser:

Svea hovrätt.

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	10,000
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	31,800

Göta hovrätt.

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	6,300
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	15,300

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	7,700
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	9,200

Hovrätten för Övre Norrland.

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	5,500
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	8,200.

I särskilda skrivelser den 25, 27 och 28 augusti 1942 ha hovrätterna avgivit förslag rörande hovrätternas medelsbehov för budgetåret 1943/44. Med avseende å omkostnaderna ha därvid samtliga hovrätter anmält behov av ökade medel till expenser. Göta hovrätt och hovrätten för Övre Norrland ha därjämte begärt höjning av resp. anslagsposter till sjukvård m. m.

Svea hovrätt anför:

Hovrättens anslag till omkostnader utgjorde för budgetåret 1941/1942 45,300 kronor. Härav belöpte på sjukvård 4,000 kronor, på reseersättningar 2,000 kronor, på bränsle, lyse och vatten 7,500 kronor och på övriga expenser 31,800 kronor. Sistnämnda post har sedermera jämlikt Kungl. brev den 16 maj 1941 förstärkts med 1,131 kronor 57 öre till täckande av en tillfällig utgift för anskaffande av viss brandmaterial m. m. För sjukvård har

åtgått 2,760 kronor 86 öre utöver det beräknade beloppet, och den för bränsle, lyse och vatten avsedda posten har överskridits med 1,965 kronor 61 öre. På posten reseersättningar har däremot uppstått en besparing på 1,380 kronor 40 öre och av posten övriga expenser återstå 56 kronor 48 öre. I verkligheten förelåg emellertid ej något överskott på sistnämnda post. Till förebyggande av dess överskridande har hovrätten nämligen sett sig nödsakad att till innevarande budgetår låta anstå med vissa utbetalningar om tillhopa över 1,900 kronor, som normalt bort täckas före detta budgetårs ingång.

Oaktat anslagsposten till sjukvård väsentligt överskridits, anser hovrätten denna post kunna, i avvaktan på ytterligare erfarenhet beträffande belastningen, bibehållas oförändrad. Anslagsposten till bränsle, lyse och vatten är i staten för innevarande budgetår upptagen till 10,000 kronor och har liksom även anslaget till reseersättningar upptagits till oförändrat belopp. Däremot har hovrätten funnit en höjning av anslaget till övriga expenser oundgänglig, då denna post trots den yttersta sparsamhet visat sig vara otillräcklig. Anledningen härtill ligger helt naturligt i den fortgående prisstegringen.

Hovrätten hemställer på anført skäl, att delposten till övriga expenser höjes med 2,200 kronor till 34,000 kronor.

Göta hovrätt har föreslagit höjning av posten till sjukvård m. m. med 300 kronor till 1,500 kronor. Såsom skäl härför åberopas, att belastningen under budgetåret 1941/42 å denna post utgjort 1,530 kronor. Beträffande posten till expenser anför hovrätten:

Den faktiska belastningen har under budgetåret 1941/42 utgjort kronor 23,803: 68, därav för bränsle, lyse och vatten kronor 8,547: 03 inklusive eldningsersättning kronor 822: 22 och för expenser kronor 15,256: 65. Om eldningsersättningen, vilken numera icke belastar expensanslaget utan avlöningsanslaget, frånräknas, utgjorde kostnaderna för bränsle, lyse och vatten kronor 7,724: 81. Med hänsyn till de fortfarande höga bränslekostnaderna bör denna delpost icke beräknas lägre än förslagsvis kronor 7,500. Ur denna post skola bestridas kostnaderna för uppvärmning av *två* byggnader, den ena inrymmande det omfattande gamla arkivet, som saknar motsvarighet i övriga hovrätter.

Delposten för övriga expenser, högst kronor 15,300, måste med hänsyn till inträffad prisstegring å material, kostnad för inbindning m. m. höjas med kronor 1,000.

Expensposten i dess helhet har sålunda ökats med (1,200 + 1,000) 2,200 kronor till 23,800 kronor.

Hovrätten över Skåne och Blekinge, som begärt ökade medel allenast till expenser, anför:

Ökningen är ej allenast beroende på hovrättens övertagande av kostnaden för handhavandet av anslagen till domsagorna och därav föranledda utlägg för telefon och för anskaffande av liggare, matriklar, papper, kuvert o. d. utan orsakas främst av ökad pris i allmänna marknaden å varor och tjänstbarheter för hovrättens eget behov. Särskilt ersättningen till städerskorna har med ökad levnadskostnadsindex stegrats. Någon nyanskaffning av kontorsmaskiner eller reparation av möbler har hovrätten av besparingsskäl icke gjort på åtskilliga år.

Hovrätten föreslår, att expensposten höjes med 1,000 kronor till 17,900 kronor, samt säger sig därvid ha förutsatt att hovrätten kan vänta bifall

till särskild framställning om förstärkning av anslaget ifall nya kontorsmaskiner måste anskaffas.

Hovrätten för Övre Norrland slutligen har föreslagit en höjning av posten till sjukvård m. m. med 100 kronor till 300 kronor ävensom av delposterna till bränsle, lyse och vatten samt övriga expenser med resp. 500 kronor och 300 kronor till 6,000 kronor resp. 8,500 kronor. Hovrätten har därvid tagit hänsyn till befarade prishöjningar och höjda arvoden åt städningspersonal.

De av de olika hovrätterna begärda anslagsökningarna uppgå sålunda för Svea hovrätt till 2,200 kronor, för Göta hovrätt till (300 + 2,200) 2,500 kronor, för hovrätten över Skåne och Blekinge till 1,000 kronor samt för hovrätten för Övre Norrland till (100 + 500 + 300) 900 kronor. Anslaget i dess helhet skulle i enlighet härmed höjas med (2,200 + 2,500 + 1,000 + 900) 6,600 kronor till 111,600 kronor.

Departements-
chefen.

I fråga om anslagsposterna till sjukvård m. m. synes ytterligare erfarenhet rörande ifrågavarande utgifter böra avvaktas, innan justering av posternas belopp vidtages. Någon ändring beträffande de i staterna för Göta hovrätt och hovrätten för Övre Norrland upptagna sjukvårdsposterna torde därför icke böra ske för närvarande.

Beträffande anslagsposterna till reseersättningar ha hovrätterna icke ifrågasatt någon ändring och dessa posters belopp torde också vara riktigt avvägda i förhållande till de utgifter som för närvarande bestridas från dem. Emellertid kommer den av 1942 års riksdag beslutade löneregleringen för de icke-ordinarie rättsbildade befattningshavarna i hovrätterna och domsagorna, vilken såsom nämnts under näst föregående punkt är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1943, att medföra ökat medelsbehov till reseersättningar under förevarande anslag. Löneregleringen innebär nämligen att sagda befattningshavare skola inordnas under civila icke-ordinariereglementet och härigenom komma de att bli berättigade till reseersättning och ersättning för flyttningskostnad enligt allmänna regler. Då en växlande tjänstgöring i hovrätt och underrätt ingår såsom ett normalt led i domarutbildningen (jfr prop. 252/1942 sid. 17 f.), kommer detta att medföra ökad belastning å förevarande anslagsposter. Enligt en på grundval av förhållandena under sistförflutna budgetår verkställd utredning kan det ökade medelsbehovet uppskattas till sammanlagt 10,000 kronor, därav 4,600 kronor för Svea hovrätt, 2,700 kronor för Göta hovrätt, 700 kronor för hovrätten över Skåne och Blekinge samt 2,000 kronor för hovrätten för Övre Norrland. Anmärkas må, att de kostnader varom nu är fråga även för närvarande ersättas av statsverket, ehuru i annan ordning. Enligt kungörelsen den 11 juni 1937, nr 532, må nämligen hovrätt tillerkänna icke-ordinarie befattningshavare i hovrätten, som uppehållit befattning såsom fiskal och som förordnats att tjänstgöra i domsaga med kansli å annan ort än hovrättens stationeringsort, ersättning av statsmedel intill ett belopp av 600 kronor för år för de extra kostnader som i anledning av förordnandet uppkomma (jfr prop. 217/1937

sid. 3 ff.). Assessor i hovrätt kan i motsvarande fall jämlikt 6 § kungörelsen den 22 juni 1939, nr 340, tillerkännas ersättning intill ett belopp av 1,000 kronor för år (jfr prop. 227/1939 sid. 22 f.). Då ersättningarna enligt nu nämnda kungörelser, vilka ersättningar bestridas från häradsrätternas avlöningsanslag, i allmänhet till fullo täcka utgifterna, innebär de nu föreslagna höjningarna av hovrätternas anslagsposter till reseersättningar icke någon utgiftsökning för statsverket utan endast en överflyttning till förevarande anslag av kostnader som nu bestridas från nyssnämnda anslag till häradsrätterna.

Med avseende å de till bränsle, lyse och vatten anvisade beloppen erfordras uppräknings endast för Göta hovrätts vidkommande. Denna hovrätts framställning om ytterligare 1,200 kronor för ifrågavarande ändamål är avsedd att bringa det anvisade beloppet i ungefärlig överensstämmelse med den senast redovisade belastningssiffran och torde böra bifallas. Något behov av ökning föreligger däremot ej beträffande hovrätten för Övre Norrland, enär motsvarande utgifter för denna hovrätts del icke överskridit det för ändamålet beräknade beloppet.

Vad slutligen angår delposterna till *ö v r i g a e x p e n s e r* är en allmän anslagsökning motiverad. Enligt förslag i propositionen nr 252 till 1942 års riksdag, varemot riksdagen ej framställt erinran, skall nämligen i samband med den omorganisation av domsagoförvaltningen, som skall träda i kraft samtidigt med löneregleringen för domsagopersonalen, förvaltningen av domsagoanslagen överflyttas från länsstyrelserna till hovrätterna. I propositionen (sid. 96) framhölls, att denna överflyttning skulle medföra vissa ytterligare utgifter under hovrättsanslagen, däribland ökade kostnader för expenser. De nu gjorda framställningarna om ytterligare medelsanvisning till övriga expenser synas därför böra bifallas, dock med den begränsningen att ökningen för Svea hovrätts del torde kunna stanna vid 1,500 kronor. Sammanlagt skulle delposterna till övriga expenser sålunda höjas med (1,500 + 1,000 + 1,000 + + 300) 3,800 kronor.

Den totala ökningen å anslaget skulle enligt det sagda bliva (10,000 + + 1,200 + 3,800) 15,000 kronor. Anslaget skulle följaktligen höjas till (105,000 + 15,000) 120,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hovrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 120,000.

Häradsrätterna.

[19.] **10. Häradsrätterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för budgetåret 1942/43 uppfört med 2,009,400 kronor.

I skrivelse den 11 juli 1942, nr 488, har riksdagen anmält, att riksdagen, med de erinringar som sammansatta stats- och första lagutskottet i sitt utlåtande nr 3 anfört, godkänt de i propositionen nr 252 till 1942 års riksdag framlagda huvudgrunderna för en omorganisation av domsagoförvaltningen m. m., avsedd att träda i tillämpning den 1 juli 1943, sedan riksdagen, på framställning, anvisat medel för de av omorganisationen föranledda kostnaderna. Nämda proposition innefattar bland annat förslag till lönereglering för häradshövdingarna genom deras inordnande under allmänna avlöningsreglementet, i samband varmed de vid häradsrätterna nu utgående sportlerna indragas till statsverket. Härvid skola i princip de häradshövdingar, vilka till följd av löneregleringen erhålla minskade löneinkomster, komma i åtnjutande av viss övergångsersättning, beräknad med ledning av medelinkomsten under de tio åren närmast före löneregleringens ikraftträdande eller sålunda perioden 1933—1942. Medelsbehovet för nästa budgetår till övergångsersättningar åt häradshövdingarna och därmed till avlöningar vid häradsrätterna kan därför beräknas först sedan uppgifter föreligga rörande häradshövdingarnas sportelinkomster och förvaltningsutgifter under 1942. Proposition angående anslag för budgetåret 1943/44 till Häradsrätterna: Avlöningar torde därför böra avlåtas särskilt och förevarande anslag tills vidare upptagas allenast med ett beräknat belopp, vilket med de jämkningar av de i propositionen nr 252 härutinnan tillämpade beräkningsgrunderna, som föranledas av att sammanslagning av Södersysslets och Nordmarks domsagor icke kommit till stånd, kan bestämmas till 4,900,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Häradsrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 4,900,000.

[20.] **11. Häradsrätterna: Omkostnader, förslagsanslag.** Enär häradshövdingarna sedan gammalt haft att själva svara för de förvaltningskostnader i domsagorna som icke bäras av de tingshusbyggnadsskyldige, ha, frånsett anslagen till reseersättningar och till nya fastighetsböcker för landet, några medel till omkostnader för domsagoförvaltningen hittills icke funnits anvisade i riksstaten. Enligt det förut omförmälda, av riksdagen godkända förslaget till omorganisation av domsagoförvaltningen och lönereglering för häradshövdingarna m. m. skola emellertid, i samband med indragande till statsverket av häradshövdingarnas sportler, icke blott de av dem bestridda förvaltningsutgifterna utan jämväl vissa utgifter, som för närvarande bekostas av de tingshusbyggnadsskyldige, övertagas av statsverket. Från och med nästa budgetår bör därför i riksstaten uppföras ett nytt anslag med rubrik Härads-

rätterna: Omkostnader. Då samtliga i samband med domsagoförvaltningens omorganisation stående frågor torde böra behandlas i ett sammanhang, synas medel för ifrågavarande omkostnader böra äskas i den särskilda proposition, varom förmäls under näst föregående punkt. Anslaget upptages därför med allenast beräknat belopp, förslagsvis 420,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i
ämnet, till *Häradsrätterna: Omkostnader* för
budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsan-*
slag av kronor 420,000.

[21.] **12. Häradsrätterna: Inlösen av vissa inventarier, reservationsanslag.** Vid domsagoförvaltningens förstatligande kommer statsverket att åsamkas vissa engångskostnader för inlösen av kontorsmaskiner, huvudsakligen skrivmaskiner, samt skriv- och kontorsmateriel i övrigt. 1937 års domsagoutredning beräknade dessa utgifter till 150,000 kronor. I den förut omförmälda propositionen nr 252 till 1942 års riksdag ansågs detta belopp tillräckligt (sid. 97).

För bestridande av ifrågavarande utgifter torde i riksstaten för budgetåret 1943/44 böra uppföras ett särskilt engångsanslag. Anslaget, som bör ha reservationsanslags natur och lämpligen kan rubriceras *Häradsrätterna: Inlösen av vissa inventarier*, torde, efter närmare utredning rörande ifrågavarande kostnader, böra äskas definitivt i den särskilda proposition, varom förmäls under punkten [19]. Det upptages därför tillsvidare allenast med beräknat belopp, 150,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i
ämnet, till *Häradsrätterna: Inlösen av vissa*
inventarier för budgetåret 1943/44 beräkna
ett *reservationsanslag* av kronor 150,000.

[22.] **13. Häradsrätterna: Reseersättningar till nämndemän m. m., förslagsanslag.** Anslaget var tidigare uppfört med 300,000 kronor, men sänktes av 1942 års riksdag till 275,000 kronor, vilket ungefärligen motsvarar de senaste årens belastning. Enär taxeavgifterna för järnvägsbefordran från och med den 1 juli 1942 höjts med omkring 10 procent, torde belastningen å anslaget komma att ökas. I avvaktan på erfarenhet rörande de ökade utgifterna torde emellertid anslaget för nästa budgetår kunna upplagas med nu utgående belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Reseersättningar till*
nämndemän m. m. för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 275,000.

- [23.] 14. **Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet, reservationsanslag.** För genomförandet av den i samband med 1932 års inskrivningsreform beslutade omläggningen av fastighetsböckerna för landet ha särskilda medel funnits anvisade å riksstaten alltsedan budgetåret 1932/33. Från och med budgetåret 1938/39 ha för ändamålet funnits två särskilda anslag, ett reservationsanslag till anskaffande av nya fastighetsböcker och ett förslagsanslag till uppläggande av sådana böcker. I 1939 års statsverksproposition lämnades en redogörelse för fastighetsboksarbetets dåvarande läge och de anspråk på material, som kunde väntas bli ställda på det allmänna för reformens genomförande (II ht. sid. 21 f.). Med dåvarande arbetstakt av 150,000 nyupplagda fastigheter om året beräknades hela arbetet kunna slutföras under loppet av ytterligare 7 år. För att denna arbetstakt skulle kunna bibehållas beslöt 1939 års lagtima riksdag på förslag av Kungl. Maj:t att båda fastighetsboksanslagen, då utgående ett vart med 100,000 kronor, skulle höjas, bokanskaffningsanslaget till 150,000 kronor och bokuppläggningsanslaget till 120,000 kronor.

På grund av vissa med det extraordinära läget sammanhängande förhållanden har arbetet med de nya böckernas uppläggande under åren efter krigsutbrottet icke kunnat bedrivas i den omfattning som tidigare förutsatts. På grund härav ha anslagsbeloppen åter satts ned. Bokanskaffningsanslaget sänktes sålunda vid 1941 års riksdag till 100,000 kronor och vid 1942 års riksdag ytterligare till 50,000 kronor. Vid sistnämnda riksdag sänktes jämväl bokuppläggningsanslaget, som nu är upptaget med 100,000 kronor.

Under år 1942 har uppläggningsarbetet avslutats i 5 domsagor. Antalet domsagor, i vilka fastighetsboksarbetet slutförts, är därmed 29. Enligt inhämtade upplysningar kan det förväntas, att till den 1 juli 1943 arbetet skall vara slutfört i ytterligare 7 domsagor. Vid nästkommande budgetårs ingång skulle alltså böckerna vara färdigställda i 36 av rikets 115 domsagor.

Till innevarande budgetår förefanns en reservation å anslaget av icke mindre än 96,500 kronor. Anledningen härtill är att en hösten 1941 gjord större beställning av pärmar och blanketter icke kunnat fullgöras under budgetåret 1941/42 och därför ej heller behövt likvideras under samma år. För betalning av leveransen och andra beräknliga utgifter torde under innevarande budgetår omkring 106,000 kronor komma att tagas i anspråk av tillgängliga (96,500 + 50,000) 146,500 kronor. Genom sagda nyanskaffning torde icke blott innevarande budgetårs materialbehov vara täckt utan jämväl en stor del av behovet under nästkommande budgetår tillgodosett. På grund härav och då reservationen å anslaget vid nästa budgetårsskifte torde kunna beräknas till omkring 40,000 kronor, synes anslagsbeloppet för budgetåret 1943/44 kunna ytterligare tillfälligt nedsättas, förslagsvis till 30,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 30,000.

[24.] 15. **Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet, förslagsanslag.** Såsom nämnts under näst föregående punkt sänktes detta anslag av 1942 års riksdag från 120,000 kronor till 100,000 kronor. Anledningen härtill var, såsom jämväl antytts, att arbetet med böckernas uppläggande på grund av brist på rättsbildade arbetskrafter icke kunnat bedrivas i avsedd omfattning. Utgifterna å anslaget ha under de tre senast förflutna budgetåren utgjort resp. 104,800 kronor, 88,400 kronor och 90,000 kronor.

Det är angeläget, att arbetet med de nya fastighetsböckernas färdigställande så snart förhållandena det medgiva återupptages i sin tidigare omfattning. I vad mån så kan ske under nästa budgetår är i rådande läge ovissst. Man synes berättigad antaga, att det nu utgående anslagsbeloppet kommer att förslå, trots att de med arbetet sysselsatta skrivbiträdena på grund av krisläget i stor utsträckning tillerkänts förhöjda ersättningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 100,000.

Vattendomstolarna.

[25.] 16. **Vattendomstolarna: Avlöningar, förslagsanslag.** Vattendomstolarnas avlöningsanslag är för innevarande budgetår upptaget med 288,000 kronor.

Såsom förut nämnts har riksdagen med vissa erinringar godkänt de i propositionen nr 252/1942 framlagda huvudgrunderna för, bland annat, en lönereglering för häradshövdingarna och den icke-ordinarie rättsbildade personalen vid hovrätterna och i domsagorna. Frågan om avlöningen till vattenrättsdomarna och vattenrättssekreterarna, vilka i allmänhet rekryteras ur häradshövding- resp. assessors- och fiskalskårerna, har icke berörts i nämnda proposition. I skrivelse till Kungl. Maj:t, dagtecknad i oktober 1942, ha emellertid *rikets vattenrättsdomare* hemställt, att i anledning av löne-regleringen för häradshövdingarna jämväl vattenrättsdomarna måtte beredas förbättrad löneställning. Enligt förslaget skulle avlöningen till vattenrättsdomarna genom ökning av nu utgående avlöningsförstärkning, 1,500 kronor, till 3,750 kronor anpassas efter avlöningen till häradshövdingarna i sådana domsagor vilka skola hänföras till den näst högsta av de lönegrupper, å vilka domsagorna enligt förenämnda proposition (sid. 27; 40 f.) skola uppdelas. Frågan om domsagornas fördelning på de olika lönegrupperna, till vilken fråga riksdagen ännu icke fattat ståndpunkt, kommer att behandlas i den särskilda proposition, som enligt vad förut nämnts kommer att avlåtas beträffande vissa anslag till hovrätterna och häradsrätterna. I samband därmed torde jämväl den nu väckta frågan om reglering av vattenrättsdomarnas avlöning böra upptagas till prövning.

Vad angår vattenrättssekreterarna äro deras löneförmåner för närvarande bestämda efter samma grunder som avlöningen till assessorer och adjungerade ledamöter i hovrätt. Löneregleringen för sistnämnda tjänstemän synes därför böra medföra en reglering jämväl av vattenrättssekreterarnas avlöningsförmåner.

På nu anförda skäl synes den närmare behandlingen av medelsbehovet under nästa budgetår till avlöningar vid vattendomstolarna böra ske i den nyss omförmälda särskilda propositionen angående hovrätternas och häradsrätternas avlöningsanslag. Anslaget synes i avbidan härpå böra upptagas med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i
ämnet, till *Vattendomstolarna: Avlöningar*
för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslags-*
anslag av kronor 288,000.

[26.] **17. Vattendomstolarna: Omkostnader, förslagsanslag.** Till vattendomstolarnas omkostnader har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 55,600 kronor. Enligt den av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 fastställda omkostnadsstaten för vattendomstolarna disponeras av sagda belopp förslagsvis 800 kronor till sjukvård, förslagsvis 40,000 kronor till reseersättningar och förslagsvis 14,800 kronor till expenser (jfr statsliggaren sid. 135).

Anslaget torde för nästkommande budgetår kunna upptagas med nu utgående belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vattendomstolarna: Omkostnader*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslags-*
anslag av kronor 55,600.

Krigsrätterna.

[27.] **18. Krigsrätterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Från detta anslag, som i gällande riksstat är uppfört med ett belopp av 279,500 kronor, bestridas fasta arvoden och vissa andra ersättningar till den civila personalen (krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler) vid regements- och stations- samt de särskilda krigsrätterna eller sålunda de med avseende å fredsförhållanden organiserade krigsrätterna. För budgetåret 1941/42 utgjorde anslaget 172,500 kronor. I skrivelser till Kungl. Maj:t den 25 oktober resp. den 17 november 1941 hade styrelserna för föreningarna Sveriges krigsdomare och auditörer samt Sveriges krigsfiskaler — under framhållande att under då rådande förhållanden krigsdomstolarnas arbetsbörda så väsentligt ökats att de till

dessas domstolars personal då utgående arvodena och övriga ersättningar icke stode i någon som helst proportion till de föreliggande arbetsuppgifternas omfattning — gjort framställning om förbättring av samma personals avlöningsförmåner. Sedan genom särskilda utredningsmän verkställes närmare utredning i ämnet, framlade Kungl. Maj:t i proposition den 30 april 1942, nr 269, förslag till omreglering av den civila krigsdomstolspersonalens arvoden och övriga förmåner, innebärande väsentliga förbättringar i sådant hänseende. Förslaget bifölls av riksdagen (skrivelse nr 403). Härigenom erhöles förevarande anslag sitt nuvarande belopp, varjämte å riksstaten uppfördes ett nytt förslagsanslag *Krigsrätterna: Omkostnader* å 30,000 kronor, avsett för bestridande av resekostnadsersättningar, vartill rätten något utvidgades, samt full gottgörelse åt auditörerna och krigsfiskalerna för deras expens-kostnader.

I propositionen (sid. 36) anförde jag, att det icke då kunde avgöras, i vad mån de föreslagna arvodena borde utgå jämväl under efterföljande budgetår, utan måste arvodesfrågan, såsom utredningsmännen framhållit, bedömas efter de växlande förhållandena. Till nästkommande års riksdag torde sålunda en omprövning av arvodena böra företagas, grundad på ytterligare ett års erfarenheter och på fullständigare statistiskt material än det som i propositionen kunnat förebringas. Detta uttalande underströks av riksdagen.

I enlighet med vad sålunda förutsatts bör arvodesfrågan för den civila krigsdomstolspersonalen åyo underställas årets riksdag. Detta kan emellertid icke ske redan i statsverkspropositionen, då det statistiska material, som skall avspegla arbetsbördan vid krigsdomstolarna under sistförflutna år, icke kan föreligga förrän efter statsverkspropositionens avlåtande. Åtgärder för erhållande, så snart ske kan, av erforderliga rättsstatistiska uppgifter hava emellertid vidtagits.

I detta sammanhang ber jag få omnämna, att styrelsen för föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer i en den 9 december 1942 till Kungl. Maj:t ingiven framställning hemställt, att då arbetsbördan vid krigsdomstolarna under den dittills gångna delen av år 1942 icke visat någon tendens till minskning utan fastmera fortsatt att öka, anslaget för budgetåret 1943/44 måtte bestämmas till minst det belopp varom föreningen hemställt i sin skrivelse den 25 oktober 1941 (jfr. II ht. 1942 sid 43). Denna framställning torde, efter erforderliga remisser, få anmälas i den särskilda proposition i ämnet, som kommer att avlåtas till riksdagen.

Ehuru under alla förhållanden en viss förändring i förevarande anslags storlek kommer att bliva erforderlig med hänsyn till den under budgetåret 1943/44 fortgående utbyggnaden av försvarsorganisationen, synes anslaget likväl tillsvidare böra upptagas med det nu utgående beloppet, 279,500 kronor. Jämväl anslaget till *Krigsrätterna: Omkostnader*, synes tillsvidare, trots att hittills tillgängliga uppgifter om belastningen å detsamma tyda på att anslaget beräknats för snävt, kunna tillsvidare upptagas med oförändrat belopp eller 30,000 kronor.

Under återopande av vad jag sålunda anført får jag under denna punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Krigsrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 279,500.

[28.] **19. Krigsrätterna: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad under nästföregående punkt anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Krigsrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 30,000.

[29.] **20. Krigsrätterna: Ersättningar till civila ledamöter i fältkrigsrätter m. m., förslagsanslag.** Anslag till civila ledamöter i fältkrigsrätter m. m. anvisades första gången å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 med ett belopp av 20,000 kronor. Under budgetåren 1940/41 och 1941/42 utgick anslaget med 100,000 kronor, men i gällande riksstat har anslagsbeloppet sänkts till 70,000 kronor. Bestämmelser angående grunderna för ifrågavarande ersättningar och sättet för deras gäldande ha meddelats av Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 (statsliggaren sid. 144 f.).

För närvarande kan icke bedömas i vilken utsträckning fältkrigsrätter komma att vara inrättade efter den 1 juli 1943. Utgifterna å anslaget under sistförflutna budgetår utgjorde 73,500 kronor. För nästa budgetår torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp, 70,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsrätterna: Ersättningar till civila ledamöter i fältkrigsrätter m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000.

D. Rättegångsväsendet i allmänhet.

[30.] 1. **Ersättning åt domare, vittnen och parter, förslagsanslag.** Från detta anslag, som i gällande riksstat är uppfört med 425,000 kronor, bestridas ett flertal kostnader av växlande beskaffenhet (statsliggaren sid. 145 f.). Förutom vissa särskilt angivna utgifter, däribland ersättningar till rättegångsbiträden åt häktade, ersättningar till vittnen i brottmål och vissa andra mål samt kostnader för förundersökningar i sådana mål, må enligt medgivande av riksdagen kostnader för rättegångsväsendet i allmänhet, som kunna föranledas av föreskrift i lag eller i av riksdagen antagen författning, efter Kungl. Maj:ts närmare bestämmande bestridas från förevarande anslag, under förutsättning att icke särskilt anslag för ändamålet finnes i riksstaten uppfört eller medel eljest enligt riksdagens beslut ställts till förfogande (riksdagens skrivelse den 19 maj 1926, nr 2 A, punkt 19).

Under senare år har Kungl. Maj:t vid olika tillfällen vidtagit åtgärder för att begränsa utgifterna under anslaget. En redogörelse härför lämnades i 1941 års statsverksproposition (II ht. sid. 51).

Belastningen å anslaget, som under budgetåren 1936/37—1938/39 uppgick till resp. 501,800 kronor, 439,400 kronor och 455,600 kronor, nedgick under budgetåret 1939/40 till 366,700 kronor. För budgetåret 1940/41 utvisade budgetredovisningen en belastning av 541,600 kronor. Därvid är emellertid att märka, att anslaget för detta budgetår vid budgetredovisningens upprättande påförts ett hos vederbörande myndigheter i räkenskaperna för budgetåret utbalanserat förskott å 122,000 kronor. Till grund för en jämförelse med tidigare års belastningssiffror bör därför för detta budgetår läggas beloppet $(541,600 - 122,000 =) 419,600$ kronor. Den senast föreliggande budgetredovisningen ger vid handen, att belastningen under budgetåret 1941/42 uppgått till 557,400 kronor. I redovisningen har därvid upptagits dels såsom inkomst de vid budgetårets början hos myndigheterna balanserade förskotten från föregående budgetår å 122,000 kronor, dels ock såsom utgift hos myndigheterna vid budgetårets utgång balanserade förskott till ett belopp av 157,200 kronor. Vid jämförelse med tidigare års belastningssiffror bör därför belastningen för 1941/42 upptagas till $(557,400 + 122,000 - 157,200 =) 522,200$ kronor, vilket innebär en stark ökning av utgifterna jämfört med närmast föregående budgetår. Utgifterna för ersättningar till rättegångsbiträden ha sålunda ökat från 117,800 kronor med 67,600 kronor (c:a 57 %) till 185,400 kronor och kostnaderna för förundersökningar i brottmål från 146,700 kronor med 39,600 kronor (c:a 27 %) till 186,300 kronor, varemot utgifterna för vittnesersättningar nedgått från 96,100 kronor med 4,300 kronor (c:a 4.5 %) till 91,800 kronor. Övriga utgifter, som bestridas från förevarande anslag, ha hållit sig konstant vid omkring 59,000 kronor. Den totala ökningen av belast-

ningen å anslaget, i runt tal 100,000 kronor, torde vara att tillskriva den ökade brottsligheten och den därav föranledda ökningen av antalet brottmål.

Från och med innevarande budgetår kommer en viss ökning av belastningen under anslaget att uppstå, enär ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål jämlikt lagen den 12 juni 1942 (nr 365) om ändrad lydelse av 1 § lagen den 4 juni 1886 (nr 44 s. 1) från och med den 1 juli 1942 höjts från högst åtta kronor till högst tolv kronor per dag. Storleken av denna merbelastning kan icke med någon större säkerhet beräknas. I detta sammanhang är vidare att nämna, att Kungl. Maj:t — som den 19 augusti 1851 förordnat att ersättning för rättegångskostnader, som i rättegång mellan kronan och enskilda kunna varda kronan ådömda, skola bestridas från förevarande anslag — genom beslut den 24 april 1942 medgivit, att ersättning för rättegångskostnader, för vilka kronan är skyldig att svara i mål i anledning av skada i följd av trafik med av kronan disponerat motorfordon, må bestridas från anslaget jämväl då kronan ej är part.

På grund av nu anförda omständigheter och med hänsyn jämväl till den under sistförflutna budgetår inträffade utgiftsstegringen torde anslaget i nästa budgetårs riksstat böra uppföras med ett förhöjt belopp. Då anslagsbelastningen under tidigare år varit mycket växlande, synes ökningen tillsvidare kunna begränsas till 50,000 kronor och anslaget följaktligen bestämmas till 475,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt domare, vittnen och
parter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *för-
slagsanslag* av kronor 475,000.

[31.] **2. Kostnader enligt lagen om fri rättegång, förslagsanslag.** Efter att anslaget under det senaste decenniet i olika omgångar höjts från 300,000 kronor (budgetåret 1930/31) till 525,000 kronor (1940/41), sänktes detsamma vid 1941 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t till 500,000 kronor. Anslaget har upptagits till samma belopp i riksstaten för det nu löpande budgetåret. Nettoutgifterna, som före krigsutbrottet under budgetåret 1938/39 uppnått sin toppunkt, 600,000 kronor, ha därefter varit åtskilligt lägre, för budgetåren 1939/40 och 1940/41 502,000 kronor resp. 411,000 kronor, allt i avrundade tal. I budgetredovisningen för budgetåret 1941/42 ha nettoutgifterna upptagits till 485,700 kronor. Häri ingår emellertid liksom föregående budgetår ett belopp, utgörande av vederbörande myndigheter i räkenskaperna för budgetåret utbalanserade förskott som vid budgetredovisningens upprättande påförts detta anslag. Då förskotten senaste budgetår uppgått till i runt tal 29,000 kronor mer än föregående budgetår, utgör anslagets verkliga nettobelastning under budgetåret 1941/42 cirka 456,000 kronor.

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t tillkallade jag den 11 december 1941 sex sakkunniga, åt vilka uppdrogs att verkställa en allmän översyn av lagstiftningen om fri rättegång. De sakkunniga ha den 21 november 1942 av-

givit sitt betänkande (statens off. utredn. 1942: 50), innefattande förslag till ändring i vissa delar av lagen den 19 juni 1919 om fri rättegång m. fl. författningar. Betänkandet har utsänts på remiss till ett stort antal myndigheter och sammanslutningar.

Förslagets syfte anges av de sakkunniga vara att genom åtgärder av organisatorisk eller annan natur söka rationalisera den fria rättegången utan att förringa värdet av denna viktiga sociala förmån. Bland olika i betänkandet framlagda förslag må nämnas, att de sakkunniga velat åvägabringa en differentiering av den fria rättegången i så måtto att för mindre bemedlade rättssökande, vilka kunna tänkas i stånd att gälda vissa men ej alla utgifter för rättegången, förmånen inskränkes till att omfatta blott viss eller vissa delförmåner. I anslutning till framställningar av riksdagen föreslå de sakkunniga, att ersättning för parts personliga inställelse, som nu förekommer blott i fråga om tilltalade i hovrätt, skall under vissa förutsättningar kunna utgå även i underrätt samt jämväl åt andra parter i hovrätt än tilltalade, ävensom att de möjligheter att medgiva biträdesersättning i hovrätt, som nu finnas, skola utvidgas. I syfte att främja samverkan mellan domstolarna och rättshjälpsanstalterna beträffande den fria rättegången, varigenom statsverkets kostnader anses kunna nedbringas, förordas, att befattningshavarna vid dessa anstalter skola i ökad utsträckning anlitas för biträdesuppdrag i fri rättegång.

Vad angår förslagets ekonomiska konsekvenser framhålla de sakkunniga (se betänkandet sid. 122 ff.), att de ifrågasatta ändringarna i allmänhet äro av den natur att deras inflytande på statsverkets kostnader icke låter sig i detalj beräkna. Vissa föreslagna åtgärder äro ägnade att något minska statsverkets utgifter; andra däremot måste föranleda ökade kostnader. Avslutningsvis uttala de sakkunniga, att de föreslagna reformerna icke synas behöva föranleda någon höjning av förslagsanslaget till fri rättegång för nästa budgetår.

Den verkställda sakkunnigutredningen synes giva vid handen, att gällande lagstiftning om fri rättegång är i olika hänseenden mindre tillfredsställande. Det är min förhoppning att, sedan yttranden inkommit över de sakkunnigas betänkande, proposition med förslag till ändringar i förevarande lagstiftning skall kunna framläggas för 1943 års riksdag.

Statsverkets kostnader för den fria rättegången ha, som av det föregående framgår, ej oväsentligt ökat under sistförflutna budgetår. I betraktande härav och med hänsyn till svårigheten att överblicka de ekonomiska konsekvenser, som ett genomförande helt eller i vissa delar av sakkunnigförslaget kan antagas föranleda, torde anslaget för nästa budgetår böra bibehållas vid nuvarande belopp, 500,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader enligt lagen om fri rättegång* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 500,000.

Departementschefen.

[32.] **3. Understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter, förslagsanslag.** Till understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter ha för nu löpande budgetår anvisats 67,500 kronor. Grunderna för anslaget disposition framgå av kungörelsen den 12 september 1919, nr 639. Den 17 juli 1942 har Kungl. Maj:t meddelat beslut angående fördelningen av det för innevarande budgetår anvisade beloppet (statsliggaren sid. 148).

Antalet statsunderstödda rättshjälpsanstalter utgör för närvarande nio. Av dessa äro fem inrättade för envar av städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg, medan återstående fyra anstalter inrättats av landstingen i Stockholms, Älvsborgs, Örebro och Västmanlands län.

Under motsvarande anslagspunkt i statsverkspropositionen till föregående års riksdag (II ht. sid. 47) erinrade jag om att den 20 mars 1940 av särskilt tillkallad sakkunnig framlagts ett betänkande med förslag rörande offentliga rättshjälpsanstalter (statens off. utredn. 1940: 11). Jag framhöll därvid, att en utbyggnad av rättshjälpsinstitutionen i nära anslutning till den sakkunniges förslag av flera skäl framstode såsom i hög grad önskvärd, men att med hänsyn till de betydande merkostnader, som skulle föranledas av förslagets genomförande, några omedelbara åtgärder i sådant syfte icke torde kunna vidtagas.

De under föregående anslagspunkt omnämnda sakkunniga ha jämlikt direktiven för sitt arbete utförligt behandlat frågan om samarbetet mellan domstolarna och de offentliga rättshjälpsanstalterna i ärenden rörande fri rättegång. De hava därvid funnit det bl. a. ur kostnadssynpunkt förmånligt att en sådan samverkan i olika avseenden kommer till stånd. Vad de sakkunniga anfört är ägnat att stärka uppfattningen om det önskvärda i att anstaltsväsendet ytterligare utbygges. Jag ämnar därför, så snart omständigheterna det medgiva, till behandling upptaga frågan om åtgärder till främjande av anstaltsinstitutionens utveckling.

För nästkommande budgetår torde anslaget till understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter böra upptagas med samma belopp som i gällande rikstat eller 67,500 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 67,500.

[33.] **4. Medikolegala besiktningar, förslagsanslag.** Från anslaget bestridas, förutom ersättningar för rättsmedicinska obduktioner, från och med budgetåret 1937/38 jämväl vissa kostnader för undersökning av tilltalads sinnesbeskaffenhet (jfr II ht. 1937 sid. 53 f.). Till följd av stigande belastning har anslagsbeloppet under senare år upprepade gånger höjts, nämligen av 1938 års riksdag från 35,000 kronor till 45,000 kronor, av 1940 års lagtima riksdag till 50,000 kronor och av 1942 års riksdag till 60,000 kronor. Nettoutgifterna å anslaget ha enligt budgetredovisningarna för budgetåren 1939/40

—1941/42 utgjort resp. 58,300 kronor, 74,100 kronor och 76,400 kronor. Be-
träffande sistnämnda båda belopp är emellertid att märka, att däri ingå av
vederbörande myndigheter i räkenskaperna för budgetåren 1940/41 och 1941/
42 utbalanserade förskott å 6,700 resp. 6,800 kronor. Med hänsyn härtill och
då förstnämnda förskott redovisats såsom inkomst under budgetåret 1941/42,
ha de verkliga nettoutgifterna för de båda senaste budgetåren utgjort resp.
67,400 och 76,300 kronor. Utgiftsstegringen är sålunda betydande. Det tor-
de emellertid böra anstå med ytterligare ökning av anslagsbeloppet tills
det kan avgöras om utgiftsstegringen är av varaktig natur.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medikolegala besiktningar* för bud-
getåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag*
av kronor 60,000.

[34.] 5. **Ersättning för vissa bötesandelar.** Anslaget, som tidigare haft
förlagsanslags natur, förändrades med innevarande budgetår till obetecknat
anslag samt uppfördes med 3,000 kronor. Nu utgående ersättningsbelopp
finnas specificerade i statsliggaren (sid. 148 f.).

Då ett av de nu utgående ersättningsbeloppen å omkring 500 kronor inom
kort kan väntas bortfalla, torde utgifterna å anslaget komma att hålla sig
något under 2,500 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för vissa bötesandelar* för
budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 2,500.

[35.] 6. **Ersättning för förlorad inteckningslösen vid stadsdomstolarna.**
Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 140,000 kronor. Rörande fördel-
ningen av detta belopp har Kungl. Maj:t meddelat beslut den 15 maj 1942
(statsliggaren sid. 149).

Anslaget torde för nästa budgetår böra utgå med oförändrat belopp.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för förlorad intek-
ningslösen vid stadsdomstolarna* för budget-
året 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 140,000.

E. Fångvården m. m.

[36.] 1. **Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag är i gällande riksstat uppfört med 295,000 kronor.

Personalförteckning för fångvårdsstyrelsen har fastställts av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 (statsliggaren sid. 150). Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 178,400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 7,900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 71,700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 37,000

Summa kronor 295,000.

I skrivelse den 31 augusti 1942 har *fångvårdsstyrelsen* gjort framställning rörande fångvårdens medelsbehov för budgetåret 1943/44. Styrelsen har därvid upprepat sitt tidigare vid olika tillfällen framförda förslag, att för ledningen av det från och med år 1938 inrättade centrala fångregistret — vilket nu förestås av en förste amanuens — måtte uppföras en ordinarie tjänst såsom aktuarie i 21 lönegraden. Vidare har styrelsen hemställt om förstärkning av den icke-ordinarie personalen hos styrelsen med dels en extra ordinarie tjänsteman i lönegraden Eo 21 och dels två extra skrivbiträden.

Till stöd för förslaget om inrättande av en ny aktuarietjänst har styrelsen åberopat vad som vid tidigare tillfällen anförts om de krävande uppgifter av statistisk och annan art som åvila föreståndaren för centrala fångregistret (jfr II ht. 1939 sid. 32; 1940 sid. 33). Under förmälan att arbetet med registret stadigt ökat anför styrelsen:

Sålunda må nämnas att antalet till registret från anstalterna inkommande intagningskort utgjorde andra halvåret 1938 1,744, första halvåret 1940 2,195 och första halvåret 1942 2,434. Motsvarande siffror beträffande avgångskorten ha varit 1,503, 2,085 och 2,129. Telefonförfrågningarna hos registret ha ökat mycket starkt. Antalet avgångskort är nu uppe i 15,000. Det kräves en avsevärd organisation att snabbt bemästra dessa, samtidigt som det bör framhållas, att styrelsen genom sitt centrala fångregister fått en möjlighet till överblick över klientelet och därmed till individualisering av fångbehandlingen, som måste tillvaratagas. Täta ombyten på befattningen som ledare för registret bryta den kontinuitet, som här är nödvändig, och dylika ombyten kunna icke undvikas, så länge styrelsen ej kan anställa registrets ledare annat än i tjänsteställning såsom förste amanuens.

På grund av vad sålunda förekommit har styrelsen icke kunnat finna annat än att erfarenheten bestyrkt styrelsens tidigare framförda uppfattning, att ledaren för centrala fångregistret borde inneha aktuariers tjänsteställning, samt hemställt, att å personalförteckningen för styrelsen måtte uppföras en aktuarietjänst i lönegraden A 21.

Fångvårdsstyrelsens framställning om anvisande av medel jämväl till en tjänsteman i lönegraden Eo 21 avser en förstärkning av arbetskrafterna på styrelsens arbetskantor och anknyter till två av styrelsen tidigare i skrivelser den 16 februari och den 14 april 1942 gjorda framställningar i enahanda syfte. Med anledning av dessa skrivelser har Kungl. Maj:t genom beslut den 6 mars resp. den 5 juni 1942 med anlitande av andra huvudtiteln anslag till extra utgifter anvisat särskilda belopp för förstärkning av nämnda arbetskrafter för tiden intill den 1 januari 1943. I skrivelsen den 16 februari 1942 anfördes bland annat:

Personalen å arbetskantoret utgöres för närvarande av 1 byrådirektör, 1 notarie, 1 assistent av 3:e klass, 1 förste amanuens, 1 amanuens, 1 kontorsbiträde, 1 extra ordinarie kontorsbiträde och 1 extra ordinarie skrivbiträde. Denna arbetsstyrka är även under normala tider, särskilt vad beträffar den manliga personalen alltför liten, varför arbete utöver fastställd arbetstid konstant förekommit. Under den senaste tiden har arbetet å avdelningen ökat så avsevärt, att en förstärkning av arbetskrafterna är trängande nödvändig. Anledningen härtill är främst det starkt ökade fångantalet, knappheten på vissa slag av materialier, varigenom upphandlingsarbetet i hög grad försvårats, samt den till följd härav uppkomna svårigheten att erhålla lämpliga arbeten i tillräcklig omfattning.

Vad *fångantalet* beträffar har styrelsen i olika sammanhang haft anledning framhålla, att detta stegrats häftigt under senare tid. Under det att medeltalet fångar under åren 1937—1940 varierade mellan 1,723 och 1,852 synes, så långt preliminära beräkningar ge vid handen, motsvarande medeltal för år 1941 icke ha understigit 2,100. Beläggningsen under året visar också en bestämd tendens till stegring, från 1,885 den 1 januari till 2,335 den 1 december, d. v. s. en stegring med omkring 24 procent. Någon tillbakagång i fångantalet är icke att vänta. År 1942 kommer med största sannolikhet att uppvisa ännu högre beläggning.

Den stora *knappheten på olika för arbetsdriften behövliga varuslag* och de speciella inköps- och ransoneringsbestämmelserna, särskilt den nyligen genomförda textiltransoneringen, ha i hög grad försvårat upphandlingen. Mycken tid åtgår till anskaffande av lämpligt ersättningsmaterial, där originalvaran icke står till förfogande. Härtill kommer att fasta varupriser icke längre kunna erhållas. Under en och samma leverans har det uppgivna dagspriset vanligtvis upprepade gånger ändrats. Varje prisändring har förorsakat dels omräkning av alla kalkyler, där varan ifråga ingått, dels ock nya underhandlingar med förvaltningar, med vilka arbetskantoret slutit avtal om leverans av färdigfabrikat av varan.

Nu nämnda omständigheter ha ställt arbetskantoret inför särskilda problem. Till följd av Kungl. Maj:ts skrivelse den 28 maj 1926 till fångvårdsstyrelsen angående fångvårdens persedeltillverkning för andra statsinstitutioners räkning har arbetstillgången inom fängelserna varit god under tidigare, normala år. Det ökade fångantalet kräver numera en väsentligt utökad arbetsdrift. Även vid normal varutillgång skulle denna utvidgning ha medfört ökning av arbetet på arbetskantoret. I nuvarande situation, då även en liten

beställning kan förorsaka omfattande förarbeten för anskaffande av materialier, blir ökningen vida större än eljest.

En bild av hur arbetet ökat ger nedanstående förteckning över antalet utgående expeditioner under åren 1936—1941.

	Antalet expeditioner	Därav skrivelser
1936	11,575	4,236
1937	11,525	4,290
1938	12,647	4,323
1939	13,936	4,431
1940	14,022	4,680
1941	15,545	5,861

Vid en jämförelse mellan siffrorna för år 1936 och 1941 finner man att totala antalet utgående expeditioner ökats med cirka 34 procent och skrivelsernas antal med cirka 38 procent. Skrivelserna ha redovisats särskilt, då för dessa vanligen erfordras mer eller mindre omfattande utredningar. Övriga expeditioner ha utgjorts av anbudsinfordringar, kontrakt, räkningar, debiteringsbeslut, försändningsorder, fångförflyttningar m. m.

Hittills har denna orimligt ökade arbetsbörda uppburits av arbetskonto-
rets personal utan någon förstärkning. Om man betänker, att det antal intagna, som före det nuvarande kriget dagligen sysselsattes i fångvårdens egentliga verkstadsdrift, uppgick till 700 å 800, och att driften inom sig innesluter ett 10-tal huvudyrken och arbetsgrenar, torde det vara klart, att den centrala ledningens personalstyrka — 5 manliga och 3 kvinnliga tjänstemän — varit påfallande låg. Denna personal åligger det att bereda och expediera alla till driften hänförliga ärenden såsom arbetsanskaffning, materialanskaffning, arbetsplanering, kalkylation, debitering, leveranskontroll, statistik, organisation, teknisk revision, fångplacering m. m. För närvarande kan antalet intagna, som sysselsätts i den egentliga arbetsdriften, uppskattas till närmare 1,000. Den dagliga arbetstiden för de åtta befattningshavarna har också särskilt under senaste året måst utsträckas vida utöver det normala. För byrådirektör och notarie har den varierat mellan 12 och 14 timmar, och för assistenter och amanuenser har den uppgått till omkring 10. Söndagsarbete har hört till vanligheten, och semester har kunnat uttagas endast i begränsat mått.

Personalen kan icke i längden stå ut med så pressande arbetsförhållanden. Även arbetet blir lidande. Granskningsarbetet och kontrollen av utgående och inkommande leveranser kan icke bli så noggrann som behövt är, vilket i sin tur kan återverka i form av minskade beställningar. Härtill kommer, att arbetskonto-
ret med nuvarande arbetsbörda, som efter hand sannolikt kommer att ytterligare växa, icke kan ägna tillräcklig tid åt att uppsåra nya arbetstillfällen, särskilt då arbeten av enklare slag, som lämpa sig för korttidsfångar.

En utveckling, sådan som den nu antydd, som hotar att vålla arbetsdriften allvarligt avbräck, måste med alla medel förebyggas, eftersom arbetsdriften hör till det betydelsefullaste i all fångvårdsverksamhet. Den tillför statskassan ansevärda belopp. Överskottet av arbetsdriften har för budgetåren 1933/34—1940/41 uppgått till i genomsnitt 546,000 kronor för budgetår. En stor del av det kvalificerade verkstadsarbete, som utföres inom fångvården, avser numera leveranser till försvaret, särskilt flygvapnet. Härvid har mellan arbetskonto-
ret och de beställande militära myndigheterna utvecklats ett samarbete som enligt styrelsens mening varit till stort gagn även för beställarna. Vad arbetsdriften betyder för fångarnas yrkesutbildning och framtida ut-

komst, torde ej behöva närmare utvecklas. Med tanke på att sysslolöshet i dessa exceptionella tider kan hota även fängelseklientelet bör det framhållas, att i all fångbehandling arbetet är det förnämsta fostrings- och resocialiseringsmedlet.

För att arbetskontoret skulle vara rustat för de nya uppgifter, som det sålunda ställdes inför, fann styrelsen en förstärkning av personalen ofrånkomlig samt föreslog att det arbete, som åvilade notarien å arbetskontoret, uppdelades på två tjänster, varvid en ny extra ordinarie notarietjänst i lönegraden Eo 21 skulle inrättas. Styrelsen hemställde därför om inrättande av en dylik befattning under tiden från och med den 1 mars tills vidare till och med den 31 december 1942.

Genom beslut den 6 mars 1942 bifölls framställningen på det sätt, att Kungl. Maj:t för förstärkning av arbetskrafterna å arbetskontoret under budgetåret 1941/42 anvisade 2,300 kronor från andra huvudtiteln anslag till extra utgifter. Efter förnyad framställning i ämnet från fångvårdsstyrelsen i förenämnda skrivelse den 14 april 1942 anvisade Kungl. Maj:t sedermera genom beslut den 5 juni samma år ett belopp av 3,400 kronor för enahanda ändamål under tiden den 1 juli—den 31 december 1942.

I sin skrivelse med anslagsäskanden har fångvårdsstyrelsen uttalat, att det icke rådde något tvivel om att arbetskontorets nuvarande arbetsbörda komme att bestå även under budgetåret 1943/44, samt hemställt att för förstärkning av arbetskrafterna under nämnda budgetår måtte under den i styrelsens avlöningsstat uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anvisas ett belopp av 6,801 kronor, motsvarande lön åt en extra ordinarie tjänsteman i 21 lönegraden.

Vidare har styrelsen under åberopande av den arbetsbörda som i övrigt vilar å styrelsens befattningshavare dels hemställt, att icke-ordinarieposten icke måtte nedsättas vid bifall till styrelsens förslag om inrättande av en ordinarie aktuarietjänst, och dels återkommit med framställning om medel till ytterligare skrivbiträdeshjälp. Såsom skäl för sistnämnda framställning åberopas liksom tidigare (jfr II ht. 1942 sid. 50 ff.) det i anledning av centraliseringen till styrelsen av vissa anstalters kassaväsen särskilt å kameralbyrå starkt ökade arbetet samt det även å övriga avdelningar till följd av den stegrade brottsligheten och rådande förhållanden starkt ökade arbetet, varjämte framhålles, att styrelsen nu fått ytterligare en underförvaltning, nämligen skyddskonsulentorganisationen. Styrelsen, som säger sig på allt sätt söka nedbringa kostnaderna bland annat genom att begränsa vikariatsförordnandena, hemställer av nu angivna skäl om anvisande av medel till ytterligare två extra skrivbiträden med tillhopa 4,764 kronor.

Vad angår beräkningen av de olika posterna i avlöningsstaten har styrelsen beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemen beräknat medel för en aktuarietjänst ävensom — i motsats till vad som skett vid bestämmande av anslagsposten för innevarande budgetår (jfr II ht. 1942 sid. 53 f.) — till lön åt byrådirektören på arbetskontoret. Sedan posten omräknats med hänsyn till de nya pensionsavdragen, har den uppta-

gits med 196,800 kronor, innebärande en höjning i jämförelse med det nuvarande beloppet 178,400 kronor med 18,400 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har upptagits med oförändrat belopp 7,900 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har efter omräkning i anledning av de nya pensionsavdragen och med iakttagande av förut angivna personalförstärkningar, dragande en kostnad av 6,801 kronor och 4,764 kronor, höjts med 15,300 kronor till 87,000 kronor.

Till rörligt tillägg har beräknats 42,700 kronor eller 5,700 kronor mer än i gällande stat.

Över fångvårdsstyrelsens framställning ha, efter remiss, yttranden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret har ansett sig icke kunna tillstyrka förslaget om inrättande av en aktuarietjänst för centrala fångregistret, enär det i styrelsens anslagsframställning för budgetåret 1940/41 framförda förslaget av samma innehåll icke vunnit gillande och då därefter någon förändring av arten av de nämnda befattningshavare åvilande göromålen ej syntes hava inträtt. Ej heller har ämbetsverket biträtt styrelsens förslag, att under ordinarieposten ånyo skall beräknas medel till byrådirektören å styrelsens arbetskontor. Här-om anföres:

Byrådirektören å styrelsens arbetskontor S. Blom åtnjuter sedan längre tid tillbaka tjänstledighet för fullgörande av uppdrag såsom kanslichef i medicinalstyrelsens materielnämnd och avstår därunder från sina kontanta avlöningsförmåner hos fångvårdsstyrelsen. Med hänsyn härtill har förenämnda anslagspost från och med budgetåret 1942/43 nedsatts med ett belopp motsvarande lön till en byrådirektör. Beloppet har av styrelsen i dess statsförslag för nästa budgetår åter inräknats i anslagsposten. Statskontoret anser dock, att, även om det ännu icke med full säkerhet kan avgöras, hurvida Bloms tjänstledighet — vilken enligt under hand lämnad upplysning alljämt pågår — kommer att fortfara under nästa budgetår, anledning likväl icke förefinnes att höja anslagsposten, då denna är uppförd förslagsvis.

Däremot har statskontoret icke haft något att erinra mot bibehållande av den under år 1942 inrättade icke-ordinarie notarietjänsten å styrelsens arbetskontor, därvid avlöningen, som nu bestrides från andra huvudtiteln anslag till extra utgifter, skulle överföras till förevarande anslag. Beträffande framställningen om ökad skrivhjälp har statskontoret allenast uttalat, att ämbetsverket — som icke kunde bedöma, i vilken omfattning behov av ökad skrivhjälp under budgetåret 1943/44 kunde föreligga — icke hade något att invända mot de för de nya biträdena föreslagna löneförmåner. Slutligen har statskontoret framställt vissa anmärkningar mot fångvårdsstyrelsens beräkning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Ämbetsverket anför sålunda:

Till statskontoret har under hand överlämnats en »beräkning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal hos fångvårdsstyrelsen för 1943/44». Av denna beräkning framgår, att styrelsen för arvoden åt

tillfälliga befattningshavare upptagit ett belopp å 13,000 kronor. Det synes vara av styrelsen avsett, att, för den händelse byrådirektören Bloms tjänstledighet för offentligt uppdrag komme att utsträckas över nästa budgetår, ytterligare medel under ifrågavarande anslagspost skulle komma att begäras. nämligen till avlönande av en successionsvikarie för Blom. Statskontoret vill i anledning härav erinra, att i styrelsens anslagsframställning beträffande budgetåret 1942/43 för tillfälliga vikarier hemställts om ett belopp å 15,405 kronor, däri inberäknat arvode å 4,200 kronor till en tillfällig befattningshavare å styrelsens arbetskontor under byrådirektören därstädes beviljad tjänstledighet för offentligt uppdrag. I utlåtande häröver anförde statskontoret, att styrelsen vid sin uppskattning av medelsbehovet utgått från att tillfälliga vikarier skulle anställas för så gott som samtliga styrelsens ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän under så stort antal dagar, som motsvarade dels den sagda tjänstemän tillkommande semester, dels ock den tid, varunder tjänstemännen kunde antagas erhålla sjukledighet med bibehållande av full lön, att det emellertid icke kunde anses nödvändigt för styrelsen att anlita tillfälliga arbetshjälper, så snart en befattningshavare komme i åtnjutande av semester eller sjukledighet. samt att fördenskull det för berörda ändamål beräknade beloppet borde nedsättas med förslagsvis 2,000 kronor. Föredragande departementschefen — vilkens förslag härutinnan icke föranledde erinran från Kungl. Maj:ts och riksdagens sida — uttalade, att beloppet ifråga syntes böra nedsättas med 4,300 kronor, därvid hänsyn tagits såväl till de föreskrifter angående begränsning av vikariatsförordnanden m. m., som meddelats i Kungl. Maj:ts cirkulär till statsmyndigheterna den 4 januari 1940, nr 37, som ock till de möjligheter för Kungl. Maj:t att under vissa förutsättningar medgiva överskridande av icke-ordinarieposten, vilka då förefunnes och vilka — enligt vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört — förutsattes skola tillkomma Kungl. Maj:t jämväl under budgetåret 1942/43. Med hänsyn till vad som sålunda förekommit och då bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva överskridande av verkens icke-ordinarieposter torde kunna förväntas bliva av riksdagen meddelat jämväl för nästa budgetår, vill det förefalla statskontoret, som om det av styrelsen för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1943/44 beräknade beloppet — även med inbegripande av arvode till successionsvikarie för Blom — borde kunna något nedsättas.

Allmänna lönenämnden har biträtt förslaget om inrättande av en aktuarie-tjänst för centrala fängregistret men förordat att befattningen tills vidare upptages såsom extra ordinarie i lönegraden Eo 21. Nämnden anför:

Såsom framgår av 1940 års statsverksproposition, bilagan andra huvudtiteln sid. 34—35, har allmänna lönenämnden i utlåtande över fängvårdsstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1940/41 understrukit vikten av att närmare erfarenhet vunnas om föreståndarens för centrala fängregistret åligganden, innan ställning toges till spörsmålet om tjänstens rätta placering å löneskalan. Lönenämnden har härvid särskilt framhållit, att frågan om befattningshavarens löneställning i viss utsträckning kunde bliva beroende av huruvida den statistiska bearbetningen av de i centrala fängregistret intagna uppgifterna komme att ske genom fängregistrets eller statistiska centralbyråns försorg, ett spörsmål som ännu icke vore definitivt avgjort. Med hänsyn till det anförda samt i betraktande av önskvärdheten att erhålla närmare kännedom jämväl om de nya arbetsuppgifter, som kunde ankomma på föreståndaren för fängregistret i samband med den nya skyddskonsulentorganisationens tillkomst, hade lönenämnden ansett sig icke kunna för det dåvarande tillstyrka ifrågavarande förslag.

När förslag om inrättande av en aktuarietjänst för centrala fångregistret nu ånyo framföres, får lönenämnden till en början konstatera, att någon ändring hittills icke inträtt i de av lönenämnden i nyssberörda utlåtande berörda förhållandena med avseende å sättet för den statistiska bearbetningen av de i fångregistret intagna uppgifterna samt beträffande vunna erfarenheter av den nya skyddskonsulentorganisationens inverkan på fångregistrets arbetsuppgifter. Läget är sålunda i huvudsak oförändrat i nu nämnda hänseenden. Däremot synes numera tillräcklig erfarenhet föreligga för en närmare bedömning av föreståndarens för centrala fångregistret löneställning i och för sig. I sådant hänseende har lönenämnden icke kunnat undgå att finna skillnaden i löneställning mellan föreståndarna för straffregistret och för centrala fångregistret vara väl stor. Framhållas må, att — enligt vad fångvårdsstyrelsen i annat sammanhang anfört — centrala fångregistrets föreståndare måste äga ingående kännedom både om straffsystemet och om fångvårdsorganisationens enskildheter för att kunna bedöma och avgiva förslag till fångarnas fördelning på olika anstalter. Det vore vidare mindre tillfredsställande, om önskvärd kontinuitet i hithörande frågors behandling skulle äventyras genom sådana ombyten på befattningen såsom ledare för fångregistret, som skulle föränledas av utsikten till meriterande förordnanden inom andra avdelningar av fångvårdsstyrelsen. Lönenämnden har med utgångspunkt från det anförda funnit sig böra biträda fångvårdsstyrelsens förslag om inrättande av en aktuarietjänst för centrala fångregistrets räkning. Befattningen synes dock tills vidare böra upptagas såsom extra ordinarie i lönegraden Eo 21.

Vad fångvårdsstyrelsen i övrigt anfört och föreslagit rörande viss förstärkning av arbetskrafterna inom styrelsen har icke föränlett särskilt uttalande från lönenämndens sida.

**Departements-
chefen.**

Förslaget om inrättande av en aktuarietjänst för centrala fångregistret, för vilket goda skäl anförts, kan jag med hänsyn till det statsfinansiella läget icke för närvarande biträda.

Vad fångvårdsstyrelsen i sin skrivelse den 16 februari 1942 anfört till stöd för framställningen om förstärkning av arbetskrafterna på arbetskontoret torde giva vid handen, att en dylik förstärkning varit ofrånkomlig för bemästande av arbetsbördan. Någon lindring har därefter icke inträtt. Tvärtom har den fortgående stegringen av fångantalet, varuknappheten med därav föranledda upphandlingssvårigheter samt ansvällningen över huvud av arbetsdriften medfört att svårigheterna ökat. Genom beslut den 31 december 1942 har Kungl. Maj:t därför med anlitande av andra huvudtiteln anslag till extra utgifter anvisat medel för förstärkning av arbetskontorets arbetskrafter jämväl för tiden den 1 januari—den 30 juni 1943. Då behov av dylik förstärkning med säkerhet kommer att föreligga även under nästa budgetår, bör, såsom fångvårdsstyrelsen föreslagit, för ändamålet erforderligt belopp anvisas under förevarande anslag. Dock torde någon utökning av styrelsens extra ordinarie personal icke böra ske för ifrågavarande ändamål. Beloppet bör därför bestämmas till 6,414 kronor, motsvarande avlöning till en extra tjänsteman i lönegraden Ex 21.

Fångvårdsstyrelsens framställning om ökad skrivbiträdeshjälp torde med

hänsyn särskilt till det ökade arbetet å kameralbyrån böra bifallas i så måtto att medel anvisas till ett extra skrivbiträde. Kostnaden härför utgör 2,382 kronor.

Vad angår anslagsberäkningen har styrelsen under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän beräknat medel — förutom till den föreslagna aktuarietjänsten — till byrådirektören å arbetskontoret, vilken alltjämt åtnjuter tjänstledighet för annat uppdrag. Då någon anledning att för nästa budgetår tillämpa ändrade beräkningsgrunder i detta hänseende icke föreligger för närvarande och då någon anslagsökning icke kan föranledas av de förhöjda pensionsavdragen, synes emellertid posten böra uppföras med oförändrat belopp.

Beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, är någon ändring icke att vidtaga.

Under posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har fångvårdsstyrelsen, såsom framgår av statskontorets i ärendet avgivna utlåtande, verkställt en uppräknig av de för tillfälliga vikarier avsedda medlen. För dylikt ändamål, inberäknat avlöning till ett extra ordinarie kontorsbiträde, har emellertid i gällande stat anvisats 10,900 kronor mer än för sistförflutna budgetår (jfr II ht. 1942 sid. 53 f.). Med en ytterligare uppräknig av anslaget för ifrågavarande ändamål synes därför böra anstå. Däremot bör förevarande anslagspost i enlighet med vad som anförts i det föregående höjas med belopp, motsvarande avlöning till en extra tjänsteman i lönegraden Ex 21 och ett extra skrivbiträde eller med $(6,414 + 2,382 = 8,796)$ i runt tal 8,800 kronor till 80,500 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg, som under sistförflutna budgetår utvisar besparing, kan för utjämning av anslagets slutsumma sänkas med 800 kronor till 36,200 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 178,400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 7,900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 80,500
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 36,200
Summa kronor 303,000;	

dels ock till Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 303,000.

[37.] 2. **Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 42,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 15 maj 1942 fastställt omkostnadsstat för fångvårdsstyrelsen, upptagande en anslagspost till sjukvård för personal m. m. å förslagsvis 1,000 kronor, en post till reseersättningar å förslagsvis 6,200 kronor, en post till expenser å förslagsvis 32,800 kronor och en post till publikationstryck å förslagsvis 2,000 kronor. I samband med statens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, bland annat, att anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas samt att av anslagsposten till expenser förslagsvis 3,800 kronor må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten och högst 29,000 kronor för övriga expenser.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse av den 31 augusti 1942 har *fångvårdsstyrelsen* föreslagit att posten till reseersättningar ned-sattes med 1,200 kronor samt att av det sålunda besparade beloppet 500 kronor tillägges posten till publikationstryck och 700 kronor posten till bränsle, lyse och vatten. Härom anföres närmare:

Å posten till reseersättningar har även för budgetåret 1941/42 uppstått besparing. I runt tal 4,000 kronor ha gått åt av anvisade 6,200 kronor. En ned-sättning torde därför böra ske och styrelsen anser att posten kan för nästa budgetår upptagas till 5,000 kronor; att gå ned under detta belopp är icke möjligt med hänsyn till det större antal inspektionsresor som påkallas av skyddskonsulentorganisationen. Den besparing å 1,200 kronor som härigenom uppstår behöves för att bringa två andra omkostnadsposter i bättre överensstämmelse med belastningen. Av de medel, som anvisas till publikationstryck, för närvarande 2,000 kronor, bestridas kostnaderna för publikationen Fångvården i Sveriges officiella statistik samt för styrelsens cirkulär och övrigt tryck. Även om styrelsen söker i möjligaste mån hålla tillbaka dessa utgifter, är en kostnadsökning i nuvarande läge ofrånkomlig med hänsyn till dels den starka ansvällningen av fångvårdens verksamhet dels de stegrade priserna för tryckalster. Enligt styrelsens beräkning behöves posten till publikationstryck upptagas med minst 2,500 kronor, innebärande en höjning med 500 kronor, som skulle erhållas från nyssnämnda besparade belopp å 1,200 kronor. Återstoden av besparingen (1,200 — 500) 700 kronor är erforderlig för att höja expensposten till bränsle, lyse och vatten. Denna post, för budgetåret 1941/42 liksom för 1942/43 uppförd med 3,800 kronor, har nämligen för budgetåret 1941/42 belastats med ett belopp av omkring 5,700 kronor och måste därför enligt styrelsens mening för att förbygga för stor överbelastning upptagas med (3,800 + 700) minst 4,500 kronor.

I övrigt har fångvårdsstyrelsen icke påkallat någon förändring beträffande förevarande anslag. Anslagets slutsumma har alltså upptagits med oförändrat belopp 42,000 kronor.

Departementschefen.

Fångvårdsstyrelsens förslag föranleder ej annan erinran från min sida än att hela besparingen å anslagsposten till reseersättningar synes böra avses för bränsle, lyse och vatten. Beträffande anslagsposten till publikationstryck erinras att, enligt vad som förutsattes då frågan om ändring av denna post se-

nast var aktuell (jfr II ht. 1941 sid. 58), viss begränsning skall ske beträffande tryckningen av den i Sveriges officiella statistik ingående redogörelsen för fångvården.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslags-*
anslag av kronor 42,000.

[38.] **3. Fångvårdsanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 4,100,000 kronor.

I statsverkspropositionen till 1942 års riksdag lämnades en sammanfattande redogörelse för den omorganisation av fångvårdens anstalter som genomförts under senare år (II ht. sid. 56 ff.).

Under den hittills förflutna delen av innevarande budgetår ha på grund av fångantalets stegring vissa utvidgningar av mera provisorisk karaktär måst genomföras beträffande anstaltsorganisationen. Genom beslut den 18 september 1942 har Kungl. Maj:t sålunda medgivit att vid rannsakningshäk-
tet i *Kalmar* finge från och med den 1 oktober 1942 vara inrättad en avdelning för omhändertagande av utlänningar som tagas i förvar för längre tid. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 16 oktober 1942 medgivit att å den centralföreningen till stöd för frigivna tillhöriga egendomen *Åby* i Fundbo socken, Uppsala län, finge tills vidare till den 1 juli 1943 vara inrättad en ungdomsanstalt samt att ungdomsfängelse finge, när fråga vore om män, verkställas jämväl i denna ungdomsanstalt. Genom beslut den 27 november 1942 har Kungl. Maj:t därefter förklarat, att vid statens tvångsarbetsanstalt å *Svartsjö* skulle från och med den 1 december 1942 tills vidare till och med den 30 juni 1943 anordnas en avdelning för verkställighet av straffarbete och fängelsestraff, benämnd straffanstalten å *Svartsjö*, samt att till denna straffanstalt borde företrädesvis hänvisas fångar med kompetens att utföra jordbruks- och skogsarbete. Slutligen må i detta sammanhang nämnas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 juli 1942 förordnat, att vid tvångsarbetsanstalten för kvinnor vid straffängelset i *Karlstad* skulle tills vidare vara inrättad en statens alkoholistanstalt för vård av sådana åt alkoholmissbruk hemfallna kvinnor, vilka av disciplinära skäl icke anses böra intagas å statens alkoholistanstalt å *Haknäs* (jfr II ht. 1942 sid. 59 f.).

Beträffande fångvårdens sinnessjukavdelningar har Kungl. Maj:t på grund av överbeläggning och särskilt den starka stegringen av antalet undersökningsfall vid upprepade tillfällen ställt medel till förfogande för förstärkning under begränsad tid av läkarkrafterna vid dessa avdelningar. Medgivanden till dylik förstärkning ha sålunda lämnats den 15 maj 1942 beträffande avdelningen i *Västervik* (ytterligare läkare $\frac{10}{6}$ — $\frac{30}{6}$ 1942), den 3 juli 1942 beträffande avdelningarna i *Västervik* (förlängning av nyssnämnda medgivande för tiden $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1942), i *Jönköping* (ytterligare medel till kroppssjukläkare och sinnessjuklärare $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1942) och å *Långholmen* (ytterligare

en biträdande sinnessjukläkare $\frac{1}{7}$ — $\frac{30}{100}$ 1942) samt den 2 oktober 1942 be-
träffande avdelningarna å *Långholmen* (förlängning av nyssnämnda medgi-
vande för tiden $\frac{1}{10}$ 1942— $\frac{30}{100}$ 1943) och *Håga* (biträdande sinnessjukläkare
tills vidare t. o. m. $\frac{30}{100}$ 1943).

Enligt den översikt över platsutrymmet vid rikets fångvårdsanstalter, som
lämnades i föregående års statsverksproposition (II ht. sid. 58 f.), utgjorde
vid 1941 års slut hela antalet platser för vanligt fångförvar 1,655. Platsanta-
let å specialanstalterna var sammanlagt 732, därav 277 å ungdomsanstalterna,
190 å förvarings- och interneringsanstalterna samt 265 å sinnessjukavdelning-
arna. Å vissa krono- och rannsakningshäkten, som tidigare utgjort större an-
stalter, fanns härutöver ett reservutrymme på tillsammans 425 platser. Det
totala antalet av fångvården disponerade platser, inbegripet reservutrymme,
uppgick alltså till 2,812.

Beträffande den angivna fördelningen av platserna för olika ändamål fram-
hölls, att denna endast återgav en antagen normalfördelning och att, allt-
efter växlingarna i behovet, förskjutningar äga rum såväl mellan antalet
platser för vanligt fångförvar och antalet platser för specialbehandling som
beträffande platsutrymmet för olika former av specialbehandling inbördes.
Vidare uttalades, att av platserna å vissa specialanstalter ett mindre antal
ständigt måste hållas tillgängliga för mottagande av rannsakningsfångar.
Slutligen påpekades, att en begränsning av fångvårdens platsutrymme upp-
stått till följd av att fångvården numera mottager det klientel, som tidigare

Uppgift rörande beläggningen å rikets fångvårdsanstalter under år 1942.

Dag	Belagda platser					
	för vanligt fångför- var (inom parentes angives samman- lagda antalet plat- ser, som tagits i an- språk för kvinnor, omhändertagna en- ligt lösdrivar- och alkohollstlagarna)	för specialvård				å samt- liga an- stalter
		ungdomsanstalter- na (inom paren- tes anges antalet intagna å Sjöleden och Viebäck samt fr. o. m. $\frac{1}{11}$ även antalet å Åby) ¹	förvarings- och interne- ringsanstal- terna ¹	sinnessjukavdel- ningarna (inom parentes anges antalet platser, som tagits i an- språk för straff- friförklarade)	summa	
1942						
$\frac{1}{1}$	1,461 (26)	256 (21)	150	276 (151)	682	2,243
$\frac{1}{2}$	1,725 (26)	256 (24)	152	282 (157)	690	2,415
$\frac{1}{3}$	1,738 (24)	265 (25)	157	268 (146)	690	2,428
$\frac{1}{4}$	1,817 (26)	275 (23)	162	252 (136)	699	2,516
$\frac{1}{5}$	1,862 (28)	266 (25)	161	287 (138)	714	2,576
$\frac{1}{6}$	1,802 (24)	262 (20)	154	283 (131)	699	2,501
$\frac{1}{7}$	1,811 (25)	262 (24)	148	281 (129)	691	2,502
$\frac{1}{8}$	1,908 (27)	277 (24)	147	295 (137)	719	2,627
$\frac{1}{9}$	1,928 (29)	273 (20)	146	300 (146)	719	2,647
$\frac{1}{10}$	1,993 (31)	292 (22)	149	293 (120)	734	2,727
$\frac{1}{11}$	2,113 (31)	302 (37)	155	313 (140)	770	2,883
$\frac{1}{12}$	2,216 (32)	307 (44)	157	280 (98)	744	2,960

¹ I denna kolumn ha medräknats personer, som vid månadsskiftet ej överförts till special-
avdelning.

intagits å statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och den i anslutning därtill anordnade alkoholistanstalten.

Hela antalet fångar i riket utgjorde den 1 januari 1940 1,768, den 1 januari 1941 1,885 och den 1 december samma år 2,298. Av sistnämnda antal kom 1,615 på anstalterna för vanligt fångförvar, 254 på ungdomsanstalterna, 148 på förvarings- och interneringsanstalterna samt 281 på sinnessjukavdelningarna. Dessutom voro 37 kvinnliga lösdrivare och alkoholister omhändertagna av fångvården. Beläggningen under tiden den 1 januari—den 1 december 1942 framgår av förestående, från centrala fångregistret infordrade uppställning (se föregående sida).

I sin förut omförmälda skrivelse den 31 augusti 1942 har *fångvårdsstyrelsen* inledningsvis behandlat vissa allmänna organisationsspörsmål, i huvudsak sammanhängande med den sedan krigsutbrottet inträffade starka stegringen av fängelsernas beläggning. Styrelsen uttalar härvid, att det finnes anledning antaga, att antalet intagna snart nog kommer att närma sig 3,000 och under nästa år överstiga detta tal. Då sammanlagda antalet platser å fångvårdsanstalterna vore ungefär 2,750, komme inom en nära framtid tillgängliga platsutrymmen icke att förslå. Härvid vore också att märka, att en besvärande överbeläggning kunde uppstå redan vid ett fångantal av nuvarande storlek, eftersom det i vårt vidsträckta land icke alltid vore möjligt att utjämna en överbeläggning på ett fängelse genom att taga i anspråk platser på ett annat. Ett överskott av fångar i t. ex. Malmö kunde till följd av de stora avstånden och de långa transportvägarna icke annat än efter viss tid absorberas av fängelserna i de nordligaste länen. Ytterligare finge beaktas, att vissa anstalter vore reserverade för särskilda kategorier intagna och icke utan tvingande skäl borde upplåtas för andra ändamål.

Styrelsen har därefter gått in på frågan om de åtgärder som böra vidtagas för att möta det ökade platsbehovet. Vad till en början angår platsbehovet för vanligt fångförvar meddelar styrelsen att antalet straffångar, som den 1 augusti 1941 var 1,037, den 1 januari 1942 utgjorde 1,146, den 1 april 1942 1,286 och den 1 augusti 1942 1,316. I anslutning härtill säger sig styrelsen ha kommit till den uppfattningen att provisoriska åtgärder efter hand måste vidtagas för anskaffande av erforderligt platsutrymme samt nämner såsom åtgärder, vilka tagits under överbäggande, *dels* anordnande av provisoriska skogsarbetsförläggningar för fångar, *dels* upplåtande för fångvårdsändamål av anstalten å Svartsjö och *dels* utverkande av medgivande för fångvården att disponera obelagda platser vid Stockholms stads rannsakningsfängelse. Styrelsen tillägger, att styrelsen hade för avsikt att inkomma med förslag efter hand som pågående undersökningar i dessa och andra frågor om åtgärder till mötande av det stegrade fångantalet bliva slutförda.

Förslag om utnyttjande av anstalten å Svartsjö för fångvårdsändamål har sedermera framlagts av styrelsen i skrivelse den 6 november 1942 och, såsom redan nämnts, föranlett inrättande från och med den 1 december 1942 av en straffanstalt därstädes.

Vid beräkning av anslagsbehovet för 1943/44 säger sig styrelsen vad beträffar provisoriska anstalter eller förläggingsanordningar icke ha kunnat i alla hänseenden precisera medelsbehovet, men i vad det gällde kostnader för bevakningspersonal, kläder, utspisning m. m. borde enligt styrelsens mening de för dessa ändamål beräknade medlen förslå, vare sig fångarna förvarades på färre eller flera anstalter. Däremot vore det omöjligt att på detta stadium beräkna kostnaderna för styresmän, läkare och predikanter eller utgifter för hyror, bränsle o. dyl., när dessa kostnader i hög grad bleve beroende på hur många nya platser som anskaffades och på vilket sätt platsbehovet tillgodosåges.

Vad härefter angår platsbehovet å ungdomsanstalterna har enligt vad fångvårdsstyrelsen meddelar även antalet ungdomsfängelse ådömda undergått stegring. Antalet å ungdomsanstalt intagna män hade den 1 augusti 1941 uppgått till 212, den 1 januari 1942 till 228 och den 1 augusti 1942 till 238. Motsvarande siffror för kvinnor, som ådömts ungdomsfängelse, hade utgjort resp. 22, 28 och 39. På grund av den sålunda inträffade ökningen av ungdomsklientelet vore de dittillsvarande ungdomsanstalterna för såväl män som kvinnor fullbelagda eller överbelagda. Beträffande sättet för anskaffande av ytterligare utrymme för män, som ådömts ungdomsfängelse, erinras om en av styrelsen i skrivelse den 18 augusti 1942 gjord framställning om inrättande av en för män avsedd ungdomsanstalt å Åby, vilken framställning legat till grund för Kungl. Maj:ts förut omförmälda beslut i ämnet den 16 oktober 1942. I fråga om det kvinnliga ungdomsklientelet har styrelsen anmält sin avsikt att framdeles inkomma med särskild framställning om beredande av ökat antal platser för detta klientel.

Beträffande fångvårdens sinnessjukavdelningar har styrelsen erinrat att beläggningen å dessa under den senaste tiden varit sådan att särskilda åtgärder måst vidtagas beträffande organisationen. Då platsantalet å sinnessjukavdelningarna vore 265, förelåge en avsevärd överbeläggning. Därjämte vore att märka, att förutom dem, som vore intagna å sinnessjukavdelningarna, ett stort antal personer — vid tiden för skrivelsens avlåtande omkring ett sextiototal — måste å vanliga fängelseavdelningar under lång tid avvakta att bliva föremål för undersökning.

Med hänsyn till den överbeläggning, som trots utökat antal platser råder vid statens sinnessjukhus, och det stigande antalet expektanter hos sinnessjukhusen har fångvårdsstyrelsen ansett sig icke kunna räkna med någon större avlastning från fångvårdens sinnessjukavdelningar till statens sinnessjukhus. Enligt styrelsens mening måste man räkna med att den förstärkta organisation vid fångvårdens sinnessjukavdelningar, som enligt vad förut berörts var genomförd vid tiden för avlåtandet av styrelsens skrivelse med anslagsäskanden, bleve erforderlig även för budgetåret 1943/44, varjämte en sinnessjukavdelning torde behöva inrättas vid ytterligare en anstalt.

Den för fångvårdsstaten gällande personalförteckningen har fastställts av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 och är av följande innehåll:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 direktör av 1:a klass	A 28
5 direktörer av 2:a klass	A 26
1 förste pastor och överlärare	A 26
8 direktörer av 3:e klass	A 24
4 pastorer och förste lärare	A 24
1 kamrerare	A 22
1 arbetsassistent	A 21
2 assistenter av 1:a klass	A 20
10 assistenter av 2:a klass	A 18
3 kronohäktesföreståndare av 1:a klass	A 18
1 lantbruksinspektor	A 17
11 assistenter av 3:e klass	A 16
8 kronohäktesföreståndare av 2:a klass	A 16
4 kronohäktesföreståndare av 3:e klass	A 15
1 föreståndare vid fångkoloni	A 15
5 uppsyningsmän av 1:a klass	A 12
5 lärare i yrkesämne	A 12
10 uppsyningsmän av 2:a klass	A 10
5 yrkesmästare av 1:a klass	A 10
27 yrkesmästare av 2:a klass	A 8
47 överkonstaplar	A 8
1 värmeledningsskötare, tillika reparatör	A 7
402 vaktkonstaplar	A 6
4 första vaktfruar	A 6
36 vaktfruar	A 3

Tjänstemän å övergångsstat.

3 direktörer av 3:e klass	A 24
1 kronohäktesföreståndare av 3:e klass	A 15

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 direktör av 2:a klass	Eo 26
1 kamrerare	Eo 22

Anm. 1. Kronohäktesföreståndarbefattningarna av 2:a klass vid kronohäktena i Linköping, Jönköping och Falun må icke besättas så länge respektive å övergångsstat uppförda direktörer av 3:e klass kvarstå i tjänst.

Anm. 2. Befattningen såsom uppsyningsman av 2:a klass vid rannsakningshäktet i Hudiksvall må icke besättas så länge vederbörande å övergångsstat uppförde kronohäktesföreståndare av 3:e klass kvarstår i tjänst.

Samtidigt med personalförteckningen har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för fångvårdsstaten, att tillämpas från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 2,415,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 186,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> »	1,000,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 499,000
Summa kronor 4,100,000.	

I samband med avlöningsstatens fastställande har Kungl. Maj:t, med tillämpning tillsvidare under budgetåret 1942/43, föreskrivit att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, *samt att* vid fångvårdsanstalterna må vara anställda högst följande antal extra ordinarie befattningshavare i 20 och lägre lönegrader, nämligen: 1 assistent av 1:a klass, 3 assistenter av 2:a klass, 3 assistenter av 3:e klass, 9 uppsyningsmän av 2:a klass eller yrkesmästare av 1:a klass, 21 yrkesmästare av 2:a klass eller överkonstaplar, 119 vaktkonstaplar, 8 första vaktfruar, 13 vaktfruar, 12 kontorsbiträden och 17 skrivbiträden.

Utgifterna å anslaget under budgetåret 1941/42 uppgingo till kronor 4,038,089: 20, varför en besparing uppstått å kronor 61,910: 80. Fångvårdsstyrelsen anför härom:

Beträffande anledningen till detta underskridande må erinras om att en omräkning av anslaget skedde år 1941 i samband med den då verkställda utredningen rörande fångvårdens organisation. Om man nu granskar de särskilda anslagsposterna å avlöningsanslaget och jämför belastningen med de anvisade medlen, finner man, att resultatet blir högst skiftande. Medan en avsevärd besparing — kronor 256,906: 42 — uppstått å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, för budgetåret 1941/42 uppförd med 2,412,000 kronor, har posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 1,000,000 kronor överskridits med ett nära nog lika stort belopp, nämligen 234,682: 72. Anledningen till denna snedbelastning ligger i öppen dag. Den beror på de nya grunderna för avlöningsposternas belastning, enligt vilka kostnaderna för ersättning till sådana icke-ordinarie befattningshavare, som vikariera för ordinarie tjänsteman, icke må såsom tidigare bestridas av ordinarieanslaget utan skall utgå av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har överskridits med kronor 2,467: 30, beroende i huvudsak på de förstärkningar i fråga om läkarpersonal å sinnessjukavdelningarna, vartill Kungl. Maj:t på fångvårdsstyrelsens framställning under det gångna året lämnat tillstånd.

Å anslagsposten till rörligt tillägg å 499,000 kronor har uppstått en besparing av kronor 42,154: 40.

Under erinran om den starka stegring av fångantalet som inträtt på senaste tid och med utgångspunkt från brottslighetens nuvarande omfattning har sty-

relsen ansett sig böra räkna med en medelbeläggning å fångvårdsanstalterna under budgetåret 1943/44 av 3,000 intagna. En sådan starkt stegrad beläggning komme enligt styrelsens mening uppenbarligen att öka kraven på personal och medföra ökade kostnader. I vilken omfattning en sådan ökning kunde bli erforderlig och vilka tjänstegrader, som närmast kunde beröras därav, bleve i viss mån beroende på hur nya vårdplatser anskaffades. Sålunda skulle t. ex. anordnandet av skogsarbetsförläggningar kräva personal i befälsställning och därtill bevakningspersonal i större utsträckning än ett ianspråktagande av t. ex. Svartsjö för fångvårdsändamål. I sakens ovissa läge hade styrelsen i huvudsak sökt beräkna behovet av personal i lägre tjänstegrader vid en medelbeläggning av 3,000 fångar, oavsett om provisoriska anstalter upprättades eller ej.

Vid avgivande av förslag rörande tillgodoseende av personalbehovet under nästa budgetår har fångvårdsstyrelsen beaktat framställningar om förbättrad löneställning för viss fångvårdspersonal som gjorts av *Sveriges fångvårdsmannaförbund* samt *direktörerna vid centralfängelset å Långholmen och vårdanstalten å Hall*. Rörande dessa framställningar anføres:

Vad först — — — får styrelsen anmäla, att Sveriges fångvårdsmannaförbund hänvänt sig till Kungl. Maj:t med hemställan att minst 50 vaktkonstapelstjänster måtte uppflyttas i överkonstapels tjänstegrad och minst 8 vaktfrutjänster uppflyttas till första vaktfrutjänst. Rörande motiveringen för framställningen får styrelsen i huvudsak hänvisa till skrivelsen; där betonas de krav på fångvårdspersonalens utbildning och uppträdande, som numera uppställas. Sedan fångvårdsstyrelsen anbefallts att avgiva utlåtande över fångvårdsmannaförbundets framställning upptar styrelsen densamma till behandling i detta sammanhang.

Vidare har direktören vid centralfängelset å Långholmen i en till fångvårdsstyrelsen ingiven framställning hemställt, att några av de vid centralfängelset placerade extra ordinarie skriv- och kontorsbiträdena måtte uppföras å ordinarie stat. I en likaledes till styrelsen ingiven skrivelse har slutligen direktören vid vårdanstalten å Hall hemställt, att följande extra ordinarie befattningar vid anstalten måtte uppföras på ordinarie stat nämligen extra ordinarie befattningarna såsom direktör av 2:a klass, kamrerare, assistenter av 2:a klass, två till antalet, uppsyningsman av 1:a klass, uppsyningsman av 2:a klass samt yrkesmästare av 2:a klass.

Vid övervägande av dessa framställningar och medelsbehoven i övrigt har styrelsen uppmärksammat vad som anfördes i samband med utredningen år 1941 om fångvårdens organisation, nämligen att ett genom ökad beläggning uppkommet behov av personal skulle tillgodoses genom anställning av tillfällig personal. Även om det icke direkt utsades, kan en dylik åtgärd icke undantagslöst tillämpas annat än vid en mera normal variation uppåt av fångantalet. När åter fångantalet stiger så kraftigt som nu, med uppmot 50 %, ligger det enligt styrelsens mening i sakens natur att även andra åtgärder måste tillgripas. I det exceptionella läge, i vilket fångvården efter hand kommer att befinna sig, medför såsom erfarenheten redan visat otillräcklig eller mindre kvalificerad personal risker vid de intagnas bevakning och vård. Om vidare de krav på bevakningspersonalens kompetens, som framställts i den aktuella diskussionen om straffverkställigheten, skola kunna uppfyllas, måste anställnings- och avlöningsvillkoren vara drägliga.

Vid sina anslagsäskanden har styrelsen först beräknat den ökning av personalen, som betingas av det stegrade fångantalet, varefter styrelsen föreslagit att vissa av de erforderliga befattningarna överföras till ordinarie eller extra ordinarie stat. Vid en nedgång av fångantalet skulle härvid enligt styrelsens förmenande icke uppstå något överskott av ordinarie och extra ordinarie befattningshavare, enär antalet tillfälligt anställda befattningshavare redan under normala tider varit oproportionerligt stort i förhållande till ordinarie och extra ordinarie. Med nu angivna åtgärder skulle de i de omnämnda framställningarna uttalade önskemålen bli tillgodosedda så långt styrelsen för närvarande ansåge vara möjligt under hänsynstagande bland annat till de uppflyttningar i lönegrad av åtskilliga tjänster vid fångvårdsstaten, som efter förslag av tjänsteförteckningssakkunniga genomförts vid 1942 års riksdag.

Innebörden av styrelsens förslag för tillgodosende av det uppkomna behovet av ordinarie och extra ordinarie befattningar såsom överkonstaplar, yrkesmästare av 2:a klass, vaktkonstaplar, första vaktfruar och vaktfruar framgår av följande uppställning.

Ordinarie befattningar.

	Fastställt för 1942/43	Överföras från e. o. befattningar	Föreslås för 1943/44
Överkonstaplar	47	5	52
Yrkesmästare av 2:a klass	27	3	30
Vaktkonstaplar	402	25	427
Första vaktfruar	4	1	5
Vaktfruar	36	5	41

Extra ordinarie befattningar.

	Fastställt för 1942/43	Överföras till ordinarie befattningar	Föreslås nyin- rättade	Föreslås för 1943/44
Överkonstaplar eller yrkes- mästare av 2:a klass ...	21	(5 + 3) 8	5	(21 — 8 + 5) 18
Vaktkonstaplar	119	25	50	(119 — 25 + 50) 144
Första vaktfruar	8	1	3	(8 — 1 + 3) 10
Vaktfruar	13	5	8	(13 — 5 + 8) 16.

Utöver angivna ordinarie och extra ordinarie befattningar har styrelsen funnit erforderligt att beräkna medel till ett antal tillfälliga befattningshavare, nämligen 65 i vaktkonstapelsgrad, 5 i vaktfrugrad och 5 i skrivbiträdesgrad. Med avseende härå säger sig styrelsen redan under innevarande budgetår med ett fångantal av i medeltal 2,600 ha anställt ett 70-tal befattningshavare i nämnda grader.

Någon specificerad uppgift rörande kostnaderna för den begärda förstärkningen lämnas icke i styrelsens skrivelse i vidare mån än att de för tillfälliga befattningshavare erforderliga medlen beräknats till 241,236 kronor (65 vaktkonstaplar à 2,742 = 178,230 kronor, 5 vaktfruar à 2,322 = 11,610

kronor, 5 skrivbiträden à 2,238 = 11,190 kronor jämte 20 procent kristillägg 40,206 kronor).

Fångvårdsstyrelsens förslag i övrigt beträffande personalen vid fångvårdsanstalterna återges lämpligen i samband med redogörelsen för styrelsens äskanden under de olika anslagsposterna i avlöningsstaten, till vilken redogörelse jag nu övergår.

Vad först angår anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen anmält, att av innehavarna av de å övergångsstat uppförda befattningarna en direktör av 3:e klass samt kronohäktesföreståndaren förflyttats till andra tjänster inom fångvården. På grund härav kunde nämnda direktörsbefattning och kronohäktesföreståndarebefattning utgå ur övergångsstaten samt posten nedsättas med däremot svarande belopp.

Förutom till de i det föregående angivna nya ordinarie befattningarna ha under förevarande anslagspost medel beräknats till en ordinarie kontorsbiträdestjänst, som för närvarande är uppförd å övergångsstat vid den under indragning varande tvångsarbetsanstalten i Landskrona. Vidare har posten omräknats med anledning av ändringarna i pensionsavdragens belopp.

Med hänsyn till vad sålunda föreslagits — slopande av två å övergångsstat uppförda tjänster, inrättande av ett antal nya ordinarie tjänster, överförande av en ordinarie kontorsbiträdestjänst och omräkning med hänsyn till nya pensionsavdrag — har styrelsen för budgetåret 1943/44 upptagit anslagsposten med 2,534,600 kronor, innebärande en ökning med 119,600 kronor. Samtidigt har styrelsen erinrat, att å posten för budgetåret 1941/42 uppstått en besparing å 257,000 kronor i runt tal.

Beträffande dispositionen av anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har Kungl. Maj:t meddelat beslut i samband med avlöningsstatens fastställande (statsliggaren sid. 151 f.). Med avseende å denna post har fångvårdsstyrelsen förmått, att styrelsen från flera av de läkare och predikanter, som åtnjuta arvoden från posten, fått mottaga ansökningar om förhöjda arvoden. Under hänvisning till att arvodena vid flera anstalter före den nuvarande kristidens inträde blivit föremål för kraftiga reduceringar med hänsyn till den nedgång i fångantalet som man räknat med, finner styrelsen för sin del de nämnda befattningshavarnas framställningar rimliga. Enligt styrelsens beräkningar skulle erfordras uppskattningsvis 4,500 kronor för höjning av vissa arvoden, bortsett från arvodena till läkare vid sinnessjukavdelningarna.

Till ersättningar åt läkarna vid sinnessjukavdelningarna har styrelsen begärt ytterligare 18.100 kronor. Rörande beräkningen av detta belopp anföres:

Såsom inledningsvis angivits, har den starka beläggningen å sinnessjukavdelningarna medfört, att Kungl. Maj:t genom beslut den 15 maj och den 3 juli 1942 lämnat medgivande för vissa tider till förstärkning av läkarkrafterna vid kronohäktena i Västervik och Jönköping och vid centralfängelset å Långholmen. Då det enligt styrelsens mening med hänsyn till beläggningen

å fångvårdens sinnessjukavdelningar icke råder något tvivel om att dessa förstärkningar bliva nödvändiga även under budgetåret 1943/44, torde medel till följande nya eller förhöjda arvoden böra beräknas för nämnda budgetår under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, nämligen till ytterligare läkare vid sinnessjukavdelningen vid kronohäktet i Västervik 1,200 kronor (för närvarande finnes i den av Kungl. Maj:t fastställda avlöningsstaten för anstalten upptaget ett arvode av 4,020 kronor), till kroppssjukläkare och sinnessjukläkare vid kronohäktet i Jönköping arvoden å sammanlagt 4,020 kronor (för närvarande finnas å avlöningsstaten för nämnda anstalt upptagna läkararvoden å $1,800 + 900 = 2,700$ kronor, varför ökningen blir 1,320 kronor) samt till ytterligare en biträdande sinnessjukläkare å sinnessjukavdelningen vid centralfängelset å Långholmen 8,580 kronor (för närvarande finnas för centralfängelsets sinnessjukavdelning upptagna arvoden för en sinnessjukläkare, en biträdande sinnessjukläkare och två biträdande läkare). Härtill kommer att styrelsen räknar med att sinnessjukavdelning kan behöva inrättas vid ytterligare en fångvårdsanstalt. Ett läkararvode å minst 2,000 kronor torde med anledning härav bliva erforderligt.

I konsekvens härmed och med hänsyn till belastningen för 1941/42 måste posten till ersättning åt läkare för undersökning av sinnesbeskaffenheten hos för brott m. m. tilltalade personer samt kostnad för renskrivning av utlåtanden däröver höjas med 5,000 kronor till 24,000 kronor. Till nya eller förhöjda arvoden för vissa sinnessjukavdelningar skulle alltså erfordras $(1,200 + 1,320 + 8,580 + 2,000 + 5,000)$ 18,100 kronor.

Vid förevarande anslagspost har styrelsen vidare omnämnt att styrelsen från posten till ersättning för undervisning i skolämnen m. m. utbetalar ersättning till föreståndaren i Ystad för den undervisning som av honom meddelas i den för anstaltens till ungdomsfängelse dömda elever inrättade skolan. Det hade nämligen visat sig att kostnaderna härigenom bleve avsevärt lägre än om lärarkrafter utifrån skulle anlitas. Å andra sidan inginge det icke i en kronohäktesföreståndares skyldigheter att bestrida undervisning, varför särskild ersättning därför måste lämnas.

I enlighet med vad i det föregående anförts har anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, nu 186,000 kronor, för budgetåret 1943/44 höjts med $(4,500 + 18,100)$ 22,600 kronor till 208,600 kronor.

Vid avgivande av förslag rörande medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har fångvårdsstyrelsen, i enlighet med vad som angivits i det föregående (sid. 48), räknat med att, sedan ett antal extra ordinarie befattningar överförts till ordinarie, följande extra ordinarie befattningar skola nyinrättas, nämligen 5 extra ordinarie överkonstaplar eller yrkesmästare av 2:a klass, 50 extra ordinarie vaktkonstaplar, 3 extra ordinarie första vaktfruar samt 8 extra ordinarie vaktfruar. Dessutom ha medel beräknats till tillfälliga befattningshavare med belopp motsvarande avlöning till 65 vaktkonstaplar, 5 vaktfruar och 5 skrivbiträden.

Beträffande de tre extra ordinarie första vaktfrutjänster, som föreslås nyinrättade, anför styrelsen:

De tre nya extra ordinarie första vaktfrutjänsterna äro avsedda för de tre s. k. socialassistenterna, som för närvarande äro placerade vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö och å Härlanda. Dessa kvinnliga befattningshavare, som hava till uppgift att öva tillsyn över fångarnas familjer, uppehålla kontakten mellan fånge och hans anhöriga samt medverka vid eftervården, utföra ett synnerligen betydelsefullt arbete. Då styrelsen emellertid nu icke har möjlighet att anställa dem annat än som kontorsbiträden, ha stora svårigheter uppstått att för närvarande, då skolade socialarbetare äro starkt efterfrågade, kunna erhålla lämpliga befattningshavare för dessa tjänster. Deras placering såsom första vaktfruar skulle underlätta rekryteringen.

Utöver vad sålunda angivits har fångvårdsstyrelsen under förevarande anslagspost begärt medel till uppflyttning av en extra ordinarie yrkesmästarebefattning av 1:a klass vid vårdanstalten å Hall, till höjning av arvoden till fångvårdens kokerskebiträden samt till vikarier för deltagare i utbildningskurser för vaktkonstaplar och vaktfruar. Förslaget om uppflyttning av yrkesmästarebefattningen vid vårdanstalten å Hall motiveras med de krävande uppgifter som åvila innehavaren av denna befattning. Härom anföres:

Han har bland annat ansvaret för skötseln och vården av alla de maskinella anläggningar, som finnas vid denna fångvårdens senast uppförda anstalt. Förutom vanliga värme-, vatten- och avloppsanläggningar samt elektriska anläggningar finnes en maskintvättanläggning, där tvätt utföres för dels vårdanstalten och dels centralfängelset å Långholmen. Dessa maskinanläggningar representera stora ekonomiska värden, och det är därför av största vikt att den befattningshavare, som handhar skötseln av anläggningarna, såväl har erforderlig teknisk kunskap som besitter erfarenhet och personlig duglighet. Icke blott från anstaltsledningens sida utan även från tekniskt håll har för styrelsen framhållits, att den löneplacering, Eo 10, som tillkommer den befattningshavare, som handhar alla dessa uppgifter, är för låg och att man bör söka förebygga, att innehavaren söker sig annan anställning med bättre löneförmåner. Fallet är i sitt slag ensamt inom fångvården.

På grund av det anförda har styrelsen hemställt att den befattning, som innehaves av ifrågavarande, såsom maskinmästare å Hall tjänstgörande befattningshavare, uppflyttas från extra ordinarie yrkesmästare i Eo 10 till verkmästare eller annan lämplig tjänst i Eo 12. Detta skulle medföra en kostnadsökning av 252 kronor.

Framställningen om höjning av kokerskebiträdenas arvoden säger styrelsen vara en följd av ikraftträdandet av de nya pensions- och familjepensionsreglementena för arbetare, i det att för tillämpning av dessa reglementen räknats med en högre minimiinkomst än den som för närvarande i allmänhet gällde för kokerskebiträdena. Den för ändamålet erforderliga anslagshöjningen har styrelsen uppskattat till i runt tal 3,200 kronor, därvid hänsyn också tagits till att vissa av kokerskebiträdenas arvoden i och för sig vore låga.

I fråga om medelsbehovet till vikarier för deltagare i utbildningskurser har fångvårdsstyrelsen uttalat, att i enlighet med sparsamhetsdirektiv, som utfärdats vid det pågående krigets utbrott, de utbildningskurser för vakt-

konstaplar och vaktfruar, som dittills årligen brukat anordnas, blivit inställda, något som ur fångvårdens synpunkt framstode såsom synnerligen beklagligt. Under förmälan bland annat att Sveriges fångvårdsmannaförbund gjort framställning om kursernas återupptagande förklarar sig styrelsen ha för avsikt att, därest Kungl. Maj:t och riksdagen icke gör någon erinran däremot, åter anordna sådana kurser. Kostnaderna härför har styrelsen beräknat till i runt tal 25,000 kronor, av vilket belopp 12,400 kronor, motsvarande ersättning till vikarier, skulle läggas till posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, 10,000 kronor, utgörande resekostnads- och traktamentsersättning till kursdeltagare, läggas till omkostnadsstatens post till reseersättningar och 2,600 kronor, motsvarande arvoden till lärare vid kursen, läggas till omkostnadsstatens post till diverse utgifter.

I övrigt säger sig styrelsen vid beräkningen av förevarande anslagspost ha *dels* verkställt omräkning av lönebeloppen med hänsyn till de nya pensionsavdragen, *dels ock* beräknat ökade medel till arvoden till vikarier för ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän samt till vikarier vid tillfällig ledighet för vissa kvinnliga befattningshavare. I styrelsens skrivelse lämnas icke någon uppgift rörande storleken av sistnämnda ökning men resultatet av beräkningen har blivit att anslagsposten, för närvarande upptagen till 1,000,000 kronor, skulle höjas med 458,600 kronor till 1,458,600 kronor.

Med avseende å nu ifrågavarande anslagspost har styrelsen till sist uttalat såsom sin åsikt att det vore mest rationellt att för framtiden slopa den med tillämpning under innevarande budgetår meddelade föreskriften att posten icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

Med hänsyn till den föreslagna personalökningen har styrelsen slutligen förordat en höjning av anslagsposten till rörligt tillägg från 499,000 kronor med 23,000 kronor till 522,000 kronor.

I infordrat utlåtande över fångvårdsstyrelsens nu återgivna anslagsäskanden har *statskontoret* förklarat sig icke kunna ingå i bedömande av frågan angående storleken av den personalförstärkning, vilken påkallas av det stegrade fångantalet. Styrelsens förslag om utökning av fångvårdsanstalternas ordinarie personal har statskontoret, under hänvisning till att framställningar i enahanda syfte av statsfinansiella skäl avvisats av statsmakterna både år 1940 och år 1941 samt att dessa skäl med än större styrka gjorde sig gällande nu, ansett sig icke kunna tillstyrka. Även gentemot den föreslagna ökningen av den extra ordinarie personalen har ämbetsverket uttalat betänkligheter. Sålunda anföres:

Beträffande spörsmålet, om och i vad mån extra ordinarie anställning bör beredas de föreslagna nya befattningshavarna, vill statskontoret erinra, att — såsom även av styrelsen uppmärksamrats — 1941 års sakkunniga för utredning rörande fångvårdens organisation förutsatt, att, därest den faktiska beläggningen å fångvårdsanstalterna under visst budgetår skulle överstiga den antagna normalbeläggningen, det därigenom ökade personalbehovet skulle tillgodoses genom förstärkning av styrelsens tillfälliga personal. Enligt sty-

relsens uppfattning skulle visserligen de sakkunniga härvid närmast ha haft i tankarna de variationer beträffande fångsklienteletets storlek, som mera normalt förekomma. Även om så skulle vara fallet och även om — såsom styrelsen gjort gällande — antalet tillfälliga befattningshavare finge anses redan tidigare hava varit väl stort i förhållande till den lönegradsplacerade personalen, bör det likväl enligt statskontorets mening icke ifrågakomma, att extra ordinarie tjänstemän skulle antagas i sådan utsträckning, att den personalindragning, vilken vid återgång till normala förhållanden blir nödvändig, komme att drabba även sådana tjänstemän. Ett dylikt resultat synes emellertid icke kunna undgå, för den händelse samtliga föreslagna nya befattningar — vilka, såsom förut anmärkts, till antalet äro 66 — skulle uppföras på extra ordinarie stat. Enligt under hand lämnad uppgift kan nämligen den under normala förhållanden på stadigvarande sätt sysselsatta tillfälliga personalen icke anses omfatta flera befattningshavare än på sin höjd 25. Denna siffra skulle alltså representera maximum för antalet nya extra ordinarie tjänster. Påpekas må, att fångvårdsstyrelsen, vilkens förslag härutinnan i huvudsak accepterats av förenämnda sakkunniga, vid sin uppskattning av medelsbehovet under ifrågavarande anslagspost för budgetåret 1941/42 — utöver löner enligt löneplan till extra ordinarie personal, kallortstillägg, vikariatsersättningar och ersättningar till särskilt anställda vikarier — endast räknat med ett belopp å 65,658 kronor till av särskilda bevakningsförhållanden och emotsedd ökning av antalet intagna påkallad extra bevakning.

I anslutning till det anförda har statskontoret såsom sin mening uttalat, att — därest överhuvud en ökning av antalet extra ordinarie tjänster för vaktpersonal ansåges böra genomföras — ökningen likväl borde avse allenast ett fåtal tjänster och näppeligen flera än ett 20-tal. Däremot syntes intet vara att erinra mot att härutöver medel beräknades för ett antal tjänstemän med lön enligt löneplan Ex.

Fångvårdsstyrelsens förslag om ändrad löneställning för de s. k. social-assistenterna och för en icke ordinarie yrkesmästare vid vårdanstalten å Hall har statskontoret icke biträtt. I förstnämnda hänseende återopas, att en hemställan om anvisande av medel för angivna ändamål avvisats vid 1941 års riksdag (jfr prop. 194/1941 sid. 45 f.). Beträffande yrkesmästartjänsten framhålles, att spörsmålet om den statsanställda maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering varit föremål för ingående överväganden av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga men att dessa icke förordat någon ändrad löneställning för berörda befattningshavare.

I anledning av styrelsens begäran, att till avlönande av kokerskebiträden för nästa budgetår skulle beräknas ett 3,200 kronor högre belopp än för budgetåret 1942/43, har statskontoret under hand inhämtat, att dessa biträden för närvarande uppbära löner, vilka växla mellan cirka 1,200 och cirka 1,800 kronor per år. Ämbetsverket vill icke motsätta sig, att för höjning av de lägsta nu utgående lönerna ett mindre belopp anvisas, förslagsvis 1,000 kronor.

Med avseende å styrelsens önskemål om återupptagande av utbildningskurserna för vaktkonstaplar och vaktfruar har statskontoret ifrågasatt, huruvida icke den teoretiska skolning av berörda tjänstemän, som kunde vara

av nöden, skulle kunna bibringas dem vid de anstalter, där de vore anställda, varvid undervisningen borde, åtminstone huvudsakligen, kunna handhas av de högre tjänstemännen vid vederbörande anstalt och i väsentlig omfattning kunna förläggas till kursdeltagarnas fritid. Utgifterna för ändamålet skulle i sådant fall bli tämligen obetydliga.

Vad härefter angår anslagsberäkningen har statskontoret beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uttalat, att, då posten under budgetåret 1941/42 underskridits med cirka 257,000 kronor, ämbetsverket — under förutsättning att ytterligare ordinarie befattningar icke komma att inrättas — ansåge posten kunna för budgetåret 1943/44 upptagas med ett åtminstone 200,000 kronor lägre belopp än i den nu gällande avlöningsstaten. Statskontoret hade därvid räknat med att en ordinarie kontorsbiträdestjänst skulle överflyttas till fångvårdsstaten från tvångsarbetsanstalten i Landskrona.

I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har statskontoret ifrågasatt, huruvida någon jämkning av arvoden till kroppssjukläkare och predikanter, av vilka arvoden de flesta till sina nuvarande belopp bestämts under de senaste åren, för närvarande borde vidtagas, allrahelst som — med hänsyn till den sammanlagda storleken av nu utgående arvoden — en ytterligare medelsanvisning å 4,500 kronor, som styrelsen föreslagit, endast torde erbjuda utrymme för en för vederbörande arvodestagare tämligen betydelselös uppräknings av de nuvarande arvodesbeloppen.

Med avseende å beräkningen av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har statskontoret anfört följande:

Till arvoden åt vikarier för ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän samt åt vikarier vid tillfällig ledighet för vissa kvinnliga befattningshavare har styrelsen, enligt vad som framgår av en till statskontoret under hand överlämnad detaljberäkning över anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal, för budgetåret 1943/44 upptagit ett belopp å 353,500 kronor. Vidare hava i anslagsposten inräknats, bland annat, dels ett belopp å 2,000 kronor till vikariatsersättning åt extra ordinarie och extra tjänstemän vid förordnanden å ordinarie och extra ordinarie tjänster, dels ock ett belopp å 8,000 kronor till vikariatsersättning motsvarande ersättning till ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän vid förordnanden att bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänstemän tillhörande högre lönegrad.

Statskontoret tillåter sig i anledning härav framhålla, att styrelsen för budgetåret 1941/42 hemställde om anvisande för nu angivna ändamål av respektive 282,200, 2,000 och 8,000 kronor, vilka belopp emellertid av föredragande departementschefen — vilkens förslag härutinnan ej föranledde erinran från Kungl. Maj:ts och riksdagens sida — ansågos kunna nedsättas med sammanlagt 20,000 kronor. Vidare må rörande anslagsberäkningen för budgetåret 1942/43 erinras, att styrelsen — oaktat en viss utgiftsminskning å anslagsposten — då föreslog en höjning av posten i dess helhet med 25,000 kronor, vilket förslag motiverades därmed, att styrelsen ansett sig icke kunna begränsa vikariatsförordnandena i den utsträckning, som förutsatts år 1941. Föredragande departementschefen anförde i saken, bland annat, att av den ifrågavarande anslagspostens belopp omkring 335,000 kronor avsetts för andra ändamål än löner enligt löneplan och vikariatsersättningar, att enligt

vad departementschefen inhämtat av de år 1941 för undersökning rörande fångvårdens organisation tillkallade sakkunniga sistnämnda belopp borde lämna erforderlig marginal för anställande av tillräckligt antal vikarier även med det dåvarande höga fångantalet, *att* anledning att frångå den för budgetåret 1941/42 tillämpade beräkningsgrunden i förevarande hänseende fördenskull icke syntes föreligga, *men att* med hänsyn till den tendens till fortsatt stegring, som fångantalet utvisade, någon nedsättning av posten icke borde föranledas därav, att vissa från posten utgående avlöningar — till sammanlagt belopp av 11,800 kronor — framdeles skulle bestridas från annat anslag eller annan anslagspost. Departementschefens uttalande föranledde icke någon erinran från Kungl. Maj:ts och riksdagens sida. Det nu anförda giver vid handen, att särskilt posten till arvoden åt vikarier för ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän samt åt vikarier vid tillfällig ledighet för vissa kvinnliga befattningshavare av styrelsen för nästa budgetår beräknats till ett belopp, som är avsevärt större än för samma ändamål avsedda belopp för budgetåren 1941/42 och 1942/43. Ökningen, vilken uppgår till åtminstone 25 procent, motsvaras icke av en stegring i samma grad av antalet vid fångvården sysselsatta ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän. Under sådana omständigheter finner sig statskontoret böra ifrågasätta, huruvida icke till arvoden åt tillfälliga vikarier bör kunna anvisas ett väsentligt mindre belopp än av styrelsen angivna 353,500 kronor.

Styrelsens förslag, att anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal skulle av styrelsen få överskridas utan medgivande av Kungl. Maj:t har statskontoret förklarat sig icke kunna tillstyrka.

Allmänna lönenämnden, som jämväl avgivit infordrat yttrande i ärendet, har i motsats till statskontoret funnit sig icke böra framställa någon erinran mot det föreslagna överförandet av vissa befattningar till ordinarie respektive extra ordinarie stat. Lönenämnden säger sig därvid särskilt ha beaktat vad fångvårdsstyrelsen anfört därom, att vid en nedgång av fångantalet något överskott av ordinarie och extra ordinarie befattningshavare icke behövde befaras, enär antalet tillfälliga befattningshavare redan under normala tider varit oproportionerligt stort i förhållande till ordinarie och extra ordinarie. Beträffande förslagen om ändrad löneställning för vissa befattningshavare yttrar nämnden:

Lönenämnden vill i anledning av förslaget om uppflyttning till befattning såsom extra ordinarie första vaktfru av tre s. k. socialassistenter, vilka för närvarande med tjänsteställning såsom extra ordinarie kontorsbiträden tjänstgöra vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö och å Härlanda, uttala, att löneställningen för ifrågavarande befattningshavare framdeles kan behöva tagas under närmare omprövning.

För förslaget att uppflytta en befattning såsom yrkesmästare av 1:a klass vid vårdanstalten å Hall från lönegraden Eo 10 till befattning såsom verkmästare eller dylikt i lönegraden Eo 12 synas enligt lönenämndens mening tillräckliga skäl icke vara anförda. Lönenämnden kan därför — under erinran tillika att maskinist av 1:a klass enligt av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagna indelningsgrunder borde hänföras till 10 lönegraden — icke tillstyrka berörda förslag.

Fångvårdsstyrelsens förslag om förstärkt organisation av fångvårdens sinnerjukavdelningar har, efter remiss i denna del, tillstyrkts av *medicinal-*

styrelsen som, under hänvisning till vad fångvårdsstyrelsen anfört rörande beläggningen å avdelningarna den 1 augusti 1942, yttrat följande.

Sedan dess har, enligt vad medicinalstyrelsen har sig bekant, förhållandena i berörda avseende ytterligare försämrats, varför medicinalstyrelsen på framställning av fångvårdsstyrelsen vidtagit åtgärder för överförande av ett 40-tal straffrifyklarade till den statliga sinnessjukvårdens redan tidigare hårt överbelagda sjukhus. Omkring årsskiftet 1942/43, då Sidsjöns sjukhus i Sundsvall förväntas komma att beläggas, torde säkerligen en viss avlastning av fångvårdens sinnessjukavdelningar kunna förväntas. Denna avlastning, som beräknas kunna omfatta ett hundratal patienter, blir dock endast av tillfällig art. Antalet exspektanter inom den statliga sinnessjukvården är nämligen så stort, för närvarande omkring 2,500, att samtliga nytillkommande platser mycket snart kunna beräknas bli belagda, varefter svårigheter för evakuering av fångvårdens sinnessjukavdelningar ånyo inträder, därest icke antalet sinnesundersökningar skulle avsevärt nedgå. Då så icke torde bli fallet, får medicinalstyrelsen för sin del tillstyrka fångvårdsstyrelsens förslag om förstärkt organisation av fångvårdens sinnessjukavdelningar.

Rörande frågan om återupptagande av de sedan krigsutbrottet inställda utbildningskurserna för fångvårdens vaktpersonal föreligger, såsom fångvårdsstyrelsen omnämnt, en särskild framställning från *Sveriges fångvårdsmannaförbund*, vilken framställning gjorts i skrivelse den 3 juli 1942. Rörande utbildningskurserna och deras ändamål anføres i skrivelsen:

Sedan snart trettio år tillbaka har vid fångvården varit anordnade utbildningskurser för den tjänstepersonal, som vid verket rekryterats i avsikt att anställas som ordinarie vaktkonstaplar och vaktfruar. I sin nuvarande gestaltning ha dessa utbildningskurser sedan år 1921 pågått med en kurs — vid något enstaka tillfälle två kurser — om året. De tvenne senaste av dessa kurser ha varit tillgängliga jämväl för personal, som avsetts att anställas som ordinarie förmän vid statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö. Därjämte har vid tre tillfällen, år 1931, 1933 och 1935, utbildningskurser varit anordnade för blivande överkonstaplar vid fångvården. De förra kurserna ha omfattat en tidrymd av tre och de senare två månader.

I Kungl. Maj:ts instruktion för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten förutsattes att utbildningskurser skola genomgå innan ordinarie anställning inom fångvården kan vinnas. Från och med år 1940 ha inga som helst utbildningskurser varit anordnade för sagda personal.

Vid förenämnda kurser för vaktkonstaplar och vaktfruar har meddelats undervisning i följande ämnen: modersmålet, matematik, bokförings- och förvaltningstjänst, fångvård, rättskunskap, psykiatri, fångvårdens historia, sjukvård, etik, signalementslära och gymnastik.

Ändamålet med utbildningskursernas anordnande har varit flerfaldig. I första hand avse kurserna givetvis att hos eleverna inpräglade kunskaper i de angivna ämnena för att göra dem skickade att på bästa sätt handhava sina tjänsteuppgifter. På grund av ett flertal omständigheter, bl. a. den att kurs-tiden varit för kort för att medgiva någon utbildning i egentlig mening beträffande ett så omfattande kursprogram, har emellertid kursernas förnäms-ta uppgift hitintills blivit att pröva elevernas allmänna bildningsnivå samt deras lämplighet för tjänstgöring som vårdare och fostrare av internerade människor. Men genom förekomsten av denna obligatoriska prövning ha utbildningskurserna fyllt sin uppgift ej minst därigenom, att den personal som

tager anställning i fångvården, i medvetande om att ingen fast tjänsteställning kan vinnas förrän efter genomgången utbildningskurs, sporras att genom självstudier och annorledes inhämta kunskaper och i övrigt göra sig skickad för tjänsten för att med godkännande kunna genomgå de å utbildningskurserna uppställda proven.

I fortsättningen framhåller förbundet såsom en viktig förutsättning för att fångvårdspersonalen skall kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift att den ej blott uttages efter stränga urvalsprinciper utan även allsidigt utbildas för sin uppgift. Förbundet hävdar därför den uppfattningen, att av de åtgärder, som anses böra vidtagas för reformering och humanisering av fångvården och närbesläktade områden, ett sorgfälligt urval av tjänstepersonalen samt dess effektiva utbildning framstår som en av de mest viktiga.

Förbundets skrivelse utmynnar i en hemställan att Kungl. Mj:t måtte föranstalta, bland annat, att utbildningskurserna för vaktkonstaplar och vaktfruar omedelbart måtte återupptagas, ävensom att utbildningskurser för blivande överkonstaplar tid efter annan måtte anordnas.

I detta sammanhang torde slutligen få redovisas en av *Sveriges arbetsledareförbund* i skrivelse den 23 februari 1942 gjord framställning om uppflyttning i lönegrad av den vid fångvårdens yrkesdrift placerade personalen. Förbundet hemställer, att de nuvarande yrkesmästarbefattningarna av 1:a klass i lönegraden A 10 uppflyttas till befattningar såsom mästare med placering i lönegraden A 14, att befattningarna såsom yrkesmästare av 2:a klass i lönegraden A 8 uppflyttas till befattningar såsom arbetsförmän av 1:a klass med placering i lönegraden A 12, att de vid fångvårdens yrkesdrift placerade befattningarna såsom vaktkonstaplar i lönegraden A 6 uppflyttas till befattningar såsom arbetsförmän av 2:a klass med placering i lönegraden A 10 samt att det för nämnda yrkesdrift avsedda antalet extra ordinarie befattningar utökas så att ifrågavarande befattningshavares anställningstid såsom extra tjänstemän icke behöver överstiga ett år.

Över förbundets framställning ha, efter remiss, yttranden avgivits av *fångvårdsstyrelsen*, *statskontoret* och *allmänna lönenämnden*. Ingen av dessa myndigheter har uttalat sig för bifall till framställningen.

På grund av det stegrade fångantalet har fångvårdsanstalternas reservutrymme under det gångna kalenderåret så småningom måst tagas i anspråk i hela sin omfattning. I huvudsak har detta utrymme utnyttjats för vanligt fångförvar. Dock användes kronohäktet i Jönköping med ett reservutrymme av 65 platser såsom sinnessjukavdelning (jfr II ht. 1942 sid. 58, 72). Å kronohäktet i Kalmar har med anlitande delvis av därvarande reservutrymme å 62 platser inrättats en särskild avdelning för utlänningar som hållas i förvar längre tid.

Sedan även reservutrymmet blivit otillräckligt, ha åtgärder vidtagits för att provisoriskt tillgodose platsbehovet utanför den ordinära anstaltsorganisationens ram. Platsutrymmet för vanligt fångförvar har sålunda genom upp-

**Departements-
chefen.**

låtande för fångvårdsändamål av *Svartsjöanstalten* förstärkts med ett hundratal platser och man torde kunna räkna med att vid behov kunna taga i anspråk ytterligare omkring femtio platser vid denna anstalt. Vidare har antalet platser för män, som ådömts ungdomsfängelse, genom inrättandet av ungdomsanstalten vid *Åby* utökats med 22 platser.

För nästa budgetår har fångvårdsstyrelsen räknat med en medelbeläggning å fångvårdsanstalterna av 3,000 fångar. Utvecklingen hittills i fråga om fångantalet — den 1 sistlidne december uppgick detta till 2,960 — torde ge vid handen att man i varje fall icke bör räkna med lägre beläggning än den av styrelsen nämnda. Med hänsyn till den fortgående starka stegringen i fångantalet kan däremot ifrågasättas att räkna med en större beläggning. I det följande (se punkt [44] nedan) kommer jag emellertid att föreslå att 1939 års lag om villkorlig dom skall sättas i kraft den 1 januari 1944 och att i anslutning därtill skyddskonsulentorganisationen skall utbyggas. Såsom i nämnda sammanhang närmare utvecklas, är det även min förhoppning, att förslag till ny lagstiftning om villkorlig frigivning skall kunna framläggas för 1943 års riksdag. Då lagstiftningen i dessa ämnen är ägnad att motverka en ytterligare stegring av fångantalet, synes man icke behöva lägga en högre beläggningssiffra än den av fångvårdsstyrelsen angivna eller sålunda 3,000 till grund för anslagsberäkningen. Under alla förhållanden bör man emellertid utgå från att under budgetåret 1943/44 icke blott reservutrymmet fortfarande måste tagas i anspråk i sin helhet utan även att de provisoriska utbyggnader av anstaltsorganisationen, för vilka nyss redogjorts, komma att bibehållas. Dessutom är det nödvändigt att överväga åtgärder för att kunna möta ett ytterligare stegrat platsbehov.

Beträffande möjligheterna att utöka platsutrymmet för vanligt fångförvar må nämnas, att fångvårdsstyrelsen i skrivelse den 10 november 1942 hänvänt sig till överståthållarämbetet och därvid ifrågasatt att få utnyttja obelagda platser å *Stockholms stads rannsakningsfängelse* för förvaring av fångar, som dömts till frihetsstraff. Rannsakningsfängelset, som, fränsett motagnings- och handräckningsceller, har 265 platser, användes redan nu i viss utsträckning för statens fångvård. I detta fängelse få nämligen huvudstadens bötesfångar avtjäna sina straff mot det att staten betalar ersättning för fångarnas underhåll (jfr punkt [43] nedan). Fångvårdsstyrelsen har i sin berörda skrivelse hemställt, att överenskommelse måtte träffas därom att fångvården må för förvaring av högst 200 fångar, vilka dömts till frihetsstraff, i rannsakningsfängelset taga i anspråk, utöver de platser som enligt gällande bestämmelser må användas, ytterligare högst 200 platser. Enligt vad jag inhämtat torde man emellertid på grund av ökad beläggning å rannsakningsfängelset icke kunna räkna med att mer än högst ett hundratal platser å detta fängelse kunna bli tillgängliga för ifrågavarande ändamål. Eventuell överenskommelse i ämnet kommer att i särskild proposition underställas riksdagens prövning.

Därest ytterligare utrymme för förvar å slutan stalt skulle bli erforderligt, torde annan möjlighet icke stå till buds än att taga i anspråk någon äldre, nedlagd fångvårdsanstalt. Under förutsättning att nya lagar om vill-

korlig dom och villkorlig frigivning kunna träda i tillämpning den 1 januari 1944 synes man emellertid kunna hysa den förhoppningen att en dylik utväg icke skall behöva anlitas.

I fråga om det av fångvårdsstyrelsen framförda uppslaget att sammanföra fångar i *skogsarbetsförläggningar* har styrelsen själv anmärkt, att fristående dylika förläggningar skulle kräva relativt stor personal och därför bli kostsamma. Vissa möjligheter torde emellertid finnas att anordna sådana förläggningar i anslutning till redan befintliga anstalter, varigenom personalkostnaderna skulle kunna inskränkas. För att möjliggöra att en dylik förläggning anordnas i anslutning till fångkolonin å *Singeshult* ämnar jag vid framläggande i det följande av förslag till kapitalinvesteringar i fångvårdsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond förorda att medel ställas till förfogande för vissa byggnadsändamål därstädes. I detta sammanhang må vidare nämnas, att fångvårdsstyrelsen överväger att, därest behov yppar sig, i anslutning till vissa fångvårdsanstalter anordna *jordbrukskolonier* för fångar genom arrendering av för ändamålet lämpliga jordbruk.

Vad härefter angår utrymmet å fångvårdens *specialanstalter* är platsbehovet å de för män avsedda *ungdomsanstalterna* efter tillkomsten av Åbyanstalten för närvarande tillfredsställande men däremot föreligger behov att utöka antalet platser för kvinnor som ådömts ungdomsfängelse. Enligt vad jag inhämtat har svenska diakonissällskapet planer på att utvidga den av sällskapet å hemmen Viebäck och Sjöleden bedrivna verksamheten till att omfatta ytterligare något hem, där till ungdomsfängelse dömda kvinnor skulle kunna mottagas. Då erfarenheterna från sällskapets hittillsvarande verksamhet äro de bästa, synes en dylik lösning vara att förorda, i all synnerhet som den torde bli förmånlig även ur statsekonomisk synpunkt. Därmed skulle platsbehovet för såväl det manliga som det kvinnliga ungdomsfängelseklientelet tills vidare ha tillgodosetts. Skulle ungdomsfängelseorganisationen även efter denna ytterligare utbyggnad komma att visa sig otillräcklig, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att provisoriskt tillgodose platsbehovet efter i huvudsak samma riktlinjer som hittills. Om den nya lagstiftningen om villkorlig dom sättes i kraft, kan förväntas, att åtskilliga personer, vilka eljest skulle ha ådömts ungdomsfängelse, i stället komma att erhålla villkorlig dom. Med hänsyn härtill torde det finnas anledning antaga, att ungdomsfängelseorganisationen så småningom skall kunna något inskränkas.

Med avseende å fångvårdens *sinnessjukavdelningar* har fångvårdsstyrelsen uttalat att, då platsantalet å dessa avdelningar vore 265, en avsevärd överbeläggning föreläge. Därvid har styrelsen emellertid bortsett från reservavdelningen i *Jönköping* med dess 65 platser, vilken avdelning även i fortsättningen torde kunna provisoriskt utnyttjas såsom sinnessjukavdelning. Enär det sammanlagda utrymmet å sinnessjukavdelningarna sålunda, så länge Jönköpingsavdelningen kan användas, uppgår till 330 platser och då, såsom medicinalstyrelsen framhållit, en ökad förflyttning till sinnessjukhusen av straffrifyrkade kan förväntas åtminstone tillfälligt äga rum efter färdigställandet omkring årsskiftet 1942/43 av Sidsjöns sjukhus i Sundsvall,

synes anledning icke föreligga att för närvarande vidtaga några åtgärder för utökning av antalet sinnessjukavdelningar. Med hänsyn till det stora antalet undersökningsfall torde emellertid, såsom medicinalstyrelsen förordat, den förstärkta organisation av läkarkrafterna vid dessa avdelningar, som hittills genomförts, böra bibehållas under nästa budgetår.

Vad slutligen angår förvarings- och interneringsanstalterna torde det nuvarande platsutrymmet å dessa anstalter vara tillräckligt under förutsättning att alltjämt kan anstå med ikraftträdandet av 1937 års lag om förvaring och internering i säkerhetsanstalt.

Vid sin uppskattning av fångvårdens personalbehov under nästa budgetår har fångvårdstyrelsen såsom förut nämnts utgått från en medelbegräddning av 3,000 fångar samt sökt beräkna behovet av personal i lägre tjänstegrader, oavsett om provisoriska anstalter utom den ordinära organisationens ram upprättas eller ej. Enligt styrelsens förslag skulle dels ett antal extra ordinarie befattningar överföras till ordinarie stat och dels vissa extra ordinarie befattningar nyinrättas. Till ordinarie stat skulle härvid överföras följande antal extra ordinarie befattningar, nämligen 5 överkonstapels-, 3 2:a klass yrkesmästar-, 25 vaktkonstapels-, 1 första vaktfru- och 5 vaktfrubefattningar. Å extra ordinarie stat skulle nyinrättas 5 överkonstapels- eller 2:a klass yrkesmästarbefattningar ävensom 50 vaktkonstapels-, 3 första vaktfru- och 8 vaktfrubefattningar. Härutöver skulle enligt styrelsens förslag medel beräknas för 75 tillfälliga befattningshavare, därav 65 i vaktkonstapels-, 5 i vaktfru- och 5 i skrivbiträdesgrad.

Frågan om utökning av fångvårdens ordinarie personal har, såsom statskontoret erinrat, varit föremål för statsmakternas prövning såväl år 1940 som år 1941. I 1940 års statsverksproposition behandlades sålunda ett av fångvårdstyrelsen i syfte att förbättra befodringsutsikterna för fångvårdens icke-ordinarie personal framställt förslag om utökning av antalet ordinarie vaktkonstaplar. Med hänsyn till de statsfinansiella förhållandena fann jag mig icke kunna förorda förslaget (II ht. sid. 55). Frågan upptogs på nytt av 1941 års sakkunnigutredning rörande fångvårdens organisation. Icke heller de sakkunniga ansågo sig böra tillstyrka en dylik utökning. För egen del fann jag mig på grund av det statsfinansiella läget fortfarande förhindrad förorda en ökning av den ordinarie vaktkonstapelspersonalen (prop. nr 194/1941 sid. 47). Varken 1940 eller 1941 års riksdagar framställde någon erinran mot Kungl. Maj:ts ståndpunkt härutinnan.

I 1942 års statsverksproposition behandlades frågan om sättet för tillgodo-seende av ett på grund av fångantalets stegring tillfälligt ökat personalbehov vid fångvården. Jag framhöll därvid, att den normala anstaltsorganisationen under tid, då anstalternas reservutrymme måste tagas i anspråk, får betydelsen av en stomme, efter vilken anstaltssystemet, så snart förhållandena det medgiva, bör återanpassas. Storleken av fångvårdens personal å ordinarie och extra ordinarie stat borde därför, oberoende av en tillfällig extraordinär ansvällning av fångantalet, vara bestämd i förhållande till normalorganisationen. I den mån reservutrymmet måste tagas i anspråk borde den därav

föranledda ökningen av personalbehovet endast i undantagsfall tillgodoses annorlunda än genom anställande av extra och tillfälliga befattningshavare (II ht. sid. 72).

Till belysande av det läge, som uppkommit genom det under de senaste åren stegrade fångantalet, kan en jämförelse göras med situationen under det förra världskriget, vilken jämväl kännetecknades av en stark ökning av beläggningen å fångvårdens anstalter. Dagsmedeltalet fångar höll sig de båda första krigsåren vid något över 2,700. Under år 1916 sjönk det tillfälligt till 2,628 för att därefter stiga till 2,739 år 1917 och till 4,093 år 1918. Därefter sjönk det åter hastigt och utgjorde 3,473 år 1919 och 2,433 år 1920. De senaste åren utvisa visserligen en mera kontinuerlig stegring av fångantalet än åren 1914—1918 — medeltalet fångar under åren 1939—1942 har utgjort resp. 1,723, 1,874, 2,111 och (intill den 1 december) 2,590 — men det torde kunna antagas att, såsom skedde efter förra världskriget, fångantalet skall avsevärt nedgå vid en återgång till mera normala förhållanden.

Så länge man ej har anledning antaga annat än att den nuvarande ökningen av fångantalet är tillfällig och betingad av rådande extraordinära förhållanden, äger tydligen vad som anfördes i fjolårets statsverksproposition om sättet för tillgodoseende av ett tillfälligt ökat personalbehov alltjämt giltighet. Storleken av den ordinarie och extra ordinarie personalen vid fångvården bör alltså även i nuvarande situation vara bestämd i förhållande till den normalorganisation för fångvårdens anstalter, som på grundval av 1941 års sakkunnigutredning godkänkts av Kungl. Maj:t och riksdagen. Denna organisation har anpassats efter en antagen medelbeläggning av 2,000 fångar, vilken beläggningssiffra bestämts med ledning av erfarenheterna rörande platsbehovet på fångvårdens anstalter under åren 1919—1939.

På grund av det anförda måste jag ställa mig avvisande mot en utökning för närvarande av fångvårdens ordinarie och extra ordinarie personal. Det personalbehov som uppkommit till följd av det stegrade fångantalet bör, såsom jag uttalade i fjolårets statsverksproposition, icke annat än i undantagsfall tillgodoses annorlunda än genom anställande av extra och tillfälliga befattningshavare. Att med någon grad av tillförlitlighet bedöma storleken av detta personalbehov under nästa budgetår låter sig i nuvarande ovissa läge icke göra. Fångvårdsstyrelsen har för sin del beräknat den erforderliga personalökningen till sammanlagt 141 icke-ordinarie och tillfälliga befattningshavare. Härtill kommer att styrelsen, såsom närmare utvecklats av statskontoret, räknat med en avsevärd ökning av de för tillfälliga vikarier avsedda medlen.

En personalökning av denna storleksordning synes emellertid av flera skäl icke vara av behovet påkallad. Till en början må framhållas att, om den nya lagen om villkorlig dom sättes i kraft och ny lagstiftning om villkorlig frigivning genomföres, anspråken på fångvården komma att i viss utsträckning minskas. Vidare må anmärkas, att personalkostnaderna för sådana ungdomsanstalter, som ej tillhöra fångvården, liksom för de vid vissa fångvårdsanstalter inrättade tvångsarbets- och alkoholistanstalterna för kvinnor icke

belasta detta anslag utan fångvårdsanstalternas omkostnadsanslag resp. särskilt anslag under femte huvudtiteln. På motsvarande sätt komma, därest Stockholms stads rannsakningsfängelse tages i anspråk såsom straffanstalt, kostnaderna härför att påföras det särskilda anslaget till ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse. Ökningen av fångantalet påverkar alltså fångvårdsstatens personalbehov allenast i den mån den icke absorberas av anstalter varom nu nämnts. Huruvida möjligheter föreligga att genom rationalisering av anstaltens drift motverka det ökade personalbehovet är ovisst, men en undersökning härutinnan torde böra komma till stånd. En sådan undersökning skedde visserligen i viss omfattning genom 1941 års utredning av fångvårdens organisation, men med hänsyn till den därefter inträffade utvecklingen — som bland annat medfört att fångvårdsanstaltens reservutrymme tagits i anspråk i full utsträckning — synes en förnyad översyn böra äga rum. Den granskning, som besparingsberedningen verkställt i fråga om statsförvaltningen i syfte att bl. a. begränsa anspråken på arbetskraft, har ifrågasatts skola fullföljas av den statliga sakrevision, varom förslag nyligen framlagts av särskilda sakkunniga. Om en dylik sakrevision kommer till stånd, synes densamma lämpligen kunna anförtros den nu ifrågasatta översynen av fångvårdsanstaltens verksamhet. Eljest få andra möjligheter övervägas. I avvaktan på resultatet av en sådan granskning synes största återhållsamhet böra iakttagas beträffande ifrågasatta personalökningar.

För sistförflutna budgetår redovisas, såsom fångvårdsstyrelsen påpekat, en besparing å den i fångvårdsanstaltens avlöningsstat uppförda anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän å i runt tal 257,000 kronor, och statskontoret har med hänsyn härtill ansett att posten skall kunna nedsättas med åtminstone 200,000 kronor. Om det sålunda besparade beloppet disponeras för tillfällig personal, erhållas medel till avlöningar åt ett sjuttiotal extra befattningshavare, därav 60 i vaktkonstapelsgrad, 5 i vaktfrugrad och 5 i skrivbiträdesgrad. På grund härav och med hänsyn till vad nyss anförts synes man, såvitt avser den ordinära anstaltsorganisationen, kunna begränsa anslagsökningen för förstärkning av den icke-ordinarie personalen till ett relativt obetydligt belopp. Jag föreslår sålunda, att medel anvisas till 20 nya extra befattningshavare, därav 3 överkonstaplar eller yrkesmästare av 2:a klass, 15 vaktkonstaplar och 2 vaktfruar. I den mån anstalter av provisorisk natur inrättas utom den normala organisationens ram böra emellertid ytterligare medel anvisas efter närmare utredning rörande personalbehovet i varje särskilt fall. Då behovet av personal vid den nya ungdomsanstalten Åby liksom vid den anstalt för ungdomsfängelse å dömda kvinnor, som kan komma att inrättas, tillgodoses annorledes än genom fångvården, har man i ifrågavarande hänseende för närvarande allenast att räkna med personalen vid den provisoriska straffanstalten å Svartsjö och vid den tillämnade skogsarbetsförläggningen å Singeshult.

Enär anstaltsledningen å Svartsjö är gemensam för tvångsarbets- och alkoholistanstalterna samt den nyinrättade straffanstalten, har behovet av ny personal i ledande ställning vid sistnämnda anstalt kunnat inskränkas till en

assistent av 1:a klass. En dylik befattning, som för närvarande finnes uppförd å tvångsarbetsanstaltens övergångsstat, bör därför överföras till fångvårdens stat. På motsvarande sätt bör förfaras med en uppsyningsmannabefattning och två förste förmansbefattningar, vilka även äro uppförda å övergångsstat vid tvångsarbetsanstalten men som komma att tagas i anspråk uteslutande för straffanstaltens räkning. Då på förut anförda skäl någon utökning icke bör ske beträffande fångvårdens ordinarie personal, böra nu angivna befattningar även efter överförandet kvarstå å övergångsstat samt i den mån innehavarna avgå ersättas med extra tjänster. Behovet av ytterligare bevakningspersonal vid straffanstalten å Svartsjö kan vid en maximal beläggning av omkring 150 fångar beräknas till 20 vaktkonstaplar. På grund av det stigande fångantalet torde medel böra beräknas för hela denna personal, som i överensstämmelse med vad förut anförts uteslutande bör bestå av extra eller tillfälliga befattningshavare.

Den tillämnade skogsarbetsförläggningen å *Singeshult* torde icke behöva föranleda större utökning av personalen därstädes än med två extra befattningshavare i vaktkonstapelsgrad.

Sammanfattningsvis skulle alltså det ökade personalbehovet vid fångvårdsanstalterna under nästa budgetår tillgodoses på följande sätt. För de anstalter, som helt eller i begränsad omfattning användas även under normala förhållanden, inrättas 20 extra befattningar för överkonstaplar, yrkesmästare av 2:a klass, vaktkonstaplar och vaktfruar. Behovet av icke-ordinarie personal i övrigt vid dessa anstalter tillgodoses med anlitande av det belopp å 200,000 kronor, varmed anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän kan nedsättas. Till straffanstalten å Svartsjö överflyttas följande befattningar å tvångsarbetsanstaltens övergångsstat, nämligen en assistentbefattning av 1:a klass, en uppsyningsmannabefattning och två förste förmansbefattningar. Dessa befattningar bibehållas även efter överförandet å övergångsstat. Vidare anvisas medel till 20 extra befattningshavare i vaktkonstapelsgrad. För skogsarbetsförläggningen i *Singeshult* beräknas två extra vaktkonstaplar utöver den nuvarande personalen därstädes. Utgiftsökningen för statsverket skulle härigenom begränsas till kostnaderna för sammanlagt 42 extra befattningar i vaktpersonalsgrader.

I jämförelse med det resultat, vartill fångvårdsstyrelsen kommit vid sin uppskattning av fångvårdsanstalternas personalbehov oberoende av om provisoriska anstalter eller förläggningsanordningar inrättas eller ej, innebär vad nu föreslagits en avsevärd begränsning. Uppenbarligen kommer emellertid ytterligare personal att bli erforderlig om fångantalet fortsätter att stiga i oförminskad omfattning. Under förra världskriget ökade, som redan nämnts, medeltalet fångar från 2,739 under år 1917 till 4,093 under år 1918. Om den nya lagen om villkorlig dom sättes i kraft och ny lagstiftning om villkorlig frigivning genomföres, kommer en dylik utveckling att icke obetydligt motverkas, men då dessa lagar i varje fall icke synas kunna träda i tillämpning förrän den 1 januari 1944, kan det dröja någon tid, innan lagstiftningens verkningar göra sig gällande. Det bör därför ankomma på Kungl. Maj:t att, i den mån provisoriska anstalter och förläggningsanordningar behöva in-

rättas samt efter fullständig utredning rörande personalbehovet i varje särskilt fall, bemyndiga fångvårdsstyrelsen att nyanställa det antal extra och tillfälliga befattningshavare utöver vad förut nämnts, som oundgängligen kan erfordras.

De yrkanden om förbättrad löneställning för vissa befattningshavare, som framförts av fångvårdsstyrelsen, Sveriges fångvårdsmanförbund och Sveriges arbetsledareförbund, avse på ett undantag när löneställningsfrågor, som nyligen varit föremål för prövning av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga eller 1941 års sakkunniga för utredning rörande fångvårdens organisation men som icke föranlett förslag från de sakkunnigas sida. Då någon omständighet icke inträffat av beskaffenhet att i nuvarande läge motivera en förnyad prövning av ifrågavarande befattningshavares lönegradsplacering, torde framställningarna icke böra föranleda åtgärd. Vad nu sagts gäller fångvårdsstyrelsens förslag om uppflyttning av tre för s. k. socialassistenter avsedda kontorsbiträdestjänster vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö och å Härlanda och av en yrkesmästarbefattning vid vårdanstalten å Hall, fångvårdsmanförbundets förslag om uppflyttning av ett antal vaktkonstapels- och vaktfrutjänster samt arbetsledareförbundets förslag om uppflyttning av de vid fångvårdens yrkesdrift placerade yrkesmästar- och vaktkonstapelsbefattningarna. Beträffande den av fångvårdsstyrelsen gjorda framställningen om löneförbättring för fångvårdens kokerskebiträden är däremot förhållandet annorlunda. Dessa befattningshavares löneförhållanden ha ej varit föremål för översyn av nyssnämnda sakkunniga. De äro till antalet 13 och åtnjuta löner med belopp, växlande mellan 100 och 150 kronor i månaden, varå något tillägg icke utgår. I enlighet med statskontorets förslag synes för höjning av de lägsta nu utgående lönerna böra anvisas 1,000 kronor. Anmärkas må, att den nuvarande lönenivån för ifrågavarande befattningshavare jämlikt övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 695/1942 med föreskrifter rörande tillämpning av 1942 års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare m. m. icke utgör hinder för tillämpning å dem av nämnda reglementen.

De utbildningskurser för fångvårdens vaktpersonal, som varit anordnade sedan lång tid tillbaka men som tillfälligt inställts vid krigsutbrottet, torde såsom både fångvårdsstyrelsen och Sveriges fångvårdsmanförbund föreslagit böra återupptagas. Frågan om fångvårdspersonalens utbildning och rekrytering har, sedan första lagutskottet vid 1942 års riksdag uttalat sig för en utredning i ämnet (utlåt. nr 61 sid. 25), upptagits till närmare övervägande, och genom beslut den 6 november 1942 har Kungl. Maj:t uppdragit åt fångvårdsstyrelsen att med biträde av tillkallade sakkunniga verkställa den av utskottet ifrågasatta utredningen. Ett återupptagande av utbildningskurserna i deras tidigare omfattning skulle enligt fångvårdsstyrelsens beräkningar medföra en utgiftsökning för statsverket av 25,000 kronor, av vilket belopp 12,400 kronor, motsvarande ersättning till vikarier, skulle belasta förevarande anslag och avföras å avlöningsstatens icke-ordinariepost. I förhållande till storleken av denna post är sistnämnda belopp icke större än att det bör kunna täckas inom ramen av postens nuvarande be-

lopp. Någon anslagshöjning skulle därför icke erfordras för ifrågavarande ändamål. Emellertid kommer medelsbehovet att bli större, därest den anbefallda utredningen rörande kursverksamheten kommer att föranleda utvidgning av denna verksamhet.

Jag övergår härefter till den närmare beräkningen av de olika anslagsposterna i fångvårdsanstalternas avlöningsstat.

Anslagsposten till **avlöningar till ordinarie tjänstemän**, som för sistförflutna budgetår utvisar en besparing å i runt tal 257,000 kronor, torde på sätt föreslagits i det föregående böra nedsättas med 200,000 kronor. En ytterligare nedsättning föranledes därav att två av de å övergångsstat uppförda befattningarna, en direktörstjänst av 3:e klass och kronohäktesföreståndartjänsten av 3:e klass, kunna avföras ur staten. I stället böra medel beräknas till en kronohäktesföreståndare av 2:a klass (Linköping) resp. en uppsyningsman av 2:a klass (Hudiksvall). Den härigenom uppkommande besparingen utgör 4,200 kronor.

I detta sammanhang bör vidare anmärkas, att den vid rannsakningshäktet i Kalmar placerade kronohäktesföreståndarbefattningen av 2:a klass tills vidare hålles vakant. Detta sammanhänger med att vid Kalmarhäktet, såsom tidigare nämnts, inrättats en särskild avdelning för omhändertagande av utlännningar. Enär styresmannen för häktet, så länge denna avdelning består, måste besitta särskilda kvalifikationer, har Kungl. Maj:t i samband med utlänningsavdelningens inrättande bemyndigat fångvårdsstyrelsen att vid häktet från och med den 1 oktober 1942 tills vidare till och med den 30 juni 1943 anställa en extra direktör i lönegraden Ex 24. Då denna anordning torde böra bestå även under nästa budgetår, bör följaktligen å ena sidan anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med avlöningen till en kronohäktesföreståndare av 2:a klass och å andra sidan anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med avlöningen till en direktör i lönegraden Ex 24. Sagda nedsättning å förevarande anslagspost utgör 4,600 kronor.

En ökning av anslagsposten föranledes av förslaget att vissa befattningshavare, som nu äro uppförda å övergångsstat vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, skola överföras till fångvårdens stat. Avlöningskostnaderna för ifrågavarande befattningshavare — en assistent av 1:a klass, en uppsyningsman och 2 förste förmän — utgöra 17,600 kronor. En ytterligare höjning skulle föranledas av fångvårdsstyrelsens förslag att från nu ifrågavarande anslagspost skall bestridas avlöningen till ett ordinarie kontorsbiträde, som för närvarande är uppfört å övergångsstat vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona. Då detta biträde, enligt vad jag inhämtat, förflyttats till centralfängelset i Härnösand och alltså uteslutande anlitas för fångvårdens räkning, torde ifrågavarande befattning i likhet med nyssnämnda tjänster vid Svartsjöanstalten böra överföras till fångvårdens stat men även efter överförandet bibehållas å övergångsstat. Avlöningskostnaden för biträdet utgör 3,500 kronor.

Å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle enligt det anförda uppkomma en nettominskning av (200,000 + 4,200 + 4,600 —

17,600 — 3,500) 187,700. Posten torde böra uppföras med (2,415,000 — 187,700 = 2,227,300) i avjämnat tal 2,227,000 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har fångvårdsstyrelsen beräknat ökade medel dels till predikanter och kroppssjukläkare, och dels till läkare vid fångvårdens sinnessjukavdelningar. I förstnämnda hänseende torde, med viss begränsning av vad styrelsen begärt, böra beräknas en ökning med 4,000 kronor, däri inberäknat ett tilläggsarvode å 1,000 kronor till läkaren vid statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö för tjänstgöring jämväl vid straffanstalten därstädes. Beträffande läkarna vid sinnessjukavdelningarna har i det föregående förutsatts, att den förstärkta organisation av läkarkrafterna vid dessa avdelningar, som hittills genomförts, skall bibehållas under nästa budgetår. Detta innebär att, utöver de i gällande stat upptagna arvodena, följande ytterligare belopp anvisas, nämligen till ytterligare läkare vid sinnessjukavdelningen vid kronohäktet i Västervik 1,200 kronor, till sinnessjukläkare och kroppssjukläkare vid kronohäktet i Jönköping 1,320 kronor, till ytterligare en biträdande sinnessjukläkare vid sinnessjukavdelningen vid centralfängelset å Långholmen 8,580 kronor samt till biträdande sinnessjukläkare vid sinnessjukavdelningen å Håga 8,340 kronor. Då man, såvitt nu kan bedömas, icke för nästa budgetår torde behöva räkna med någon sinnessjukavdelning utöver de nuvarande, erfordras i övrigt endast en uppräknig av det belopp, som avses för ersättning åt läkare för undersökning av tilltalads sinnesbeskaffenhet m. m. I enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag torde för detta ändamål böra anvisas ytterligare 5,000 kronor. Höjningen å förevarande anslagspost skulle sålunda bliva (4,000 + 1,200 + 1,320 + 8,580 + 8,340 + 5,000) 28,440 kronor, varför posten torde böra upptagas med (186,000 + 28,440 = 214,440) i runt tal 215,000 kronor.

Till anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skall i första hand överföras det belopp å 200,000 kronor, varmed ordinarieposten blivit nedsatt. Vidare bör i posten inräknas 6,800 kronor, motsvarande avlöningen till den direktör i lönegraden Ex 24, som beräknas komma att tjänstgöra vid rannsakningshäktet i Kalmar så länge utlänningsavdelningen därstädes äger bestånd. Härtill komma kostnaderna för de föreslagna personalförstärkningarna, omfattande sammanlagt 3 extra överkonstaplar eller yrkesmästare av 2:a klass, 37 extra vaktkonstaplar (därav 20 vid straffanstalten å Svartsjö och 2 vid skogsarbetsförläggningen å Singeshult) samt 2 extra vaktfruar. Dessa kostnader kunna beräknas till 111,600 kronor. För löneförbättring till vissa kokerskebiträden tillkommer 1,000 kronor. Då någon ytterligare uppräknig av förevarande anslagspost icke torde böra ske, skulle posten, nu upptagen med 1,000,000 kronor, alltså höjas med (200,000 + 6,800 + 111,600 + 1,000 = 319,400) i runt tal 319,000 kronor till 1,319,000 kronor. Liksom för innevarande budgetår bör föreskrift meddelas därom, att posten icke må överskridas utan medgivande av Kungl. Maj:t.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen, å vilken under budget-

året 1941/42 uppstått en besparing å öfver 42,000 kronor, torde trots de föreslagna personalökningarna kunna bibehållas vid nuvarande beloppet 499,000 kronor.

Anslaget i dess helhet skulle i enlighet med det anförda upptagas med (2,227,000 + 215,000 + 1,319,000 + 499,000) 4,260,000 kronor, vilket innebär en höjning med 160,000 kronor.

I personalförteckningen torde böra vidtagas de ändringar som betingas *dels* av att två av de å öfvergångsstat uppförda tjänsterna (en direktör av 3:e klass och kronohäktesföreståndaren av 3:e klass) skola avföras från staten och *dels* av att vissa befattningar å öfvergångsstat vid statens tvångsarbetsanstalter å Svartsjö (en assistent av 1:a klass, en uppsyningsman och 2 förste förmän) och i Landskrona (ett kontorsbiträde) skola öfverföras till fångvårdens stat. Av sistnämnda befattningar böra därvid uppsyningsmannattjänsten och de båda förste förmanstjänsterna vid Svartsjöanstalten förändras till befattningar såsom uppsyningsman av 2:a klass resp. överkonstaplar.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för fångvårdsanstalterna:

Personalförteckning.

Befattning Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 direktör av 1:a klass.....	A 28
5 direktörer av 2:a klass.....	A 26
1 förste pastor och överlärare.....	A 26
8 direktörer av 3:e klass	A 24
4 pastorer och förste lärare.....	A 24
1 kamrerare	A 22
1 arbetsassistent	A 21
2 assistenter av 1:a klass.....	A 20
10 assistenter av 2:a klass	A 18
3 kronohäktesföreståndare av 1:a klass.....	A 18
1 lantbruksinspektör	A 17
11 assistenter av 3:e klass.....	A 16
8 kronohäktesföreståndare av 2:a klass.....	A 16
4 kronohäktesföreståndare av 3:e klass.....	A 15
1 föreståndare vid fångkoloni.....	A 15
5 uppsyningsmän av 1:a klass.....	A 12
5 lärare i yrkesämne	A 12
10 uppsyningsmän av 2:a klass.....	A 10
5 yrkesmästare av 1:a klass.....	A 10
27 yrkesmästare av 2:a klass.....	A 8
47 överkonstaplar	A 8
1 värmeledningsskötare, tillika reparatör.....	A 7

Befattning	Lönegrad
402 vaktkonstaplar	A 6
4 första vaktfruar	A 6
36 vaktfruar	A 3

Tjänstemän å övergångsstat.

2 direktörer av 3:e klass	A 24
1 assistent av 1:a klass	A 20
1 uppsyningsman av 2:a klass	A 10
2 överkonstaplar	A 8
1 kontorsbiträde	A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 direktör av 2:a klass	Eo 26
1 kamrerare	Eo 22;

Anm. Kronohäktesföreståndarbefattningarna av 2:a klass vid kronohäktena i Jönköping och Falun må icke besättas så länge respektive å övergångsstat uppförda direktörer av 3:e klass kvarstå i tjänst.

dels fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsanstalterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 2,227,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 215,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1,319,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 499,000
Summa kronor 4,260,000;	

dels ock till Fångvårdsanstalterna: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4,260,000.

[39.] 4. Fångvårdsanstalterna: Omkostnader, *förslagsanslag*. Detta anslag är i innevarande års riksstat uppfört med 2,240,000 kronor. Enligt den av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 för fångvårdsstaten fastställda omkostnadsstaten disponeras anslaget på följande sätt:

1. Sjukvård för personal, <i>förslagsvis</i>	kronor 12,000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 50,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 735,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 4,300

5. Övriga utgifter:

a) Inköp och underhåll av inventarier, <i>högst</i>	kronor	80,000
b) Renhållning av fängelseområden och fängelselokaler, <i>förslagsvis</i> ..	»	35,000
c) Utspisning, <i>förslagsvis</i>	»	742,000
d) Beklädnad och sängkläder, <i>förslagsvis</i>	»	170,000
e) Hälso- och sjukvård, <i>förslagsvis</i> ..	»	112,000
f) Religions- och skolundervisning, <i>förslagsvis</i>	»	13,000
g) Omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna, <i>förslagsvis</i>	»	50,000
h) Diverse utgifter, <i>högst</i>	»	35,000
i) Fångtransport, <i>förslagsvis</i>	»	145,000
j) Kostnader för vård m. m. av kvinnor, som ådömts ungdomsfängelse, <i>förslagsvis</i>	»	25,000
k) Tjänstedräkt åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	»	31,700
		kronor 1,438,700
		Summa kronor 2,240,000.

I samband med omkostnadsstatens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, bland annat, att anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas samt att av anslagsposten till expenser förslagsvis 680,000 kronor må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten samt högst 55,000 kronor för övriga expenser.

Vid 1941 års utredning rörande fångvårdens organisation verkställdes en noggrann omprövning av medelsbehovet för budgetåret 1941/42 under de olika posterna i fångvårdsanstalternas omkostnadsstat. Anslaget upptogs för nämnda budgetår med 2,087,000 kronor. Emellertid visar budgetutfallet för samma budgetår, att anslaget blivit överskridet med 193,100 kronor. Överskridandet sammanhänger i huvudsak med ökningen av fångantalet och den allmänna prisstegringen. Följande poster ha överskridits med nedanstående belopp i avrundade tal uttryckt (inom parentes ha angivits de belopp, varmed vederbörande post varit upptagen för budgetåret 1941/42): bränsle, lyse och vatten (655,000 kronor) med 66,200 kronor, renhållning av fängelseområden och fängelselokaler (29,000 kronor) med 11,700 kronor, utspisning (670,000 kronor) med 47,600 kronor, beklädnad och sängkläder (155,000 kronor) med 43,700 kronor, hälso- och sjukvård (112,000 kronor) med 3,700 kronor, religions- och skolundervisning (13,000 kronor) med 1,000 kronor, omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna (50,000 kronor) med 7,100 kronor, fångtransport (130,000 kronor) med 31,700 kronor och kostnader för vård m. m. av kvinnor, som ådömts ungdomsfängelse, (10,000 kronor) med 20,400 kronor. Övriga poster utvisa besparingar.

För budgetåret 1942/43 uppräknades anslaget med sammanlagt 153,000 kronor, därvid följande poster höjdes, nämligen bränsle, lyse och vatten med 30,000 kronor till 680,000 kronor, renhållning av fängelseområden och fängelselokaler med 6,000 kronor till 35,000 kronor, utspisning med 72,000 kronor till 742,000 kronor samt envar av posterna beklädnad och sängkläder, fångtransport och kostnader för vård m. m. av kvinnor, som ådömts ungdomsfängelse, med 15,000 kronor till resp. 170,000 kronor, 145,000 kronor och 25,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1942 med anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 har *fångvårdsstyrelsen* föreslagit att vissa utgifter, som nu belasta den i omkostnadsstaten uppförda delposten till diverse utgifter, framdeles skola bestridas i annan ordning. Från sagda delpost bestridas nämligen bland annat reparations- och underhållskostnader m. m. för den av fångvården arrenderade egendomen Mäshult i Hallands län, vilken egendom tillhör Hallands läns landsting. Fångvårdsstyrelsens nu framförda förslag innebär, att Mäshult i redovisningsavseende skall överföras å allmänna fastighetsfondens stat under rubriken Förhyrda lokaler och arrenderade markområden, varigenom förenämnda kostnader i stället skulle komma att påföras anslagsposten å fastighetsfondens stat till reparations- och underhållskostnader m. m.

Vid sin uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen funnit erforderligt att höja flertalet poster i omkostnadsstaten. Styrelsen har därvid, i enlighet med vad som angivits under näst föregående punkt, räknat med en medelbeläggningssiffra av 3,000 intagna. Rörande den närmare beräkningen av de olika utgiftsposterna anföres:

Posten till reseersättningar torde med hänsyn till vad i det föregående anförts vid posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjas med 10,000 kronor till resekostnads- och traktamentsersättning vid utbildningskurser.

Expensposten till bränsle, lyse och vatten måste trots upprepade höjningar under senare år ytterligare ökas, vilket i första hand sammanhänger med de stegrade bränslepriserna. Härvid må anmärkas, att praxis vid tilldelning av bränsle synes ha utvecklat sig därhän, att statliga institutioner före andra få sig anvisade leverantörer å avlägset belägna orter, varigenom transportkostnaderna för bränslet bli mycket höga. Härjämte är att märka, att de avstängningsanordningar, som under tider av låg fångbeläggning vidtagits vid flera anstalter i syfte att begränsa uppvärmningskostnaderna, nu måst slopas. Efter yttrande av byggnadsstyrelsens bränsletekniska avdelning hemställer fångvårdsstyrelsen, att expensposten måtte höjas med 50,000 kronor till 785,000 kronor, därav med 40,000 kronor till bränsle, lyse och vatten och med 10,000 kronor till övriga expenser.

Av posten till publikationstryck bestridas kostnaderna för redigering och tryckning av en publikation avsedd för å fångvårdsanstalterna intagna personer. Då upplagan på grund av den ökade beläggningen stiger och tryckningskostnaderna gått i höjden, måste posten höjas, enligt styrelsens beräkningar med 200 kronor till 4,500 kronor.

Fångantalets ökning och den allmänna prisstegringen påverka direkt posterna till inköp och underhåll av inventarier, till utspisning och till beklädnad och sängkläder.

Vad beträffar inventarierna ha de reserver som förefunnits nu måst tagas

i bruk, och nyanskaffning är därför ofrånkomlig. Från inventarieposten bestridas också en hel del till följd av kristiden starkt förhöjda kostnader för fångvårdens bilar, vilka i huvudsak äro stationerade å anstalter, belägna på landsbygden. Den omständigheten att inventarieposten under föregående budgetår uppvisar en besparing å omkring 7,000 kronor kan ge anledning till slutsatsen, att tillräckliga medel redan stå till förfogande. Så är emellertid icke fallet. Besparingen beror helt och hållet på att den nyanskaffning, som verkställdes under budgetåret 1941/42, vid budgetårets slut icke i alla fall fortskridit så långt att likvid därför kunde erläggas. Styrelsen föreslår en höjning med 10,000 kronor till 90,000 kronor.

Vid beräknande av medelsbehovet för utspisning har styrelsen på grundval av kostnaderna för första halvåret 1942 ansett portionspriset kunna bestämmas till högst kronor 1: 10. På grund härav skulle posten till utspisning upptagas med $3,000 \times 365 \times 1: 10 = 1,204,500$, vartill kommer kostnader för arbetspremier åt fångar (för arbete i köken m. m.) 12,000 kronor, tillhoppa alltså 1,216,500 kronor, avrundat för jämnande av slutsumman till 1,215,200 kronor.

Liksom fallet är med inventarier krävas ökade medel till beklädnad och sängkläder. Priserna ha stigit väsentligt och det ökade fångantalet påverkar anskaffningsbehovet. Styrelsen föreslår, att posten höjes från 170,000 kronor till 200,000 kronor.

Posten till renhållning av fängelseområden och fängelselokaler torde med hänsyn till belastningen höjas till 40,000 kronor.

Från posten till religions- och skolundervisning bestridas bland annat inköpen av böcker för fängelsernas bibliotek. Särskilt sedan kronohäkterna — flertalet normalt avsedda för endast ett fåtal häktade och korttidsfångar — numera äro fullbelagda och därtill hysa ett klientel med väsentligt längre strafftider än tidigare måste deras bibliotek förnyas och utvidgas. Styrelsen föreslår att posten höjes från 13,000 kronor med 3,000 kronor till 16,000 kronor. Posten till omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna måste ökas, enär dels fångantalet stigit, dels priserna på kläder och andra utrustningspersedlar samt kostnaderna för tågbiljetter åt de frigivna äro vida högre än förut. Styrelsen föreslår, att posten höjes från 50,000 kronor med 20,000 kronor till 70,000 kronor.

De medel som anvisats till Diverse utgifter ha, såsom styrelsen vid flera tillfällen framhållit, varit i knappaste laget. Om, såsom styrelsen föreslår, ungdomsanstalten å Mäshult i redovisningsavseende överflyttas till statens allmänna fastighetsfond, skulle utgifterna för underhåll av Mäshult, som hittills drabbat posten, bortfalla. Emellertid komma ett nytt slag av utgifter att drabba posten, nämligen kostnad för inspektioner av fångvårdsanstalternas läkemedelsförråd. Det kan vara tveksamt, om kungörelsen den 8 april 1938 (nr 126) angående läkemedelsförsörjningen å sjukvårdsinrättningarna i riket m. m. är tillämplig å fångvårdsanstalterna, men även om så icke rent formellt skulle vara fallet, finner styrelsen det angeläget att fångvårdsanstalternas förråd härutinnan underkastas samma noggranna kontroll som andra inrättningar. Då man enligt vad styrelsen inhämtat icke kan vänta, att dessa inspektioner av farmaceutiskt utbildad person skola utföras utan ersättning, har styrelsen härmed velat anmäla sin avsikt att, om Kungl. Maj:t och riksdagen icke gör någon erinran däremot, efter vederbörlig prövning utbetala arvoden för tillsyn av fångvårdsanstalternas läkemedelsförråd. I anledning av de förut berörda kostnaderna för utbildningskurser behöver posten till Diverse utgifter höjas med 2,600 kronor till arvoden åt lärare vid kursen.

Med ledning av föregående årsbelastningssiffra har styrelsen höjt posten

till Fångtransport med 15,000 kronor eller från nuvarande beloppet 145,000 kronor till 160,000 kronor. I detta sammanhang vill styrelsen nämna, att styrelsen sedan länge undersökt möjligheterna för förbättrade fångtransporter, bland annat genom att ändra de nuvarande fångvagnarna. Med hänsyn till de mycket avsevärda kostnaderna härför nödgas styrelsen för närvarande avstå från att framlägga förslag i ämnet.

Inledningsvis har erinrats om den starka stegringen av antalet av dem som ådömas ungdomsfängelse. Vad beträffar kvinnor är beläggningssiffran nu uppe i ett fyrtio-tal; vid ungdomsfängelselagens tillkomst räknades med allenast ett tio-tal erforderliga platser. Med Kungl. Maj:ts medgivande har ock bestämts, att ungdomsfängelse ådömda kvinnor skola mottagas icke blott å Svenska diakonissällskapets hem å Viebäck utan även å det av sällskapet för ändamålet iordningställda hemmet å Sjöleden. Ehuru det är ett erkänt förhållande, att denna anordning även ekonomiskt sett innebär den bästa tänkbara lösningen av vården om ungdomsfängelse ådömda kvinnor, medför givetvis den starkt ökade beläggningen, att kostnaderna gå i höjden. Med hänsyn till utgifterna under ifrågavarande post under första och andra kvartalet 1942 anser styrelsen nödvändigt, att posten höjes från nuvarande beloppet 25,000 kronor till 50,000 kronor.

I detta sammanhang har fångvårdsstyrelsen även upptagit frågan om tillgodoseende av det ökade platsbehovet för män som ådömts ungdomsfängelse. Med avseende härå erinras att, såsom nämnts i det föregående, Kungl. Maj:t genom beslut den 16 oktober 1942 medgivit inrättande tills vidare till den 1 juli 1943 av en ny ungdomsanstalt för män å egendomen Åby. Till grund för Kungl. Maj:ts beslut låg en framställning från fångvårdsstyrelsen i skrivelse den 18 augusti 1942. I denna skrivelse anfördes, att det vid de undersökningar som styrelsen företagit visat sig omöjligt att — såsom tidigare varit fallet — få disponera ett antal platser å något statens skyddshem, enär samtliga dessa vore fullbelagda, men att styrelsen kunde få disponera det centralföreningen till stöd för frigivna tillhöriga hemmet Åby. Å detta hem, som i regel användes för frigivna, skulle plats kunna beredas för 22 ungdomsfängelse ådömda män. Kostnaderna för år räknat skulle bli: hyra 1,000 kronor, bränsle, lyse, telefon m. m. 6,000 kronor, arvode till förståndaren 1,200 kronor, förstärkning av personalen 5,500 kronor, arvode till prästerligt biträde 500 kronor, vård och underhåll åt de intagna $[22 \times 3:30 \text{ (vårdkostnaden)} \times 365]$ 26,499 kronor, utrustning av intagna 4,000 kronor och diverse kostnader (läkararvode m. m.) 1,301 kronor, tillhoppa alltså 46,000 kronor. Detta skulle innebära en dagskostnad för de intagna, som vore något lägre än vid fångvårdens övriga ungdomsanstalter.

I sin skrivelse med anslagsäskanden har fångvårdsstyrelsen, under erinran om nyssnämnda framställning, uttalat, att det icke rådde något tvivel om att Åbyanstalten komme att behövas jämväl under nästa budgetår samt på grund härav å omkostnadsstaten uppfört en helt ny post med rubriken Kostnad för vård m. m. av män å ungdomsanstalter, som ej tillhöra fångvården. I anslutning härtill har styrelsen ändrat rubriken för motsvarande post, som avser ungdomsfängelse ådömda kvinnor, till Kostnader för vård m. m. av kvinnor å ungdomsanstalter, som ej tillhöra fångvården.

I enlighet med det anförda skulle omkostnadsanslagets nuvarande belopp 2,240,000 kronor ökas med $(10,000 + 50,000 + 200 + 10,000 + 473,200 + 30,000 + 5,000 + 3,000 + 20,000 + 2,600 + 15,000 + 25,000 + 46,000)$ 690,000 kronor till 2,930,000 kronor.

I sitt yttrande över fångvårdsstyrelsens anslagsäskanden har *statskontoret* beträffande beräkningen av förevarande anslag uttalat, att anslagsposten till reseersättningar, även under förutsättning att centraliserade utbildningskurser för vaktkonstaplar och vaktfruar skulle komma att anordnas under nästa budgetår, icke torde behöva höjas utöver sin nuvarande storlek med hänsyn till medelsförbrukningen under budgetåret 1941/42, att anslagsposterna till övriga expenser samt till inköp och underhåll av inventarier med hänsyn till belastningen under budgetåret 1941/42 syntes kunna uppföras med oförändrade belopp, att anslagsposten till diverse utgifter även för det fall, att från densamma skulle bestridas arvoden till lärare vid förut omförmälda kurser, torde kunna bestämmas till samma belopp som i nu gällande omkostnadsstat, då nämligen enligt styrelsens förslag kostnaderna för hyra och underhåll av skyddshemmet Mäshult — vilka kostnader enligt under hand lämnad upplysning normalt belöpte sig till mellan 3,000 och 4,000 kronor om året — skulle överföras till allmänna fastighetsfondens stat, samt att anslagsposten till tjänstedräkt, vilken post avsevärt underskridits under budgetåret 1941/42, syntes kunna något nedsättas.

Fångvårdsstyrelsens förslag om överförande av vissa utgifter för egendomen Mäshult från förevarande anslag till utgiftspost å allmänna fastighetsfondens stat överensstämmer med gällande principer för redovisning av dylika kostnader och föranleder ej erinran från min sida. Enligt vad jag inhämtat kommer chefen för finansdepartementet vid framläggande av förslag till stat för budgetåret 1943/44 för fastighetsfonden att förorda överflyttning i redovisningshänseende av Mäshult till fondens stat. Den härigenom uppkommande besparingen å delposten i fångvårdsanstalternas omkostnadsstat till diverse utgifter kan beräknas till 3,000 kronor.

De av fångvårdsstyrelsen begärda anslagsökningarna motiveras i huvudsak med den allmänna prisstegringen och det ökade fångantalet. För höjningarna å 10,000 kronor och 2,600 kronor å anslagsposten till reseersättningar resp. delposten till diverse utgifter åberopas emellertid de under näst föregående punkt (sid. 51 f.) berörda kostnaderna för återupptagande av fångvårdens utbildningskurser för vaktpersonal. Med hänsyn till belastningen under senare år å förstnämnda post torde emellertid de ökade resekostnaderna icke behöva föranleda någon höjning av posten och vad beträffar posten till diverse utgifter synes denna posts nuvarande belopp, sedan utgifterna för Mäshult bortfallit, vara tillräckligt för arvoden till lärare vid kurserna, även om posten, såsom styrelsen tänkt sig, jämväl skulle komma att belastas med utgifter för tillsyn av fångvårdsanstalternas läkemedelsförråd. Det ökade medelsbehovet under övriga av styrelsen berörda poster är visserligen i väsentlig utsträckning av automatisk natur men de av styrelsen

**Departements-
chefen.**

begärda beloppen torde i vissa fall kunna reduceras. Enligt eljest tillämpade beräkningsgrunder för bestämmande av medelsbehovet till bränsle under nästa budgetår kan sålunda delposten bränsle, lyse och vatten bestämmas till oförändrat belopp. Beträffande några poster, å vilka besparingar uppstått under budgetåret 1941/42, torde de nuvarande beloppen likaledes kunna bibehållas. Detta gäller delposten övriga expenser, posten publikationstryck och delposten inköp och underhåll av inventarier. Vidare torde ökningarna å delposterna religions- och skolundervisning samt omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna kunna begränsas till 1,000 kronor resp. 10,000 kronor. Delposten till utspisning torde med ledning av det nuvarande dagsportionspriset, som enligt vad jag inhämtat icke överstiger en krona, böra bestämmas till $(3,000 \times 365 \times 1 + 12,000 = 1,107,000)$ i runt tal 1,110,000 kronor, vilket innebär att höjningen av denna post kan stanna vid 368,000 kronor. Mot de begärda ökningarna i övrigt — 5,000 kronor till renhållning av fängelseområden och fängelselokaler, 30,000 kronor till beklädnad och sängkläder, 15,000 kronor till fångtransport samt 25,000 kronor till kostnader för vård m. m. av kvinnor som ådömts ungdomsfängelse — torde icke vara något att erinra. Beträffande en delpost, posten till tjänstedräkt åt befattningshavare, kan såsom statskontoret påpekat nedsättning ske. Nedsättningen torde kunna bestämmas till 10,000 kronor.

Vad angår de kostnader för vård m. m. av män å ungdomsanstalter, som ej tillhöra fångvården, vilka uppstått med anledning av inrättandet å Åby lanthem av en ny dylik anstalt, synes lämpligt att, som fångvårdsstyrelsen föreslagit, för ändamålet uppföres en särskild post i omkostnadsstaten. Att döma av den alltjämt fortgående ökningen av ungdomsfängelseklientelet kommer nämligen utan tvivel behov av Åbyanstalten att föreligga jämväl under hela nästa budgetår. Den nya posten torde i enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag böra bestämmas till 46,000 kronor, motsvarande de beräknade årliga kostnaderna för Åbyanstalten.

Under förevarande anslag torde slutligen böra upptagas vissa utgifter, vilka åtminstone delvis tidigare bestritts från post å allmänna fastighetsfondens stat. Å utgiftsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. under fångvårdsstyrelsens delfond av fastighetsfonden ha nämligen förut — i den mån särskilda medel icke anvisats för ändamålet — avförts kostnader för upphuggning av cellfönster vid fångvårdsanstalterna. Enär fastighetsfonden ansetts icke vidare böra belastas med dylika kostnader och då sådan upphuggning utgör lämplig sysselsättning för vissa fångar, torde för ändamålet böra upptagas en särskild maximerad anslagspost i fångvårdsanstalternas omkostnadsstat. Posten, som skall vara avsedd att täcka materialkostnader o. dyl. för fönsterupphuggningen, torde kunna bestämmas till 15,000 kronor. Härvid förutsättes, att särskild arbetskraft icke kommer att anställas för ändamålet.

Med iakttagande av de sålunda föreslagna ändringarna skulle ökningen å anslaget kunna begränsas till (1,000 + 10,000 + 368,000 + 5,000 + 30,000 + 15,000 + 25,000 — 10,000 + 46,000 + 15,000) 505,000 kronor, varvid anslaget skulle uppföras med 2,745,000 kronor.

Jag hemställer i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fångvårdsanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,745,000.

[40.] **5. Interneringsnämnden, förslagsanslag.** Anslaget till interneringsnämnden är i gällande riksstat uppfört med 13,000 kronor. Den av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 för nämnden fastställda staten (statsliggaren sid. 156) upptager, bland annat, under rubriken *Avlöningar* en anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, å förslagsvis 7,700 kronor och en anslagspost till *avlöningar till icke-ordinarie personal m. m.* å förslagsvis 2,700 kronor, av vilket sistnämnda belopp förslagsvis 1,800 kronor disponeras för renskrivningskostnad m. m., förslagsvis 300 kronor till arvode till vikarie för nämndens sekreterare och 600 kronor till arvode till biträde åt sekreteraren.

I sin skrivelse med anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 har *fångvårdsstyrelsen* föreslagit, att sistnämnda båda arvodesposter, bland annat för vinnande av överensstämmelse med den för ungdomsfängelssenämnden fastställda staten, i stället upptagas under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Denna post skulle till följd härav ökas med 900 kronor till 8,600 kronor samtidigt som anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie personal m. m.* skulle minskas med motsvarande belopp till 1,800 kronor. I övrigt har styrelsen icke ifrågasatt någon förändring beträffande förevarande anslag, som alltså upptagits med oförändrat belopp 13,000 kronor.

Med tillstyrkande av fångvårdsstyrelsens förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande stat för interneringsnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Stat.

A v l ö n i n g a r.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> . . .	kronor	8,600
2. <i>Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m., förslagsvis</i>	»	1,800

O m k o s t n a d e r.

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	»	2,600
---------------------------------------	---	-------

Summa kronor 13,000;

dels ock till *Interneringsnämnden* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 13,000.

[41.] 6. Ungdomsfängelsenämnden, *förslagsanslag*. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 10,000 kronor.

För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 fastställt följande stat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Stat.

A v l ö n i n g a r.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t, *förslagsvis* kronor 4,100

2. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. » 3,000

O m k o s t n a d e r.

Omkostnader, *förslagsvis* » 2,900

Summa kronor 10,000.

I samband med statens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skola disponeras förslagsvis 1,400 kronor till dagarvoden åt ordförande och ledamöter i nämnden, 2,400 kronor till arvode åt nämndens sekreterare och 300 kronor till arvode åt vikarie för sekreteraren. Beträffande anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. har Kungl. Maj:t förklarat, att den skall disponeras för renskrivningskostnad m. m., samt medgivit, att för tillgodoseende av nämndens behov av skrivhjälp må tills vidare från och med budgetåret 1942/43 vara anställt ett skrivbiträde med arvode motsvarande avlöning i lönegraden Eo 2. Enligt den för nämnden fastställda omkostnadsstaten har det till omkostnader anvisade beloppet fördelats med förslagsvis 2,300 kronor till reseersättningar och förslagsvis 600 kronor till expenser.

I skrivelse till fängvårdsstyrelsen har *ungdomsfängelsenämnden* under åberopande av den alltjämt stegrade omfattningen av nämndens verksamhet hemställt om några mindre höjningar av vissa poster å nämndens stat. Klienteletets ökning framgår av nedanstående uppställning, varvid såsom klientel betecknats summan av de å anstalt intagna och de på prov utskrivna, för vilka tillsynstiden ej utgått:

	Män	Kvinnor
$\frac{1}{7}$ 1938	37	1
$\frac{1}{7}$ 1939	201	8
$\frac{1}{7}$ 1940	321	20
$\frac{1}{7}$ 1941	429	38
$\frac{1}{7}$ 1942	519	59

Rörande ökningen av nämndens arbetsbörda anføres:

Antalet å sammanträden med nämnden behandlade ärenden har utgjort: år 1938 43, år 1939 327, år 1940 616 och år 1941 761. Under första halvåret

1942 var antalet sammanträdesärenden 501. Härtill kommer ett stort antal ärenden — huvudsakligen berörande eftervårdsfrågor — som av nämnden delegerats till handläggning av ordföranden. Antalet sådana ärenden var år 1941 1,219 och under första halvåret 1942 780. Till belysning av nämndens ökade arbetsbörda kan även anföras, att antalet utgående brev och expeditioner under år 1941 uppgick till 2,882 och under första halvåret 1942 till 2,048.

Beträffande det i anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ingående beloppet till dagarvoden åt ordförande och ledamöter har nämnden, under åberopande att antalet sammanträden komme att stiga såsom följd av det ökade antalet ärenden, föreslagit en höjning med 600 kronor till 2,000 kronor. Arvodena till sekreteraren och vikarie för denne föreslås oförändrade. Posten skulle alltså höjas från 4,100 kronor till 4,700 kronor.

För att anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. skall täcka de avlöningsförmåner — lön, rörligt tillägg och kristillägg — som enligt gällande bestämmelser utgå till ett extra ordinarie skrivbiträde ävensom arvode åt vikarie under biträdets semester och sjukledighet hemställer nämnden, att denna post höjes med 300 kronor till 3,300 kronor.

Beträffande posten omkostnader finner nämnden önskvärt att ungdomsanstalterna kunde besökas av nämnden i större utsträckning än som med nuvarande medelsanvisning till reseersättningar är möjligt. I nuvarande statsfinansiella läge har nämnden dock ansett sig böra föreslå höjning av det till reseersättningar anvisade beloppet blott med vad som oundgängligen erfordras för resor till de nya anstalter, som torde bli erforderliga, samt för att möta ökade biljettkostnader och författningsenligt höjda traktamentersättningar. Nämnden föreslår att posten höjes med 500 kronor till 2,800 kronor. Slutligen hemställer nämnden att expensposten med hänsyn till den ökade verksamhet man måste räkna med måtte höjas med 300 kronor till 900 kronor. Omkostnadsposten skulle sålunda höjas med sammanlagt 800 kronor till 3,700 kronor.

Nämndens förslag innefattar alltså att det nuvarande anslaget 10,000 kronor skulle ökas med $(600 + 300 + 800)$ 1,700 kronor till 11,700 kronor.

Fångvårdsstyrelsen, som i sin skrivelse med anslagsäskanden redogjort för ungdomsfängelssenämndens framställning, har biträtt denna i dess helhet och hemställt, att anslaget från och med budgetåret 1943/44 måtte upptagas med det av nämnden angivna beloppet 11,700 kronor.

Vid behandlingen i 1942 års statsverksproposition av förevarande anslagsfråga framhöll jag (II ht. sid. 83), att den fortgående ökningen av ungdomsfängelssenämndens arbetsbörda till väsentlig del vore att tillskriva det förhållandet, att nämnden författningsenligt hade att tjänstgöra såsom tillsynsmyndighet för dem som utskrivits på prov från ungdomsanstalt samt att nämndens arbetsbörda därför måste öka till dess de slutliga utskrivningarna per månad till antalet ungefärligen motsvarade nyintagningarna. Enligt

Departements-
chefen.

vad nämnden meddelat kunde först under loppet av 1942 sådan jämvikt beräknas inträda att omfattningen av nämndens verksamhet bleve mera konstant och detta endast under förutsättning att den tendens till ökning av antalet domar å ungdomsfängelse, som året dessförinnan gjort sig gällande, ej fortsatte.

Såsom framgår av den under punkten [38] lämnade redogörelsen för ungdomsfängelseklientelet tillväxt har nämnda förutsättning icke inträffat. Antalet å ungdomsanstalt intagna personer har sålunda under tiden 1 januari—1 december 1942 stigit från 256 till 307. Ungdomsfängelsenämndens klientel, d. v. s. summan av de å anstalt intagna och de på prov utskrivna, har under samma tid ökat från 516 till 649. Antalet ungdomsanstalter, som vid 1942 års ingång utgjorde åtta (Uppsala, Nyköping, Skenäs, Ystad, Mäshult, Växjö, Viebäck och Sjölidén), har, såsom jämväl framgår av det föregående, under året ökat med en (Åby), och ytterligare en dylik anstalt, avsedd för kvinnor, torde komma att inrättas under den närmaste tiden. Vid nu angivna förhållanden är det uppenbart att ungdomsfängelsenämndens arbetsbörda undergått en avsevärd ökning och jag finner mig därför böra i alla delar biträda nämndens förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande stat för ungdomsfängelsenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Stat.

Avlöningar.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	4,700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m.	»	3,300

Omkostnader.

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	»	3,700
---	---	-------

Summa kronor 11,700;

dels ock till Ungdomsfängelsenämnden för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 11,700.

[42.] 7. Länsstyrelsernas kostnader för fängtransport, *förslagsanslag*. Kostnaderna för sådana fängtransporter, som verkställas genom länsstyrelsernas försorg, ha alltsedan budgetåret 1935/36 gäldats från ett för ändamålet särskilt anvisat anslag i riksstaten. Anslaget utgick ursprungligen med 210,000 kronor men har undan för undan nedsatts och är för innevarande budgetår uppfört med 110,000 kronor. Utgifterna å anslaget ha efter krigsutbrottet vi-

sat stigande tendens. Under de tre senast förflutna budgetåren har belastningen sålunda utgjort resp. 90,400 kronor, 103,800 kronor och 106,800 kronor.

Anslaget torde för nästa budgetår böra bestämmas till oförändrat belopp, 110,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 110,000.

[43.] 8. Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse, *förslagsanslag*. Detta anslag är i gällande rikstat uppfört med 14,000 kronor.

I Stockholms stads rannsakningsfängelse förvaras för närvarande vissa för brott eller lösdriveri häktade eller dömda personer. Vidare intagas där utläningar, som tagits i förvar jämlikt utlänningsförfattningarna. Sådana häktade, som ännu icke dömts i första instans, förvaras och underhållas helt på stadens bekostnad. Beträffande i första instans dömda personer, som icke avgivit nöjdförklaring eller som anfört besvär eller som ännu icke förpassats till annan anstalt för undergående av straff eller eljest föreskriven behandling, ävensom beträffande bötesfångar och i förvar tagna utläningar råder det förhållandet att staden tillhandahåller förvaringslokaler, under det att kronan ersätter staden fångförplägnadskostnaderna. Ersättningen bestrides från detta anslag.

Vid behandlingen i det föregående av fångvårdsanstalternas avlöningsanslag har omnämnts, att fångvårdsstyrelsen på grund av det stegrade fångantalet inlett förhandlingar med Stockholms stad om utnyttjande av rannsakningsfängelset för fångvårdens behov i större utsträckning än för närvarande. Därest en överenskommelse i ämnet kommer till stånd, torde den därav föranledda kostnadsökningen för statsverket böra belasta förevarande anslag. Anslagets storlek kan därför icke bestämmas för närvarande. En eventuell överenskommelse torde böra underställas riksdagens prövning i särskild proposition och i samband därmed bör anslagsfrågan upptagas till förnyad behandling. Anslaget uppföres därför tills vidare allenast med ett beräknat belopp, förslagsvis 150,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 150,000.

[44.] 9. Skyddskonsulentorganisationen, *förslagsanslag*. Detta anslag är i gällande riksstat uppfört med 55,600 kronor.

Personalförteckning för skyddskonsulentorganisationen har fastställts av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942. Förteckningen upptager 4 skyddskonsulenter i lönegraden Eo 21.

Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för skyddskonsulentorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Stat.

Avlöningar.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	kronor 31,000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4,600

Omkostnader.

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	» 20,000
Summa kronor 55,600.	

Vid 1939 års lagtima riksdag antogs ny lag om villkorlig dom, avsedd att träda i stället för lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom. Den nya lagen, som utfärdades den 22 juni 1939, skall träda i kraft den dag Konungen förordnar. Huvudsyftet med lagen är att bereda möjlighet att använda villkorlig dom i förening med mera direkta åtgärder för den dömdes tillrättaförande. I sådant hänseende stadgas befogenhet för domstolen att förbinda den villkorliga domen med föreskrifter rörande den dömdes förhållande under prøvotiden. Sålunda skall domstolen kunna ålägga honom att ställa sig till efterrättelse särskilda bestämmelser beträffande hans utbildning, arbetsanställning, vistelseort, bostad eller användande av fritid, att avhålla sig från bruk av rusdrycker, att underkasta sig behandling å sjukhus, alkoholistanstalt eller annan anstalt eller att underkasta sig inskränkning i förfogandet över arbetsförtjänst eller andra tillgångar. Domstolen skall också i samband med villkorlig dom kunna överlämna åt barnavårdsnämnd att vidtaga åtgärd för den dömdes omhändertagande för skyddsuppfostran. Därjämte förutsätter lagen, att vissa organisatoriska åtgärder vidtagas för att möjliggöra dylika föreskrifters meddelande och säkerställa deras efterlevnad samt över huvud att göra övervakningen över de dömda mera effektiv.

Genom denna utbyggnad av institutet villkorlig dom skapas en mellanform mellan den nuvarande villkorliga domen och de reaktionsmedel mot brottsligheten, vilka äro av rent frihetsberövande karaktär. Sin största betydelse har institutet ansetts komma att erhålla i kampen mot ungdomsbrottsligheten såsom ett led i strävandena att beräffande unga lagöverträdare i största möjliga utsträckning utbyta anstaltsvården mot en mera positiv kriminalvård i frihet.

Samtidigt med den nya lagens antagande anslog riksdagen medel för att anställa 12 skyddskonsulenter och 5 assistenter åt dem, vartill skulle komma

en såsom bisyssla avsedd konsulentbefattning för Gotland (prop. nr 87, statsutskottets utlåtande nr 251). Dessa befattningshavare skulle bland annat ha inseendet över övervakningsverksamheten beträffande dem som erhållit villkorlig dom samt tillhandagå domstolarna vid avgörandet av frågor om tillsyn över och omhändertagande av villkorligt dömda. Konsulenterna skulle tillika erhålla uppgifter med avseende å tillsynen över villkorligt frigivna och frigivna fångar samt även i fråga om personer som utskrivits på prov efter att ha undergått tvångsuppfostran, ungdomsfängelse, förvaring eller internering. Jag uttalade i propositionen rörande den nya lagstiftningen om villkorlig dom (nr 86), att konsulentorganisationen enligt min mening var en väsentlig förutsättning för att lagstiftningen skulle erhålla den praktiska betydelse som var avsedd, och första lagutskottet framhöll i sitt av riksdagen godkända utlåtande i ämnet (nr 35), att utskottet vid sitt tillstyrkande av lagen utgått från att organisatoriska anordningar skulle komma till stånd i huvudsaklig anslutning till vad som föreslagits. I samband med de besparingsåtgärder, som föranleddes av krigsutbrottet i september 1939, beslöts emellertid med hänsyn till det statsfinansiella läget, att genomförandet av konsulentorganisationen skulle anstå (prop. nr 79 till 1939 års urtima riksdag). Emedan en förutsättning för den nya lagen sålunda bortföll, sattes denna icke i kraft. Emellertid har sedermera 1940 års lagtima riksdag på hemställan av första lagutskottet (utlåt. nr 50) i skrivelse till Konungen (nr 347) anhållit om förnyat övervägande av frågan om den nya lagstiftningens ikraftträdande snarast möjligt.

I statsverkspropositionen till 1942 års riksdag (II ht. punkt 43) anförde jag, att de statsfinansiella skäl, som föranlett att den nya lagen om villkorlig dom ännu icke blivit satt i kraft, alltjämt kvarstode samt att det därför icke vore möjligt att för nu innevarande budgetår anslå medel till upprättande av en skyddskonsulentorganisation av den omfattning, som erfordrades för att lagen skulle kunna träda i tillämpning. Däremot läte det sig göra att inom gällande lags ram uppbygga en liknande organisation av mindre omfattning såsom ett första steg mot förverkligandet av den mera omfattande organisationen. På mitt förslag begärdes i statsverkspropositionen medel till anställande av fyra skyddskonsulenter. Statsutskottet anslöt sig till mina uttalanden rörande behovet av organisationen (utlåt. nr 2 sid. 25), och riksdagen biföll anslagsäskandet.

De fyra konsulenterna, vilka äro stationerade i Stockholm, Kristianstad, Borås och Sundsvall, ha varit i verksamhet sedan den 1 augusti 1942. Erfarenheterna under den korta tid verksamheten bedrivits synas ha varit goda. Tills vidare torde huvudvikten ha lagts på den del av verksamheten, som består i kontroll över övervakningen av de villkorligt dömda och bistånd åt de enskilda övervakarna. I dessa hänseenden ha konsulenterna visat sig fylla en viktig uppgift. Konsulenterna ha emellertid även tagit befattning med eftervård av villkorligt frigivna och från ungdomsanstalter utskrivna personer. Fångvårdsstyrelsen har om denna gren av deras verksamhet uttalat, att

styrelsen redan kunnat konstatera värdet av att ute i landet äga tillgång till särskild och kompetent arbetskraft för eftervården. De nuvarande konsulenterna äro emellertid alltför få och deras distrikt alltför stora, för att de skola kunna befatta sig med alla de fall, i vilka deras medverkan är påkallad. Vissa områden, nämligen städerna Stockholm och Göteborg samt Kopparbergs län, ha för övrigt måst undantagas från konsulentdistrikten för att minska konsulenternas arbetsbörda.

Den utveckling kriminaliteten på senaste tiden undergått ger anledning att till förnyat öfvervägande upptaga frågan om ikraftträdandet av 1939 års lag om villkorlig dom. Brottsligheten har under kriget starkt ökat, något som framgår bland annat av det ökade antalet intagna å fångvårdsanstalterna. Under tiden från den 1 december 1940 till den 1 december 1942 har fångantalet sålunda stigit från 1,989 till 2,960 eller med närmare 50 procent och antalet i ungdomsfängelse intagna har under samma tid ökat från 176 till 307 eller med nästan 75 procent.

Den vidsträckta användningen av frihetsstraff är ur flera synpunkter förenad med olägenheter. Det har sålunda framhållits, att anstaltsbehandlingen av brottslingar icke på ett tillfredsställande sätt skapar förutsättningar för en ordnad livsföring efter frigivningen. Det har också erinrats, att en intagen person lätt utsättes för inflytande från asocialt präglade element inom anstalten. En utredning, som gjorts beträffande unga lagöverträdare, visar en hög återfallsfrekvens bland personer som varit intagna i anstalt. Bland de från ungdomsfängelse åren 1939 och 1940 på prov utskrivna var sålunda frekvensen av återfall inom två år 35.2 procent, och för de under samma tid från straffarbete frigivna inom samma åldersgrupper var motsvarande tal 47.6 procent. Ur kriminalpolitisk synpunkt är det otvivelaktigt önskvärt, att anstaltsbehandling icke användes i större utsträckning än som är oundgängligen nödvändig.

I stället för frihetsstraff har under de båda senaste årtiondena villkorlig dom kommit till användning i alltmer ökad omfattning. År 1940, det sista år för vilket uppgifter äro tillgängliga, var antalet villkorliga frihetsstraff 2,210, vilket innebär att drygt var tredje person som dömdes till frihetsstraff erhöll villkorlig dom. Ur olika synpunkter ha erinringar framställts mot den villkorliga domen sådan denna är gestaltad enligt nu gällande lag. Det torde sålunda vara allmänt erkänt, att övervakningen av villkorligt dömda på många håll icke är sådan den bör vara för att den villkorliga domen skall nå åsyftat resultat. Bristerna framträda icke blott i fråga om den erforderliga tillsynen utan även och ännu mera därutinnan, att den dömda icke erhåller den positiva hjälp, främst med avseende å arbetsanskaffning, som han behöver för att kunna bryta med sin tidigare asociala livsföring. Den bristande effektivitet, som sålunda kännetecknar övervakningsarbetet, medför ogynnsamma verkningar även i allmänpreventivt hänseende, i det att, särskilt bland ungdomen, den uppfattningen vinner spridning, att det första brottet icke medför någon egentlig påföljd. Det kan icke förväntas, att de brister, som vidlåda den nuvarande villkorliga domen, skola kunna

i nöjaktig utsträckning avhjälpas enbart genom de år 1942 tillsatta fyra konsulenternas arbete.

Fångvårdsstyrelsen har i samband med sina anslagsäskanden för nästa budgetår gjort framställning om att den nya lagen om villkorlig dom måtte sättas i kraft. Styrelsen har därvid anfört bland annat:

Redan den omständigheten, att en lag som för länge sedan har antagits och utfärdats icke föres ut i livet, är i och för sig otillfredsställande, men härtill kommer i förevarande fall den vägande omständigheten, att den nya lagen intar en nyckelställning inom vår kriminalpolitik. De reformer, som därefter genomförts eller som hålla på att planeras, hänga nära samman med den nya lagstiftningen. Så länge denna lagstiftnings praktiska tillämpning ännu dröjer, får det fortsatta arbetet på en omgestaltung av straffsystem och fångvård en mer eller mindre hypotetisk karaktär. Det viktigaste skälet för lagstiftningens ikraftträdande är emellertid att söka i det förhållandet att domstolarna därmed få möjlighet att begagna de många reaktionsformer mot lagbrytare, som den nya lagen erbjuder. I åtskilliga fall, där man kunde förvänta ett tillfredsställande resultat av villkorlig dom enligt nya typen, står med nu gällande bestämmelser endast frihetsberövande åtgärder till buds.

Vad som hittills hindrat ikraftträdandet är utgiften för skyddskonsulentorganisationen. Att denna organisation är en väsentlig förutsättning för att lagstiftningen skall erhålla den praktiska betydelse som är avsedd har vid flera tillfällen framhållits med synnerligt eftertryck, så i propositionen om den nya lagstiftningen och så i första lagutskottets utlåtande över densamma. Fångvårdsstyrelsen vill för sin del ånyo understryka, att en reform som denna — i själva verket rör det sig om något så betydelsefullt som en straffrättslig skyddsåtgärd utan frihetsberövande — icke kan föras ut i den praktiska rättstillämpningen utan kompetenta tillämpningsorgan och tillräckliga ekonomiska resurser. Den ram för det praktiska arbetet, som efter omsorgsfulla undersökningar bestämdes vid 1939 års riksdag, får härvid alltjämt betraktas som normerande.

Den ökade kostnaden för de organisatoriska anordningarna beräknades av denna riksdag till omkring 225,000 kronor för helt budgetår. Även om utgiften kan väcka betänksamhet i en tid, då sparsamhet är av nöden, har man å andra sidan att räkna med att den nya lagen kan väntas medföra minskade kostnader för anstaltsbehandling. Man bör vidare lägga märke till att ungdomsbrottsligheten ända sedan år 1922 befinner sig i ständig stegring. Det kan då icke vara riktigt, att samhället vid bekämpandet av denna, delvis i nya former uppträdande brottslighet alltjämt, i vad avser villkorlig dom, är hänvisad till att arbeta med enbart de regler och metoder, som lagfästes för nära 25 år sedan. Vad som från samhällets sida kan göras för att bespara sådana lagbrytare anstaltsbehandling, för vilka lindrigare åtgärder äro tillfyllest, det bör också komma till stånd, därest utgifterna icke äro oöverkomliga. Detta kan icke sägas vara fallet med dessa kostnader. Om man betänker, vilka stora summor det allmänna utger för att befästa den moraliska hållfastheten och den inre beredskapen hos vårt folk, framstår det såsom ett naturligt och nödvändigt led i dessa strävanden att samhället också sörjer för att effektiv lagstiftning och organisatoriska resurser stå de organ till buds som ha att komma till rätta med brottsligheten, icke minst brottsligheten bland de unga.

Även *styrelsen för föreningen Sveriges häradshövdingar* har i skrivelse den 28 sistlidne december framfört önskemålet att den nya lagstiftningen om vill-

korlig dom måtte bringas i tillämpning, därvid styrelsen bl. a. framhållit, att den under de sista åren starkt tilltagande ungdomsbrottsligheten kommit behövet av att äga tillgång till de hjälpmedel i kampen mot brottsligheten, vilka den nya lagstiftningen erbjuder, att göra sig gällande kraftigare än förut.

I yttrande över fångvårdsstyrelsens nyss omnämnda framställning har *statskontoret* funnit sig icke kunna tillstyrka ett utbyggande av konsulentorganisationen under nästa budgetår, då enligt statskontorets mening sådana förhållanden av kriminalpolitisk natur, som kunde motivera annat ståndpunktstagande än år 1942, knappast kunde anses föreligga.

Enligt min mening ha förhållandena utvecklat sig på sådant sätt, att det är i hög grad önskvärt att den år 1939 beslutade reformen nu genomföres. Brottslighetens kraftiga ökning under senaste tiden ulgör ett starkt skäl för statsmakterna att icke längre dröja med att taga i anspråk det kriminalpolitiska medel, som 1939 års lag om villkorlig dom jämte den för lagens tillämpning erforderliga konsulentorganisationen utgör och som innebär att frihetsstraffet i viss utsträckning, särskilt beträffande ungdomliga lagöverträdare, ersättes med uppfostrande och vägledande åtgärder utan frihetsberövande men under kontroll av tjänstemän, som äro för uppgiften särskilt kvalificerade.

En annan reform, som i detta sammanhang förtjänar beaktande, är det förslag till ny lag om villkorlig frigivning, vilket framlades i ett år 1938 avgivet betänkande (statens offentl. utredn. 1938: 25). Enligt detta förslag skall villkorlig frigivning komma till användning i större omfattning än nu; fränsett vissa undantag skola fångar med bestämd strafftid, för vilka det ådömda straffet uppgår till minst sex månader, obligatoriskt villkorligt frigivas när $\frac{5}{10}$ av strafftiden förflutit. De villkorligt frigivna skola under viss prøvotid stå under tillsyn och, såframt det befinnes erforderligt eller lämpligt, göras till föremål för eftervårdande åtgärder av i stort sett samma slag som de vilka skola användas i samband med villkorlig dom enligt 1939 års lag. Möjligheten att, om den villkorligt frigivne missköter sig under prøvotiden, återintaga honom i fångvårdsanstalten är avsedd att giva allvar och eftertryck åt eftervården. Skyddskonsulenter skola enligt förslaget taga befattning jämväl med denna eftervårdande verksamhet. Då en reform av lagstiftningen om villkorlig frigivning enligt de grunder som anvisats i de sakkunnigas förslag enligt min mening kan förväntas bliva av stort värde ur kriminalpolitisk synpunkt, är det min förhoppning att, sedan förslaget blivit ytterligare bearbetat inom justitiedepartementet, proposition med förslag till lag i ämnet skall kunna föreläggas 1943 års riksdag.

De statsfinansiella skäl, som hittills föranlett uppskov med ikraftträdandet av lagen om villkorlig dom, göra sig alltjämt kraftigt gällande. Hänsyn måste emellertid jämväl tagas till den stigande kriminaliteten. Den ökade brottsligheten förorsakar, såsom framgår av vad jag anförde i det föregående under punkt [38], genom den ständigt fortgående ökningen av fångantalet avsevärda utvidgningar inom fångvården och därav beroende utgiftsökningar. Kostnaderna för den konsulentorganisation, som utgör en förutsättning för

genomförandet såväl av den reformerade villkorliga domen som av en revision av lagstiftningen om villkorlig frigivning, synas icke avskräckande, särskilt i betraktande av att båda dessa reformer äro avsedda att ersätta anstaltsbehandling av brottslingar med åtgärder av annat slag. Såsom fångvårdsstyrelsen anmärkt torde man kunna räkna med att den nya lagen om villkorlig dom i viss mån skall medföra minskade kostnader för anstaltsbehandling. Härtill skulle komma en betydande besparing å dessa kostnader, därest en revision av lagstiftningen om villkorlig frigivning genomföres enligt de principer som nyss berörts. Till belysning av storleken av de utgifter som äro förenade med anstaltsvården må erinras, att dagskostnaden för varje fånge för närvarande utgör omkring 8 kronor samt den årliga kostnaden således över 2,900 kronor. Även en tämligen obetydlig begränsning av fångantalet skulle följaktligen innebära avsevärd besparing.

Oavsett huruvida en reform av lagstiftningen om villkorlig frigivning kommer till stånd, böra skyddskonsulenter, såsom ock förutsattes i det av 1939 års lagtima riksdag godkända förslaget, jämte sin verksamhet med avseende å tillämpningen av lagen om villkorlig dom, ha till uppgift att sörja för eftervård åt frigivna fångar, de må vara villkorligt frigivna eller icke. I enlighet med beslutet vid 1939 års lagtima riksdag böra konsulenter vara verksamma med eftervård jämväl åt personer, som utskrivits på prov efter att ha undergått tvångsuppfostran, ungdomsfängelse, förvaring eller internering.

Antalet befattningshavare torde, oavsett huruvida en reform av lagstiftningen om villkorlig frigivning kommer till stånd, böra i enlighet med 1939 års beslut bestämmas till 12 konsulenter jämte 5 assistenter åt dem samt en konsulent för Gotlands län, vilken beräknas komma att sköta sin befattning såsom bisyssla. Beträffande rikets indelning i konsulentdistrikt och assistenternas fördelning får jag hänvisa till följande år 1939 upprättade preliminära plan.

Stockholms stad (1 assistent)
Stockholms och Uppsala län
Södermanlands och Östergötlands län
Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län
Gotlands län
Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län (1 assistent)
Göteborgs och Bohus samt Hallands län (1 assistent)
Älvsborgs och Skaraborgs län
Värmlands och Örebro län
Västmanlands och Kopparbergs län
Gävleborgs län
Västernorrlands och Jämtlands län (1 assistent)
Västerbottens och Norrbottens län (1 assistent).

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att slutligt fastställa distriktsindelningen ävensom att bestämma befattningshavarnas stationeringsorter.

Beträffande befattningshavarnas placering i löneavseende har fångvårds-

styrelsen i sin förut berörda framställning anslutit sig till besluten vid 1939 och 1942 års riksdagar. I enlighet härmed böra de åtta nya konsulenterna liksom de fyra redan tillsatta uppföras i 21 lönegraden för extra ordinarie tjänstemän och assistenterna i 16 lönegraden samt för konsulentbefattningen på Gotland beräknas ett årsarvode av 1,500 kronor. Avlöningskostnaderna för den fullt utbyggda organisationen kunna beräknas till 138,000 kronor för år, att fördelas med 1,500 kronor till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, 119,500 kronor till avlöningar till icke-ordinarie personal och 17,000 kronor till rörligt tillägg.

För de hittills tillsatta fyra konsulenterna har för innevarande budgetår till omkostnader anvisats 20,000 kronor. Enligt den av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 fastställda omkostnadsstaten för skyddskonsulentorganisationen har det anvisade beloppet uppdelats på det sätt, att förslagsvis 12,000 kronor skola utgå till reseersättningar och förslagsvis 8,000 kronor till expenser, avseende kostnader för lokaler samt expenser i övrigt. Vid 1939 års lagtima riksdag beräknades för omkostnader för den då beslutade fullständiga konsulentorganisationen ett belopp av 63,000 kronor om året. Fångvårdsstyrelsen har nu uppskattat det årliga anslagsbehovet för detta ändamål till 71,500 kronor. Styrelsen har därvid upptagit kostnaden för reseersättningar till 45,000 kronor eller till samma belopp som i 1939 års proposition ansågs erforderligt härför, samt vidare upptagit en post om 500 kronor till sjukvård åt personal. Vad angår kostnaderna för övriga expenser, vilka år 1939 uppskattades till 18,000 kronor för år, har styrelsen med ledning av erfarenheterna av den år 1942 beslutade organisationen funnit det erforderliga årliga beloppet kunna beräknas till 26,000 kronor. Dessa beräkningar synas vara välgrundade.

Med hänsyn till de omfattande förberedelser, som krävas innan konsulentorganisationen kan börja sin verksamhet, torde, såsom fångvårdsstyrelsen föreslagit, tidpunkten för reformens genomförande icke böra sättas tidigare än till den 1 januari 1944. För första hälften av nästa budgetår torde anslaget därför böra upptagas efter de för innevarande budgetår gällande grunderna. I staten för nästa budgetår skulle i enlighet härmed under rubriken avlöningar upptagas följande poster, nämligen en post till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, å 750 kronor, en post till avlöningar till icke-ordinarie personal å 75,250 kronor och en post till rörligt tillägg å 11,000 kronor. Vad omkostnaderna angår bör därför för första hälften av nästa budgetår beräknas 10,000 kronor. Beträffande omkostnaderna för andra hälften av budgetåret är det, såsom fångvårdsstyrelsen framhållit, icke möjligt att beräkna medel härför till allenast hälften av det förut angivna årliga omkostnadsbeloppet 71,500 kronor, enär hänsyn måste tagas till att vissa engångsutgifter bliva nödvändiga för de nya konsulenterna. I enlighet med vad styrelsen föreslagit bör det erforderliga beloppet för detta halvår kunna beräknas till 40,000 kronor. För omkostnader böra således för nästa budgetår upptagas sammanlagt 50,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för skyddskonsulentorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med den 1 januari 1944:

Personalförteckning.

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad
än 20.

12 skyddskonsulenter Eo 21;

dels fastställa följande stat för skyddskonsulentorganisationen, att tillämpas under budgetåret 1943/44:

Stat.

Avlöningar.

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	kronor	750
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal..	»	75,250
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11,000

Omkostnader.

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	»	50,000
Summa kronor		137,000;

dels ock till Skyddskonsulentorganisationen för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 137,000.

[45.] 10. **Övervakning av villkorligt dömda, förslagsanslag.** Anslaget, som tidigare utgått med 70,000 kronor, höjdes av 1939 års lagtima riksdag till 92,500 kronor. Højningen skedde för att bereda övervakare av villkorligt dömda ökat arvode i samband med den reform av lagstiftningen om villkorlig dom m. m., som beslöts vid nämnda riksdag och var avsedd att träda i kraft med ingången av år 1940. I anslutning till vad som förordats i propositionen nr 79 till 1939 års urtima riksdag angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m. har emellertid med reformens genomförande fått anstå tills vidare. De till övervakare över villkorligt dömda utgående arvoden ha ej heller höjts. I riksstaten för budgetåret 1940/41 uppfördes anslaget därför med det före anslagshøjningen utgående beloppet 70,000 kronor.

Belastningen å anslaget, som under budgetåren 1938/39 och 1939/40 utgjorde 79,300 kronor resp. 73,900 kronor, steg under budgetåret 1940/41 till 90,500 kronor. Anslaget höjdes därför med innevarande budgetår till 80,000 kronor. Under sistförflutna budgetår ha utgifterna uppgått till 87,000 kronor.

I skrivelse den 28 september 1942 har *fångvårdsstyrelsen* väckt förslag om utvidgad rätt till reseersättning för övervakare över villkorligt dömda. Styrelsen anför:

Enligt 6 § i Kungl. Maj:ts instruktion den 15 maj 1942 (nr 281) för statens skyddskonsulenter skall konsulent bistå övervakare över villkorligt dömda med råd och upplysningar i allt som rör deras uppdrag samt öva uppsikt över det arbete, som utföres av övervakare hörande under domstol inom konsulentdistriktet.

Sedan den av 1942 års riksdag beslutade begränsade skyddskonsulentorganisationen trätt i kraft den 1 augusti 1942, har det — på grund av konsulentdistriktens stora omfattning — visat sig möta svårigheter för konsulenterna att ernå den personliga kontakt med övervakarna inom respektive distrikt, som är önskvärd för att de rätt skola kunna fylla sina rådgivande och kontrollerande uppgifter emot dem. Det framstår därför som önskvärt, att övervakarna i viss utsträckning kallas till sammanträden med konsulenterna. Genom sådana sammanträden skulle övervakarna kunna erhålla en ofta nödvändig orientering beträffande ändamålet med den villkorliga domen samt råd och anvisningar för övervakningarnas fullgörande. Vissa häradshövdingar ha uttryckt önskemålet att vara närvarande vid sådana sammanträden inom deras domsagor. Härigenom skulle en nyttig personlig kontakt uppnås mellan domstolar, konsulenter och övervakare.

En förutsättning för att sådana sammanträden skola kunna komma till stånd är, att övervakarna erhålla ersättning för resekostnaderna. Resorna torde sannolikt icke draga några större kostnader. Med hänsyn till de låga arvoden, som för närvarande utgå till övervakare, synes det emellertid orimligt att begära, att de själva skulle bestrida kostnaderna för dylika resor. Övervakarnas nya skyldigheter mot vederbörande konsulent ha redan medfört ökade utgifter för dem genom kostnader för porto vid insändande av rapporter och meddelanden till konsulenterna.

Jämlikt 1 § kungörelsen den 23 december 1918 angående bestridande av kostnader för övervakning av villkorligt dömda är den som på grund av vårdnadsdomstols förordnande tjänstgör såsom övervakare över villkorligt dömd bl. a. berättigad att av allmänna medel erhålla gottgörelse för resekostnader enligt rese- och traktamentsklass III E i gällande resereglemente; kostnaderna bestridas från det i riksstaten upptagna anslaget till övervakning av villkorligt dömda. Enligt detta stadgande torde emellertid ersättning endast kunna utgå för sådana resor, som äro nödvändiga för övervakningens fullgörande.

På grund av det anförda har fångvårdsstyrelsen hemställt, att övervakare, som skyddskonsulent efter bemyndigande av fångvårdsstyrelsens sociala avdelning kallar till sammanträde för dryftande av övervakningsfall, måtte berättigas erhålla gottgörelse för resekostnaden enligt rese- och traktamentsklass III E i gällande resereglemente.

I infortrat utlåtande har *statskontoret* förklarat sig i princip icke hava något att erinra emot att ersättning i enlighet med fångvårdsstyrelsens framställning beredes övervakare för resekostnader, som föranledas av inställelse vid ifrågasatta sammanträden inför skyddskonsulent. Statskontoret har emellertid funnit närmare utredning erforderlig rörande antalet sammanträden på olika orter samt kostnaderna för ifrågavarande resor.

För att skyddskonsulentorganisationen skall kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift, är det av största betydelse att skyddskonsulenterna ha personlig kontakt med övervakarna. Den arbetsbörda, som åvilar konsulenterna, medger dem emellertid icke att i erforderlig utsträckning besöka övervakare, som är bosatt på långt avstånd från vederbörande konsulents stationeringsort. Enär övervakare för närvarande icke synes kunna erhålla ersättning för resekostnader i anledning av resa för sammanträde med konsulent, möter därför ofta svårigheter att åvägabringa personliga sammanträffanden mellan konsulenter och övervakare. Starka skäl tala därför för bifall till fångvårdsstyrelsens nu framställda förslag.

Med utgångspunkt från den nuvarande begränsade skyddskonsulentorganisationen har fångvårdsstyrelsen under hand uppgjort en detaljerad plan för sammanträdena jämte beräkning av kostnaderna för övervakarnas resor. Enligt denna beräkning skulle kostnaderna bliva i runt tal 2,000 kronor. Där- est skyddskonsulentorganisationen utbygges i full utsträckning, torde kostnaderna enligt styrelsens mening komma att stiga avsevärt, dels emedan ett större antal sammanträden då kommer att hållas per år, dels ock emedan vissa områden för närvarande äro undantagna från konsulenternas verksamhet. Å andra sidan synes den ökade konsulentpersonalen samt minskningen av konsulentdistriktens storlek i stor utsträckning komma att medföra färre och kortare resor för övervakarna. Med hänsyn härtill torde, därest konsulentorganisationen utbygges, den för ändamålet erforderliga anslagsökningen icke behöva beräknas till högre belopp än 4,000 kronor.

Av slatsfinansiella skäl torde tills vidare böra anstå med höjning av övervakarnas arvoden.

Då annan anledning att nu vidtaga ändring beträffande anslagsbeloppets storlek icke föreligger, skulle anslaget alltså höjas med 4,000 kronor till 84,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övervakning av villkorligt dömda* för
budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 84,000.

[46.] **11. Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.** Det förslag beträffande ny lagstiftning om villkorlig dom och om inrättande av en skyddskonsulentorganisation, som antogs av 1939 års lagtima riksdag, innefattade bland annat att i stället för ett tidigare anslag å 33,000 kronor till understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd skulle träda ett anslag till understöd åt verksamhet för villkorligt dömda och för frigivna fångar m. fl., beräknat efter ett årsbehov av 100,000 kronor. I samband med att inrättandet av skyddskonsulentorganisationen sedermera av besparingsskäl uppsköts, minskades detta anslag (se prop. nr 79 till 1939 års urtima riksdag), och i dess ställe upptogs från och med budgetåret 1941/42 ett anslag till understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl. å 50,000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen, vilken förordat att 1939 års lag om villkorlig dom sättes i kraft och att den nuvarande begränsade konsulentorganisationen ut-

bygges till sin avsedda omfattning (se ovan punkt [44]), har samtidigt föreslagit, att anslaget till understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. m. måtte höjas till den av 1939 års lagtima riksdag beslutade storleken. Som reformen beträffande villkorlig dom och skyddskonsulentorganisationen icke ansetts böra genomföras förrän den 1 januari 1944, innebär styrelsens förslag, att anslagets belopp för nästa budgetår beräknas efter det hittillsvarande beloppet 50,000 kronor för första hälften av budgetåret och efter ett beräknat årsbehov av 100,000 kronor för andra hälften av året. För nästa budgetår skulle således erfordras 75,000 kronor.

I infordrat yttrande över fångvårdsstyrelsens framställning har *statskontoret*, under hänvisning till att ämbetsverket icke ansett sig kunna tillstyrka konsulentorganisationens utbyggande, förklarat sig icke heller kunna biträda önskemålet om ökning av förevarande anslag.

Departement-
chefen.

Jag har förut under punkt [44] föreslagit, att skyddskonsulentorganisationen utbygges till sin fulla omfattning från och med den 1 januari 1944 och att den nya lagen om villkorlig dom i samband därmed sättes i kraft. Då huvudsyftet med denna reform är att anordna bättre möjligheter att omhänderta villkorligt dömda, skulle reformen icke lända till avsedd nytta, om icke samtidigt medel ställas till förfogande för att bekosta erforderliga åtgärder för nämnda ändamål. Såsom jag framhöll i propositionen med motsvarande anslagsäskande till 1939 års lagtima riksdag (nr 87), behövas medel för att bestrida utgifter för inackordering — i fall där sådan åtgärd finnes lämplig — av villkorligt dömda samt för avgifter för sådana personers intagande å sjukhus och andra liknande anstalter, i den mån anstaltsvård erfordras och ej kan bekostas på annat sätt, ävensom för tillfällig hjälp.

Anslaget är emellertid avsett även för frigivna fångar m. fl., och jag vill understryka vikten av att icke alltför knappt tillmätta medel stå till buds för att bereda de frigivna hjälp under den första tiden efter anstaltsvistelsen. Den starka ökningen av fångantalet ställer givetvis ökade krav på medel för sådan eftervård. Oavsett huruvida den under punkt [44] omtalade reformen av lagstiftningen om villkorlig frigivning, vilken syftar till att förbättra eftervården, kommer till stånd, föreligger därför här ett trängande behov av ökat anslag.

Angående sättet för anslagets användning får jag vidare hänvisa till uttalandena i den nyssnämnda propositionen till 1939 års lagtima riksdag, varest jag mera ingående behandlat denna fråga.

Med stöd av det anförda får jag tillstyrka, att förevarande anslag beräknas efter ett årsbehov av 100,000 kronor. Som ökningen av medelsbehovet icke kommer att i sin helhet inträda förrän efter ingången av år 1944, torde anslaget för nästa budgetår i enlighet med fångvårdsstyrelsens hemställan kunna bestämmas till 75,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av kronor 75,000.

[47.] **12. Bidrag till svenska skyddsförbundet.** Detta anslag har från och med budgetåret 1937/38 utgått med 100,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 15 maj 1942 förordnat att följande till svenska skyddsförbundet anslutna föreningar skola för budgetåret 1942/43 tilldelas bidrag av förevarande anslag på sätt framgår av denna uppställning:

Skyddsvärnet i Stockholm	kronor 33,000
» i Malmöhus län	» 10,000
» i Göteborg	» 13,500
» i Älvsborgs län	» 1,500
» i Örebro stad och län	» 4,500
» i Kopparbergs län	» 4,500
» i Gävleborgs län	» 1,000
Östergötlands läns skyddsförening	» 2,500
Skaraborgs läns skyddsförening	» 1,000
Blekinge läns skyddsförening	» 500
Stockholms stadsmission	» 6,000
Stockholms kyrkliga socialråd	» 2,000
Uppsala samhälle	» 4,500
Skara stifts arbetshem i Ollestad	» 2,500
Kronobergs läns skyddsförening	» 500
Hudiksvalls skyddsförening	» 500
Västerås samhälle	» 600
Summa kronor 88,600.	

Samtidigt har Kungl. Maj:t berättigat styrelsen för skyddsförbundet att använda *dels* ett belopp av högst 4,900 kronor till understödjande av sådana till förbundet anslutna föreningar, vilka på grund av omfattning och livaktighet i bedriven verksamhet kunna bli i särskilt behov av sådant understöd, *dels* ett belopp av högst 3,500 kronor för förbundets centralregister, *dels* ock återstående belopp 3,000 kronor för förbundets egna utgifter.

I sin redogörelse för år 1941 har *skyddsförbundet* lämnat följande uppgifter rörande förbundets och de till förbundet anslutna föreningarnas verksamhet under nämnda år:

Till en var av de anslutna föreningarna hava anvisade belopp med tillhoppa 88,600 kronor utbetalts med hälften i början av juli månad och återstoden i slutet av december månad 1941. Därjämte hava 12 föreningar beviljats extra anslag med sammanlagt 7,125 kronor. Förändet av centralregistret har dragit en kostnad av 3,500 kronor. Förbundets egna utgifter hava uppgått till 2,398 kronor 10 öre. Härtill komma diverse omkostnader med 224 kronor 5 öre.

Från samtliga anslutna föreningar hava infordrats redogörelser rörande verksamheten under år 1941. Av dessa redogörelser framgår, bl. a., att under nämnda år arbetet bland frigivna fångar och från tvångsarbetsanstalt utskrivna omfattat 32,045 åtgärder och 16,837 personer, att 443 alkoholister varit föremål för föreningarnas verksamhet, att förundersökning verkställdes rörande 988 personer, av vilka 717 erhållit villkorlig dom, att antalet personer, som stått under övervakning av föreståndare för eller annan ledamot av an-

sluten förening, utgjort 2,180, samt att hjälpåtgärder bland andra än ovan-nämnda kategorier vidtagits av föreningarna till ett antal av 52,145.

Understöd till verktyg, bostadshyra, mat, arbetskläder, resor till arbets-plats m. m. har under året lämnats av de anslutna föreningarna till ett be-lopp av 742,426 kronor 66 öre.

I sin skrivelse med anslagsäskanden för nästa budgetår har *fångvårdsstyrelsen* anfört, att det beviljade anslaget endast nödtorftigt räckt till för full-görandet av förbundets uppgifter samt att rådande krisförhållanden med-förde ett alltjämt stegrat hjälpbehov. Styrelsen har därför hemställt, att an-slaget måtte höjas med 20,000 kronor till 120,000 kronor.

Statskontoret har i sitt yttrande över fångvårdsstyrelsens anslagsäskanden förklarat sig icke kunna biträda styrelsens förslag om ökad medelsanvisning till skyddsförbundet.

Departe-
ments-
chefen.

Av en jämförelse mellan skyddsförbundets redogörelser för åren 1940 och 1941 (jfr II ht. 1942 sid. 90 f.) framgår, att förbundets och de därtill anslutna föreningarnas verksamhet vuxit betydligt från det ena året till det andra. Så-lunda har antalet vidtagna åtgärder bland frigivna fångar och utskrivna tvångsarbetare ökat med 10 procent, antalet dylika personer, som varit före-mål för förbundets verksamhet, med 22 procent, antalet behandlade alkoholisterna med 30 procent, antalet verkställda förundersökningar med 60 procent, antalet personer, som stått under övervakning av föreståndare e. d., med 20 procent och antalet hjälpåtgärder bland andra kategorier än de nämnda med 45 procent. Ökningen i verksamhetens omfång har dragit med sig ökade för-valtningskostnader för föreningarna och denna ökning uppgår till 30 pro-cent. På grund av det anförda och med hänsyn jämväl till den betydande stegring av fångantalet, som inträffat efter 1941, tala goda skäl för ett bifall till fångvårdsstyrelsens framställning om ökad medelsanvisning till förbun-det. Därest, såsom jag föreslagit i det föregående, skyddskonsulentorganisa-tionen kommer att utbyggas i full omfattning, kan man emellertid, då sam-arbete mellan skyddskonsulenter och skyddsföreningarna bör komma till stånd, räkna med en lindring i de senares arbetsbörda. Under sagda förut-sättning torde därför det nuvarande bidragsbeloppet till skyddsförbundet kunna bibehållas oförändrat.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska skyddsförbundet*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av . . kronor 100,000.

F. Uppfostringsanstalterna.

[48.] 1. Statens uppfostringsanstalt å Bona: Avlöningar, *förslagsanslag*. Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 263,000 kronor.

Personalförteckning för anstalten har fastställts av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942. Den upptager, bland annat, 8 förste förmän i lönegraden A 8 och 22 förmän i lönegraden A 6. Nämda dag har Kungl. Maj:t jämväl fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	148,800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	3,800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	77,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	33,400
Summa kronor		263,000.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har Kungl. Maj:t i samband med avlöningsstatens fastställande förklarat, att vid anstalten finge under budgetåret 1942/43 vara anställda, bland annat, högst följande icke-ordinarie befattningshavare i lönegraderna Eo 6 och Ex 6, nämligen tio förmän i lönegraden Eo 6, en sjuksköterska i samma lönegrad samt sex förmän i lönegraden Ex 6. Den extra ordinarie sjuksköterskebefattningen, som med Kungl. Maj:ts medgivande funnits inrättad sedan den 1 april 1942, ersätter en ordinarie förmanstjänst, som hålles vakant.

I skrivelse den 18 augusti 1942 har *styrelsen för anstalten* gjort framställning om anslag till uppehållande av anstaltens verksamhet under budgetåret 1943/44. Styrelsen har därvid, under uttalande att anstaltens anslagsbehov stode i nära förhållande till elevantalet vid anstalten, lämnat följande redogörelse för anstaltens beläggning.

Medeltalet elever var under budgetåret 1939/40: 192, under budgetåret 1940/41 — från och med vilket år medelvistelsen före villkorlig utskrivning något förkortades — 181 och under budgetåret 1941/42: 196. Vid ingången av innevarande budgetår var elevantalet 202, den 18 augusti 1942 är det 212. Antalet nykomna elever var under budgetåret 1939/40: 123, under budgetåret 1940/41: 114 och under budgetåret 1941/42: 142.

Under den förflutna delen av år 1942 ha vid anstalten intagits 102 elever. Vid motsvarande tidpunkt 1941 var nykomlingssiffran 68.

Vid bestämmandet av anslag till anstalten för det nu löpande budgetåret beräknades medelbeläggnigen till 190 elever. Emellertid är beläggnigen,

såsom ovan nämnts, för närvarande betydligt högre, och tillströmningen av elever har under senare tid oavbrutet stegrats. Med hänsyn till kraven på elevernas yrkesutbildning och fostran i övrigt finner sig styrelsen icke böra nedbringa elevantalet genom att än ytterligare förkorta tiden för anstaltsvistelsen före villkorlig utskrivning, som nu för en skötsam elev verkställs ungefär ett år fyra månader efter intagandet. Med utgångspunkt från beläggningssiffran den 1 juli 1942 och under antagande att, liksom under den senare tiden, antalet nyintagna elever icke under innevarande budgetår kommer att understiga 12 i månaden, kan elevantalet vid ingången av nästa budgetår beräknas utgöra lägst 210.

Med stöd av det anförda och då det knappast vore troligt, att den under kristiden kraftigt svällande ungdomsbrottsligheten komme att avtaga under nästa budgetår, har styrelsen ansett sig icke böra räkna med lägre medelbeläggning för budgetåret 1943/44 än 210 elever.

Vid behandlingen av medelsbehovet för den i anstaltens avlöningsstat uppförda anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* har styrelsen framlagt förslag om ändrad lönegradsplacering för sådana ordinarie förste förmän och förmän, som undervisa i olika yrkesämnen inom hantverk och industriellt arbete. Av de tjänstemän, som meddela dylik undervisning, äro tre placerade i förste förmansgrad och de övriga — elva till antalet — i förmansgrad. De förstnämnda förestå resp. smides- och mekaniska verkstaden, snickeriverkstaden och skrädderiverkstaden. Av de sistnämnda äro sju — därav en som meddelar undervisning i bageri — placerade i lönegraden A 6 och fyra i lönegraderna Eo 6 eller Ex 6. Enligt anstaltsstyrelsens mening är ifrågavarande grupp av befattningshavare i lönegradshänseende så uppenbart missgynnad i förhållande till motsvarande tjänstemän såväl vid fångvårdsanstalterna som yrkeshemmen inom skyddshemsorganisationen, att en ändring härutinnan finge anses även i nuvarande läge påkallad. Styrelsen anför:

Motsvarande tjänstemän äro vid yrkeshemmen »lärare i yrkesämne», alla placerade i 12:e lönegraden, samt vid fångvårdsanstalterna »lärare i yrkesämne», placerade i 12:e lönegraden, »yrkesmästare av 1:a klass», placerade i 10:e lönegraden, eller »yrkesmästare av 2:a klass», placerade i 8:e lönegraden. De förste förmän och förmän vid Bonaanstalten, vilka meddela yrkesundervisning, äro i fråga om sina tjänsteåligganden obestriddligen fullt jämförliga med berörda tjänstemän vid yrkeshemmen och fångvårdsanstalterna, nämligen så att förste förmännen motsvara lärare i yrkesämne eller möjligen lägst yrkesmästare av 1:a klass och förmännen lägst yrkesmästare av 2:a klass. De berörda Bonatjänstemännen äro alltså genomgående placerade minst två lönegrader lägre än motsvarande befattningshavare vid yrkeshem och fångvårdsanstalter.

Stadgan för anstalten den 17 juni 1938 (nr 466) föreskriver i 23 § beträffande befattningshavare, som är skyldig meddela undervisning i andra yrken än jordbruk, ladugårdsskötsel och trädgårdsskötsel, att han skall äga av skolöverstyrelsen meddelad behörighet som lärare i ifrågavarande ämne vid anstalten. Denna föreskrift, som jämfört med tidigare gällande bestämmelser betydligt skärpte kraven på yrkeslärares kompetens, har hittills icke följts av den uppflyttning i lönegrad som borde ha betingats av dess meddelande. Detta har i sin ordning medfört, att rekryteringen till de förmanstjänster, så-

väl ordinarie som icke-ordinarie, vilkas innehavare äro skyldiga meddela yrkesundervisning, blivit synnerligen vansklig. Tilltänkta sökande med ur anstaltens synpunkt önskvärd kompetens ha nämligen merendels ansett, att lönerna i jämförelse med i övrigt likvärdiga statliga och kommunala tjänster varit för låga, särskilt som de sökande måst räkna med att först efter lång väntan kunna erhålla familjebostad vid anstalten.

På grund av sålunda berörda förhållanden har styrelsen ansett sig icke kunna underlåta att anmäla behovet av uppflyttning i lönegrad av åtminstone vissa av här ifrågakarande befattningshavare. Styrelsen har därvid — även om det särskilt av rekryteringsskäl varit önskligt att jämväl förevarande icke-ordinarie förmän bereddes högre löneställning — funnit sig böra för närvarande föreslå uppflyttning i lönegrad allenast av de ordinarie tjänsterna, likväl med undantag för den förmanstjänst, vars innehavare meddelar undervisning i bageri (jfr det följande). Styrelsen föreslår sålunda uppflyttning av tre förste förmanstjänster och sex förmanstjänster. Enligt styrelsens mening borde skäligen de tre förste förmännen jämsställas med lärare i yrkesämne i 12 lönegraden men med hänsyn till nuvarande förhållanden har styrelsen ansett sig böra stanna vid att föreslå likställighet med yrkesmästarna inom fångvården, varvid de tre förste förmännen skulle uppflyttas i 10 lönegraden och benämnas yrkesmästare av 1:a klass samt de sex förmännen uppflyttas i 8 lönegraden och benämnas yrkesmästare av 2:a klass.

Under förevarande anslagspost har anstaltsstyrelsen vidare föreslagit indragning av den vakanta förmanstjänst, som enligt vad förut nämnts ersatts med en extra ordinarie sjuksköterskebefattning. De nuvarande 22 eller — därest styrelsens hemställan om uppflyttning i lönegrad av sex förmän bifalles — 16 förmanstjänsterna skulle sålunda minskas med en till 21 resp. 15.

Med iakttagande av de sålunda gjorda ändringsförslagen har styrelsen under hänvisning till en styrelsens skrivelse bifogad detaljberäkning upptagit anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 149,500 kronor, innebärande en ökning i förhållande till det nu anvisade beloppet med 700 kronor.

Beträffande anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen icke föreslagit någon ändring.

Under anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen *dels* beräknat medel till den nyanställda sjuksköterskan och *dels* föreslagit utbyte av en extra ordinarie förmanstjänst mot en befattning såsom bagerska. I sistnämnda hänseende anföres:

Under en följd av år har anstaltens bageri föreståtts av en ordinarie förman, som meddelat yrkesundervisning i sitt fack för två eller tre elever samtidigt. Dessa elevers arbetskraft har varit behövlig för bageriets skötsel. Sedan emellertid styrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts medgivande den 30 april 1942 för bageriet anskaffat en elektrisk bakugn och en degållningsmaskin, kommer arbetet i bageriet att väsentligt underlättas och den behöfliga bakningen att kunna utföras av en befattningshavare utan biträde av elever. I förhållande till anstaltens hela elevantal har undervisningen i bageri

ringa betydelse. Det har även visat sig svårt att vid villkorlig utskrivning bereda anställning inom bageriyrket åt de elever, som vid anstalten utbildas härför. Under sådana förhållanden har styrelsen ansett riktigast, att bageriundervisningen nedlägges, att den i bageriet tjänstgörande förmanen i samband därmed förflyttas till tillsynstjänst inom hantverksavdelningen — för vilket uppdrag han ävenledes är lämplig — och att för skötseln av bageriet anställs en bagerska.

Styrelsen hemställer på grund av det anförda att bland de icke-ordinarie befattningarna måtte upptagas en befattning såsom bagerska i förslagsvis lönegraden Ex 3 — samma lönegrad som för tvätterskan vid anstalten — samt att i anledning härav en av de för närvarande 10 extra ordinarie förmanstjänsterna i lönegraden Eo 6 måtte indragas.

Behovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle således å ena sidan öka med avlöningen till en sjuksköterska i lönegraden Eo 6 och till en bagerska i lönegraden Ex 3, men å andra sidan minska med avlöningen till en förman i lönegraden Eo 6, varför sammanfattningsvis skulle uppkomma en ökning motsvarande avlöningen till en befattningshavare i lönegrad Ex 3 eller i runt tal 1,900 kronor. Anslagsposten skulle i enlighet härmed upptagas till (77,000 + 1,900) 78,900 kronor.

Vid bifall till de nu återgivna förslagen rörande anslagsposterna till ordinarie och icke-ordinarie personal skulle slutligen, enligt styrelsens beräkning, anslagsposten rörligt tillägg behöva höjas med 900 kronor till 34,300 kronor.

Innehavaren av en av de förste förmanstjänster, som av styrelsen föreslagits uppflyttade till lönegraden A 10, har i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt, att den av honom innehavda tjänsten måtte placeras i lönegraden A 12.

Över Bonastyrelsens framställning ha infordrade yttranden avgivits av länsstyrelsen i Östergötlands län, statskontoret och allmänna lönenämnden.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har tillstyrkt bifall till framställningen.

Från *statskontorets* sida har erinran framställts allenast mot den ifrågasatta uppflyttningen av vissa tjänster i högre lönegrad. Förslaget härutinnan avstyrkes av ämbetsverket under hänvisning till att 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga icke ansett sig böra framlägga några förslag om dylik lönegradsuppflyttning och att frågan därom jämväl varit föremål för prövning av 1942 års riksdag.

Samma ståndpunkt har intagits av *allmänna lönenämnden*, som med hänsyn till vad styrelsen anfört ansett större fog förefinnas för överförande till ordinarie stat av de nu såsom extra ordinarie upptagna yrkeslärarna i måleri och skomakeri.

Departements-
chefen.

Medan Bonaanstaltens anslag för innevarande budgetår beräknats efter en medelbeläggning av 190 elever, har anstaltsstyrelsen vid sina anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 räknat med att medeltalet elever kommer att

uppgå till 210. Efter avlåtandet av styrelsens skrivelse har elevantalet, som då utgjorde 212, oavbrutet stigit. Den 1 sistlidne december uppgick det sålunda till 254. Antalet nykomna elever under tiden den 1 januari—den 30 november 1942 utgjorde 181 mot 114 under motsvarande tid 1941, vilket innebär en ökning med inemot 60 procent. Under sådana förhållanden torde det vara ofrånkomligt att för nästa budgetår räkna med en högre medelbeläggning än för närvarande. Genom ytterligare begränsning av interneringstiden — en allmän förkortning av denna tid har, såsom Bonastyrelsen framhållit, genomförts från och med budgetåret 1940/41 — skulle visserligen elevantalet kunna nedbringas men detta skulle, såsom styrelsen jämväl antytt, kunna äventyra resultatet av verksamheten vid anstalten. Nuvarande grunder för villkorlig utskrivning böra därför frångås endast i undantagsfall och då man har särskild anledning antaga att anstaltsvistelsen trots förkortning av interneringstiden lett till önskat resultat. Av anförda skäl torde man för nästa budgetår icke kunna utgå från lägre medelbeläggning än den av styrelsen angivna eller 210 elever.

Beträffande styrelsens förslag om uppflyttning i högre lönegrad av tre förste förmans- och sex förmanstjänster, vilkas innehavare meddela undervisning i olika yrkesämnen inom hantverk och industriellt arbete, erinras, att frågan om en allmän höjning av lönenivån för Bonaanstaltens tjänstemän efter framställning av styrelsen varit föremål för prövning av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga men att styrelsens förslag endast i så måtto vunnit beaktande, att två lärare samt verkmästaren uppflyttats från 17 till 18 lönegraden (II ht. 1942 sid. 95). De av styrelsen anförda skälen för upptagande till förnyad prövning av löneställningen för ifrågavarande befattningshavare äro visserligen värda beaktande men i nuvarande statsfinansiella läge ser jag mig förhindrad att framlägga något förslag i ämnet. Vad styrelsen i övrigt föreslagit beträffande personalorganisationen — innefattande att den för närvarande vakanta ordinarie förmanstjänsten ersättes med en extra ordinarie sjuksköterskebefattning i lönegraden Eo 6 samt att en extra ordinarie förmanstjänst utbytes mot en bagerskebefattning i lönegraden Ex 3 — föranleder ej erinran från min sida.

Med avseende å beräkningen av de olika anslagsposterna i avlöningsstaten är med hänsyn till det anförda annan ändring icke att vidtaga beträffande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän än att posten minskas med belopp, motsvarande lön till en ordinarie förman, eller med i runt tal 2,400 kronor till 146,400 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, kan i enlighet med styrelsens förslag bibehållas vid nu utgående belopp 3,800 kronor.

De föreslagna ändringarna beträffande den icke-ordinarie personalen föranleda på sätt styrelsen närmare utvecklat en höjning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 1,900 kronor. Till denna post bör vidare överföras ett belopp av 600 kronor, utgörande ersättning för städning av anstaltens kontorslokaler, vilken ersättning hit-

tills bestritts från delpost under anstaltens omkostnadsstat. Hela ökningen å posten skulle alltså bli 2,500 kronor och posten upptagas med 79,500 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde för avjämning av anslagets slutsumma böra nedsättas med 100 kronor till 33,300 kronor.

Anslaget skulle alltså uppföras med (146,400 + 3,800 + 79,500 + 33,300) 263,000 kronor eller med samma belopp som i gällande riksstat.

Med avseende å personalförteckningen bör antalet däri upptagna förmän minskas med en till 21.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens uppfostringsanstalt å Bona vidtaga den ändringen att antalet förmän nedsättes från 22 till 21;

dels fastställa följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt å Bona, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 146,400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 3,800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 79,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 33,300

Summa kronor 263,000;

dels ock till Statens uppfostringsanstalt å Bona: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 263,000.

[49.] 2. Statens uppfostringsanstalt å Bona: Omkostnader, *förslagsanslag*. Detta anslag är i gällande riksstat upptaget med 237,700 kronor.

Enligt den för anslagets disponerande den 15 maj 1942 fastställda omkostnadsstaten har anslagsbeloppet fördelats på följande poster:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 2,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 42,200
4. Övriga utgifter:	
a) Underhåll av anstaltens byggnader, <i>högst</i>	kronor 9,000
b) Underhåll av åt befattningshavare upplåtna bostäder, <i>högst</i>	» 6,000

c) Inköp och underhåll av inventarier, högst	kronor	6,000	
d) Renhållning, förslagsvis	»	4,500	
e) Utspisning, förslagsvis	»	80,000	
f) Beklädnad och sängkläder, förslags- vis	»	28,500	
g) Hälso- och sjukvård, förslagsvis	»	6,700	
h) Undervisning, förslagsvis	»	4,000	
i) Kostnader för elever utom anstalten enligt bestämmelserna i 8 och 11 §§ lagen om tvångsuppfostran, förslags- vis	»	30,000	
j) Arbetspenningar till elever, förslags- vis	»	7,800	
k) Diverse omkostnader, högst	»	10,500	kronor 193,000
			Summa kronor 237,700.

Beträffande anslagsposterna till reseersättningar och övriga utgifter gäller, att dessa poster icke må överskridas utan medgivande av Kungl. Maj:t, samt beträffande posten till expenser, att av denna post förslagsvis 39,000 kronor må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten och högst 3,200 kronor för övriga expenser.

I sin förut omförmälda skrivelse med anslagsäskanden har *styrelsen för Bonaanstalten* föreslagit höjning av flertalet poster i omkostnadsstaten.

Under återopande att anslagsposten till reseersättningar under sistförflutna budgetår belastats med i runt tal 2,400 kronor samt att postens belopp med hänsyn till höjda biljettpreiser och traktamenten även i fortsättningen torde komma att visa sig otillräcklig föreslår styrelsen en ökning av denna post med 400 kronor till 2,400 kronor.

Beträffande det till övriga expenser anvisade beloppet anføres:

Delposten till andra expenser än bränsle, lyse och vatten (övriga expenser), nu liksom under sista budgetåret 3,200 kronor, har ävenledes visat sig för lågt upptagen och fick med Kungl. Maj:ts tillstånd under det gångna budgetåret, särskilt med hänsyn till stegrade telefonavgifter, överskridas med ett belopp av i runt tal 800 kronor. Å denna delpost skall dessutom numera avföras ersättning för städning av anstaltens kontorslokaler, för närvarande utgående med 600 kronor årligen, vilken ersättning tidigare avförts under anslagsposten till övriga utgifter av delposten till diverse omkostnader.

På grund av det anförda föreslår styrelsen en höjning av denna delpost med (800 + 600) 1,400 kronor till 4,600 kronor.

Av de i anslagsposten till övriga utgifter ingående delposterna har styrelsen begärt höjning beträffande följande poster, varvid, där icke särskilt angives, höjningen påkallats av den beräknade ökningen i elevantalet från 190 till 210:

delposten till renhållning från 4,500 kronor med 1,200 kronor till 5,700 kronor, motsvarande den faktiska belastningen under det gångna budgetåret, delposten till utspisning från 80,000 kronor med 10,000 kronor till 90,000 kronor,

delposten till beklädnad och sängkläder från 28,500 kronor med 3,000 kronor till 31,500 kronor,

delposten till hälso- och sjukvård från 6,700 kronor med 800 kronor till 7,500 kronor,

delposten till kostnader för elever utom anstalten från 30,000 kronor med 3,000 kronor till 33,000 kronor,

delposten till arbetspenningar till elever från 7,800 kronor med 700 kronor till 8,500 kronor,

samt delposten till diverse omkostnader, nu upptagen till 10,500 kronor men under sist förflutna budgetår enligt styrelsens uppgift framför allt på grund av starkt ökade driftskostnader för anstaltens automobil belastad med i runt tal 16,600 kronor, från 10,500 kronor med 3,500 kronor (härvid har hänsyn tagits till det nyss berörda bortfallandet från denna delpost av städningersättning 600 kronor) till 14,000 kronor.

Enligt styrelsens förslag skulle sålunda omkostnadsanslaget ökas från 237,700 kronor med $(400 + 1,400 + 1,200 + 10,000 + 3,000 + 800 + 3,000 + 700 + 3,500 =)$ 24,000 kronor till 261,700 kronor.

Statskontoret har i infortrat utlåtande icke gjort annan erinran mot styrelsens förevarande framställning än att ämbetsverket ifrågasatt, huruvida icke delposten till bränsle, lyse och vatten borde upptagas med belopp motsvarande medelsåtgången för ändamålet under budgetåret 1941/42, d. v. s. i runt tal 52,500 kronor.

I detta sammanhang må vidare nämnas, att anstaltsstyrelsen jämväl hemställt om anvisande av ett särskilt reservationsanslag å 38,500 kronor till uppförande av ett nytt bostadshus vid Bonaanstalten.

Departements-
chefen.

De av Bonastyrelsen begärda anslagsökningarna för olika omkostnadsändamål föranleda erinringar endast i ett par hänseenden. Styrelsens förslag om höjning med 1,400 kronor av det till övriga expenser anvisade beloppet motiveras till ett belopp av 600 kronor med att viss städningersättning, som tidigare avförts å delposten till diverse omkostnader, i stället skall belasta expensposten. I enlighet med vad som anförts under näst föregående punkt (sid. 97 f.) torde emellertid nämnda ersättning böra bestridas från anstaltens avlöningsanslag. Höjningen av delposten till övriga expenser kan därför begränsas till 800 kronor. Vidare torde ökningen å delposten till diverse omkostnader kunna begränsas till 1,400 kronor. Enär nyssnämnda städningersättning tidigare belastat denna post, kommer den reella ökningen å posten att bliva 2,000 kronor.

De begärda anslagshöjningarna i övrigt, vilka alla direkt eller indirekt föranledas av prisstegringen eller det ökade elevantalet, finner jag mig böra

biträda. Härutöver torde, såsom statskontoret framhållit, delposten till bränsle, lyse och vatten, beträffande vilken post icke ifrågasatts någon ändring, böra något ökas. En höjning med 6,000 kronor till 45,000 kronor synes vara tillfyllest.

Med iakttagande av vad sålunda föreslagits skulle ökningen å anslaget i dess helhet bliva 27,300 kronor eller 3,300 kronor högre än styrelsen föreslagit. Anslagssumman skulle alltså upptagas med 265,000 kronor.

Framställningen om anvisande av anslag till uppförande av ett nytt bostadshus vid anstalten finner jag mig under rådande statsfinansiella förhållanden icke kunna biträda.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt å Bona:*
Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa
 ett *förslagsanslag* av kronor 265,000.

[50.] 3. **Understöd till skyddshemmen å Viebäck, förslagsanslag.** Detta anslag är avsett för bestridande av vissa kostnader för den uppfostringsverksamhet för kvinnor, som enligt lagen om tvångsuppfostran är genom Svenska diakonissällskapet anordnad vid särskilda hem å sällskapets egendom Viebäck i Almesåkra socken av Jönköpings län. Grunderna för bestämmande av statsbidraget till anstalten ha intagits i en av Kungl. Maj:t den 12 maj 1939 fastställd överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan samt diakonissällskapet, vilken överenskommelse gäller från och med den 1 juli 1939 tills vidare intill utgången av andra budgetåret efter det, under vilket uppsägning ägt rum. Enligt överenskommelsen, vars innehåll i huvudsak återgivits i statsverkspropositionen till 1941 års riksdag (II ht. sid. 76), utgår bidraget dels med vissa bestämda årsbelopp för hyra, bränsle, belysning, inventarier, telefon m. m. samt såsom bidrag till avlöning åt personalen vid hemmen, dels ock med särskilda belopp för varje intagen elev. Efter framställning av sällskapet medgav samma års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t viss förhöjning från och med den 1 juli 1941 av den för varje mottagen elev utgående ersättningen (jfr II ht. sid. 77). Med anledning härav höjdes anslagsbeloppet, som i samband med tillkomsten av nyssnämnda överenskommelse bestämts till 113,000 kronor, för budgetåret 1941/42 till 118,000 kronor. Enär utgifterna å anslaget under budgetåret 1940/41 utgjort 124,400 kronor, höjdes anslagsbeloppet för innevarande budgetår ytterligare till 125,000 kronor. Enligt den senaste budgetredovisningen motsvarar detta belopp i runt tal utgifterna under budgetåret 1941/42. Någon ändring beträffande anslaget är därför icke att vidtaga.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd till skyddshemmen å*
Viebäck för budgetåret 1943/44 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 125,000.

[51.] **4. Kostnader för transport av minderåriga till uppfostringsanstalt, förslagsanslag.** Anslaget, som tidigare varit uppfört med 7,000 kronor, höjdes för innevarande budgetår till 8,000 kronor. Belastningen å anslaget har under budgetåren 1939/40—1941/42 utgjort resp. 6,800 kronor, 9,500 kronor och 11,200 kronor. Då man under rådande förhållanden icke torde kunna räkna med någon nedgång i utgifterna, synes anslagsbeloppet för nästa budgetår böra höjas med 2,000 kronor till 10,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för transport av minderåriga till uppfostringsanstalt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 10,000.

G. Diverse.

[52.] **1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till fångvårdsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 542,000.

[53.] **2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 331,000.

[54.] **3. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersätt-

ning till statens domäners fond för upplåten mark hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 19,000.

[55.] 4. **Särskild ersättning till häradsskrivare för röstlängders upprättande, förslagsanslag.** Till bestridande av förevarande ersättning har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 70,000 kronor.

Då anslaget för budgetåret 1943/44 synes böra upptagas med oförändrat belopp, får jag efter samråd med chefen för socialdepartementet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskild ersättning till häradsskrivare för röstlängders upprättande* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000.

[56.] 5. **Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk, förslagsanslag.** Till bestridande av Sveriges andel i omkostnaderna för den av internationella unionen för skydd av litterära och konstnärliga verk upprättade byrån i Bern har under en följd av år anvisats ett belopp av 3,000 kronor. Med samma belopp läser anslaget böra uppföras för budgetåret 1943/44. Med hänsyn till det utrikespolitiska läget torde det emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, huruvida bidraget skall utbetalas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3,000.

[57.] 6. **Bidrag till den internationella penitentiära kommissionen, förslagsanslag.** Till bestridande av Sveriges årliga bidrag för uppehållande av kommissionens verksamhet har för innevarande budgetår anvisats 1,000 kronor. Anslaget torde böra upptagas i riksstaten för nästa budgetår till oförändrat belopp, men av skäl som anförts under närmast föregående punkt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, huruvida något bidrag skall utbetalas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den internationella penitentiära kommissionen* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000.

[58.] 7. **Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Strafferet.** För innevarande budgetår har anvisats 1,200 kronor till gäldande av ifrågavarande bidrag. Anslag till samma belopp torde böra äskas för nästkommande budgetår. I likhet med vad som föreslagits beträffande de under närmast föregående båda punkter upptagna anslagen, torde det få bero på Kungl. Maj:ts prövning, huruvida bidraget skall utgå. Såsom villkor för dess utbetalande bör såsom hittills gälla, att till fängvårdsstyrelsen, genom vars försorg anslaget utbetalas, överlämnas det antal exemplar av tidskriften som kan anses skäligt.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Strafferet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag
av kronor 1,200.

[59.] 8. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Detta anslag var i riksstaten för budgetåret 1939/40 upptaget med 290,000 kronor. I följd av den i 1940 års statsverksproposition beräknade begränsningen av utredningsverksamheten (jfr II ht. 1940 sid. 94) nedsattes anslaget för budgetåret 1940/41 till 200,000 kronor. Budgetredovisningarna för budgetåren 1939/40 och 1940/41 utvisade båda en reservation å omkring 85,000 kronor. Med hänsyn härtill och då utredningsarbetet även i fortsättningen ansågs böra bedrivas i begränsad omfattning, nedsattes anslaget ytterligare, så att det för budgetåret 1941/42 utgjorde 150,000 kronor och för innevarande budgetår utgör 140,000 kronor. Vid ingången av löpande budgetår förefanns en reservation å anslaget å omkring 32,800 kronor.

Vissa av de utredningsarbeten som, till avsevärd del föranledda av framställningar av riksdagen, igångsatts eller fullföljts under innevarande budgetår ha medfört större belastning å anslaget än som i statsverkspropositionen till 1942 års riksdag beräknats. De för budgetåret tillgängliga medlen, 172,800 kronor, torde därför komma att förbrukas, och det synes jämväl bliva nödvändigt att begära förstärkning av anslaget för innevarande budgetår. Flera av de nu pågående utredningarna kunna antagas komma att fortsätta under nästa budgetår eller åtminstone någon del därav, varjämte även nya utredningsarbeten torde visa sig erforderliga. Jag vill härutinnan erinra om de delvis pågående, delvis under förberedelse varande utredningarna om reformer på strafflagstiftningens och fängvårdens områden, utredningen angående ungdomsvården samt utredningarna rörande revision av fastighetsbildningslagstiftningen och stadsplanelagstiftningen. En höjning av det nuvarande anslagsbeloppet torde sålunda icke kunna undvikas. Enligt verkställda beräkningar skulle justitiedepartementets kostnader för utredningsarbeten under nästa budgetår draga en kostnad av åtminstone 225,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 225,000.

[60.] **9. Extra utgifter, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat upptaget med ett belopp av 30,000 kronor. Då anledning icke synes föreligga till ändring i fråga om anslagsbeloppets storlek, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 30,000.

[61.] **10. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Till följd av den förut omtalade löneregleringen för domsagopersonalen, vilken är avsedd att genomföras från och med nästa budgetår, kan förevarande anslag sänkas med 661,000 kronor, motsvarande nu utgående dyrtidstillägg till häradshövdingar och domsagonotarier samt inskrivningsdomaren i Södra Roslags domsaga (jfr prop. 252/1942 sid. 96). På grund härav och under hänvisning i övrigt till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående behovet av anslag för budgetåret 1943/44 för täckande av kostnader för dyrtidstillägg under sagda tid åt befattningshavare i statens tjänst får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 79,000.

[62.] **11. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Detta anslag är i gällande riksstat uppfört med 70,000 kronor. Medels behovet å anslaget under nästa budgetår synes kunna uppskattas till 60,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 60,000.

[63.] **12. Kristillägg, förslagsanslag.** Löneregleringen för domsagopersonalen skulle enligt propositionen nr 252/1942 (sid. 94 och 96) medföra en ökning av belastningen å detta anslag, som efter då utgående procenttal beräknats till 157,000 kronor.

Under hänvisning i övrigt till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående behovet av anslag för nästa budgetår för täckande av kostnader för kristillägg hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i
ämnet, till *Kristillägg* för budgetåret 1943/44
beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1,450,000.

Sammanfattning.

Andra huvudtiteln	slutsumma, för budgetåret 1942/43	
utgörande		kronor 19,476,000,
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen		
att för budgetåret 1943/44 uppgå till		» 23,727,100,
innebärande en ökning av		» 4,251,100.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Thore Wisén.

Bilaga A.

(Jfr sid. 4.)

Till KONUNGEN.

Jämlikt den av Kungl. Maj:t för lagberedningen fastställda instruktionen får beredningen härmed i underdånighet avgiva redogörelse för sin verksamhet under år 1942.

Beredningen har under året fortsatt arbetet med revisionen av jordabalken. Härvid har bearbetning skett av tidigare utkast till bestämmelser om köp, byte och gåva, om förköpsrätt samt om hävd. Härjämte ha behandlats bl. a. spörsmål om fastighetsgränser, inskrivnings rättsverkningar, lagfart och penninginteckning. Vissa utkast till lagtext i sistberörda ämnen ha upprättats och genomgåtts.

Med stöd av nådigt bemyndigande att efter samråd med chefen för justitiedepartementet anlita särskilda sakkunniga inom de lagstiftningsområden, som berördes av utredningsarbetet, har beredningen såsom sakkunnig tillkallat byråchefen i lantmäteristyrelsen Gunnar Palm.

Undertecknade Anderberg och af Trolle ha den 1 juli, enligt nådigt bemyndigande, deltagit i det av föreningen mellan ombudsmännen hos Sveriges landshypoteksinstitution anordnade årsmötet i Lund, därvid vissa intekningsrättsliga spörsmål diskuterades.

I oktober månad har beredningen haft överläggningar med representanter för fastighetsbildningssakkunniga, nämligen generaldirektören Harald Malmberg, byråchefen Gunnar Palm och hovrättsrådet Gösta Quensel. Härvid voro frågor om fastighetsgränser, hävd och förvärv av fastighetsandel föremål för behandling.

Underdånigst

ÖSTEN UNDÉN.

FINAR ANDERBERG.

Herved af Trolle.

Stockholm den 31 december 1942.

Bilaga B.

(Jfr sid. 5.)

Till KONUNGEN.

Processlagberedningen får härmed i underdånighet avgiva redogörelse för beredningens verksamhet under 1942.

Vid årets riksdag har antagits ny rättegångsbalk, som den 18 juli utfärdats av Kungl. Maj:t.

Sedan beredningen på sätt omförmäles i årsredogörelserna för 1939—1941 upprättat åtskilliga förslag till sådana ändringar i lagar och författningar, som betingas av rättegångsreformen, hava vissa av förslagen under året blivit föremål för överarbetning, varjämte beredningen påbörjat utarbetandet av motiv. Vidare har till en del i anslutning till av riksdagen godkända uttalanden i det av första särskilda utskottet vid 1942 års riksdag avgivna utlåtandet rörande rättegångsreformen utarbetats förslag till lag om lagsökning och handräckning för fordran samt utkast till lag om handels- och sjöfartsdomstolar, varjämte verkställts utredning angående inrättande av särskilda ungdomsdomstolar.

Med stöd av beredningen givet nådigt bemyndigande att vid utredningsarbetet infordra uppgifter och yttranden från ämbetsverk och övriga myndigheter har beredningen från vederbörliga sammanslutningar inhämtat yttranden över upprättade förslag till lag om handläggning av ärenden samt till ändringar i giftermålsbalken och i lagarna om äktenskaplig börd, om barn i äktenskap, om adoption, om barn utom äktenskap, om förmynderskap, om arv, om testamente och om boutredning och arvskifte. På grund av framställning, som gjorts år 1941, hava dessutom yttranden över vissa andra lagförslag inkommit till beredningen. Den 2 december har överläggning med representanter för näringslivet ägt rum rörande frågan om inrättande av handels- och sjöfartsdomstolar. Under tiden den 7—den 12 i samma månad har hållits sammanträde med beredningens rådgivande nämnd. Därvid hava åtskilliga lagförslag dryftats, varjämte spörsmålet om inrättande av ungdomsdomstolar varit föremål för behandling.

I beredningens sammansättning har inträffat den förändringen, att, sedan revisionssekreteraren Tore Strandberg utnämnts till justitieråd, hans ledamotskap i beredningen upphört den 16 augusti. Strandberg, som i januari utsetts till sekreterare i förutnämnda utskott, har i anledning därav under tiden den 21 januari—den 30 juni icke deltagit i beredningens arbete. Hovrättsrådet Erik Söderlund har dels för kortare tider varit delvis befriad från arbetet i beredningen i anledning av uppdrag att biträda besparingsutredningen och att deltaga i föredragningen inför första särskilda utskottet, dels ock

under tiden den 13 mars—den 11 juli åtnjutit ledighet från sitt ledamotskap för uppdrag inom socialdepartementet.

Den 25 september har Kungl. Maj:t från och med den 1 oktober entledigat Söderlund från den av honom innehavda befattningen såsom beredningens sekreterare samt till sekreterare i stället förordnat assessorn i Svea hovrätt Sven Strömberg.

Beredningens rådgivande nämnd har den 15 oktober erhållit ny sammansättning. Nämnden består från och med sistnämnda dag av ledamoten av riksdagens första kammare presidenten K. Schlyter, ledamöterna av riksdagens andra kammare riksgäldsfullmäktigen A. A. Lindqvist och lantbrukaren Gunnar Persson, borgmästaren J. Laurin, häradshövdingen G. F. Lindstedt, ledamöterna av riksdagens andra kammare rektorn G. A. Mosesson och riksgäldsfullmäktigen K. A. Ryberg samt advokaten H. O. E. Wiklund.

Underdånigst

N. GÄRDE.

THORE ENGSTRÖMER.

ERIK SÖDERLUND.

Sven Strömberg.

Stockholm den 31 december 1942.

Register

till

Andra huvudtiteln för budgetåret 1943/44.

A. Justitiedepartementet m. m.

Sid.	Kronor
1 Avlöningar till statsråden utan departement m. m.	150,000
1 Justitiedepartementet: Avlöningar	282,000
3 Justitiedepartementet: Omkostnader	75,500
3 Justitiedepartementet: Svensk författningssamling	200,000
4 Lagberedningen	45,000
5 Processlagberedningen	70,000
5 Ombuden för tillsyn å tryckta skrifter.....	20,000
Säger för justitiedepartementet m. m.	842,500.

B. Justitiekanslersämbetet.

6 Justitiekanslersämbetet: Avlöningar	82,000
8 Justitiekanslersämbetet: Omkostnader	7,700
Säger för justitiekanslersämbetet	89,700.

C. Domstolarna.

8 Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till justitieråden.....	475,000
8 Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen	653,200
12 Högsta domstolen m. m.: Omkostnader	45,000
14 Högsta domstolen m. m.: Bidrag till Nytt juridiskt arkiv	2,000
14 Regeringsrätten: Avlöningar.....	149,700
14 Regeringsrätten: Omkostnader.....	4,000
15 Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok.....	12,000
15 Hovrätterna: Avlöningar	*1,986,000
16 Hovrätterna: Omkostnader	120,000
20 Häradsrätterna: Avlöningar	*4,900,000
20 Häradsrätterna: Omkostnader	*420,000
21 Häradsrätterna: Inlösen av vissa inventarier	*150,000
21 Häradsrätterna: Reseersättningar till nämndemän m. m.....	275,000
22 Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet	30,000
23 Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet	100,000
23 Vattendomstolarna: Avlöningar	*288,000
24 Vattendomstolarna: Omkostnader	55,600
24 Krigsrätterna: Avlöningar.....	*279,500
26 Krigsrätterna: Omkostnader.....	*30,000
26 Krigsrätterna: Ersättningar till civila ledamöter i fältskyrkrätter m. m.....	70,000
Säger för domstolarna	10,045,000.

* Beräknat bolopp.

Sid.

Kronor

D. Rättegångsväsendet i allmänhet.

27 Ersättning åt domare, vittnen och parter	475,000
28 Kostnader enligt lagen om fri rättegång	500,000
30 Understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter.....	67,500
30 Medikolegala besiktningar.....	60,000
31 Ersättning för vissa bötesandelar	2,500
31 Ersättning för förlorad in-teckningslösen vid stadsdomstolarna	140,000
Säger för rättegångsväsendet i allmänhet	1,245,000.

E. Fångvården m. m.

32 Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar	303,000
40 Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader	42,000
41 Fångvårdsanstalterna: Avlöningar	4,260,000
68 Fångvårdsanstalterna: Omkostnader	2,745,000
75 Interneringsnämnden	13,000
76 Ungdomsfängel-senämnden	11,700
78 Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport	110,000
79 Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse	*150,000
80 Skyddskonsulentorganisationen	137,000
87 Övervakning av villkorligt dömda.....	84,000
89 Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.	75,000
91 Bidrag till svenska skyddsförbundet	100,000
Säger för fångvården m. m.	8,030,700.

F. Uppfostringsanstalterna.

93 Statens uppfostringsanstalt å Bona: Avlöningar.....	263,000
98 Statens uppfostringsanstalt å Bona: Omkostnader.....	265,000
101 Understöd till skyddshemmen å Viebäck.....	125,000
102 Kostnader för transport av minderåriga till uppfostringsanstalt	10,000
Säger för uppfostringsanstalterna	663,000.

G. Diverse.

102 Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsty- relsens delfond.....	*542,000
102 Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadssty- relsens delfond.....	*331,000
102 Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	19,000
103 Särskild ersättning till häradsskrivare för röstlångders upp- rättande.....	70,000
103 Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk.....	3,000

* Beräknat belopp.

Sid.	Kronor
103 Bidrag till den internationella penitentiära kommissionen	1,000
104 Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Strafferet.....	1,200
104 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	225,000
105 Extra utgifter	30,000
105 Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	*79,000
105 Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	60,000
105 Kristillägg.....	*1,450,000
	Säger för diverse 2,811,200
	Summa 23,727,100.

106 **Sammanfattning.****Bilagor.**

- 107 *Bilaga A*: Lagberedningens årsredogörelse.
 108 *Bilaga B*: Processlagberedningens årsredogörelse.

* Beräknat belopp.

Bilaga till

1943 års statsverksproposition.

Tredje huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Ministern för utrikes ärendena anmäler de frågor, som tillhöra regleringen av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel för budgetåret 1943/44, och anför därvid följande.

A. Utrikesdepartementet.

[1.] **1. Utrikesdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Under denna anslagstitel har för innevarande budgetår anvisats 893,000 kronor. Kungl. Maj:t, som den 30 juni 1942 fastställt personalförteckning för utrikesdepartementet (statsliggaren s. 167), har samma dag fastställt följande avlöningsstat för departementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

	Kronor.
1. Avlöning till departementschefen, ministern för utrikes ärendena	30,000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	547,000
3. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	10,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	176,000

Kronor.

5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:		Kronor.
a. Representationsbidrag till ministern för utrikes ärendena	20,000	
b. Representationsbidrag till kabinetssekreteraren	6,000	
c. Hyresbidrag till kabinetssekreteraren	4,000	
d. Representationsbidrag till chefen för pressbyrån ..	6,000	36,000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	94,000	
Summa kronor		893,000.

Anslagsposten 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän kan för nästkommande budgetår nedräknas på grund av viss omplacering av biträdespersonalen m. m. Med beaktande jämväl av den minskning i nettolönerna, som följer av de enligt det nya tjänstepensionsreglementet höjda tjänstepensionsavdragen, ävensom av viss beräknad reduktion i utgifterna för vikariatersättning kan anslagsposten minskas med 15,000 kronor eller till 532,000 kronor.

Anslagsposten 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Under denna post kan en mindre besparing i utgifterna för skrivbiträdespersonalen beräknas. Denna minskade belastning förutses emellertid komma att uppvägas av en merkostnad för övertidsersättningar och för personal med särskilda arvoden. Posten bör därför upptagas med oförändrat belopp av 176,000 kronor.

Anslagsposten 6. Rörligt tillägg bör, med hänsyn tagen till beräknad belastning, uppräknas från 94,000 till 98,000 kronor.

Övriga anslagsposter böra upptagas med oförändrade belopp.

Ifrågavarande ändringsförslag innebära en sänkning av förevarande anslag från 893,000 kronor med $(-15,000 + 4,000 =)$ 11,000 kronor till 882,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för utrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

Kronor.

1. Avlöning till departementschefen, ministern för utrikes ärendena	30,000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	532,000
3. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	10,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	176,000

	Kronor.
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:	
a. Representationsbidrag till ministern för utrikes ärendena	20,000
b. Representationsbidrag till kabinettsekreteraren	6,000
c. Hyresbidrag till kabinettsekreteraren	4,000
d. Representationsbidrag till chefen för pressbyrån	6,000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	98,000

Summa kronor 882,000;

dels ock till Utrikesdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av .. kronor 882,000.

[2.] **2. Utrikesdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** För ifrågasvarande ändamål är i riksstaten för budgetåret 1942/43 uppfört ett förslagsanslag av 745,000 kronor. För anslaget har Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 fastställt följande omkostnadsstat, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1942/43:

Omkostnadsstat.

	Kronor.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5,000
2. Rese- och flyttningssersättningar, <i>förslagsvis</i>	30,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	690,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	20,000

Summa kronor 745,000.

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 föreskrivit, med tillämpning tills vidare under budgetåret 1942/43,

att av anslagsposten till expenser må för nedan nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

	Kronor.
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	45,000
Övriga expenser, <i>förslagsvis</i>	645,000

Summa kronor 690,000;

samt att av det till övriga expenser anvisade beloppet må till utgifter för andra ändamål än telegram, telefon och annonsering användas ett belopp av högst 280,000 kronor.

Med hänsyn till belastningen under nästföregående och innevarande budgetår bör det för rese- och flyttningssersättningar avsedda beloppet ökas med 10,000 kronor. Av samma skäl kan det under anslagsposten till övriga expenser för telegram, telefon och annonsering avsedda beloppet, 365,000 kronor, minskas med 65,000 kronor. Det för andra ändamål beräknade beloppet torde kunna sänkas till 270,000 kronor.

I enlighet med vad som anförts i statsverkspropositionen till 1942 års riksdag avföras kostnader för chiffereringsmateriel under förevarande anslag. För nästa budgetår bör lämpligen en särskild anslagspost för detta ändamål uppföras i omkostnadsstaten, förslagsvis å 10,000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle utrikesdepartementets omkostnadsanslag beräknas på följande sätt:

	Kronor.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5,000
2. Rese- och flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	40,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	615,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	20,000
5. Chiffereringsmateriel	10,000

Summa kronor 690,000.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrikesdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 690,000.

[3.] 3. Utrikesdepartementet: Förstärkning av personalorganisationen.

Förevarande anslag, varunder sammanföras de kostnader, som motsvara förstärkning av personalen i utrikesdepartementet utöver vad som kunde anses utgöra normal personaltillgång under tiden före krisen, är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 400,000 kronor. Från anslaget beräknas utgå 30,000 kronor till förstärkning av den högre personalen i form av två biträdande avdelningschefer, 9,900 kronor till avlöning av en extra ordinarie befattningshavare i lönegraden Eo 26, 104,000 kronor till extra personal å pressbyrå och radiolyssningsbyrå, 117,000 kronor till skrivbiträden och expeditionsvakter, 24,400 kronor för chiffertjänsten, 26,000 kronor för bevakningstjänst ävensom 32,700 kronor för extra personal å pass- och arvsbyråerna samt kurirexpeditionen. Härutöver har beräknats för rörligt tillägg 26,000 kronor, för övertidsersättningar 15,000 kronor samt för oförutsedda utgifter 15,000 kronor.

För nästkommande budgetår förutses sänkning av kostnaderna för övertidsersättningar. Å andra sidan har chifferpersonalen redan under innevarande budgetår måst förstärkas, vilket medför en uppräknings av det för detta ändamål avsedda beloppet. Likaså förutses högre utgifter för rörligt tillägg. I övrigt torde, såvitt för närvarande kan bedömas, samma medelsbehov som för närvarande komma att i stort sett föreligga jämväl under nästkommande budgetår. Någon ändring av anslagets storlek synes därför icke böra ifrågakomma.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrikesdepartementet: Förstärkning av personalorganisationen* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *anslag* av kronor 400,000.

B. Sveriges representation i utlandet.

[4.] 1. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Diplomatisk och konsulär personal m. m., förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1942/43 uppförd med 2,989,000 kronor.

Kungl. Maj:t, som den 2 juni 1939 fastställt förteckning över diplomatisk och konsulär personal tjänstgörande utom riket samt stat för ortstillägg ävensom den 30 juni 1942 förteckning över beskickningar och lönade konsulat med angivande av den diplomatiska och konsulära personalens placering (statsliggaren s. 168—171), har sistnämnda dag fastställt följande avlöningsstat för diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

	Kronor.
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1,046,000
2. Exspektansarvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	75,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	92,000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:	Kronor.
a. Ortstillägg, <i>förslagsvis</i>	1,176,000
b. Barnbidrag, <i>förslagsvis</i>	100,000
c. Utomeuropeiskt tillägg, <i>förslagsvis</i>	186,000
d. Chargé d'affairstillägg, <i>förslagsvis</i>	6,000
e. Bidrag för inköp av automobil, <i>förslagsvis</i>	10,000
f. Ersättning för hållande av automobil, <i>förslagsvis</i>	30,000
g. Förflyttningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	30,000
h. Språktillägg, <i>förslagsvis</i>	8,000
i. Prisutjämningsstillägg	90,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	140,000
Summa kronor 2,989,000.	

I fråga om anslagsposten 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän föreligger ett av sändebudet i Washington, efter yttrande från konsuln i Chicago, avgivet förslag om förändring av vicekonsulatet i Minneapolis till konsulat. Enligt vad sändebudet framhåller, skulle därigenom detta från rikssvenska utgångspunkter betydelsefulla utrikesorgan komma att även i yttre måtto få en ställning mera motsvarande sin uppgift. Likaså skulle man genom en dylik åtgärd komma att utåt ge uttryck för uppskattning av den till följd av utvecklingen ökade betydelsen ur politisk, ekonomisk och allmän synpunkt hos det vidsträckt område av Förenta Staterna, som till naturligt centrum har tvillingstäderna Minneapolis och St. Paul. Därjämte skulle man

från rikssvensk sida på ett lyckligt sätt framhäva sin insikt om att dessa städer utgöra tyngdpunkten i Förenta Staternas utan tvekan förnämsta svenskdistrikt. Sändebudet har i detta sammanhang anmält, att de ledande svenskarna i Minnesota-distriktet, med anslutning från vida kretsar, till honom framfört en direkt vädjan, att Sveriges representation måtte höjas till ett självständigt konsulat — andra länder, såsom Belgien, Nederländerna och Norge, vore företrädade av honorärkonsulat — och att Sveriges förståelse och intresse för stärkande av banden med svenskarna i denna del av Förenta Staterna därigenom måtte understrykas.

*Departements-
chefen.*

Den lönade vicekonsulsbefattningen i Minneapolis, som år 1919 tillkom såsom en extra ordinarie befattning, upptogs från och med år 1922 på ordinarie stat. Såsom skäl för befattningens upprättande anfördes, att den svenska befolkningen i Minnesota vore synnerligen talrik och stode i nära förbindelse med hemlandet samt att de konsulära göromålen i Minneapolis, främst arvmålsverksamheten, gjorde en avlönad vicekonsul därstädes behöfelig. Sedan dess har distriktet genomgått en stark utveckling och med sin mångfald av svenska institutioner och organisationer blivit ett svenskhetens centrum i både ekonomiskt, socialt och kulturellt hänseende. Den rikssvenske representanten har därvid kommit att bliva en värdefull länk mellan Sverige och svenskarna i Förenta Staterna, och vicekonsulatets verksamhet har mötts av varm och uppriktig sympati från den svenska befolkningens sida. Utbygget av Sveriges representation över huvud taget i Förenta Staternas centrala delar, vilkas politiska och ekonomiska betydelse alltmer framträtt, är en fråga, som redan vid tidigare tillfällen övervägts och som synes mig böra framdeles bliva föremål för en allsidig prövning. Efter vad sändebudet i Washington och konsuln i Chicago anfört, anser jag beträffande Minneapolis en ändring icke böra uppskjutas utan redan nu en anpassning efter utvecklingen böra ske därigenom, att den konsulära representationen därstädes höjes i klass med de lönade konsulaten i Chicago och San Francisco. För närvarande lyder vicekonsulatet formellt under konsuln i Chicago men är i realiteten ett fullt självständigt organ med verksamhetsområde omfattande staterna Minnesota, North-Dakota, South-Dakota och Montana. Icke minst under det pågående kriget är vicekonsuln i Minneapolis i tillfälle att utöva en synnerligen betydelsefull upplysningsverksamhet angående Sverige och svensk politik, en verksamhet som endast kan främjas av att den konsuläre representantens ställning stärkes. Den ifrågasatta förändringen synes vara synnerligen väl motiverad även med hänsyn till vicekonsulatets administrativa huvuduppgift, arvmålsverksamheten, vilken blivit alltmera krävande.

Jag ansluter mig sålunda till det förslag, som framlagts av sändebudet i Washington, och föreslår, att från och med nästkommande budgetår å ordinarie stat uppföres en konsulsbefattning i lönegraden A 30 med placering i Minneapolis, i samband varmed den nuvarande befattningen i lönegraden A 26 skulle utgå ur staten. Därest, såsom jag förutsätter, den nuvarande

vicekonsuln utnämnes till innehavare av den nya befattningen, skulle den omedelbara merutgiften under avlöningsposten stanna vid omkring 900 kronor. Därutöver skulle tillkomma skillnaden mellan ortstillägg för konsul och vicekonsul i Förenta Staterna, utgörande enligt gällande stat 4,000 kronor.

I övrigt förutses icke några mera betydelsefulla förändringar beträffande den diplomatiska och konsulära personalen utomlands. Den nuvarande anordningen, enligt vilken ett antal befattningshavare, som tillhöra staten för beskickningar och konsulat, tills vidare tagas i anspråk för utrikesdepartementet, kan beräknas komma att bestå jämväl under nästkommande budgetår. En omräkning av utgående avlöningsförmåner med utgångspunkt från det aktuella läget medger en nedräkning av avlöningsposten till ordinarie tjänstemän med 13,900 kronor, vilket belopp dock skulle minskas med 900 kronor vid bifall till mitt förslag angående inrättande av en konsulsbefattning i Minneapolis. Reduktion förutses jämväl för avlöningsposten till icke-ordinarie personal med 2,000 kronor, för delposten 4 a. Ortstillägg med 6,000 kronor — även med beaktande av förhöjt ortstillägg till den konsuläre representanten i Minneapolis — samt för delposten 4 c. Utomeuropeiskt tillägg med 8,000 kronor.

Av delposten 4 i. Prisutjämningstillägg utgår gottgörelse dels åt de tjänstemän, för vilka den s. k. kursförlustersättningen bortföll genom 1939 års lönereglering för utrikesförvaltningen, dels åt ett begränsat antal tjänstemän i andra länder, där levnadskostnaderna på grund av alldeles särskilda förhållanden drivits i höjden och allvarligt påverkat lönestandarden. Restriktiva beräkningsgrunder hava därvid tillämpats, och det anvisade beloppet har under intet av de tre gångna budgetåren tillfullo utnyttjats. För närvarande finnes sålunda allttjämt en marginal, och denna kan beräknas räcka för vissa ytterligare prisutjämningstillägg, som förutses bli nödvändiga under den närmaste tiden. För nästkommande budgetår måste man emellertid räkna med att dylika tillägg komma att bli nödvändiga för ännu ett antal poster. Det synes mig ofrånkomligt att, för mötande av alla eventualiteter, tillräckliga medel stå till Kungl. Maj:ts förfogande för ändamålet, och jag föreslår därför, att delposten för nästkommande budgetår uppföres med ett från 90,000 till 150,000 kronor förhöjt belopp. Därvid förutsättes, att de för ändamålet tillgängliga medlen allttjämt icke skola anlitas för mer eller mindre automatiska löneförhöjningar efter stigande index utan att prisutjämningstillägg av Kungl. Maj:t anvisas blott i fall av sådana av valuta- eller krisförhållanden betingade stegringar i levnadskostnaderna, att utgående lönebelopp bli helt otillfredsställande.

Bifall till nu framlagda förslag skulle innebära en ökning av förevarande anslag från 2,989,000 kronor med $(-13,000 - 2,000 - 6,000 - 8,000 + 60,000 =)$ 31,000 kronor till 3,020,000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Tredje huvudtiteln. [4.]

dels godkänna följande förteckning över diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket:

Personalförteckning.

Befattning.

Lönegrad.

Tjänstemän å ordinarie stat:

A. Placerade vid beskickning eller lönat konsulat:

11 sändebud	B 3
14 sändebud	B 2
8 generalkonsuler	B 2
20 legationsråd, handelsråd eller konsuler	A 30
13 förste legationssekreterare eller vicekonsuler	A 26
8 andre legationssekreterare eller andre vicekonsuler	A 21
20 förste kanslistar eller kanslistar	A 16
	} eller A 12.

B. Placerade enligt Kungl. Maj:ts beprövande:

2 legationsråd, handelsråd eller konsuler	A 30.
---	-------

Extra ordinarie tjänstemän i lönegrad högre än 20:

A. Placerade vid beskickning eller lönat konsulat:

2 sändebud	B 2
1 legationsråd	Eo 30.

B. Placerade enligt Kungl. Maj:ts beprövande:

3 förste legationssekreterare eller vicekonsuler	Eo 26
3 andre legationssekreterare eller andre vicekonsuler	Eo 21;

dels godkänna följande avlöningsstat för diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

Kronor.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1,033,000
2. Exspektansarvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	75,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	90,000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:	Kronor.
a. Ortstillägg, <i>förslagsvis</i>	1,170,000
b. Barnbidrag, <i>förslagsvis</i>	100,000
c. Utomeuropeiskt tillägg, <i>förslagsvis</i>	178,000
d. Chargé d'affairestillägg, <i>förslagsvis</i>	6,000
e. Bidrag för inköp av automobil, <i>förslagsvis</i>	10,000

	Kronor.	Kronor.
f. Ersättning för hållande av auto- mobil, <i>förslagsvis</i>	30,000	
g. Förflyttningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	30,000	
h. Språktillägg, <i>förslagsvis</i>	8,000	
i. Prisutjämningsstillägg	150,000	1,682,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		140,000
Summa kronor		3,020,000;

*dels ock till Avlöningar vid beskickningar och konsulat:
Diplomatisk och konsulär personal m. m. för budgetåret 1943/
44 anvisa ett förslagsanslag av kronor 3,020,000.*

[5.] 2. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer, förslagsanslag.** För detta anslag, för närvarande uppfört med 346,000 kronor, gäller följande avlöningsstat:

Avlöningsstat.

	Kronor.
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	185,000
2. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstillägg), <i>förslagsvis</i>	136,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	25,000
Summa kronor	346,000.

I statsverkspropositionen till föregående års riksdag framhölls, att det i rådande läge betydande behovet av kvalificerad extra ordinarie personal beräknades kunna tillgodoses bland annat genom anlitande i viss utsträckning av tillfällig personal, vars avlöning ej belastar förevarande anslag. Rekryteringen av attachéer syntes i anslutning därtill kunna hållas inom ramen för normal årlig nybesättning. Det har emellertid visat sig, att en ökning av antalet attachéer icke kunnat helt undvikas. Särskilt behovet av kvalificerad yngre personal vid beskickningarna i Nord- och Sydamerika har medfört, att ytterligare några attachéer måst antagas. Den ökning av anslagsposten till avlöningar, som därigenom blivit oundgänglig, kan begränsas till 10,000 kronor; posten synes sålunda böra uppföras med 195,000 kronor. Anslagsposten till ortstillägg bör bestämmas i enlighet med det för närvarande föreliggande medelsbehovet eller till 172,000 kronor; den betydande stegringen i jämförelse med det för innevarande budgetår beräknade beloppet, 136,000 kronor, beror på att antalet attachéer, som tjänstgöra utom Europa och alltså äga uppbära högre ortstillägg, ytterligare ökats. Anslagsposten till rörligt tillägg bör samtidigt höjas till 27,000 kronor.

Under nästföregående punkt har framhållits, hurusom prisnivåns och valutaförhållanden utveckling i vissa främmande länder nödvändigtgjort en ökning av den under avlöningsanslaget till den diplomatiska och konsulära personalen vid beskickningar och konsulat uppförda delposten till prisutjäm-

ningstillägg. Avlöningsstaten till attachéer har hittills icke upptagit någon dylik anslagspost. De skäl, som framhållits beträffande den övriga diplomatiska och konsulära personalen, göra sig emellertid gällande med icke mindre styrka i fråga om attachéerna. Jag anser sålunda nödvändigt, att en särskild anslagspost till prisutjämningsstillägg uppföres jämväl under detta anslag. För ändamålet synes böra anvisas ett belopp av 20,000 kronor. Beträffande grunderna för anslagspostens utnyttjande får jag hänvisa till vad jag anfört under nästföregående punkt.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för attachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

	Kronor.
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	195,000
2. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstillägg), <i>förslagsvis</i>	172,000
3. Prisutjämningsstillägg	20,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	27,000
Summa kronor	414,000;

dels ock till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 414,000.

[6.] **3. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 137,000 kronor enligt följande avlöningsstat:

Avlöningsstat.

	Kronor.
1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	26,500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	48,000
3. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstillägg), <i>förslagsvis</i>	54,800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	7,700
Summa kronor	137,000.

Med hänsyn till nuvarande befattningshavares uppflyttning i löneklass bör anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 1,000 kronor. Därjämte anser jag mig böra förorda, att jämväl under detta anslag uppföres en särskild anslagspost till prisutjämningsstillägg. Beträffande de skäl, som ligga till grund för detta förslag, ävensom de grunder, som böra tillämpas vid beviljande av tilläggen, tillåter jag mig åberopa vad jag

anfört under nästföregående båda punkter. För pressattachéerna synes anslagsposten till prisutjämningsstillägg böra fastställas till 7,000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för pressattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

	Kronor.
1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	26,500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	49,000
3. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstillägg), <i>förslagsvis</i>	54,800
4. Prisutjämningsstillägg	7,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	7,700
Summa kronor	145,000;

dels ock till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 145,000.

[7.] 4. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

Den stegring av utgifterna under detta anslag, som fortgått alltsedan tiden närmast före världskrigets utbrott och som nödvändiggjort såväl upprepade ökningar av anslaget som särskilda anslag å tilläggsstat, har fortsatt under innevarande budgetår, och man måste utgå ifrån att ytterligare utgiftsökningar komma att bli ofrånkomliga under nästa budgetår. Delvis beror detta på nödvändiga löneförhöjningar, för vilka kunna åberopas samma skäl, som för den diplomatiska och konsulära personalen påkallat ytterligare medel till eller uppförande av särskilda anslagsposter för prisutjämningsstillägg. Härförutom tillkommer, att antalet skrivbiträden vid vissa beskickningar och konsulat under innevarande budgetår måst ytterligare ökas. Detta gäller särskilt beskickningarna i Buenos Aires och Rio de Janeiro, som kommit att i växande utsträckning handlägga ärenden sammanhängande med den s. k. Göteborgstrafiken.

Enligt verkställda beräkningar erfordras för täckande av hithörande utgifter under nästkommande budgetår en höjning av anslaget med 110,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 810,000.

[8.] **5. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjante, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Jämväl ifråga om detta anslag har utvecklingen av prisnivå och valutaläge i utlandet medfört en ansvällning av utgifterna, och för nästa budgetår är att räkna med alltjämt ökade kostnader. Vad som i fråga om nödvändigheten av ytterligare medel till avlöningar anförts under nästföregående punkt, äger tillämpning jämväl å de biträden, som avlönas av medel från nu förevarande anslag. Jag anser mig böra förorda, att detta höjes med 50,000 kronor.

Från statens allmänna fastighetsfond avlönas för närvarande ett antal portvakter, gårdskarlar m. fl. vid statens fastigheter i utlandet. Det har ansetts lämpligt, att dessa avlöningar, som uppgå till sammanlagt omkring 50,000 kronor för år räknat, överflyttas till nu ifrågavarande anslag, som alltså bör höjas med samma belopp.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjante* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 300,000.

[9.] **6. Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag har i riksstaten för innevarande budgetår i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen till 1942 års riksdag uppförts med ett från 115,000 kronor till 105,000 kronor sänkt belopp, beroende på en tillfällig reservation.

För täckande av de för närvarande utgående ersättningarna och för möjliggörande av en mindre marginal för att möta förutsedda ökade anspråk på grund av stegrade hyror o. dyl. bör anslaget höjas med 20,000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 125,000.

[10.] **7. Ersättningar åt olönade konsuler, förslagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår är för ifrågavarande ändamål uppfört ett förslagsanslag av 220,000 kronor.

Någon ändring i den provisoriska anordning i avseende å konsulaten i Prag, Stettin och Wien, som anmälts i statsverkspropositionen till 1940 års lagtima riksdag, förutses icke under nästkommande budgetår. Ett flertal höjningar av kontorskostnadsersättningarna till de olönade konsulerna hava redan under innevarande budgetår måst vidtagas, och ytterligare ökningar av utgående ersättningar eller beviljande av nya sådana förutses bliva nödvändiga under nästkommande budgetår. Bland annat har en förstärkning av perso-

nalen vid vicekonsulatet i Liverpool blivit ofrånkomlig i samband med det under nuvarande förhållanden starkt stegrade arbetet med omhändertagandet av svenska sjömäns angelägenheter. Möjligen kommer utvecklingen att nödvändiggöra placering därstädes av en lönad tjänsteman; intill dess större erfarenhet vunnits i fråga om behovet därav, bör emellertid vicekonsuln i Liverpool genom ersättning från förevarande anslag beredas tillfälle att anställa en svensktalande sekreterare. Såsom framhölls i statsverkspropositionen till 1942 års riksdag, framstår det som såväl praktiskt som ekonomiskt fördelaktigt, att på platser, där så är möjligt, den konsulära verksamheten omhändervhas av olönade konsulter mot ersättningar från förevarande anslag och att departementet därigenom befrias från nödvändigheten att utsända lönade tjänstemän.

Jag förordar, att anslaget höjes med 30,000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt olönade konsulter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 250,000.

[11.] 8. **Rese- och flyttning ersättningar, förslagsanslag.** Å riksstaten för innevarande budgetår har till rese- och flyttning ersättningar anvisats ett förslagsanslag av 300,000 kronor. Någon ändring av anslagsbeloppet synes ej vara påkallad, och jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rese- och flyttning ersättningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300,000.

[12.] 9. **Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat, förslagsanslag.** För detta ändamål är i riksstaten för budgetåret 1942/43 uppfört ett förslagsanslag av 310,000 kronor. För nästkommande budgetår synes böra anvisas samma belopp, och jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 310,000.

[13.] 10. **Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1942/43 uppfört med 290,000 kronor. Därav avses 5,000 kronor till ersättning för sjukvård m. m. och 285,000 kronor till telegram- och telefonkostnader. Då anledning ej föreligger att för nästkommande budgetår vidtaga någon ändring med avseende å anslagets storlek, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 290,000.

C. Internationella förhandlingar m. m.

[14.] 1. **Särskilda förhandlingar med främmande makter, förslagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett förslagsanslag av 100,000 kronor. Samma belopp synes böra beräknas för nästkommande budgetår. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda förhandlingar med främmande makter*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100,000.

[15.] 2. **Tillfälliga representationskostnader, reservationsanslag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag uppförde 1942 års riksdag för detta ändamål i riksstaten ett nytt anslag av reservationsanslags natur och anvisade för budgetåret 1942/43 därför ett belopp av 15,000 kronor. Medelsbehovet under nästkommande budgetår torde böra beräknas till samma belopp, och jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälliga representationskostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 15,000.

[16.] 3. **Riksdagens interparlamentariska grupp.** I statsverkspropositionen till 1942 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att till riksdagens interparlamentariska grupp för budgetåret 1942/43 måtte anvisas ett anslag av 5,000 kronor eller samma belopp, som beviljats för nästföregående budgetår. Sedan motionsvis väckts förslag om anslagets höjande till 10,000 kronor, beviljade riksdagen för ändamålet ett anslag av 9,000 kronor.

I skrivelse den 19 september 1942 har gruppens styrelse framhållit, att kostnaderna för budgetåret 1943/44 kunde beräknas uppgå till följande belopp:

Bidrag till den interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat	Kronor. 5,500
Deltagande i det nordiska interparlamentariska förbundets arbete....	2,500
Förvaltningskostnader m. m.	3,600
Summa kronor 11,600.	

Med avdrag för beräknade inkomster av medlemsavgifter komme att återstå en utgiftssumma av 11,000 kronor. Styrelsen förklarar dock, att den i nuvarande läge icke ansåge sig böra ifrågasätta högre statsanslag än det för innevarande budgetår beviljade. Med understrykande av betydelsen av att den svenska interparlamentariska gruppens ekonomiska ställning förbleve sådan, att gruppen i sin fortsatta verksamhet kunde anknyta till traditionerna från förra världskriget, då den framstod som en av de få förbindande länkarna inom den interparlamentariska unionen, har styrelsen hemställt, att

bidraget för budgetåret 1943/44 måtte fastställas till oförändrat belopp av 9,000 kronor.

Under hänvisning till vad styrelsen anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *anslag* av kronor 9,000.

D. Diverse.

[17.] **1.—2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond, förslagsanslag.** Såsom framgår av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför beträffande anslag å riksdagen för budgetåret 1943/44 till ersättning till statens allmänna fastighetsfond, torde, i avvidan på proposition i ämnet, beräknade belopp för ändamålet få upptagas.

I anledning härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond* för budgetåret 1943/44 beräkna:

Kronor.

för 1. <i>Utrikesdepartementets delfond</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	750,000;
för 2. <i>Byggnadsstyrelsens delfond</i> ett <i>förslagsanslag</i> av	214,000.

[18.] **3. Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar, förslagsanslag.** Under ett flertal år anvisade riksdagen för detta ändamål ett förslagsanslag av 50,000 kronor. Sedan anslaget i samband med krigshändelserna betydligt överskridits, höjdes det av 1940 års lagtima riksdag till 100,000 kronor och av 1942 års riksdag till 350,000 kronor. Sistnämnda summa motsvarar ungefärligen de belopp, till vilka nettoutgifterna under budgetåren 1939/40, respektive 1940/41 uppgått. Under budgetåret 1941/42 hava visserligen nettoutgifterna uppgått till endast omkring 150,000 kronor, men anledningen därtill är ej att söka i minskade kostnader utan i den omständigheten, att redovisningar för olika utgifter i vissa avlägsna länder ännu ej inkommit. De sammanlagda utgifterna beräknas bliva av den storleksordningen, att medelsbehovet under budgetåret 1943/44 snarast torde komma att överstiga det nuvarande anslagets belopp. Med hänsyn till svårigheten att mera noggrant beräkna utgifterna under det kommande budgetåret, anser jag mig dock ej böra föreslå någon höjning av anslaget utan förordar, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 350,000.

[19.] 4. **Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar.** Med anledning av inom riksdagen väckta motioner anvisade 1936 års riksdag (rd. skr. nr 217) för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1936/37 under tredje huvudtiteln ett anslag av 50,000 kronor. Riksdagen uttalade därvid, att spørgsmålet om storleken av det anslag, som borde avses till förstärkning av understödsfondens avkastning, såvitt anginge tid efter utgången av nämnda budgetår, syntes böra upptagas till prövning i samband med regleringen av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel för respektive budgetår. Ett belopp av 50,000 kronor har sedermera under vart och ett av budgetåren 1937/38—1941/42 anvisats för ifrågavarande ändamål. För budgetåret 1942/43 hemställde emellertid understödsnämnden för rysslandssvenskar, under hänvisning till det ökade hjälpbehovet bland nämndens klienter, om anvisande av ett till 80,000 kronor förhöjt anslag. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade 1942 års riksdag sistnämnda belopp för ändamålet.

Nämnden har i skrivelse den 6 oktober 1942 lämnat en redogörelse för dispositionen av de medel, som för innevarande budgetår stå till förfogande, nämligen dels avkastningen av fonden, 74,440 kronor, dels ock ifrågavarande anslag, 80,000 kronor, eller sammanlagt 154,440 kronor. Av detta belopp beräknas omkring 130,000 kronor komma att tagas i anspråk för månadsunderstöd m. m., under det att återstoden förutses komma att åtgå för tillfälliga understöd och hjälp för påbörjande av förvärvsverksamhet. Antalet hos nämnden registrerade behövande rysslandssvenskar utgjorde den 1 oktober 1941 200 huvudmän, representerande 331 familjemedlemmar. Av dessa erhöles 119 huvudmän, representerande 196 familjemedlemmar, månadsunderstöd. Efter den av 1942 års riksdag beviljade anslagsökningen företog nämnden en ingående prövning av understödstagarnas behov och kunde genom en efter omständigheterna anpassad höjning av understöden bereda en betydande lättnad i det bekymmersamma läge, vari större delen av understödstagarna kommit under vintern 1941—1942.

Nämnden erinrar om att socialstyrelsens levnadskostnadsindex från 1936 till 1941 ökats med 38.6 % och därefter ytterligare stigit, under det att den för budgetåret 1942/43 beviljade anslagsökningen inneburit en ökning av de för understöd disponibla medlen med endast 25 %. Efter erinran tillika om att dyrtidstillägg å folkpensionerna numera utgår med 33 %, framhåller nämnden, att understödsbehovet icke minskat, även om totalantalet understödstagare något nedgått. Nyttillkomna understödstagares behov hade väl uppvägt den nedgång i medelsbelastningen, som uppkommit genom avgång på grund av yppade förvärvsmöjligheter eller genom dödsfall. Nämnden, som finner de anförda omständigheterna i och för sig motivera en ytterligare höjning av förstärkningsanslaget, förklarar sig likväl icke för närvarande vilja

föreslå en sådan utan hemställer om anvisande av ett oförändrat belopp av 80,000 kronor.

Jag ansluter mig till nämndens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *anslag* av kronor 80,000.

[20.] 5. **Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige.** I gällande riksstat har för ifrågavarande ändamål uppförts ett anslag av 250,000 kronor. Den 30 juni 1942 har Kungl. Maj:t fattat beslut om anslagets fördelning i huvudsaklig överensstämmelse med förslag av upplysningsnämnden. Genom detta beslut (statsliggaren s. 176) har anvisats 160,000 kronor till Stiftelsen svensk-amerikanska nyhetsbyrån, 15,000 kronor till Tidningarnas telegrambyrå för utvidgad förmedling av särskilt ekonomiska nyheter rörande Sverige till utlandet, 6,000 kronor till understöd åt universitetslärare i svenska språket i utlandet, 6,900 kronor till smärre studiestipendier åt utlänningar, 4,000 kronor till understöd åt svenska vetenskapsmän, författare m. fl. för föreläsningsverksamhet i utlandet, 8,000 kronor till inbjudan av främmande vetenskapsmän, författare m. fl. att hålla föreläsningar i Sverige, 1,500 kronor för redigering inom Tidningarnas telegrambyrå av visst nyhetsmaterial, 5,000 kronor till bestridande av kostnaderna för upplysningsnämnden och kulturrådet, 12,000 kronor till arvode åt Tidningarnas telegrambyrås ombud i Rom samt 11,100 kronor till den svenska rese- och upplysningsbyrå i New York, varefter återstående 20,500 kronor ställts till ministerns för utrikes ärendena förfogande att jämte besparingar å de i övrigt anvisade beloppen vid förefallande behov disponeras för upplysningsverksamheten och därmed sammanhängande ändamål.

Upplysningsnämnden beräknar anslagsbehovet för nästkommande budgetår till ett oförändrat belopp av 250,000 kronor. Anslaget föreslås fördelat efter samma grunder som för innevarande budgetår. Det belopp av 12,000 kronor, som hittills beräknats för arvode åt Tidningarnas telegrambyrås ombud i Rom, föreslås i nämndens anslagsberäkning i stället utgå till upplysningsverksamhet i Italien. Ändringen föranledes av att upplysningsverksamheten i Italien under nästa budgetår kommer att bedrivas i nya former, efter det att telegrambyrås ombud frånträtt sin hittillsvarande befattning.

Jag har icke någon erinran mot de av upplysningsnämnden gjorda beräkningarna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fördelning av anslaget för nästkommande budgetår närmare pröva medelsbehovet för de olika av upplysningsnämnden förutsedda ändamålen. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *anslag* av . . kronor 250,000.

[21.] **6. Statens informationsstyrelse: Avlöningar, förslagsanslag.** Under förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget ett belopp av 240,000 kronor. Härunder hava enligt informationsstyrelsens beräkningar avsetts till arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 84,500 kronor, till avlöningar till övrig personal 148,800 kronor och till arvoden åt sakkunniga 6,700 kronor.

Genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut äro fastställda *arvoden och ersättningar* till informationsstyrelsens ordförande och ledamöter samt till de särskilt förordnade avdelningscheferna, vilka efter en under år 1942 genomförd omorganisation äro tre till antalet (statsliggaren s. 177). Ersättning i form av fast arvode utgår till samtliga dessa utom vissa styrelseledamöter, vilka åtnjuta ersättning i form av dagarvoden enligt 1921 års kommittékungörelse. Styrelsens ordförande och vice ordförande äga därjämte rätt till ersättning för mistade avlöningsförmåner. I en den 13 oktober 1942 dagtecknad skrivelse med förslag till anslagsäskanden för nästkommande budgetår anför styrelsen rörande ifrågavarande utgiftspost:

»De fasta arvoden uppgå till ett sammanlagt månatligt belopp av 4,208 kronor 33 öre. — I dagarvoden utbetalades under budgetåret 1941/42 tillhoppa 3,120 kronor, motsvarande 260 kronor i månaden. För nästa budgetår torde medelsbehovet till dagarvoden, för månad räknat, böra uppskattas till 300 kronor. — Till ersättningar för mistade avlöningsförmåner beräknas med senast fastställda indextal åtgå omkring 2,200 kronor i genomsnitt per månad. Under förutsättning att förevarande ersättningar förbli oförändrade, skulle alltså till deras bestridande krävas omkring (4,200 + 300 + 2,200 =) 6,700 kronor i månaden eller för hela budgetåret 80,400 kronor.»

I fråga om *avlöningar till övrig personal* — vilka bestämmas av informationsstyrelsen inom ramen av en av Kungl. Maj:t fastställd löneplan — har styrelsen i sin nyssnämnda framställning anfört följande:

»Lönerna till den fast anställda personalen uppgå för närvarande till ett sammanlagt månadsbelopp av 11,005 kronor. Sedan vissa för närvarande vakanta befattningar tillsatts, beräknas denna summa stiga till omkring 12,100 kronor. För löpande budgetår har motsvarande kostnad uppskattats till 11,350 kronor. Ökningen beror delvis därpå att å personalförteckningen numera uppförts vissa befattningshavare, vilka förut endast haft tillfällig anställning, samt hänför sig i övrigt huvudsakligen till sådana mot kristillägg svarande löneförbättringar, som efter den tidpunkt, då den förra anslagsberäkningen skedde, tillerkänts personalen såsom kompensation för levnadsomkostnadernas stegring.

Till avlöningar åt annan personal än den fast anställda (extra biträden, semestervikarier och andra tillfälliga medarbetare m. fl.) har för budgetåret 1942/43 beräknats en månatlig kostnad av 1,050 kronor. De faktiska utgifterna för ändamålet uppgingo under förra budgetåret till omkring 994 kronor i genomsnitt per månad. Sedan de befattningar, som för närvarande äro vakanta, återbesatts, beräknas nu ifrågavarande kostnader komma att minskas, och en nedsättning av posten synes med hänsyn därtill möjlig. Emellertid bör framhållas, att — liksom under innevarande budgetår är fallet — en icke obetydlig extra kostnad är emotse för avlöning av vikarier för personal, som inkallats till militärtjänstgöring men under denna tjänstgöring äger åtnjuta avlöning enligt bestämmelserna i 7 § kungörelsen den 18

april 1941 (nr 215) med vissa avlöningsbestämmelser för befattningshavare vid statens krisorgan. Med hänsyn bland annat härtill finner styrelsen det icke tillrådligt att för budgetåret 1943/44 beräkna förevarande utgiftspost till lägre belopp än 700 kronor per månad.

Enligt nu angivna grunder skulle till avlöningar åt den av styrelsen antagna personalen fordras sammanlagt ($12,100 + 700 =$) 12,800 kronor i månaden eller för hela budgetåret 153,600 kronor.»

Beträffande medelsbehovet till *arvoden åt sakkunniga* anför styrelsen:

- »Till arvoden åt sakkunniga har för löpande budgetår beräknats en kostnad av 6,700 kronor, motsvarande omkring 560 kronor i månaden. De månatliga belastningssiffrorna hava under det senaste budgetåret starkt växlat — från högst omkring 880 kronor till lägst 220 kronor — och den totala utgiften för ändamålet uppgick under året till 5,898 kronor. För nästa budgetår anser sig styrelsen böra uppskatta medelsbehovet till arvoden åt sakkunniga till 500 kronor i månaden eller sammanlagt 6,000 kronor.»

Informationsstyrelsens totala avlöningskostnader under budgetåret 1943/44 skulle enligt vad styrelsen sålunda angivit beräknas till ($80,400 + 153,600 + 6,000 =$) 240,000 kronor.

Mot de av styrelsen gjorda beräkningarna av avlöningsanslaget har jag *Departements-* icke någon erinran. Såsom nyss nämnts, hava under år 1942 vissa organisa- *chefen.* toriska förändringar vidtagits inom styrelsen, som dessförinnan, förutom av det gemensamma sekretariatet och folkberedskapssektionen, bestod av två avdelningar, den administrativa avdelningen — stående under vice ordförandens omedelbara ledning — och upplysningsavdelningen. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 mars 1942 har i anslutning till den fördelning av arbetsuppgifterna, som redan dessförinnan i praktiken vidtagits mellan chefen för upplysningsavdelningen och de två biträdande avdelningscheferna, sistnämnda avdelning uppdelats på tre, och styrelsen har sålunda numera fyra avdelningar, nämligen administrativa avdelningen, upplysningsavdelningen, rådgivnings- och dispensavdelningen samt allmänna avdelningen. Omorganisationen har genomförts utan någon ökning av antalet befattningshavare, i det att på de nya posterna såsom avdelningschefer placerats förutvarande biträdande avdelningschefer vid upplysningsavdelningen. Genom en samtidigt företagen omreglering av de ifrågavarande befattningshavarnas arvoden hava förändringarna heller icke medfört någon kostnadsökning. De innebära en anpassning efter styrelsens nuvarande arbetsuppgifter och synas, såsom styrelsen föreslagit, böra läggas till grund för anslagsberäkningen för nästkommande budgetår.

Under återopande av vad ovan anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen

att till *Statens informationsstyrelse: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 240,000.

[22.] **7. Statens informationsstyrelse: Omkostnader, förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 80,000 kronor. Av anslaget beräknades åtgå till reseersättningar 4,800 kronor, till expenskostnader 56,000 kronor — vari inräknats 8,000 kronor till bidrag till resekostnader för pressmän, som deltaga i styrelsens informationsdagar — samt till publikationstryck 19,200 kronor.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse den 13 oktober 1942 har informationsstyrelsen framlagt förslag till beräkning av styrelsens omkostnadsanslag för budgetåret 1943/44.

Beträffande medelsbehovet till *reseersättningar* erinrar styrelsen om att den av Kungl. Maj:t bemyndigats att ersätta viss del av resekostnaderna för pressmän i samband med informationsdagarna samt beräknar kostnaderna härför, med utgångspunkt från en kostnad av 1,650 kronor för varje informationsdag och ett antal av fyra informationsdagar under året, till 6,600 kronor. Till reseersättningar i övrigt beräknas för nästinstundande budgetår ett belopp av 2,000 kronor vara erforderligt. Med hänsyn härtill anser styrelsen, att till reseersättningar för budgetåret 1943/44 bör beräknas $(6,600 + 2,000 =)$ 8,600 kronor.

Styrelsens månatliga *expenskostnader* — fränsett de nyssnämnda resebidragen — beräknades för nu löpande budgetår till sammanlagt 4,000 kronor, därav för bränsle och lyse 250 kronor, städning 250 kronor, skrivmaterialier, papper, blankettryck o. dyl. 2,000 kronor, telefon, telegram och annonsering 300 kronor, inköp och underhåll av inventarier 100 kronor, bokinköp, prenumeration å tidningar och tidskrifter m. m. 800 kronor, bild- och filmmaterial 200 kronor samt oförutsedda utgifter 100 kronor. Med hänsyn till belastningssiffrorna har styrelsen ansett en jämkning av vissa poster erforderlig och för nästkommande budgetår beräknat månatligen för bränsle och lyse m. m. 300 kronor, för städning 300 kronor och för böcker, tidningar och tidskrifter m. m. 950 kronor. Övriga poster hava föreslagits oförändrade. Styrelsen har i enlighet härmed upptagit expenskostnaderna till ett sammanlagt belopp av 4,250 kronor i månaden eller för hela budgetåret 51,000 kronor.

Till *publikationstryck* har för innevarande budgetår beräknats en månatlig utgift av 1,600 kronor. Beloppet är i sin helhet avsett att täcka kostnaderna för tryckning av tidskriften »Från departement och nämnder». Styrelsen har uppgivit, att dessa kostnader under budgetåret 1941/42 uppgingo till sammanlagt 18,288 kronor, motsvarande i genomsnitt per månad 1,524 kronor, varvid dock framhållits, att denna summa avsåge endast 23 häften av tidskriften, under det att antalet under budgetåret utkomna häften vore 24. I avseende å denna utgiftspost anmärker styrelsen vidare, att i prenumera- tions- och lösnnummeravgifter under samma tid influtit 17,406 kronor, vilket belopp tillgodoförts anslaget; den verkliga nettoutgiften för tryckning av tidskriften utgjorde alltså 882 kronor. För nästa budgetår har styrelsen ansett sig böra beräkna posten efter 850 kronor per häfte eller 1,700 kronor i månaden, utgörande för helt år 20,400 kronor. Man torde, enligt vad sty-

relsen framhåller, kunna räkna med att inkomsterna genom prenumeration och lösnummerförsäljning skola ytterligare stiga.

Enligt de av styrelsen angivna grunderna skulle alltså omkostnadsanslaget för budgetåret 1943/44 beräknas till $(8,600 + 51,000 + 20,400 =)$ 80,000 kronor.

Någon nedsättning av de för informationsstyrelsens omkostnader beräknade medlen, vilka uppgå till samma belopp som det för innevarande budgetår beviljade anslaget, anser jag mig icke kunna föreslå. Emellertid uppbäres sedan budgetåret 1940/41 å förevarande anslag en inkomst genom prenumeration och lösnummerförsäljning av tidskriften »Från departement och nämnder» ävensom genom försäljning av broschyrer m. m. Då denna inkomst, åtminstone i vad den hänför sig till tidskriftsverksamheten, får anses vara av regelbundet återkommande natur, synes det mig lämpligt, att i fortsättningen utgifternas och inkomsternas beräknade belopp upptagas i en särskild omkostnadsstat och att anslaget sålunda begränsas till det belopp, som återstår efter avdrag av de beräknade inkomsterna. För budgetåret 1943/44 torde, med hänsyn särskilt till en förutsedd stegring av prenumeration och lösnummerförsäljning, den av försäljning av publikationer m. m. härflytande inkomsten kunna beräknas till 20,000 kronor, vilket belopp bör såsom särskilda uppbördsmedel upptagas i omkostnadsstaten.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens informationsstyrelse*: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 60,000.

[23.] 8. **Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor.** I riksstaten för innevarande budgetår är för här avsedda ändamål under rubriken »Freds- och utrikespolitisk upplysning» uppfört ett anslag av 12,000 kronor. Denna beteckning av förevarande anslag, vilket tidigare benämnts »Upplysningsarbete för freden», tillkom genom beslut av 1942 års riksdag i enlighet med ett motionsvis framfört yrkande och under framhållande av att anslagets uppgift vore »att befrämja upplysningsverksamhet rörande såväl internationella spörsmål som mellanfolkligt samarbete». Då denna benämning av anslaget synes vara mindre tillfredsställande ur formell synpunkt, torde anslaget, i nära anslutning till riksdagens anförda uttalande, lämpligen böra givas den ändrade rubrik, som ovan angivits. Beträffande anslagets storlek förordar jag, att samma belopp anvisas för nästkommande som för innevarande budgetår, och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *anslag* av kronor 12,000.

[24.] **9. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** För budgetåret 1942/43 har för detta ändamål anvisats ett belopp av 23,000 kronor. Med hänsyn till storleken av förefintlig reservation torde anslaget för nästkommande budgetår kunna tillfälligt minskas med 5,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 18,000.

[25.] **10. Extra utgifter, reservationsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår är detta anslag upptaget med 30,000 kronor. Då anslaget på grund av förefintlig reservation torde kunna sänkas med 10,000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20,000.

[26.] **11. Dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför beträffande behovet av anslag å riksstaten för budgetåret 1943/44 för täckande av kostnader för dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 13,000.

[27.] **12. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** För bestridande av kostnaderna för barntillägg under budgetåret 1943/44 åt befattningshavare i utrikesdepartementet — tjänstemän vid beskickningar och konsulat uppbära barnbidrag jämlikt 50 § civila avlöningsreglementet — synes böra beräknas ett belopp av 5,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5,000.

[28.] **13. Kristillägg, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför beträffande behovet av anslag å riksstaten för budgetåret 1943/44 för täckande av kostnader för kristillägg åt befattningshavare i statens tjänst, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kristillägg* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 340,000.

Sammanfattning.

Tredje huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1942/43 utgörande kronor 10,156,000,
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att
för budgetåret 1943/44 uppgå till » 10,412,000,
innebärande en ökning med kronor 256,000.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Curt Leijon.

Register

till

Tredje huvudtiteln för budgetåret 1943/44.

A. Utrikesdepartementet.		Kronor.
Sid.	Utrikesdepartementet:	
1	Avlöningar	882,000
3	Omkostnader	690,000
4	Förstärkning av personalorganisationen	400,000
	Säger för utrikesdepartementet	1,972,000

B. Sveriges representation i utlandet.

	Avlöningar vid beskickningar och konsulat:	Kronor.	
5	Diplomatisk och konsulär personal m. m.	3,020,000	
9	Attachéer	414,000	
10	Pressattachéer	145,000	
11	Skrivbiträden	810,000	
12	Extra biträden och vaktbetjante	300,000	4,689,000
12	Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän		125,000
12	Ersättningar åt olönade konsuler		250,000
13	Rese- och flyttningersättningar		300,000
13	Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat		310,000
13	Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat		290,000
	Säger för Sveriges representation i utlandet		5,964,000

C. Internationella förhandlingar m. m.

14	Särskilda förhandlingar med främmande makter	100,000
14	Tillfälliga representationskostnader	15,000
14	Riksdagens interparlamentariska grupp	9,000
	Säger för internationella förhandlingar m. m.	124,000

D. Diverse.

Sid.		Kronor.	Kronor.
	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	Kronor.	
15	Utrikesdepartementets delfond	¹ 750,000	
15	Byggnadsstyrelsens delfond	¹ 214,000	964,000
15	Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar		350,000
16	Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslands-svenskar		80,000
17	Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige		250,000
	Statens informationsstyrelse:		
18	Avlöningar	240,000	
20	Omkostnader	60,000	300,000
21	Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikes-politiska frågor		12,000
22	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga		18,000
22	Extra utgifter		20,000
22	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst		13,000
22	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst		5,000
22	Kristillägg		¹ 340,000
	<u>Säger för diverse</u>	<u>2,352,000</u>	
	Summa kronor		10,412,000

¹ Beräknat belopp.

Bilaga till

1943 års statsverksproposition.

Fjärde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 4 januari 1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden
PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON,
BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, redogör här efter för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1943/44 av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet, och anför därvid:

I propositionen 1942: 210 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att besluta, att den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47 skulle äga rum efter i huvudsak den plan, som i det vid sagda proposition fogade stadsrådsprotokollet angivits. Riksdagen (skrivelse nr 374) biföll förslaget med de jämkningar, som betingades av vissa av riksdagen beslutade ändringar i sagda plan.

I de vid nämnda proposition fogade kostnadskalkylerna beräknades försvarskostnaderna till i genomsnitt 755 miljoner kronor per budgetår under planens fem första budgetår, uppsättningsperioden 1942/47, och till 650 miljoner kronor per budgetår för tiden därefter. Av årskostnaderna under uppsättningsperioden belöpte 32 miljoner kronor på avskrivningar å nya byggnader och 157 miljoner kronor på övriga engångskostnader.

De sålunda framlagda beräkningarna, vilka grundades på prisläget den 1 juli 1941, voro — såsom i propositionen och av riksdagen framhölls — icke avsedda att angiva annat än den ram, inom vilken uppbyggnadsarbetet under femårsperioden borde förlöpa. Riksdagen utgick från att de av riksdagen

förordade jämkningarna icke vore av den storleksordning, att de nämnvärt kunde påverka propositionens kostnadsram, samt förutsatte, att man icke utan tvingande skäl borde gå utanför denna ram, givetvis bortsett från de ökningar, som kunde sammanhånga med förändringar i prisläget.

Vid försvarsbeslutet förutsattes vidare, att vid sidan av femårsplanens kostnads kalkyler — avseende de fredsmässiga utgifterna för försvarsväsendet — skulle i särskild ordning bedömas och täckas utgifter för vidmakthållande av landets försvarsberedskap.

De förutnämnda genomsnittssiffrorna för försvarskostnaderna under uppsättningsperioden innefatta såsom av det sagda framgår betydande engångskostnader, eller $5 \times (32 + 157 =) 945$ miljoner kronor. Vid försvarsbeslutet framhölls nödvändigheten av att materielanskaffningen och den av beslutet föranledda byggnadsverksamheten såvitt möjligt koncentrerades till femårsperiodens början. De löpande försvarskostnaderna uppgå visserligen vid periodens början till lägre belopp än vid dess slut. Differensen kan dock icke bli så stor, att genom densamma uppväges den onormalt stora belastning, som till följd av engångsutgifternas storlek falla på periodens början. Vid medelsanvisning efter vanliga grunder skulle med andra ord periodens två à tre första år kännetecknas av en vida utöver periodens genomsnittsbelopp liggande total anslagssumma för försvaret, belöpande på relativt låga löpande utgifter och praktiskt taget samtliga på perioden fallande engångsutgifter, medan på periodens senare år skulle falla relativt stora löpande utgifter men praktiskt taget inga engångsutgifter, tillhopa understigande periodens genomsnittsbelopp. Då en sådan ojämn belastning av riksstaten bland annat ur budgetsynpunkt befunnits olämplig, ha åtgärder vidtagits för att över femårsperioden avjämna anslagsfördelningen. I detta syfte har 1942 års riksdag godkänt ett i propositionen 1942:266 framlagt förslag av innebörd att de mera betydande anskaffningskostnaderna skola bestridas från reservationsanslag så beräknade att de för hela perioden uppgå till ett mot sagda kostnader svarande sammanlagt belopp men för vart och ett av de i perioden ingående fem budgetåren bestämmas till en femtedel av sagda belopp — eller till det högre eller lägre belopp, som erfordras för att ernå en jämn fördelning över femårsperioden av försvarskostnaderna — med rätt för Kungl. Maj:t att medgiva anslagens överskridande inom ramen för de av riksdagen fastställda totala kostnadsbeloppen. De överskridanden eller besparingar, som uppkomma på anslagen, måste tydligen vid periodens slut komma att motväga varandra. En närmare redogörelse för anordningens utformning kommer att lämnas i det följande.

Med tillämpning av denna anordning är det möjligt att erhålla en relativt jämn anslagsfördelning under perioden av de på fjärde huvudtiteln belöpande kostnaderna. Så kan däremot icke ske beträffande de på kapitalbudgeten belöpande byggnadskostnaderna, vilka i föl förutsattes skola under perioden i vanlig ordning bestridas från anslag, beräknade till de för vederbörande budgetår erforderliga beloppen. Då betydande praktiska fördelar vinnas vid en utskiftning över hela femårsperioden jämväl av byggnadskostnaderna, har

jag efter samråd med chefen för finansdepartementet funnit mig böra föreslå, att även nämnda kapitalutgifter från och med nästa budgetår bestridas från reservationsanslag, i princip beräknade efter samma grunder som förutnämnda anskaffningsanslag under fjärde huvudtiteln. Till frågan om beräkningen av byggnadsanslagen för nästa budgetår återkommer jag senare denna dag vid anmälan av försvarsdepartementets äskanden av anslag å kapitalbudgeten.

Jag skall nu, innan jag ingår på beräkningen av fjärde huvudtitelns anslag, lämna en kort sammanfattning av budgetarbetets resultat mot bakgrunden av femårsplanens kostnadskalkyler.

Utgifterna för budgetåret 1943/44 under fjärde huvudtiteln uppgå enligt de beräkningar, som i det följande framläggas, till omkring 777 miljoner kronor. Från den förutsättningen, att för den återstående delen av femårsperioden de i försvarsbeslutet ingående byggnadskostnaderna och de i samband härmed erforderliga anslagen för avskrivning av kapitalinvesteringar beräknas på nyss angivet sätt, kommer jag senare denna dag att beräkna utgifterna för kapitalinvesteringar till ett belopp, motsvarande en avskrivning för budgetåret 1943/44 av omkring 27 miljoner kronor. Härav följer att den för femårsperioden beräknade årliga medelkostnaden av 755 miljoner kronor kommer att för budgetåret 1943/44 vid bifall till mina förslag motsvaras av en utgift av tillhoppa ($777 + 27 =$) 804 miljoner kronor. Sistnämnda belopp överstiger med ($804 - 755 =$) 49 miljoner kronor den vid försvarsbeslutet genomsnittligt beräknade årskostnaden.

Av denna kostnadsökning belöper på de i förhållande till prisnivån den 1 juli 1941 stegrade priserna å materiel och arbete ett belopp, som på grundval av särskild undersökning kan uppskattas till omkring 27 miljoner kronor. En kostnadsökning av omkring 7 miljoner kronor har vållats därav att värnpliktskontingenten på grund av nativitetsförhållandena omedelbart efter avslutandet av förra världskriget kommer att under nästa budgetår vara osedvanligt stor för att därefter under de i femårsperioden ingående följande budgetåren successivt avtaga. En ökning med närmare 2 miljoner kronor hänför sig till ersättningsanslagen till försvarsväsendets fastighetsfond. Av kostnadsökningen i övrigt belöpa omkring 9 miljoner kronor på utökning av försvarets centrala förvaltningsorganisation, i vilken fråga slutligt förslag avses skola senare under riksdagen framläggas, och på ändamål, som icke tagits i beräkning vid kalkylerna rörande försvarskostnaderna under perioden 1942/47. Härav belöpa omkring 5 miljoner kronor på vissa anslag, som enligt vad chefen för finansdepartementet senare vid behandlingen av medelsbehovet under riksstatsens tolfte huvudtitel anför från och med budgetåret 1943/44 böra överflyttas till fjärde huvudtiteln. Av nyssnämnda belopp om 9 miljoner kronor falla vidare något över 1 miljon kronor på utgiftsändamål, som i princip redan godtagits av 1942 års riksdag, medan av återstoden ($9 - 5 - 1 = 3$ miljoner kronor) omkring 2.8 miljoner kronor belöpa på ändamål, beträffande vilka slutliga förslag avses skola senare under riksdagen framläggas, nämligen på förutnämnda utökning av försvarets centrala förvaltningsorganisation, på reservpersonalens anställningsförhållanden och på förbättring av garnisons-

sjukvården i Karlskrona. Å andra sidan innefatta anslagskalkylerna för nästa budgetår en av den ändrade beräkningen av anslagen för avskrivning av kapitalinvesteringar betingad minskning i förhållande till femårsplanens kalkyler med $(32 - 27 =)$ 5 miljoner kronor. Differensen mellan å ena sidan de nu nämnda beloppen, tillhoppa $(27 + 7 + 2 + 9 - 5 =)$ 40 miljoner kronor, och å andra sidan den totala kostnadsökningen i jämförelse med femårsplanens kalkyler, 49 miljoner kronor, har sin grund i ojämnhet i fördelning mellan de olika budgetåren av engångsutgifter, för vilka medel icke anvisas å kvotanslag. På nästa budgetår falla sålunda betydande på kvotanslag icke belöpande engångsutgifter, vilka icke i samma omfattning komma att belasta periodens senare del, medan å andra sidan de löpande kostnaderna under nästa budgetår äro lägre än motsvarande kostnader under de därpå följande budgetåren.

Sammanfattningsvis kan konstateras att — med bortseende från de av prisstegringen vållade förskjutningarna — det synes möjligt att för nästa budgetår i huvudsak hålla fjärde huvudtiteln samt försvarets kapitalbudget inom femårsplanens kostnadsram. Härvid ha i flertalet fall icke mött större svårigheter att avgränsa de utgifter som böra belasta riksstaten från dem vilka såsom föranledda av försvarsberedskapens vidmakthållande böra bestridas av de förskottsanslag, vilka jämväl under nästa budgetår bliva erforderliga.

Det anförda innefattar icke de kostnader, vilka böra bestridas från anslag å tilläggsstat för innevarande budgetår. Frånsett utgifter för täckning av anvisningar å förskottsstat, från vilka här bör bortses, torde emellertid för bestridande av sådana kostnader det icke vara behöfligt att äska medel i samma omfattning som för nästföregående budgetår.

Under Kungl. Maj:ts bedömande befinna sig vissa framställningar om medelsanvisning, till vilka slutlig ståndpunkt kan tagas först vid ett senare skede. Vissa nu pågående utredningar torde kunna färdigställas i så god tid, att fråga kan uppkomma om att underställa 1943 års riksdag därpå grundade förslag. Vidare ha från de centrala förvaltningsmyndigheternas sida anmälts behov av ytterligare anslagsäskanden. Det är troligt att ställningstagandet i dessa ärenden kan förorsaka rubbningar i de förut framlagda kalkylerna rörande anslagsbehovet för försvaret. Såvitt nu kan bedömas är det dock icke sannolikt att härigenom vållas mer avsevärda förskjutningar i anslagskalkylerna.

Innan jag ingår på beräkningen av de särskilda under fjärde huvudtiteln uppförda anslagen må till sist framhållas att i det följande föreslås ändrade benämningar av de för armén, marinen och flygvapnet uppförda anslagen på sådant sätt, att av anslagsbenämningarna omedelbart framgår till vilken försvarsgren vederbörligt anslag är att hänföra. Under avd. D. ämnar jag härjämte föreslå förenklade benämningar av vissa anslag.

A. Försvarsdepartementet.

[1.] 1. **Försvarsdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 458,000 kronor, disponeras jämlikt personalförteckning och avlöningsstat, som med därtill hörande bestämmelser finnas införda å sid. 3 f. i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43.

Vid anmälan av propositionen 1942: 266 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1942/43 erinrade jag, att i propositionen 1942: 210 angående den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter (försvarspropositionen) framlagts förslag om sammanslagning av de nuvarande tre kommandoexpeditionerna till en för de tre försvarsgrenarna gemensam expedition med den organisation, som i propositionen närmare angivits. Då det icke vore möjligt att bedöma, när omorganisationen lämpligen kunde genomföras, borde för budgetåret 1942/43 beräknas samma personal för kommandoexpeditionerna som under budgetåret 1941/42. Sålunda borde å personalförteckningen för försvarsdepartementet för kommandoexpeditionerna jämväl för budgetåret 1942/43 upptagas, bland andra, 1 chef för lantförsvarets kommandoexpedition och 1 chef för sjöförsvarets kommandoexpedition, vilka från och med nämnda budgetår borde hänföras till lönegraden Ob 2. Såsom chef för flygvapnets kommandoexpedition borde liksom dittills avses en regementsofficer vid flygvapnet, vilken placerades å befattningen. Skulle emellertid möjlighet uppkomma att under budgetåret 1942/43 helt eller delvis genomföra den i försvarspropositionen föreslagna sammanslagningen av de nuvarande tre kommandoexpeditionerna, syntes Kungl. Maj:t böra äga att utan hinder av personalförteckningen genomföra en sådan omorganisation. Kungl. Maj:t syntes på grund härav böra utverka riksdagens bemyndigande att för sådant fall vidtaga erforderlig ändring i den för nämnda budgetår förordade personalförteckningen för försvarsdepartementet, innebärande utbyte av de förenämnda båda befattningarna såsom chefer för lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner mot en befattning såsom chef för en för de tre försvarsgrenarna gemensam kommandoexpedition i lönegraden Ob 3 eller Ob 2. En sådan ändring i personalförteckningen medförde minskning av avlöningskostnaderna för försvarsdepartementet. Behovet av personal i övrigt med lön från försvarsdepartementets avlöningsanslag för en sammanslagen kommandoexpedition syntes under budgetåret 1942/43 bliva i stort sett det samma som för de nuvarande kommandoexpeditionerna, enär det knappast syntes vara möjligt att redan under nämnda budgetår genomföra det i försvarspropositionen framlagda förslaget om inrättande av en för försvarsväsendet gemensam tryckeriexpedition, i vilken bokdetaljerna skulle ingå.

Riksdagen (skrivelse nr 375) fastställde personalförteckning för försvarsdepartementet i enlighet med vad av Kungl. Maj:t föreslagits samt lämnade

Kungl. Maj:t bemyndigande att vidtaga ändringar i personalförteckningen på sätt av mig i propositionen 1942: 266 angivits.

Den i försvarspropositionen förutsatta sammanslagningen av kommando-expeditionerna har hittills icke kunnat äga rum, och det kan icke nu bedömas, när densamma kan genomföras. För nästkommande budgetår synes därför böra i personalförteckningen upptagas samma för kommandoexpeditionerna avsedda personal som för innevarande budgetår, varvid emellertid Kungl. Maj:t bör utverka riksdagens bemyndigande att jämväl under nästkommande budgetår få vidtaga de ändringar i personalförteckningen, som betingas av sagda organisationsförändring. Icke heller i övrigt anser jag mig böra föreslå ändring från och med nästa budgetår i den nu gällande personalförteckningen för försvarsdepartementet.

Från den i avlöningsstaten för försvarsdepartementet upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, utgå under innevarande budgetår dels arvode å 1,500 kronor till den såsom chef för flygvapnets kommandoexpedition placerade regementsofficeren vid flygvapnet, dels ock följande arvoden till pensionerad personal, nämligen 3 i löneklassen Oa 11, 8 i löneklassen Oa 10 och 6 i löneklassen UO 8. Av den pensionerade personalen tjänstgöra sammanlagt 6 officerare och 3 underofficerare å de inom lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner inrättade bokdetaljerna. Emellertid har, såsom av det föregående framgår, fråga uppkommit om omorganisation av tryckeriverksamheten inom försvarsdepartementet och därmed även av bokdetaljerna. Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1942 tillkallade jag fyra sakkunniga med uppgift att inom försvarsdepartementet biträda med utredning i denna fråga. De sakkunniga — vilka antagit benämningen försvarsväsendets tryckeriutredning — ha den 23 december 1942 avgivit ett ej tryckt betänkande, i vilket bland annat föreslagits, att bokdetaljernas uppgifter skola överflyttas på andra organ samt att bokdetaljerna med hänsyn därtill skola slopas. De sakkunnigas betänkande, vilket ej är enhälligt, är för närvarande föremål för remissbehandling. En omorganisation i av de sakkunniga föreslagen riktning kommer tydligen att föranleda minskad belastning å anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Huruvida det framlagda förslaget bör genomföras eller eventuellt en omorganisation i annan riktning av försvarsväsendets tryckeriverksamhet kan befinnas mer ändamålsenlig, kan emellertid icke nu bedömas. Jag anser mig vid beräkningen av anslagsbehovet för försvarsdepartementet böra utgå från den nuvarande organisationen av bokdetaljerna. I enlighet med vad sålunda anförts beräknar jag behovet av pensionerad personal på samma sätt som för innevarande budgetår, varvid jag förutsätter, att Kungl. Maj:t — i likhet med vad som gällt under innevarande budgetår — skall äga befogenhet att, om så befinnes lämpligt, i stället för att kommendera officerare på aktiv stat ur truppförbanden inrätta ytterligare högst två arvodesbefattningar för officerare med arvoden motsvarande löneklassen Oa 10. I enlighet med det anförda beräknar jag ifrågavarande anslagspost till samma belopp som för innevarande budgetår, eller förslagsvis 143,500 kronor.

I anledning av det omfattande arbete, som försvarsplanens genomförande medför, vidtog's för innevarande budgetår en höjning med 25,000 kronor av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Enär behovet av en tillfällig förstärkning av antalet befattningshavare inom försvarsdepartementet kommer att kvarstå även under nästa budgetår, beräknar jag nämnda anslagspost till samma belopp som för nu löpande budgetår, varvid jag själfvallet förutsätter, att medel för avlöning av icke-ordinarie personal komma att tagas i anspråk endast i den mån så befinnes nödvändigt.

Enär ej heller någon ändring i övrigt av avlöningsstaten synes påkallad, bör alltså dess utgiftssumma för budgetåret 1943/44 upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 558,000 kronor. Den å avlöningsstaten under rubriken särskilda uppbördsmedel upptagna posten Pensionsmedel, vilken från tolfte huvudtiteln tillföres de pensionsförmåner, som innehavare av för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar ha att avstå, har för innevarande budgetår beräknats till 100,000 kronor, därvid förutsatts ett kristillägg om 12 procent. Då kristillägget för nästa budgetår synes böra beräknas till 16 procent, torde ifrågavarande inkomstpost böra höjas till 103,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav betingad ändring i avlöningsstaten. Försvarsdepartementets avlöningsanslag bör sålunda för budgetåret 1943/44 beräknas till 455,000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 3,000 kronor.

Skulle vid den slutliga prövningen av tryckeriutredningens förslag det befinnas lämpligt att i en eller annan form genomföra detsamma, torde jag få återkomma till de ändringar, som med hänsyn härtill befinnas böra vidtagas i beräkningen av förevarande anslag liksom även av de övriga anslag under fjärde huvudtiteln, som påverkas av organisatoriska förändringar på detta område.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarsdepartementet, vilka äro påkallade vid en omorganisation av kommandoexpeditionerna i enlighet med vad jag i det föregående angivit;

dels ock till Försvarsdepartementet: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 455,000 kronor.

[2.] 2. **Försvarsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget, nu uppfört med 75,000 kronor, disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 4.

Enär någon ändring beträffande förevarande anslag icke synes påkallad för nästa budgetår, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Försvarsdepartementet: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 75,000 kronor.

B. Centrala förvaltningsmyndigheter.**Arméförvaltningen.**

[3.] 1. **Arméförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 1,129,000 kronor. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har arméförvaltningen hemställt, att anslaget måtte uppföras med 1,136,000 kronor. Ämbetsverket har härvid i avvaktan på avgörandet av frågan om den militära förvaltningens framtida organisation icke ansett sig böra ifrågasätta annan ändring av anslaget än som betingas av viss genom löneklassuppflyttning uppkommande kostnadsökning samt viss höjning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Det är min avsikt att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att till 1943 års riksdag avlåta proposition med förslag rörande organisationen av försvarsväsendets centrala förvaltningsverksamhet. I avbidan härpå torde anslag för arméns centrala förvaltningsorgan bära i statsverkspropositionen upptagas med allenast beräknat belopp. Det möter svårigheter att på detta stadium angiva det sannolika medelsbehovet för nästa budgetår. Jag anser mig emellertid böra föreslå, att anslagsmedlen i statsverkspropositionen uppföras under oförändrad anslagsbeteckning och att anslaget till Arméförvaltningen: Avlöningar beräknas till ett belopp av 1,200,000 kronor för nästa budgetår.

Vad sålunda anförts äger i princip tillämpning jämväl på anslagen till marinförvaltningen, flygförvaltningen, statens krigsmaterielnämnd och försvarsväsendets verkstadsnämnd.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Arméförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 1,200,000 kronor.

[4.] 2. **Arméförvaltningen: Omkostnader, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 192,000 kronor. För anslaget gäller en omkostnadsstat, som finnes införd å sid. 6 i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43.

Arméförvaltningen har under återopande av rådande förhållanden, som icke medgäve någon på erfarenhet grundad uppskattning av medelsbehovet för nästkommande budgetår, hemställt om oförändrad medelsanvisning.

I samband härmed har arméförvaltningen framhållit, att inom ämbetsverket till förberedande behandling upptagits spörsmålet angående bibehållande i fredstid av det system för utbetalning av månadslöner till arméns personal med anlitande av postgirorörelsen, som tillämpats under den förstärkta försvarsberedskapen. Vidare har ämbetsverket i detta hänseende anfört följande:

Allmänna lönenämnden hade vid utarbetande av förslag till bestämmelser om felräkningspenningar förutsatt, att centrala förvaltningsmyndigheter även i fred borde begagna ifrågavarande system, varigenom kontantförörelsen skulle nedbringas, felräkningsrisken minskas och enligt lönenämndens mening behovet av felräkningspenningar bortfalla. Frågan om bibehållandet av det nu tillämpade systemet jämväl i fredstid syntes emellertid framförallt böra betraktas såsom ett ur beredskapssynpunkt betydelsefullt spörsmål. En plötslig övergång från freds- till krigsförhållanden kunde nämligen innebära, att avlöningsväsendets omedelbara fungerande äventyrades, om icke erforderliga förutsättningar skapats. Det syntes därför i allt fall nödvändigt att vid övergång till krigsorganisation för vederbörande befattningshavare äga tillgång till stansade plåtar, upptagande de huvudsakliga data, som erfordrades för löneutbetalningarna.

Enligt vad arméförvaltningen inhämtat från postgirokontoret beräknades de årliga kostnaderna för genomförandet under fredstid av systemet i fråga till 70,000 kronor.

Med hänsyn till de överväganden, som måste föregå en sådan omläggning såväl ur redovisningssynpunkt som med hänsyn till truppförbandens och stabernas personalorganisationer, kunde emellertid för närvarande slutlig ståndpunkt till spörsmålet icke tagas. Detta sammanhängde bland annat med de svårigheter, som ur redovisningssynpunkt förelåge därigenom, att arméns avlöningsanslag vore uppdelat på icke mindre än 19 olika anslagsposter.

Arméförvaltningen förutsatte emellertid, att, för den händelse normala fredsförhållanden skulle inträda under budgetåret 1943/44 och utbetalning av avlöningar befunnas böra äga rum med anlitan av postgiorörelsen, arméförvaltningen bereddes möjlighet att upplägga ett dylikt system, även om medel för ändamålet icke nu kunde upptagas under här ifrågavarande anslag.

Arméförvaltningens förslag till beräkning av detta anslag torde kunna under rådande förhållanden godtagas. Jag vill emellertid framhålla nödvändigheten av att ämbetsverket så snart ske kan söker framlägga en säkrare uppskattning av anslagsbehovet. *Departements-
chefen.*

Skulle vid övervägandena rörande den militära förvaltningsorganisationens utformning (jfr nästföregående punkt) ändrad beräkning av förevarande anslag redan för nästa budgetår befinnas erforderlig, torde jag framdeles få ånyo anmäla denna anslagsfråga. Vad sålunda anförts äger tillämpning jämväl i fråga om marinförvaltningens och flygförvaltningens motsvarande anslag.

Vad arméförvaltningen yttrat rörande utbetalning även under fredsförhållanden av månadslöner till arméns personal med anlitan av postgiorörelsen ger mig icke anledning till erinran. Jag förutsätter, att arméförvaltningen i god tid tager detta spörsmål under övervägande och för Kungl. Maj:t framlägger förslag till de åtgärder, som kunna befinnas erforderliga. Då systemet bör tillämpas jämväl för marinen och flygvapnet, synes härvidlag samarbete böra äga rum med marinförvaltningen och flygförvaltningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arméförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förlagsanslag* av 192,000 kronor.

Marinförvaltningen.

[5.] 3. **Marinförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 536,000 kronor. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har marinförvaltningen hemställt, att anslaget måtte uppföras med 537,000 kronor. Ämbetsverket har härvid utgått från samma förutsättningar, som enligt det föregående legat till grund för arméförvaltningens motsvarande anslagsäskande.

Under hänvisning till vad av mig anförts under punkten 3 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 575,000 kronor.

[6.] 4. **Marinförvaltningen: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 230,000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t fastställd omkostnadsstat (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 7) disponeras anslaget på följande sätt:

Utgifter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	3,400
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	29,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	236,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	5,600
Summa kronor		274,000

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning för bränsle, lyse och vatten, renhållning och städning samt telefon från vissa i marinförvaltningens nya ämbetshus inrymda myndigheter	kronor	44,000
Nettoutgift kronor		230,000

Kungl. Maj:t har vidare föreskrivit, *dels* att anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, *dels ock*, med tillämpning tills vidare under budgetåret 1942/43, att av anslagsposten till expenser må för nedan nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 54,000 kronor och för övriga expenser högst 182,000 kronor.

För budgetåret 1943/44 har *marinförvaltningen* icke ifrågasatt någon ändring beträffande anslagsposterna till sjukvård m. m., reseersättningar och publikationstryck. En höjning av anslagsposten till expenser är däremot enligt ämbetsverkets mening ofrånkomlig på grund av inflyttningen i marins nya ämbetshus å Ladugårdsgärde. Marinförvaltningen har i anslutning härtill beträffande expensutgifterna anført följande:

I den nya ämbetsbyggnaden komme att inrymmas, förutom marinförvaltningen, följande myndigheter, nämligen chefen för marinen, marinstaben, kustartilleriinspektionen, chefen för kustflottan ävensom inspektörerna för marinens förbindelseväsende, sjöartilleriet, torped- och undervattensbåtvapnen samt minväsendet. Expensutgifterna för ifrågakommande myndigheter hade för innevarande budgetår beräknats under anslaget till expenser m. m., varvid vederbörliga poster till marinstaben avsetts även för chefen för marinen samt för inspektörerna för sjöartilleriet, torped- och undervattensbåtvapnen samt minväsendet under det att särskilda poster upptagits för kustartilleriinspektionen och för chefen för kustflottan. För marinförvaltningen och övriga ovannämnda myndigheter komme vissa expensutgifter i den nya ämbetsbyggnaden att bliva av gemensam karaktär, såsom kostnaderna för bränsle, lyse, vatten, renhållning, städning, telefon m. m. Vidare vore det att förutse, att upphandlingen av skrivmaterialier, papper, möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier ävensom bokinköp samt bindning av böcker och handlingar komme att centraliseras och ombesörjas av marinförvaltningen, varigenom kostnaderna kunde beräknas bliva nedbringade. Under dylika förhållanden skulle en uppdelning av expenskostnaderna på ett flertal myndigheter och under olika anslag endast komma att medföra ändamålslösa medelomföringsåtgärder efter tidsödande fördelningsuträkningar. Ur synpunkten att förenkla bokföringen och redovisningen finge marinförvaltningen därför föreslå, att samtliga expensutgifter för de i ämbetsbyggnaden inrymda myndigheterna från och med nästa budgetår bestredes från marinförvaltningens omkostnadsanslag. Denna ändring skulle medföra, att de särskilda posterna under expensanslaget till marinstaben, kustartilleriinspektionen och chefen för kustflottan komme att inräknas under posten till expenser under förevarande omkostnadsanslag.

Bränsle, lyse och vatten. De olika utgifterna under denna post läte sig beräkna enligt följande. Vad först beträffade bränslekostnaderna kunde dessa bestämmas med ledning av bränsleåtgången under det gångna året, varunder ämbetsbyggnaden blivit uppförd och inredd. Under denna tid hade förbrukats 2,000 hl koks samt 2,000 kubikmeter pannved. Årsförbrukningen borde i fortsättningen icke bliva nämnvärt större. Här finge framhållas, att 3,3 hl koks i fråga om värmealstring motsvarade 1 kubikmeter pannved. Därest koks kunde erhållas, skulle alltså erfordras omkring 9,000 hl, vilket med ett pris av 4 kronor 25 öre per hl skulle medföra en kostnad av 38,250 kronor. Med hänsyn till den begränsade tillgången å koks torde försiktigheten emellertid bjuda, att man räknade med vedeldning. För eldning med pannved skulle kostnaden med en åtgång av 2,700 kubikmeter ved till ett beräknat pris av 18 kronor per kubikmeter utgöra 48,600 kronor. Från ångpanneanläggningen inom ämbetsbyggnaden för marinens myndigheter skulle jämväl levereras värme till den under uppförande varande byggnaden för flygvapnets myndigheter, vilken senare byggnad avsåges tagas i bruk under början av nästa budgetår, samt till den för marinens och flygvapnets myndigheter gemensamma huslänga, som skulle sammanbinda de båda byggnaderna till ett komplex. För hela detta huskomplex erfordrades något mer än dubbelt så mycket bränsle som för enbart marinens ämbetsbyggnad. Hela uppvärmningskostnaden torde således kunna beräknas till $(2.2 \times 48,600 =)$ omkring 107,000 kronor. Det syntes lämpligast, att hela anskaffningen av bränsle ombesörjdes av marinförvaltningen och såsom särskilda uppbördsmedel under förevarande anslag upptoges den å flygvapnet belöpande hälften-andelen av bränslekostnaderna. — Kostnaderna för elektrisk strömförbrukning beräknades utgöra 30,000 kronor. Enligt vad under hand från Stockholms vattenledningsverk inhämtats kunde årskostnaderna

för vattenförbrukningen beräknas till omkring 3,000 kronor. Sammanlagt uppginge alltså de beräknade utgifterna för bränsle, lyse och vatten till $(107,000 + 30,000 + 3,000 =) 140,000$ kronor.

Övriga expenser. Med ledning av statistiska uppgifter för budgetåret 1940/41 uppskattade marinförvaltningen i sina medelsäskanden till innevarande budgetår de under övriga expenser hänförliga utgifterna till 234,000 kronor, varav 53,500 kronor för renhållning och städning, 90,500 kronor för skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt, 50,000 kronor för telegram, telefon och annonsering, 35,000 kronor för inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier samt 5,000 kronor för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål. Såsom ovan angivits hade för dessa utgifter under innevarande budgetår anslagits ett belopp av 182,000 kronor. En höjning av detta belopp syntes ofrånkomlig för nästa budgetår. Med hänsyn till att tillbyggnad skulle ske till ämbetsbyggnaden och lokalutrymmet således förstöras, komme kostnaderna för renhållning och städning att ökas utöver det belopp, 60,000 kronor, som tidigare beräknats för ämbetsbyggnaden. Härtill komme även höjda arbetslöner och stegrade materialpriser samt de till 2,000 kronor beräknade kostnaderna för tvätt av duktyg m. m. till den av Kungl. Maj:t beslutade lunchserveringen inom ämbetsbyggnaden. Detta torde medföra, att ifrågavarande kostnader komme att uppgå till 70,000 kronor eller således till 16,500 kronor mer än för innevarande budgetår. För återstående utgifter till övriga expenser för marinförvaltningens vidkommande syntes i brist på statistiskt underlag eller eljest säkra bedömningsgrunder samma belopp böra upptagas för nästa budgetår som för innevarande budgetår. För chefen för marinen, marin-staben, kustartilleriinspektionen, chefen för kustflottan samt inspektörerna för marinens förbindelseväsende, sjöartilleriet, torped- och undervattensbåtpapnen samt minväsendet torde ett belopp av 25,000 kronor kunna förslå till ifrågavarande utgifter. En uppräknig skulle alltså vara erforderlig med $(16,500 + 25,000 =) 41,500$ kronor till $(182,000 + 41,500 =) 223,500$ kronor.

Sammanfattningsvis beräknades således utgifterna för expenser under budgetåret 1943/44 till för bränsle, lyse och vatten 140,000 kronor samt för övriga expenser 223,500 kronor eller tillhopa 363,500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts har marinförvaltningen beräknat omkostnadsanslaget för budgetåret 1943/44 till sammanlagt $(3,400 + 29,000 + 140,000 + 223,500 + 5,600 =) 401,500$ kronor. Med frånräknande av de medel, som komme att belöpa å flygvpapnet, 53,500 kronor, kunde således nettomedelsbehovet under omkostnadsanslaget beräknas till $(401,500 - 53,500 =) 348,000$ kronor.

*Departements-
chefen.*

Av den lämnade redogörelsen framgår, att marinförvaltningen förordat dels en överflyttning till marinförvaltningens omkostnadsanslag av kostnaderna av expensers natur för alla de marina myndigheter, som förutom marinförvaltningen disponera den nya ämbetsbyggnaden, dels ock central anskaffning genom marinförvaltningens försorg av bränsle för marinens och flygvpapnets i komplexet å Ladugårdsgärde inrymda lokaler. Mot vad sålunda föreslagits är intet att erinra. Jag förutsätter emellertid i likhet med marinförvaltningen, att å flygvpapnet belöpande bränslekostnader alltjämt redovisas under flygförvaltningens omkostnadsanslag.

Vidkommande härefter medelsbehovet under ifrågavarande anslag för nästa budgetår har marinförvaltningen föreslagit betydande höjningar av posterna

till bränsle, lyse och vatten samt till övriga expenser. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet under avsnittet För flera huvudtitlar gemensamma frågor anført rörande begränsning av utgifter av hithörande slag kan jag icke tillstyrka ökad anslagsanvisning i den av marinförvaltningen angivna omfattningen. För bränsle, lyse och vatten torde icke böra avses högre belopp än 120,000 kronor. Härav torde för de å flygvapnet belöpande bränslekostnaderna böra beräknas 42,000 kronor, varför under marinförvaltningens omkostnadsanslag skulle erfordras $(120,000 - 42,000 =) 78,000$ kronor. För övriga expenser åter torde med iakttagande av sträng sparsamhet en medelsanvisning av 210,000 kronor kunna förslå. Med oförändrad medelsanvisning under anslagsposterna för sjukvård, 3,400 kronor, reseersättningar, 29,000 kronor, och publikationstryck, 5,600 kronor, skulle det totala anslagsbehovet under marinförvaltningens omkostnadsanslag utgöra $(3,400 + 29,000 + 78,000 + 210,000 + 5,600 =) 326,000$ kronor, eller i nedåt avrundat tal 325,000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa bestämmelser för anslagets disposition.

Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa kostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 4,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 325,000 kronor.

Flygförvaltningen.

[7.] 5. **Flygförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 283,000 kronor. Flygförvaltningen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag rörande inrättande av vissa nya tjänster inom flygförvaltningen samt om vissa lönerregleringar för den vid ämbetsverket anställda personalen. Ämbetsverket har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med ett belopp av 346,500 kronor.

Under hänvisning till vad av mig under punkten 3 anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 330,000 kronor.

[8.] 6. **Flygförvaltningen: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 128,500 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t fastställd omkostnadsstat (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 8 f) disponeras anslaget på följande sätt:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	3,500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	30,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	90,000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	5,000
Summa kronor		128,500

Kungl. Maj:t har vidare föreskrivit, *dels* att anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, *dels ock*, med tillämpning tills vidare under budgetåret 1942/43, att av anslagsposten till expenser må för nedan nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 25,000 kronor och för övriga expenser högst 65,000 kronor.

För budgetåret 1943/44 har *flygförvaltningen* icke ifrågasatt någon ändring beträffande anslagsposterna till sjukvård m. m., reseersättningar och publikationstryck. Utgifterna under anslagsposten till expenser, vilka — yttrar ämbetsverket — under det sistförflutna budgetåret avsevärt överstigit den under posten meddelade anvisningen, komme att under budgetåret 1943/44 starkt påverkas av ianspråktagandet av den nya ämbetsbyggnaden å Ladugårdsgärde. Med hänsyn till dessa förhållanden borde anslagsposten höjas i betydande grad för att kunna täcka löpande utgifter. Kostnaderna för bränsle, lyse och vatten beräknade flygförvaltningen till 65,000 kronor. Övriga expenser beräknades enligt följande: renhållning och städning 75,000 kronor, telefon och telegramkostnader 65,000 kronor, annonsering 10,000 kronor, skrivmaterialier, papper m. m. 80,000 kronor, underhåll av möbler m. m. 25,000 kronor, maskinell expensutredning 16,000 kronor samt bokinköp, bokbindning m. m. 7,000 kronor eller tillhoppa 278,000 kronor. Sammanlagda medelsbehovet för expenser utgjorde sålunda (65,000 + 278,000 =) 343,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts har flygförvaltningen beräknat ämbetsverkets omkostnadsanslag för budgetåret 1943/44 till sammanlagt (3,500 + 30,000 + 343,000 + 5,000 =) 381,500 kronor, innebärande en anslagsökning av (381,500 — 128,500 =) 253,000 kronor.

Departements-
chefen.

Den betydande ökning av flygförvaltningens omkostnadsanslag, varmed ämbetsverket räknat, sammanhänger till en del med inflyttningen i de nya ämbetslokalerna. Jag kan emellertid icke underlåta att framhålla, att den föreslagna anslagsökningen för övriga expenser, uppgående till icke mindre än 213,000 kronor, måste anses anmärkningsvärt hög. Jag är för egen del med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anfört icke beredd att för ifrågavarande ändamål tillstyrka en medelsanvisning av denna storleksordning utan föreslår, att för ändamålet för nästa budgetår icke avses högre belopp än 170,000 kronor. Bränslekostnaderna uppskattar jag, såsom framgår av vad jag anfört under marinförvaltningens omkostnadsanslag, till 42,000 kronor. För lyse och vatten torde böra beräknas ett belopp av 25,000 kronor. Posten till expenser bör sålunda kunna begränsas

till $(170,000 + 42,000 + 25,000 =)$ 237,000 kronor. Då jag intet har att invända mot oförändrad medelsanvisning för sjukvård, 3,500 kronor, reseersättningar, 30,000 kronor, och publikationstryck, 5,000 kronor, skulle medelsbehovet under flygförvaltningens omkostnadsanslag alltså utgöra $(3,500 + 30,000 + 237,000 + 5,000 =)$ i runt tal 275,000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslagets disposition.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 275,000 kronor.

C. Försvarskrafterna.

Försvarsstaben.

[9.] 1. Försvarsstaben: *Avlöningar, förslagsanslag.* Ifrågavarande anslag, för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 2,700,000 kronor, disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 9 ff. I anslaget ha inberäknats jämväl avlöningskostnaderna för försvarsväsendets radioanstalt.

I skrivelse den 31 augusti 1942 rörande försvarsstabens medelsbehov för budgetåret 1943/44 har *ställföreträdaren för chefen för försvarsstaben* icke ifrågasatt annan ändring beträffande personalorganisationen än utökning av den icke-ordinarie civila personalen vid försvarsstabens fotoanstalt. I denna del anföres i skrivelsen inledningsvis, att fotoanstalten under de senaste åren undergått en fortlöpande utveckling. Av kostnadsskäl hade emellertid anstaltens organisation enligt det till grund för statsmakernas beslut i ärendet vid 1942 års riksdag liggande förslaget gjorts så snäv som möjligt. Av redan vunna erfarenheter framginge emellertid, att en viss utökning vore erforderlig.

Under erinran att vid fotoanstalten finge enligt beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 tills vidare intill den 1 juli 1943 finnas anställd en ingenjör med ersättning i ett för allt av 750 kronor för månad har ställföreträdaren för chefen för försvarsstaben hemställt, att nämnde ingenjör måtte beredas extra ordinarie anställning i lönegraden MEo 21. För skötandet av registreringsarbetet vid ett centralt bildarkiv i anslutning till fotoanstalten har därjämte ett extra ordinarie kvinnligt biträde i lönegraden MEo 7 ansetts erforderligt. Ytterligare ett dylikt biträde har ansetts böra anställas vid anstaltens laboratorium.

För försvarsväsendets radioanstalt har i särskild bilaga till ställföreträdarens för chefen för försvarsstaben föreliggande skrivelse räknats med en anslagshöjning av 13,000 kronor.

Departements-
chefen.

Den ifrågasatta personalutvidgningen vid stabens fotoanstalt är jag i nuvarande läge icke beredd att tillstyrka. Då personalorganisationen fixerades så sent som år 1942, torde ytterligare erfarenheter böra avvaktas, innan nya befattningar inrättas. Därest behov jämväl för budgetåret 1943/44 skulle av beredskapsskäl visa sig föreligga av en ingenjör vid fotoanstalten utöver den å personalförteckningen uppförde, torde kostnaderna härför, på sätt skett för innevarande budgetår, få bestridas från vederbörligt förskottsanslag. I enlighet härmed räknar jag icke med någon förändring beträffande försvarsstabens personaluppsättning för nästa budgetår.

Chefen för försvarsstaben, vilken enligt gällande bestämmelser kan hänföras antingen till lönegraden Ob 3 eller till lönegraden Ob 2, äger uppbära särskilt arvode med 1,895 kronor för år, därest han hänförs till lönegraden

Ob 2. I anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har sådant tilläggsarvode inräknats. Den nuvarande innehavaren av beställningen har placerats i lönegraden Ob 3 och äger sålunda icke uppbära arvodet. I den föreliggande anslagsframställningen har på grund härav räknats med en minskning av nämnda post med 1,895 kronor. Då emellertid avlöningsanslaget bör beräknas på sådant sätt, att medel för tilläggsarvodets gäldande finnas disponibla, därest Kungl. Maj:t vid beställningens ledigblivande skulle finna skäl föreligga att för den nye innehavaren tillämpa den lägre löneställningen, anser jag mig böra föreslå, att arvodessposten upptages med oförändrat belopp.

Med hänsyn härtill utgår jag från att för försvarsstaben för nästa budgetår anvisas oförändrade anslagsmedel till avlöningar.

Som jag icke har något att erinra mot den verkställda beräkningen av lönekostnaderna för försvarsväsendets radioanstalt för nästa budgetår — i denna del torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, vilka komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott — uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till $(2,700,000 + 13,000 =)$ 2,713,000 kronor eller, i avrundat tal, till 2,715,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben*: *Avlöningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,715,000 kronor.

[10.] 2. **Försvarsstaben: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är nu upptaget med ett belopp av 576,000 kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 11. I anslaget ingå medel jämväl för bestridande av omkostnaderna vid försvarsväsendets radioanstalt.

I sin förut berörda skrivelse den 31 augusti 1942 har *ställföreträdaren för chefen för försvarsstaben* hemställt, att ett nytt belopp av 15,000 kronor måtte anvisas för underhåll och drift av försvarsstabens motorfordon. Vidare har i skrivelsen begärts ett särskilt belopp av 20,000 kronor för underhåll av chifferingsapparater, för vilkas anskaffande anvisats tillhoppa 1,064,000 kronor. Av beloppet å 20,000 kronor avses 15,000 kronor för årlig översyn av apparaturen och 5,000 kronor för uppläggande av ett reservdelslager.

För radioanstalten beräknas på grundval av handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott, behov föreligga av en anslagshöjning med 70,000 kronor.

I följd härav uppgår det sammanlagda anmälda medelsbehovet under försvarsstabens omkostnadsanslag till $(576,000 + 15,000 + 20,000 + 70,000 =)$ 681,000 kronor.

I samma skrivelse har *ställföreträdaren för chefen för försvarsstaben* hemställt, att ett särskilt anslag av 18,000 kronor måtte anvisas för verksamheten vid försvarsstabens fotoanstalt. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att av beloppet 3,000 kronor avses för förekommande reparationer och under-

håll av fotoanstaltens apparatur ävensom för nyanskaffning av mindre specialtillbehör. Vidare anses ett belopp av förslagsvis 10,000 kronor erforderligt för försöksverksamhet inom det fotografiska området, avseende nyttiggörande för militärt bruk av upptäckter och instrumentkonstruktioner. Denna verksamhet angives skola allt fortfarande bedrivas vid försvarsstaben även efter ett eventuellt genomförande av 1941 års militära förvaltningsutrednings förslag rörande en koncentration av forskningsverksamheten inom försvarsväsendet. — Slutligen avses ett belopp av 5,000 kronor för utbildningskurser i allmän fotografi och fotogrammetri för personal ur samtliga försvarsgrenar ävensom för fältövningar m. m.

I sistnämnda ärende har *riksräkenskapsverket* den 27 november 1942 avgivit utlåtande och därvid anført, att riksräkenskapsverket, som för sin del funne önskvärt, att redovisningen av försvarskostnaderna å riksstaten icke uppdelades på ett alltför stort antal små anslag, närmast ville förorda, att nu ifrågavarande utgifter anvisades att utgå från försvarsstabens omkostnadsanslag. Skulle det emellertid med hänsyn till att utgifterna för fotoanstalten även omfattade materielanskaffning anses önskvärt att i riksstaten uppföra ett särskilt reservationsanslag för detta ändamål, ville riksräkenskapsverket icke avstyrka en sådan anordning.

*Departements-
chefen.*

Av den lämnade redogörelsen framgår, att medelsäskandena under förevarande anslag överstiga det för innevarande budgetår beräknade beloppet med (681,000 — 576,000 =) 105,000 kronor. Højningen är föranledd av dels tillkomsten av de två nya posterna för underhåll av försvarsstabens motorfordon och av chiffreringsapparater, dels ock stegring av de beräknade omkostnaderna vid försvarsväsendets radioanstalt.

De för underhåll och drift av försvarsstabens motorfordon äskade medlen äro, enligt vad jag inhämtat, beräknade efter det vid fredsorganisation förefintliga bilbeståndet. Den verkställda beräkningen synes kunna godtagas. Det synes även nödvändigt, att särskilda medel stå till förfogande för underhåll av chiffreringsapparater. För ändamålet har äskats ett belopp motsvarande icke fullt 1½ procent av apparaternas anskaffningsvärde. Mot denna beräkning har jag intet att erinra och förordar jämväl i överensstämmelse med föreliggande förslag, att ett belopp av 5,000 kronor tillfälligtvis anvisas för uppläggande av ett reservdelslager. Den för radioanstalten beräknade anslagshøjningen torde böra minskas med förslagsvis 10,000 kronor i avbidan på närmare erfarenheter rörande bränsleförbrukningen och medelsbehovet i övrigt. Beträffande denna del av föreliggande anslagsfråga hänvisar jag i övrigt till handlingar, vilka komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

I försvarsstaben ingår enligt den vid 1942 års riksdag beslutade organisationen (propositionerna 1942: 210 och 266) en fotoanstalt, vars lönekostnader bestridas ur stabens avlöningsanslag. För fotoanstaltens speciella omkostnader av olika slag ha däremot särskilda medel ej beräknats. Emellertid har Kungl. Maj:t genom beslut den 14 augusti 1942 medgivit, att för

innevarande budgetår ett belopp av 16,000 kronor finge för bestridande av dylika särskilda omkostnader utbetalas från vederbörligt förskottsanslag.

Förslag föreligger nu om anvisande av ett särskilt anslag för bestridande av ifrågavarande utgifter vid fotoanstalten (reparationer, materielanskaffning och undervisning m. m.). Jag har intet att erinra mot att medel för detta ändamål anvisas å riksstaten. Jag delar emellertid riksräkenskapsverkets uppfattning, att medlen böra anvisas att utgå från förevarande anslag till omkostnader. För nästa budgetår anser jag mig icke kunna för ändamålet beräkna högre belopp än 8,000 kronor.

På grund av det anförda beräknar jag förevarande anslag till (681,000 — 10,000 + 8,000 =) 679,000 kronor. Anslaget synes dock böra upptagas med ett till 680,000 kronor avrundat belopp, innebärande en anslagshöjning med 104,000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Omkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 680,000 kronor.

[11.] 3. *Försvarsstaben: Krigshistoriska avdelningens verksamhet, reservationsanslag.* 4. *Försvarsstaben: Vissa arbeten å mobiliseringsverket, reservationsanslag.* Dessa båda reservationsanslag äro för innevarande budgetår upptagna med 7,500 kronor respektive 30,000 kronor. I överensstämmelse med av ställföreträdaren för chefen för försvarsstaben framställt förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1943/44 anvisa
dels till *Försvarsstaben: Krigshistoriska avdelningens verksamhet* ett *reservationsanslag* av 7,500 kronor;
dels ock till *Försvarsstaben: Vissa arbeten å mobiliseringsverket* ett *reservationsanslag* av 30,000 kronor.

[12.] 5. *Försvarsstaben: Fältövningar m. m., reservationsanslag.* För försvarsstaben är i innevarande budgetårs riksstat till fältövningar uppfört ett reservationsanslag av 6,000 kronor. I sin skrivelse rörande försvarsstabens medelsbehov för nästa budgetår har *ställföreträdaren för chefen för försvarsstaben* ifrågasatt en förhöjning av anslagsbeloppet med hänsyn till försvarsstabens utökning. Dessutom erfordrades medel för anordnande av vissa utbildningskurser för såväl försvarsstabens personal som för personal, vilken genom stabens försorg krigsplacerades i särskilda befattningar, för vilka specialutbildning krävdes, exempelvis befattningar i underrättelse- och transporttjänst. Kostnaderna för dylika kurser hade hittills gäldats med anlitande av medel, som ställts till förfogande i varje särskilt fall. — De sammanlagda kostnaderna för fältövningar och utbildningskurser beräknades till 15,000 kronor.

Såsom jag framhöll vid anmälan av motsvarande anslagsfrågor i fjolårets statsverksproposition, bör — i den mån medel finnas böra ställas till för- *Departements-
chefen.*

fogande för angiven specialutbildning — medelsanvisning ske med anlitande av till Kungl. Maj:ts disposition stående lämpligt anslag. Jag anser mig sålunda icke böra räkna med särskilda medel för detta ändamål under nu förevarande anslag. Däremot har jag intet att erinra mot att anslaget tages i anspråk för utbildningskurser om ock i den mån sådana kurser finnas böra anordnas i stället för fältövningar. En mindre höjning av anslaget torde vara befogad med hänsyn till den utökning av försvarsstabens personal, som skett genom beslut av 1942 års riksdag. Denna anslagshöjning torde böra begränsas till 1,500 kronor.

I anslutning härtill får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Fältövningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 7,500 kronor.

Armén.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[13.] 6. *Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.* Detta anslag är nu uppfört med 59,450,000 kronor. Arméförvaltningen har för nästa budgetår föreslagit en utökning av den från anslaget avlönade personalen, som med få undantag är en direkt följd av det successiva genomförandet av den genom 1942 års försvarsbeslut antagna organisationen. De viktigaste organisatoriska förändringarna, som i arméförvaltningens beräkningar avses skola genomföras under nästa budgetår och äro av natur att påverka personalbehovet, äro följande. Arméförvaltningen har utgått från att uppsättandet av Göta pansarlivgarde och Bergslagens artilleriregemente skall påbörjas hösten 1943 och bedrivs så att utbildningen av värnpliktskontingenterna kan taga sin början den 1 april 1944. Organiserandet av Stockholms luftvärnsregementes batteri på Gotland och Signalregementets kompanier i Kristianstad och Skövde avses skola påbörjas. Andra och tredje tygkompanierna förutsättas skola under budgetåret uppsättas. Vidare har arméförvaltningen utgått från att undervisningen vid försvarets läroverk skall under budgetåret igångsättas. Från dessa utgångspunkter har arméförvaltningen uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår till 63,700,000 kronor.

Såsom av det föregående framgår, är det min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att för 1943 års riksdag framlägga förslag till ändrad organisation av försvarsväsendets förvaltningsverksamhet. Vid ett genomförande av detta förslag är det tänkbart att beräkningen av förevarande anslag redan för nästa budgetår kan röna inverkan därav. Genom särskilt tillkallade sakkunniga pågår vidare utredning rörande försvarsväsendets ingenjörpersonal. Det är att förvänta att dessa sakkunniga skola kunna framlägga i varje fall preliminära förslag till ändrad organisation på detta område, vid vilkas bedömande anledning kan finnas föreligga att jämka på arméförvaltningens

förutnämnda anslagsberäkningar. Härjämte pågår genom särskilda inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga utredning rörande rationalisering av det militära arvodesväsendet. Därest dessa sakkunniga inom den närmaste tiden kunna slutföra sitt uppdrag, är det sannolikt att de för förevarande anslag fastställda personalförteckningarna behöva revideras. Såsom av arméförvaltningens föreliggande anslagsäskanden framgår kunna vid en senare tidpunkt komma att från armémyndigheternas sida framläggas förslag, vilka kunna påverka beräkningen av anslaget för nästa budgetår. Med hänsyn till berörda pågående utredningar m. m. synes det mig icke möjligt att redan nu framlägga slutliga anslagsberäkningar; förevarande anslag torde därför böra i statsverkspropositionen upptagas med beräknat belopp.

Vid uppskattningen av anslagsbehovet under förevarande anslag liksom även vid beräkningen av övriga för armén uppförda anslag anser jag mig böra förutsätta, att arméorganisationen kommer att under nästa budgetår utbyggas i den omfattning, som av arméförvaltningen angivits.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén:*
Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1943/44 be-
räkna ett förslagsanslag av 63,800,000 kronor.

[14] 7. *Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat, förslagsanslag.* Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 685,000 kronor. Anslaget har beräknats komma att belastas med 635,000 kronor för beredande av lön åt de beställningshavare, som den 1 januari 1943 kvarstå å övergångsstat, med 25,000 kronor för lönefyllnad och tjänstgöringstraktementen vid författningsenligt åliggande minsta tjänstgöring och med 25,000 kronor för ökad avlöning åt sådana till övergångsstat tvångsvis överförda beställningshavare, vilka beräknats komma att beordras till tjänstgöring i för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar å ort tillhörande högre dyrtorsgrupp än ortsgrupp B.

Anslaget har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 584,000 kronor per år under femårsperioden 1942/47 (den tid, under vilken den av 1942 års riksdag beslutade utbyggnaden av försvarsväsendet skall genomföras) och till 500,000 kronor per år för tiden därefter.

Arméförvaltningen har låtit verkställa en överslagsberäkning, enligt vilken nettokostnaderna för beredande av lön, lönefyllnad och tjänstgöringstraktementen åt de beställningshavare, som beräknats kvarstå å övergångsstat den 1 januari 1944, skulle för budgetåret 1943/44 uppgå till i runt tal 500,000 kronor. Efter genomförandet under innevarande budgetår av det nya arvodessystemet för pensionerad personal i arvodesbefattning komme emellertid, erinrar ämbetsverket, beställningshavare å övergångsstat, som uppehölle för pensionerad personal avsedd arvodesbefattning, att med frånträdande av lönen å övergångsstat uppbära för befattningen avsett arvode. Övergångsstatslönerna till å sådana befattningar förordnade beställningshavare beräk-

nade arméförvaltningen till omkring 40,000 kronor. Anslaget till avlöningar till personal å övergångsstat borde sålunda uppföras å riksstaten med ett belopp av 460,000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot de av arméförvaltningen framlagda beräkningarna, vilka innebära en anslagsminskning med 225,000 kronor, synes intet vara att erinra. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 460,000 kronor.

[15.] 8. *Armén: Avlöningar till personal å reservstat, förslagsanslag.* För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med ett belopp av 900,000 kronor. Från anslaget bestridas bland annat kostnader för avlöningar och tjänstgöringstraktamenten till de beställningshavare, som finnas uppförda å den 30 juni 1942 fastställda personalförteckningar för officerare och underofficerare å reservstat vid armén och för fältläkarkårens reservstat.

Arméförvaltningen har beräknat medelsbehovet för budgetåret 1943/44 under förevarande anslag till 1,000,000 kronor. Ämbetsverket har därvid räknat med planenlig utökning av reservstaten för armén samt påbörjande av rekryteringen av den reservstat för fältveterinärkåren, som enligt propositionen 1942: 210 skall inrättas. Härjämte har arméförvaltningen föreslagit, att å arméns reservstat måtte uppföras vissa beställningar utöver vad som förutsatts i förenämnda proposition.

Särskilda sakkunniga, vilka med stöd av Kungl. Maj:ts den 5 juni 1942 givna bemyndigande tillkallats att inom försvarsdepartementet biträda med utredning rörande bland annat reservpersonalens inom försvarsväsendet ställning, ha den 6 och den 16 november 1942 avlämnat förslag i ämnet. Förslagen äro för närvarande föremål för remissbehandling. I avbidan på prövning av frågan torde förevarande anslag böra i förslaget till riksstat upptagas med allenast beräknat belopp.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 1,300,000 kronor.

[16.] 9. *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver, förslagsanslag.* Under hänvisning till vad jag under närmast föregående punkt anført får jag föreslå, att ifrågavarande anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 1,000,000 kronor, i förslaget till riksstat för nästa budgetår upptages med ett till 1,300,000 kronor beräknat belopp.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 1,300,000 kronor.

[17.] 10. **Armén: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m., förslagsanslag.** Anslaget, som för budgetåret 1942/43 uppförts med ett belopp av 460,000 kronor, är enligt en den 30 juni 1942 fastställd stat avsett för bestridande av kostnader för rekrytering, beräknade till 130,000 kronor, för civilanställningskommissionens i Stockholm verksamhet, 3,000 kronor, för anställningspenningar, förslagsvis 157,000 kronor, för avskedspremier, förslagsvis 160,000 kronor, samt för kontant ersättning för tjänstgöring utöver anställningstiden, förslagsvis 10,000 kronor.

Arméförvaltningen har föreslagit, att anslaget med hänsyn till av ämbetsverket förordade utökningar av manskapskadrerna måtte höjas med 40,000 kronor till 500,000 kronor.

Under erinran, att de årliga kostnader, vilka skola bestridas från anslaget, i propositionen 1942: 210 uppskattats till 528,000 kronor under perioden 1942/47 och till 550,000 kronor för tiden därefter, biträder jag *arméförvaltningens* förslag om höjning av anslaget för nästa budgetår med 40,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Armén: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 500,000 kronor.

[18.] 11. **Armén: Ekiperingsersättningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag, som för innevarande budgetår uppförts å riksstaten med ett belopp av 1,200,000 kronor, har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 1,130,000 kronor under uppsättningsperioden och till 1,000,000 kronor vid genomförd organisation.

I enlighet med av *arméförvaltningen* framlagt förslag torde för budgetåret 1943/44 anslaget med hänsyn till den stora nyrekryteringen av personal, berättigad till ersättning från anslaget, böra bibehållas oförändrat. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,200,000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

[19.] 12. **Armén: De värnpliktigas avlöning, förslagsanslag.** I propositionen 1942: 297 framlade Kungl. Maj:t förslag till ändrade grunder för bestämmande av penningbidrag till de värnpliktiga samt till särskilda premier för värnpliktiga, som uttagits till officers- eller underofficersutbildning, m. fl. I propositionen hemställdes om en medelsanvisning under detta anslag av 17,000,000 kronor.

Kungl. Maj:ts i sistnämnda proposition framlagda förslag blevo av riksdagen bifallna (skrivelse nr 375, sid. 17). De nya avlöningsbestämmelserna — vilka jämlikt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut förlänats allenast provisorisk giltighet under budgetåret 1942/43 — finnas innefattade i kungörelsen

den 30 juni 1942 (nr 527) med provisoriska bestämmelser angående avlöning åt värnpliktiga m. m.

De sålunda för innevarande budgetår fastställda avlöningsförmåner till värnpliktiga äro i huvudsak av två slag, penningbidrag och premier. *Penningbidrag* utgår, i den mån krigsavlöningsreglementet ej skall tillämpas, med en krona om dagen under de första 390 tjänstgöringsdagarna samt för tid därefter med i regel en krona 50 öre om dagen. För värnpliktiga med befäls grad utgår dock förhöjt penningbidrag efter en i kungörelsen intagen löneskala, varemot s. k. samvetsömma värnpliktiga icke under någon del av sin tjänstgöring äga uppbära högre bidrag än en krona. Kungl. Maj:t har förklarat sig framdeles vilja meddela erforderliga bestämmelser om ikraftträdandet av kungörelsen i vad avser penningbidrag. — Värnpliktig, som jämlikt 27 § 1 mom. B. värnpliktslagen ålagts fortsatt tjänstgöring (motsvarande tjänstgöring enligt 28 § 1 mom. värnpliktslagen), äger komma i åtnjutande av *premie* med 250 kronor, om den värnpliktige med godkända vitsord genomgått plutonchefsskola och icke skall genomgå jämväl officersaspirantskola eller ock erhållit kommendering till sistnämnda skola men underkänts däri eller på grund av sjukdom i förtid avgått från densamma, samt med 1,250 kronor, om den värnpliktige med godkända vitsord genomgått officersaspirantskola men icke erhållit kommendering till krigsskola. Värnpliktig, som jämlikt 27 § 1 mom. C värnpliktslagen ålagts fullgöra två repetitionsövningar (motsvarande tjänstgöring enligt 28 § 1 mom. värnpliktslagen), d. v. s. värnpliktig tillhörande kategorien sjökaptener och likställda, äger efter fullgörandet av varje sådan övning (motsvarande tjänstgöring) erhålla premie med 75 kronor. Förutom nu berörda värnpliktiga äro vidare vissa flygvapnet tilldelade värnpliktiga, vilka efter frivillig ansökan uttagits för särskild flygutbildning, berättigade att uppbära premie. Premie utgår sålunda med 250 kronor till värnpliktig, som med godkända vitsord dels genomgått utbildning till flygskytt (grundläggande flygslagsutbildning), dels ock fullgjort minst sex månaders fortsatt flygslagsutbildning, samt med 1,250 kronor till värnpliktig, som med godkända vitsord genomgått fullständig utbildning till flygförare, bombfällare eller navigatör. Slutligen må anmärkas, att enligt ifrågavarande bestämmelser reservofficersaspiranter och andra reservbefälselever skola, i stället för tidigare utgående särskilda förmåner, under hela tiden för sin utbildning äga åtnjuta samma underhåll och övriga avlöningsförmåner som andra värnpliktiga, dock att sjökaptener eller likställd, som efter ansökan utbildats till reservofficer, skall äga utbetkomma premie med allenast 150 kronor. Jämväl för officersaspiranter och motsvarande befälselever gälla numera de för värnpliktiga fastställda avlöningsbestämmelserna, dock att värnpliktiga tillhörande denna kategori icke äga rätt till premie.

Arméförvaltningen har beträffande medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1943/44 anfört i huvudsak följande:

Enligt en av chefen för arméstaben verkställd beräkning skulle antalet tjänstgöringsdagar vad beträffar värnpliktiga för nästkommande budgetår uppgå till 15,698,700.

Medelsbehovet under anslaget i vad avsåge penningbidrag under nästkommande budgetår hade med ledning av de uti förutnämnda kungörelse den 30 juni 1942 fastställda riktlinjerna för beräklandet av dylikt bidrag — enligt en i arméförvaltningens skrivelse intagen tablå — uppskattats till ett belopp av 17,774,550 kronor.

Vidkommande premier till värnpliktiga befälselever utginge sådan förmån vad beträffade löpande budgetår i enlighet med föreskrifterna i nyssnämnda kungörelse. Kungörelsen gällde allenast till och med den 30 juni 1943. Nya grunder för beräklandet av premie syntes böra fastställas för nästkommande budgetår. För erhållande av en grund för bedömande av medelsbehovet under anslaget i vad anginge premier under budgetåret 1943/44 hade chefen för arméstaben förutsatt, att de särskilda premierna för nämnda budgetår komme att utgå efter ett belopp av 600 kronor respektive 1,500 kronor.

Enligt verkställda beräkningar avsåges 1,600 värnpliktiga komma i åtnjutande av premie efter 600 kronor samt 1,050 värnpliktiga av premie efter 1,500 kronor. Kostnaderna för premier skulle sålunda komma att uppgå till $(1,600 \times 600 + 1,050 \times 1,500 =) 2,535,000$ kronor.

Medelsbehovet under anslaget i sin helhet under nästkommande budgetår utgjorde sålunda $(17,774,550 + 2,535,000 =) 20,309,550$ kronor eller i avrundat tal 20,300,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställde arméförvaltningen att till de värnpliktigas avlöning för budgetåret 1943/44 måtte anvisas ett förslagsanslag å 20,300,000 kronor.

Under riksstatens fjärde huvudtitel finnes för närvarande under rubriken *Departements-*
chefen.
Diverse uppfört ett särskilt anslag till underhållskostnader för vissa samvetsömma värnpliktiga. Från detta anslag bestridas kostnaderna för avlöning, familjebidrag, sjukvård, mathållning m. m. för de värnpliktiga civilarbetare, som tjänstgöra utanför försvarsväsendet, medan däremot kostnaderna för de s. k. vapenvägrarna samt för de civilarbetare, vilka tjänstgöra inom försvarsväsendet, belasta de anslag, från vilka motsvarande kostnader för övriga värnpliktiga utgå. Jag ämnar framdeles föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag till lag om vapenfria värnpliktiga m. m. Enligt förslaget avses de nuvarande två kategorierna av samvetsömma, civilarbetare och vapenvägrare, ersättas av en enda kategori värnpliktiga, benämnda vapenfria värnpliktiga. Vid anmälan i statsrådet av nämnda proposition ämnar jag i anslutning till förslag av arméförvaltningens civila departement förorda, att de vapenfrias underhållskostnader hädanefter i sin helhet bestridas i samma ordning som motsvarande kostnader för övriga värnpliktiga. Jag ämnar jämväl förorda, att de vapenfria värnpliktiga erhålla i huvudsak samma ekonomiska förmåner som övriga värnpliktiga; dock att den s. k. tilläggstjänstgöring, som de vapenfria värnpliktiga i enlighet med sin särställning enligt förslaget komma att få fullgöra, icke bör få tillgodoräknas såsom kvalifikationstid för erhållande av förhöjt penningbidrag. I enlighet härmed böra sålunda från förevarande anslag utgå kostnader för penningbidrag till vapenfria värnpliktiga i stort sett enligt samma grunder som för andra värnpliktiga. Med hänsyn till det relativt obetydliga antalet värn-

pliktiga av ifrågavarande kategori torde emellertid någon uppräknings av anslaget av denna grund icke vara erforderlig. Jag vill i detta sammanhang anmärka, att jag icke heller funnit erforderligt att låta den sålunda förordade överflyttningen av underhållskostnaderna för vissa värnpliktiga från särskilt anslag under rubriken Diverse till andra anslag, från vilka motsvarande kostnader för övriga värnpliktiga utgå, påverka beräkningarna rörande medelsbehovet under sistnämnda anslag.

Utöver den ifrågasatta förhöjningen av penningbidraget till vissa samvetsömma värnpliktiga torde icke föreligga anledning till väsentligare ändringar i de för innevarande budgetår fastställda grunderna för penningbidrag till värnpliktiga. Arméförvaltningen har ock i sina anslagsberäkningar för nästkommande budgetår utgått från dessa grunder. I likhet med vad som gällt för innevarande budgetår förutsätter jag emellertid, att bestämmelserna om penningbidrag icke sättas i kraft med mindre krigsavlöningsreglementet bringas ur tillämpning. Mot de i arméförvaltningens skrivelse intagna beräkningarna rörande antalet tjänstgöringsdagar för olika värnpliktskategorier har jag icke funnit anledning till erinran. Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under nästkommande budgetår bör sålunda uppskattas till 15,698,700, vilket dagantal jämväl torde böra läggas till grund för beräkning av medelsbehovet under de övriga anslag, som påverkas av antalet tjänstgöringsdagar. Då jag även i övrigt funnit mig kunna godtaga arméförvaltningens förevarande beräkningar, uppskattar jag kostnaderna för penningbidrag till värnpliktiga under nästkommande budgetår i anslutning till arméförvaltningens förslag till i runt tal 17,800,000 kronor.

De för innevarande budgetår meddelade bestämmelserna angående premier åt vissa för befälsutbildning m. m. uttagna värnpliktiga, varom förslag framlades av Kungl. Maj:t i propositionen 1942:297 angående de värnpliktigas avlöning m. m., avse att bereda nämnda värnpliktiga viss ekonomisk kompensation för den långa utbildningstid, som de ha att fullgöra. Bestämmelserna grundade sig — liksom bestämmelserna om penningbidrag — på ett förslag, som avgivits av särskilt tillkallade sakkunniga för utredning av frågan om tillgodoräkning av viss värnpliktsjänstgöring för civil verksamhet i utbildnings-, merit- och lönehänseende m. m. Vid anmälan i statsrådet av nämnda proposition anförde jag, att de förslag till åtgärder, som av utredningsmännen framlagts, vore i stort sett väl avvägda och att jag alltså ej hade något att erinra mot att — i avbidan på ytterligare undersökning av möjligheterna att eliminera eller lindra olägenheterna i utbildnings- och merithänseende för ifrågavarande värnpliktiga — åtgärderna för förbättrande av nämnda värnpliktigas ställning tills vidare begränsades till att avse frågorna om penningbidrag till de värnpliktiga och om särskild ekonomisk kompensation åt befälsleverna. Bestämmelserna borde emellertid erhålla provisorisk karaktär i avbidan på en omprövning av kompensationsfrågan i dess helhet. Vidkommande premiernas storlek fann jag intet att erinra mot utredningsmännens förslag, att premien för dem som genomgått underofficersutbildning borde fastställas till 500 kronor, varemot jag i fråga

om premien till blivande värnpliktiga officerare, vilken utredningsmännen upptagit till 1,300 kronor, uttalade mig för ett belopp av 1,500 kronor. Under erinran om att, såvitt anginge 1940 års klass, jämväl övriga värnpliktiga hade att i beredskapssyfte efter avslutandet av första tjänstgöringen om 360 dagar fullgöra ytterligare 180 dagars tjänstgöring fann jag mig emellertid böra föreslå, att premiebeloppen för budgetåret 1942/43 bestämdes till 250 kronor respektive 1,250 kronor.

Gällande bestämmelser i sistberörda ämne, vilka ansluta sig till de i nyss-nämnda proposition angivna, av riksdagen i huvudsak godkända grunderna, taga för arméns och kustartilleriets vidkommande närmast sikte på sådana värnpliktiga som fullgöra fortsatt tjänstgöring jämlikt 1941 års värnpliktslag och övergångsbestämmelserna till denna. Emellertid ha till de plutonchefs- och officersaspirantskolor (motsvarande utbildning), som anordnats i anslutning till 1941 års värnpliktslag, kommenderats jämväl vissa äldre, till beredskapstjänst inkallade värnpliktiga, på vilka nämnda lag icke är tillämplig. En följd härav har blivit, att av värnpliktiga, som jämsides med varandra undergå befälsutbildning, vissa kommit i åtnjutande av premie, andra icke. Även de äldre värnpliktiga, som kommenderats till officersaspirantskola, ha i regel blivit underkastade längre tjänstgöring än som eljest skulle ålagts dem. Beträffande värnpliktiga, som kommenderats till plutonchefsskola, har ökningen av tjänstgöringstidens längd icke samma betydelse. Såsom framgår av det nyss sagda genomfördes av denna anledning redan från början en viss reduktion av det på tiden för underofficersutbildningen belöpande premiebeloppet. Någon anledning att sätta de äldre värnpliktiga inom sistnämnda grupp i en mindre gynnsam särställning synes mig icke föreligga. Även de böra enligt min mening komma i åtnjutande av det reducerade beloppet. I anslutning till dessa överväganden har Kungl. Maj:t genom beslut den 31 december 1942 utfärdat bestämmelser, syftande till att i fråga om rätt till premie uttryckligen likställa äldre och yngre värnpliktiga av ifrågavarande kategorier. Motsvarande gäller flygvapnet tilldelade värnpliktiga, vilka genomgått underofficersutbildning eller utbildning till flygskytt, flygförare eller bombfällare och navigatör.

Utredningen rörande kompensation i utbildnings-, merit- och lönehänsseende för värnpliktiga, som uttagas till fortsatt befälsutbildning eller erhålla förlängd tjänstgöringstid i specialtjänst, är ännu icke avslutad; utredningsmännen torde komma att avgiva förslag i ämnet i början av år 1943. Något definitivt ställningstagande till frågan om storleken av den omedelbara ekonomiska kompensation, som ifrågavarande värnpliktiga böra erhålla, kan sålunda icke för närvarande äga rum. Enligt vad jag inhämtat av utredningsmännen torde dessa i samband med framläggande av berörda förslag icke komma att föreslå några mera väsentliga ändringar i nu gällande grunder för utbetalande av premier, dock att förslag kunna komma att framläggas om att jämväl vissa värnpliktiga specialister skola komma i åtnjutande av premier. Jag torde, sedan nämnda förslag avgivits, få anledning återkomma till ifrågavarande spörsmål. Ehuru sålunda full visshet ännu icke

föreligger om samtliga de faktorer, som påverka beräkningen av medelsbehovet för premier, anser jag mig dock redan nu böra upptaga frågan om anslag för ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår till behandling. Då samma skäl för en nedsättning av premierna under de belopp, som av mig principiellt godtagits, torde föreligga jämväl under nästkommande budgetår, utgår jag från att samma premiebelopp fastställas som för innevarande budgetår, 250 kronor respektive 1,250 kronor, dock med möjlighet för Kungl. Maj:t att, om förutsättningen för premiebeloppens reduktion skulle bortfalla, besluta om övergång till de högre beloppen. Med utgångspunkt från det av arméförvaltningen förutsatta antalet premieberättigade kan medelsbehovet för ifrågavarande premier beräknas uppgå till i avrundat tal 1,700,000 kronor. Då i nämnda antal befälsutbildade ingå jämväl sådana äldre värnpliktiga som avsetts med beslutet den 31 december 1942 behöver med hänsyn därtill icke göras någon uppräknings av anslaget. Det må här jämväl anmärkas, att något större antal sådana värnpliktiga framdeles näppe- ligen läser ifrågakomma till officers- eller underofficersutbildning. Enär det antal värnpliktiga specialister, som under nästkommande budgetår kunna ifrågakomma för erhållande av premier, är obetydligt, synes det icke vara erforderligt att för dessa värnpliktigas del uppräknas anslaget.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget torde sålunda böra uppskattas till $(17,800,000 + 1,700,000 =) 19,500,000$ kronor, innebärande en anslagshöjning med 2,500,000 kronor. I propositionen 1942: 210 beräknades medelsbehovet under förevarande anslag till 17,600,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 17,500,000 kronor vid genomförd organisation. Merkostnaderna under nästkommande budgetår sammanhånga med att värnpliktskontingenten detta år är osedvanligt stor. Under periodens efterföljande år kommer värnpliktskontingenten att successivt nedgå.

Vad jag i det föregående anfört rörande grunder för bestämmande av penningbidrag till de värnpliktiga samt för premier till värnpliktiga befäls- elever m. fl. äger tillämpning icke blott på armén utan jämväl i huvudsak på marinen och flygvapnet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig an- förts. Därvid torde jämväl få verkställas en bland annat med hänsyn till inträdd prisstegring motiverad jämkning i den i 11 § kungörelsen den 5 mars 1926 (nr 60) angående avlöning för rullförings- (sjö- rullförings-) befäl och värn- pliktiga under fredstid m. m. intagna bestämmelsen, att för kvittning av kronans fordran hos värnpliktig icke må tagas i anspråk större del av intjänt penningbidrag än att för den värnpliktige själv återstå 30 öre per dag.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, med godkännande i huvudsak av i det föregående an- givna grunder för bestämmande av penningbidrag till de värn- pliktiga samt för premier till värnpliktiga befäls- elever m. fl., till *Armén: De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 19,500,000 kronor.

[20.] 13. **Armén: Familjebidrag åt värnpliktiga, förslagsanslag.** Under fredstid utgår familjebidrag till värnpliktiga enligt bestämmelserna i fredsfamiljebidragsförordningen den 17 maj 1940 (nr 422). Sedan 1942 års riksdag (skrivelse nr 469) antagit ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag i ämnet, har emellertid den 30 juni 1942 utfärdats ny fredsfamiljebidragsförordning (nr 524), vilken trätt i kraft den 1 juli 1942 såvitt avser familjebidragens storlek och vissa därmed sammanhängande bestämmelser. De i 1942 års fredsfamiljebidragsförordning stadgade familjebidragen äro högre än de tidigare utgående.

Anslaget till fredsfamiljebidrag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 625,000 kronor. Anslaget är, på sätt framgår av statsverkspropositionen (fjärde huvudtiteln, punkten 22), beräknat i enlighet med de före den 1 juli 1942 gällande bestämmelserna, 1940 års fredsfamiljebidragsförordning samt förordningen den 28 juni 1941 (nr 530) om provisorisk höjning tills vidare av fredsfamiljebidragen. Enär det i statsverkspropositionen upptagna beloppet var synnerligen approximativt beräknat, ansågs skäl icke föreligga att företaga höjning av detsamma i anledning av förslaget till ny fredsfamiljebidragsförordning.

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har *arméförvaltningen* anfört i huvudsak följande:

Enligt vad som anförts under anslaget till de värnpliktigas avlöning hade antalet tjänstgöringsdagar för nästkommande budgetår beräknats komma att uppgå till cirka 15,700,000. Då motsvarande antal dagar för innevarande budgetår upptagits till 15,157,000, hade man alltså att räkna med en ökning av cirka 3.6 procent, en omständighet, som med tillämpning av de av arméförvaltningen tidigare föreslagna grunderna för beräkning av medelsbehovet under anslaget, enligt vilka anslaget borde beräknas i relation till antalet tjänstgöringsdagar, syntes komma att medföra en anslagshöjning av 22,500 kronor. En annan faktor, som givetvis komme att öva inflytande på anslagsbelastningen för nästkommande budgetår, utgjorde det förhållandet, att av det för budgetåret 1943/44 beräknade antalet tjänstgöringsdagar ett betydande antal hänförde sig till värnpliktiga, vilka fullgjorde efterutbildningsövning och i stor utsträckning kunde förväntas komma i åtnjutande av familjebidrag. Övan angivna båda förhållanden beräknade arméförvaltningen komma att medföra ett ytterligare anslagsbehov av 50,000 kronor.

I ännu högre grad syntes emellertid den av 1942 års riksdag beslutade höjningen av familjepénningen komma att påverka medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår. Jämlikt 1942 års fredsfamiljebidragsförordning utginge familjepénning till den värnpliktiges familj för varje dag, den värnpliktige ägde tillgodoräkna sig såsom tjänstgöring, in- och utryckningsdagarna inberäknade. Vid en jämförelse med motsvarande i förordningen den 28 juni 1941 intagna tariff framginge, att familjepénningen enligt kolumn 1 i samtliga ortsgrupper höjts med 75 öre samt enligt kolumnerna 2 och 3 genomgående med respektive 15 och 25 öre. Ifrågavarande höjning innebure, vad anginge familjepénningen till hustru, en ökning med i genomsnitt omkring 20 procent. Med anledning härav och då vid bedömandet av det ytterligare medelsbehovet familjepénningen till hustru vore av utslagsgivande betydelse, syntes man, utöver vad ovan angivits, böra räkna med ett ytterligare medelsbehov av 125,000 kronor. Medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår syntes alltså böra beräknas till $(625,000 + 50,000 + 125,000) = 800,000$ kronor.

Departements-
chefen.

Mot det av arméförvaltningen beräknade antalet tjänstgöringsdagar har jag såsom förut framhållits intet att erinra. Då antalet tjänstgöringsdagar således för budgetåret 1943/44 beräknas till omkring 15,700,000 mot 15,157,000 för innevarande budgetår, innebärande en ökning med omkring 3.6 procent, synes för budgetåret 1943/44 medelsbehovet av denna anledning kunna beräknas stegrat med motsvarande procenttal. På grund av angivna omständigheter beträffande efterutbildningsövning och förhöjda bidragsbelopp torde ytterligare medelsbehov uppkomma i den utsträckning arméförvaltningen angivit. Medelsbehovet torde sålunda i enlighet med arméförvaltningens förslag böra beräknas till 800,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 175,000 kronor. Jag vill emellertid framhålla, att ifrågavarande beräkningar, med hänsyn till att under nuvarande förhållanden någon på erfarenhet grundad uppskattning av medelsbehovet icke är möjlig, måste bli i hög grad approximativa. Förevarande anslag har enligt propositionen 1942: 210 beräknats till 680,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 samt till 700,000 kronor vid fullt genomförd organisation. Att anslaget för nästkommande budgetår beräknas överstiga det sålunda beräknade genomsnittet under uppsättningsperioden sammanhänger dels med höjningen av bidragsbeloppen och dels med den förhållandevis stora värnpliktskontingenten under nästa budgetår.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 800,000 kronor.

Sjukvård.

[21.] 14. *Armén: Sjukvård, förslagsanslag.* Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 955,000 kronor. Anslaget har enligt fastställd stat disponerats sålunda:

1. Sjukvård och begravningshjälp för värnpliktiga, <i>förslagsvis</i>	kronor 606,000
2. Sjukvård och begravningshjälp m. m. enligt manskaps- avlöningsreglementet, <i>förslagsvis</i>	» 204,000
3. Sjukvård och begravningshjälp enligt militära avlönings- reglementet, <i>förslagsvis</i>	» 125,000
4. Sjukvård och begravningshjälp enligt militära icke-ordi- nariereglementet, <i>förslagsvis</i>	» 20,000
Summa kronor 955,000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra fördelas på motsvarande poster.

1. *Sjukvård och begravningshjälp för värnpliktiga.* Kostnaden för de värnpliktigas sjukvård har för innevarande budgetår beräknats på grundval av ett uppskattat dagkostnadsbelopp av 4 öre. *Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse* har, ehuru en ökad belastning av titeln syntes vara att påräkna med hänsyn

till de under budgetåret införda röntgenundersökningarna av inryckande personal ävensom de psykiatriska undersökningarna av vissa värnpliktiga, vilka undersökningar enligt vunnen erfarenhet måste anses bliva ofrånkomliga för framtiden, funnit sig i avsaknad av erfarenhet rörande dessa kostnaders storlek under normala förhållanden icke böra för närvarande föreslå någon ändring av det nuvarande dagskostnadsbeloppet. Då antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under budgetåret 1943/44 beräknades utgöra 15,700,000, borde anslagsposten uppskattas till $(15,700,000 \times 0,04 =) 628,000$ kronor.

2. Sjukvård och begravningshjälp m. m. enligt manskapsavlöningsreglementet. För innevarande budgetår ha kostnaderna för det fast anställda manskapets sjukvård beräknats efter ett årligt medelkostnadsbelopp av 20 kronor för befattningshavare. *Arméförvaltningen* föreslår, att denna beräkningsgrund bibehålles. Då för budgetåret 1943/44 antalet fast anställda i tjänstgöring hela året beräknats till 12,150 och antalet volontärer över stat med tjänstgöring under halva budgetåret till 2,400, borde — efter ett årligt medelkostnadsbelopp av 10 kronor för de sistnämnda — medelsbehovet under denna anslagspost uppskattas till $(12,150 \times 20 + 2,400 \times 10 =) 267,000$ kronor.

3. Sjukvård och begravningshjälp enligt militära avlöningsreglementet. *Arméförvaltningen* har beräknat medelsbehovet under denna anslagstitel efter ett oförändrat årligt medelkostnadsbelopp av 20 kronor för varje befattningshavare. Då ämbetsverket beräknat antalet beställningshavare, som äro berättigade till sjukvård enligt bestämmelserna i militära avlöningsreglementet (officerare, underofficerare och civilmilitär personal på aktiv stat samt motsvarande pensionerade personal i arvodesbefattning), till genomsnittligt 6,000, skulle kostnaden för sjukvård till denna personal utgöra $(6,000 \times 20 =) 120,000$ kronor. Härutöver borde emellertid — i likhet med vad för innevarande budgetår skett — beräknas medel för bestridande av sjukvårdskostnader för övergångsstats-, reservstats- och reservpersonalen. Denna kostnad syntes med hänsyn till den avsevärt ökade reservpersonalen böra höjas från 13,000 kronor till 16,000 kronor. Sammanlagda medelsbehovet under posten skulle sålunda uppgå till $(120,000 + 16,000 =) 136,000$ kronor.

4. Sjukvård och begravningshjälp enligt militära icke-ordinariereglementet. Med tillämpande av oförändrad beräkningsgrund i fråga om det årliga medelkostnadsbeloppet, 20 kronor, har *arméförvaltningen* uppskattat medelsbehovet under denna anslagstitel för 1,100 befattningshavare till $(1,100 \times 20 =) 22,000$ kronor.

Jag får till en början erinra, att med stöd av Kungl. Maj:ts den 30 oktober 1941 lämnade bemyndigande särskilda sakkunniga tillkallats för verkställande av utredning av frågan om organisationen av tandvården vid försvarsväsendet. Ifrågavarande utredning är ännu icke avslutad. Då för närvarande icke kan bedömas, huruvida förslag i ämnet kan komma att avlätas till innevarande års riksdag, torde beräkningen av medelsbehovet under försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag i fråga om tandvårdskostnaderna böra

*Departements-
chefen.*

grunda sig å hittills tillämpad organisation. Dessa kostnader äro för arméns del inräknade i det av arméförvaltningen anmälda medelsbehovet.

I propositionen 1942: 210 beräknades arméns sjukvårdsanslag till i genomsnitt 971,000 kronor under perioden 1942/47 och till i medeltal 975,000 kronor för tiden därefter. Att anslaget för nästa budgetår enligt föreliggande beräkningar måste upptagas med ett belopp, som ej oväsentligt överstiger det förstnämnda, sammanhänger med den utökning av värnpliktskontingentens storlek som på sätt framgår av vad under punkten 19 anförts för sagda budgetår är att emotse.

Då jag icke har något att erinra mot de av arméförvaltningen tillämpade grunderna för uppskattning av medelsbehovet under arméns sjukvårdsanslag för nästkommande budgetår, enligt vilka anslaget bör höjas med 95,000 kronor till ett belopp av (628,000 + 267,000 + 136,000 + 22,000 =) i runt tal 1,050,000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1943/44 anvisa ett
förslagsanslag av 1,050,000 kronor.

[22.] 15. **Armén: Sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 540,000 kronor. Den för anslaget fastställda staten upptager följande poster:

1. Fredssjukvårdsmateriel.....	kronor 190,000
2. Krigssjukvårdsmateriel	» 350,000
	Summa kronor 540,000

Anslaget torde för nästkommande budgetår böra fördelas på enahanda poster.

1. Fredssjukvårdsmateriel. För bestridande av kostnader för anskaffning, vård och underhåll av för fredssjukvården erforderlig materiel, såsom utrustning och inventarier i sjukhus, undersöknings- och behandlingsinstrument samt för den löpande sjukvården i övrigt erforderlig sjukvårdsmateriel utom förbandsmateriel och läkemedel, har för budgetåret 1942/43 beräknats ett belopp av 1 öre för manskapstjänstgöringsdag. *Arméförvaltningen* har icke funnit anledning föreslå ändring av denna beräkningsgrund. Då enligt av chefen för armén gjorda beräkningar antalet manskapstjänstgöringsdagar för budgetåret 1943/44 beräknats till 20,500,000, utgjorde medelsbehovet $(20,500,000 \times 0,01 =)$ 205,000 kronor.

2. Krigssjukvårdsmateriel. *Arméförvaltningen* har beträffande medelsbehovet under denna anslagspost, från vilken bestridas kostnader för anskaffning, vård, underhåll och omsättning av krigssjukvårdsmaterielen, framhållit, att — då någon närmare erfarenhet rörande anslagsbehovet och dess beräknande icke ännu kunnat vinnas — anslagsposten borde upptagas med samma belopp som för budgetåren 1941/42 och 1942/43 eller 350,000 kronor.

Under erinran, att försvarsutredningen beräknat medelsbehovet vid fullt genomförd organisation till 175,000 kronor för fredssjukvårdsmateriel, motsvarande en dagskostnad av 1 öre för 17,500,000 manskapstjänstgöringsdagar, samt till 350,000 kronor för krigssjukvårdsmateriel, samt beräknat anslaget i dess helhet till i medeltal 531,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47, får jag med godtagande av arméförvaltningens nu föreliggande kalkyler föreslå, att anslaget för budgetåret 1943/44 upptages med ett belopp av (205,000 + 350,000 =) 555,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 555,000 kronor.

Resor och militärtransporter.

[23.] 16. *Armén: Inskrivnings- och färdkostnader, förslagsanslag.* Ifrågavarande anslag har i riksstaten för budgetåret 1942/43 uppförts med ett belopp av 1,150,000 kronor. *Arméförvaltningen* har med hänsyn till inträdd höjning av befordringsavgifterna å järnväg samt det stora antal värnpliktiga, som under nästkommande budgetår beräknas vara i tjänst, uppskattat medelsbehovet för samma budgetår till 1,300,000 kronor, eller samma belopp, som för ändamålet beräknats i försvarspropositionen vid fullt genomförd organisation. Motsvarande kostnader under femårsperioden 1942/47 beräknades i nämnda proposition till 1,270,000 kronor per år.

Då med hänsyn bland annat till de höjda befordringsavgifterna — dessa beräknas medföra en ökad belastning med omkring 100,000 kronor — intet torde vara att erinra mot den av arméförvaltningen föreslagna anslagshöjningen, 150,000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Inskrivnings- och färdkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,300,000 kronor.

[24.] 17. *Armén: Reseersättningar m. m., förslagsanslag.* Anslaget, som för innevarande budgetår upptagits med ett belopp av 1,175,000 kronor, disponeras enligt en den 30 juni 1942 fastställd stat på följande sätt:

1. Resekostnads- och traktamentsersättningar:

- a) till hemvärnschefens förfogande att av honom fördelas på underlydande organ, *högst*..... 120,000
- b) övriga myndigheter, *förslagsvis* 390,000 510,000

2. Tjänstgöringstraktamenten, *förslagsvis*..... 365,000

3. Flyttningersättningar, *förslagsvis* 300,000

Summa kronor 1,175,000.

Arméförvaltningen har hemställt, att anslaget för budgetåret 1943/44 måtte uppföras med ett till 2,300,000 kronor förhöjt belopp. Till stöd härför har anförts följande:

De med hemvärnets verksamhet förenade rese- och traktamentskostnaderna hade av chefen för arméstaben för nästa budgetår beräknats till 194,000 kronor. Arméförvaltningen, som ville erinra att vid kostnadsberäkningarna i samband med 1942 års försvarsbeslut förutsatts, att den tilltänkta verksamheten inom försvarsområdena skulle medföra en ökad belastning av förevarande anslag, hade intet att erinra mot dessa beräkningar.

Enligt sistnämnda kostnadsberäkningar hade kostnaderna under arméns anslag till vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m. vid fullt genomförd organisation uppskattats till 1,850,000 kronor. I nämnda belopp syntes ha inräknats jämväl resekostnads- och traktamentsersättningar samt tjänstgöringstraktamenten till lärare och elever vid de årligen återkommande skolor, vilka till skillnad från arméns fasta undervisningsverk benämndes »övriga skolor». Nämnda ersättningar syntes därvid ha uppskattats till omkring 700,000 kronor. Enligt de principer, som kommit till uttryck vid den år 1941 vidtagna ändringen av fjärde huvudtiteln uppställning, borde ersättningarna i fråga emellertid belasta reseanslaget. Arméförvaltningen föreslog för denskull att undervisningsanslaget upptoges med ett belopp, som med 700,000 kronor understeg det för genomförd organisation beräknade, eller alltså med 1,150,000 kronor, samt att reseanslaget i förhållande till nämnda beräkningar uppräknades med motsvarande belopp.

Chefen för arméstaben hade låtit verkställa ingående beräkningar av resekostnads- och traktamentsersättningarna inom andra områden av armén än hemvärdet samt för tjänstgöringstraktamenten, därvid även skolornas behov beaktats. Enligt sistnämnda beräkningar borde för nästa budgetår för resekostnads- och traktamentsersättningar för övriga myndigheter beräknas ett belopp av omkring 515,000 kronor och för tjänstgöringstraktamenten ett belopp av omkring 1,190,000 kronor.

Till flyttningersättningar hade för innevarande budgetår upptagits ett belopp av 300,000 kronor. Enligt inom arméförvaltningen verkställda beräkningar hade kostnaderna för flyttningersättningar under de två senast tilländalupna budgetåren icke understigit 400,000 kronor för budgetår. Då det med hänsyn bland annat till omfattande personalomflyttningar icke syntes vara att förvänta, att medelsbehovet under anslaget komme att nämnvärt nedgå förrän den nya försvarsorganisationen fullt genomförts, syntes för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål böra räknas med ett belopp av 400,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts har arméförvaltningen beräknat medelsbehovet under arméns reseanslag till $(194,000 + 515,000 + 1,190,000 + 400,000 =)$ i runt tal 2,300,000 kronor.

Riksräkenskapsverket har förklarat sig intet ha att erinra mot arméförvaltningens förslag.

*Departements-
chefen.*

Ifrågavarande anslag har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 1,355,000 kronor under uppsättningsperioden och till 1,400,000 kronor vid fullt genomförd organisation. Arméförvaltningen har nu föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett belopp av 2,300,000 kronor, därvid emellertid under anslaget tagits i beräkning vissa resekostnads- och traktamentsersättningar, som i nämnda proposition hänförs till arméns undervisningsanslag. Medräknas dessa kostnader skulle enligt propositionens beräkningar reseanslaget uppgå till 2,055,000 kronor under uppsättningsperioden och till 2,100,000 kronor vid fullt genomförd organisation.

Arméförvaltningens beräkningar utvisa sålunda ett väsentligt högre medelsbehov för budgetåret 1943/44 än vad i propositionen 1942: 210 förutsattes såväl under uppsättningsperioden som vid fullt genomförd organisation. Bemärkas må emellertid, att med hänsyn till inträffad ökning av beföringsavgifter å järnväg och beslutad höjning av utgående traktamentsersättningar en viss höjning av anslaget i förhållande till beräkningen i förenämnda proposition synes motiverad. Det torde emellertid icke vara uteslutet att med iakttagande av nödig sparsamhet utgifterna under anslaget för budgetåret 1943/44 skola kunna begränsas till 2,200,000 kronor. På Kungl. Maj:t torde få ankomma att inom ramen för detta belopp besluta i vilken utsträckning hemvärnets behov bör tillgodoses ävensom att i övrigt meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition.

Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 250,000 kronor.

Ehuru icke direkt sammanhängande med förevarande anslag, torde här böra beröras ett av Kungl. Maj:t den 6 mars 1942 meddelat beslut angående fria resor i vissa fall för anhöriga till värnpliktiga. Genom beslutet, vilket föranletts av en framställning från överbefälhavaren, har anhörig eller annan närstående till värnpliktig, som under beredskapstjänstgöring utom sin hemort drabbas av allvarlig eller långvarig sjukdom, medgivits rätt att under vissa förutsättningar på statsverkets bekostnad företaga en resa från sin bostadsort till den värnpliktiges vistelseort och åter. Ehuru dessa resekostnader, såsom sammanhängande med beredskapsförhållandena, bestridas av förskottsmedel, har jag ansett beslutet böra i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,200,000 kronor.

[25.] 18. *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap m. m., förslagsanslag.* I riksstaten för budgetåret 1941/42 fanns uppfört ett anslag å 35,000 kronor till rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna. Sedan Kungl. Maj:t i propositionen 1942: 201 underställt riksdagen förslag till ny rekvisitionsanslag, enligt vilket det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser om uttagning i fredstid av vissa förnödenheter — däribland hästar och fordon med tillhörande materiel — som erfordrades för krigsmaktens ställande på krigsfot, föreslog jag i propositionen 1942: 266, att de kostnader som sammanhänge med denna uttagning skulle under budgetåret 1942/43 bestridas från ett för ändamålet särskilt avsett anslag, benämnt uttagning av hästar och fordon m. m. Jag förutsatte emellertid, att för budgetåret 1943/44 skulle övervägas, huruvida icke särskilda anslag borde uppföras i riksstaten för uttagning av hästar och hästfordon m. m. och för uttagning av motorfordon och motorredskap m. m. Anslaget till uttagning av hästar och fordon m. m. har för budgetåret 1942/43 uppförts

med ett belopp av 190,000 kronor. Rörande beräkningen av medelsbehovet får jag hänvisa till vad i propositionen 1942: 266 (sid. 90 ff.) i ämnet anförts.

Den 30 juni 1942 har utfärdats rekvisitionsanslag (Sv. förf.-saml. nr 583). Med stöd av 3 § nämnda lag har Kungl. Maj:t den 9 oktober 1942 utfärdat förordning om uttagning under fredstid av vissa förnödenheter för krigsmaktens behov (uttagningsförordning) (Sv. förf.-saml. nr 832). Förordningen träder i kraft den 1 januari 1943. I 49 § förordningen föreskrives, att bland andra hästbesiktningsman, ledamot i hästuttagningsnämnd samt besiktningsman för motorfordon skola av statsmedel åtnjuta ersättning enligt vad därom särskilt stadgas.

Av *arméförvaltningens* anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 och från ämbetsverket senare meddelade uppgifter framgår, att säkra hållpunkter saknas för bestämmande av medelsbehovet under budgetåret 1943/44. Enligt de grunder, efter vilka medelsbehovet för budgetåret 1942/43 beräknats, skulle för budgetåret 1943/44 enligt arméförvaltningens beräkningar erfordras 175,000 kronor. Detta belopp borde fördelas å två anslag, det ena avsett för uttagning av motorfordon och motorredskap m. m. och det andra för uttagning av hästar och hästfordon m. m. Kostnaderna under det förstnämnda anslaget kunde uppskattas till 60,000 kronor; för uttagning av hästar och hästfordon åter beräknades 115,000 kronor bliva erforderliga.

Departements-
chefen.

Jag tillstyrker arméförvaltningens förslag att kostnaderna för uttagning av hästar och fordon m. m. uppdelas å skilda anslag, det ena avsett för uttagning av motorfordon och motorredskap m. m. och det andra för uttagning av hästar och hästfordon m. m. Det för uttagning av motorfordon och motorredskap m. m. avsedda anslaget torde lämpligen böra redovisas i riksstaten under rubriken Resor och militärtransporter, medan anslaget till uttagning av hästar och hästfordon m. m. synes böra upptagas under rubriken Anskaffning och vård av hästar m. m.

Ämbetsverkets förslag till beräkning av medelsbehovet under de båda anslagen för budgetåret 1943/44 ansluter sig till de principer, som angivits i propositionen 1942: 266. Denna beräkning torde i avvaktan på närmare erfarenheter kunna godtagas. Jag får därför såvitt angår anslaget till uttagning av motorfordon och motorredskap m. m. hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 60,000 kronor.

Expenser m. m.

[26.] 19. *Armén: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, förslagsanslag.* Ifrågasvarande anslag har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 8,900,000 kronor.

Arméförvaltningen har efter samråd med bränslekommissionen och priskontrollnämnden funnit sig böra uppskatta den förhöjning av prisnivån,

som komme att inverka på anslaget i dess helhet, till omkring tio procent av för innevarande budgetår anvisade medel eller till 890,000 kronor. Härutöver måste emellertid beräknas medel dels för nyuppsatta truppförband och dels på grund av verkställda tillbyggnader av kaserner och barackbyggnader. Dessa senare kostnader kunde uppskattas till omkring 200,000 kronor. Anslaget borde alltså beräknas till $(8,900,000 + 890,000 + 200,000 =) 9,990,000$ kronor eller i runt tal 10,000,000 kronor.

Liksom fallet var vid beräklandet av medelsbehovet under ifrågavarande anslag för budgetåren 1941/42 och 1942/43 föreligga alltjämt svårigheter att åstadkomma en tillförlitlig anslagsberäkning för det kommande budgetåret. Erinras må, att i propositionen 1942: 210 kostnaderna såväl genomsnittligt under uppsättningsperioden som vid fullt genomförd organisation beräknats till omkring 8,800,000 kronor, därvid som utgångspunkt tagits prisläget den 1 juli 1941. Det synes mig lämpligt att lägga denna beräkning till grund vid uppskattningen av anslaget för budgetåret 1943/44. Med tillämpning av arméförvaltningens grunder för beräkning av prisstegringens storlek skulle ett tillägg av tio procent å sistnämnda belopp, eller 880,000 kronor, vara motiverat. Medelsbehovet skulle med hänsyn härtill och med godtagande i övrigt av de till grund för försvarspropositionen liggande anslagsberäkningarna kunna uppskattas till $(8,800,000 + 880,000 =) 9,680,000$ kronor. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag emellertid, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 9,100,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 200,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Vid beräkningen av medelsbehovet har jag utgått från att från förevarande anslag — liksom från ett flertal andra under fjärde huvudtiteln uppförda omkostnads-, underhålls- eller anskaffningsanslag — skola som hittills bestridas avlöningskostnader för vissa icke-ordinarie befattningshavare. De skäl, som föranledde mig att vid anmälan av statsverkspropositionen till 1942 års riksdag (punkten 29) förorda, att med överflyttning av berörda kostnader till avlöningsanslag tills vidare skulle anstå, torde fortfarande vara bärande. Jag vill i detta sammanhang anmärka, att behov framträtt av att i viss utsträckning anställa här avsedd personal såsom extra ordinarie, varvid för vissa befattningshavare, med hänsyn till vederbörandes stora ansvar och höga kvalifikationer, fastställts högre löneställning än 20 lönegraden. Denna praxis innebär ett avsteg från den eljest i regel tillämpade principen att sådana befattningar prövas av riksdagen. Intill dess en överflyttning av berörda avlöningskostnader till avlöningsanslag kunnat genomföras, synes det emellertid vara nödvändigt att personal, som avlönas från förutnämnda sakanslag, kunna erhålla extra ordinarie anställning och därvid om så befinnes oundgängligen nödvändigt även i högre lönegrad än 20 lönegraden. Sedan sådan överflyttning skett, böra sistnämnda anslag icke få tagas i anspråk för avlöande av extra ordinare personal.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och trätt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 9,100,000 kronor.

[27.] 20. *Armén: Övriga expenser m. m., reservationsanslag.* Ifrågavarande anslag är nu uppfört med ett belopp av 1,350,000 kronor. Enligt fastställd stat disponeras anslaget sålunda:

1. Expenser vid staber och truppförband m. fl.	kronor	625,000
2. Blankettryck	»	200,000
3. Telefonabonnemangsavgifter till hemvärnskrets- och hem- värnsområdesbefälhavare	»	110,000
4. Bidrag till anskaffning av expeditions- och förrådslokaler till hemvärnsområdesbefälhavare	»	248,200
5. Oförutsedda expensbehov	»	166,800
Summa kronor		1,350,000

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har *arméförvaltningen* anfört bland annat följande:

Vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1942/43 hade *arméförvaltningen* ansett, att den prisstegring med omkring tio procent som under budgetåret 1940/41 inträtt å vissa kontorsmaskiner, samt prisstegringen å övrig expeditionsmateriel icke varit av sådan storleksordning, att en höjning av anslaget för budgetåret 1942/43 av denna anledning vore oundgängligen erforderlig. En undersökning av motsvarande förhållanden under budgetåret 1941/42 utvisade, att ytterligare prisstegring inträtt med omkring tio procent å tryckningskostnader samt med omkring femton procent å skrivmaterialier av alla slag. Med hänsyn härtill ansåge *arméförvaltningen* en häremot svarande höjning av vissa anslagsposter ofrånkomlig. Tillkomsten av nya truppförband under budgetåret 1943/44 medförde även krav på viss ökning av anslaget. Av anslagsposten för expenser vid staber och truppförband kunde ungefär halva beloppet beräknas för skrivmaterialier samt återstoden för kontorsmaskiner, telefonabonnemang, telefonsamtal och telegram, vissa inventarier m. m. Förstnämnda del av anslagsposten torde därför böra erhålla en förstärkning av femton procent och posten i sin helhet sålunda upptagas med 671,875 kronor. — Anslagsposten för blanketter åter syntes böra ökas med tio procent och sålunda upptagas med 220,000 kronor. — Anslagsposten för telefonavgifter till hemvärnskrets- och hemvärnsområdesbefälhavare borde höjas med 5,000 kronor till 115,000 kronor på grund av tillkomsten av omkring tjugo hemvärnskretsar.

Anslagsposten för bidrag till anskaffning av expeditions- och förrådslokaler till hemvärnsområdesbefälhavare borde höjas till 256,000 kronor enligt en i ämbetsverkets skrivelse införd specifikation.

Anslagsposten för oförutsedda expensbehov torde med anledning av inträffad prisförhöjning och tillkomsten av nya truppförband böra höjas till i avrundat tal 175,000 kronor.

Arméförvaltningen har under återopande av vad sålunda anförts hemställt om en medelsanvisning av tillhoppa (671,875 + 220,000 + 115,000 + 256,000 + 175,000 =) 1,437,875 kronor eller i runt tal 1,435,000 kronor.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att den av arméförvaltningen föreslagna ökningen av arméns expensanslag med 85,000 kronor till 1,435,000 kronor, huvudsakligen betingas av prisstegringar. Den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring har givit vid handen, att dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, för budgetåret 1943/44 uppgå till ett belopp av 67,000 kronor. I propositionen 1942: 210 har förutsatts, att de årliga kostnaderna för arméns övriga expenser m. m. såväl under uppsättningsperioden som vid fullt genomförd organisation skola kunna begränsas till 1,200,000 kronor, varvid som underlag vid beräkningen valts prisnivån den 1 juli 1941. Därvid torde emellertid icke ha tagits i betraktande de kostnader för bidrag till anskaffning av expeditionss- och förrädslokaler — omkring 250,000 kronor — vilka enligt vad 1942 års riksdag medgivit må bestridas från anslaget. Med hänsyn härtill torde intet vara att erinra mot att anslaget för budgetåret 1943/44 uppföres å riksstaten med det av arméförvaltningen föreslagna beloppet.

Jag får sålunda under erinran att anslaget icke för innevarande budgetår höjts på grund av inträffade prisstegringar hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,435,000 kronor.

[28.] 21. **Armén: Publikationstryck, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 220,000 kronor.

Jämlikt av Kungl. Maj:t fastställd stat disponeras anslaget sålunda:

1. Tryckning av reglementen, instruktioner, beskrivningar och läroböcker m. m. genom lantförsvarets kommando-expedition, <i>förslagsvis</i>	kronor 185,000
2. Tryckning för hemvärnets räkning, <i>högst</i>	» 12,000
3. Till Kungl. Maj:ts disposition, <i>förslagsvis</i>	» 23,000
Summa kronor 220,000	

I anslutning till statens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, att de inkomster, som uppstå genom lantförsvarets kommandoexpeditioners bokdetaljs försäljningsverksamhet, skola tillföras anslaget såsom särskilda uppbördsmedel.

Arméförvaltningen har framhållit, att under budgetåret 1941/42 en prisstegring inträtt med omkring tio procent å tryckningskostnader och med omkring femton procent å kostnader för papper. Med hänsyn härtill och med beaktande av att antalet tjänstgöringsdagar utökats har arméförvaltningen föreslagit, att anslagsposten för tryckning genom lantförsvarets kommandoexpedition höjes med cirka tretton procent från 185,000 kronor till 209,000 kronor. — Vidkommande den för hemvärdet avsedda delen av anslaget har arméförvaltningen föreslagit en höjning med 3,000 kronor till 15,000 kronor. — Återstående del av anslaget, 23,000 kronor, bör enligt arméförvaltningen på grund av inträffad prishöjning beräknas till 26,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet utgör sålunda enligt arméförvaltningens beräkningar ($209,000 + 15,000 + 26,000 =$) 250,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Ifrågavarande anslag har i propositionen 1942: 210 med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 beräknats till 220,000 kronor såväl under femårsperioden 1942/47 som vid fullt genomförd organisation. Med hänsyn till inträffade prisstegringar torde emellertid intet vara att erinra mot att anslaget i enlighet med arméförvaltningens förslag för budgetåret 1943/44 upptages till 250,000 kronor. Stat för anslaget bör i sinom tid fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Publikationstryck* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 250,000 kronor.

Mathållning m. m.

[29.] 22. **Armén: Mathållning, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till arméns mathållning har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 29,000,000 kronor. Detta medelsbehov beräknades efter en portionskostnad av 142 öre för man och tjänstgöringsdag, varvid 130 öre beräknats motsvara kostnaden för proviant å förlägningsorten (normalportionspriset) samt återstoden, 12 öre, övriga kostnader för arméns mathållning — med undantag av kostnaderna för kvinnlig köks- och servispersonal — nämligen merkostnaden för proviant utom förlägningsorten samt under transporter och vissa övningar ävensom för sjukföda, kostnader för de centrala magasinens drift m. m. Kostnaderna för de kvinnliga köks- och servisbiträdena inräknades i anslagssumman med 2,250,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under mathållningsanslaget för budgetåret 1943/44 har *arméförvaltningen* anfört följande:

Den stegring av livsmedelspriserna, som ägt rum under de senaste budgetåren, hade fortsatt om än i minskat tempo. Enligt socialstyrelsens beräkningar hade livsmedelspriserna, som under tiden den 1 juli 1940—den 30 juni 1941 stigit med tolv procent, under motsvarande tidsperiod 1941—1942, stigit med nio procent. Efter nu gällande priser uppginge normalportionens kostnad till i medeltal 138 öre. Huru priserna å livsmedelsmarknaden kunde komma att ställa sig under budgetåret 1943/44 syntes vara så gott som omöjligt att med någon större grad av säkerhet förutse. Med hänsyn till det nuvarande försvårade försörjningsläget och den rådande varuknappheten syntes det emellertid osannolikt att priserna skulle komma att sjunka under nuvarande prisnivå även om fredstillstånd skulle inträda under budgetåret. Under sådana förhållanden syntes dagskostnaden böra beräknas med utgångspunkt från nuvarande prisnivå. Arméförvaltningen ansåge därför att angivna normalportionspris av 138 öre för man och tjänstgöringsdag böra läggas till grund för nästkommande budgetårs anslagsberäkningar. Då ämbetsverket icke ifrågasatte någon ändring beträffande dagskostnadsbeloppet för »övriga kostnader», borde portionskostnaden för man och tjänstgöringsdag beräknas till ($138 + 12 =$) 150 öre.

Till grund för anslagsberäkningen i övrigt borde läggas ett för fast anställt manskap och värnpliktiga till 20,500,000 upptaget antal tjänstgöringsdagar. Kostnaderna för arméns mathållning — bortsett från den kvinnliga

köks- och servispersonalen — borde sålunda beräknas till $(20,500,000 \times 150 =) 30,750,000$ kronor.

Kostnaderna för de kvinnliga köks- och servisbiträdena i truppförbandens matinrättningar beräknades för budgetåret 1942/43 till 2,250,000 kronor. Antalet tjänstgöringsdagar för manskap för budgetåret 1943/44 utvisade en ökning med omkring åtta procent i jämförelse med innevarande budgetår. Den häremot svarande ökningen av antalet tjänstgöringsdagar för köks- och servisbiträden motsvarade en kostnad av omkring 150,000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för den kvinnliga köks- och servispersonalen borde alltså beräknas till $(2,250,000 + 150,000 =) 2,400,000$ kronor.

Enligt arméförvaltningens beräkningar skulle sålunda det sammanlagda medelsbehovet för arméns mathållning uppgå till $(30,750,000 + 2,400,000 =) 33,150,000$ kronor, eller i avrundat tal 33,000,000 kronor.

Arméförvaltningen har vid uppskattningen av medelsbehovet under mathållningsanslaget utgått från senast kända prisläge, d. v. s. det hösten 1942 föreliggande. Denna beräkningsgrund överensstämmer med den som tillämpades vid anslagskalkylerna för budgetåren 1941/42 och 1942/43. Jag finner mig därför böra godtaga arméförvaltningens uppskattning av de egentliga mathållningskostnaderna. För de kvinnliga köks- och servisbiträdena synas med hänsyn till ökningen av antalet tjänstgöringsdagar böra beräknas anslagsmedel i överensstämmelse med arméförvaltningens förslag. Under erinran, att kostnaderna under ifrågavarande anslag i propositionen 1942: 210 på grundval av prisläget den 1 juli 1941 beräknats till 28,140,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 27,100,000 kronor vid genomförd organisation, får jag förorda, att anslaget för budgetåret 1943/44 upptages med ett belopp av 33,000,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 4,000,000 kronor. Den väsentliga höjningen av anslaget i jämförelse med såväl försvarspropositionens genomsnittsberäkning som innevarande budgetårs anslag föranledes av dels de ökade priserna å matvaror m. m. dels ock den temporärt ökade värnpliktskontingenten. Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 1,640,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 33,000,000 kronor.

[30.] 23. **Armén: Furagering, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till furagering har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med ett belopp av 4,700,000 kronor. Medelsbehovet för furagering å förläggningssorten beräknades därvid till 158 öre för normalfoderstat 1 (omfattande stamhästar), 168 öre för normalfoderstat 2 (omfattande ackord- och lejda hästar) och 15 öre för normalströstaten. Härjümte beräknades medel för bestridande av övriga furageringskostnader — transporter, magasinshyror o. s. v. — efter ett belopp av 5 öre för häst och underhållsdag.

Arméförvaltningen har beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår framhållit, att det icke syntes erforderligt att till grund för beräkningarna

lägga alltså rådande extraordinära foderpriser, omkring 26 öre per kg. för havre, 15 öre för hö och 9 öre för halm. I stället syntes man kunna räkna med samma å-priser, efter vilka anslaget beräknades för innevarande budgetår, nämligen för havre 20 öre, hö 10 öre och råghalm 5 öre. Kostnaden för häst och dag kunde därför beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår. Även övriga furagekostnader syntes böra upptagas med oförändrat dagsbelopp.

Då antalet hästunderhållsdagar under budgetåret 1943/44 kunde beräknas till 1,978,000 enligt normalfoderstat 1, till 452,000 enligt normalfoderstat 2 samt till 2,430,000 enligt normalströstaten, kunde medelsbehovet för arméns furagering — bortsett från kostnaderna för utfodring av remonterna — beräknas till $(1,978,000 \times 1.58 + 452,000 \times 1.68 + 2,430,000 \times 0.15 + 2,430,000 \times 0.05) = 4,370,600$ kronor. Kostnaderna för utfodring av de vid remontdepåer befintliga remonterna, som för innevarande budgetår beräknats till 327,000 kronor, uppskattade ämbetsverket för nästa budgetår till oförändrat belopp.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda enligt arméförvaltningens beräkningar utgöra $(4,370,600 + 327,000) = 4,697,600$ kronor eller, i runt tal, 4,700,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

De genomsnittliga årliga kostnaderna för arméns furage ha i propositionen 1942: 210 beräknats till 4,620,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47. Motsvarande kostnader vid genomförd organisation ha uppskattats till 4,600,000 kronor. Till grund för beräkningen lågo samma å-priser som de nu av arméförvaltningen tillämpade. Den merkostnad för budgetåret 1943/44, varmed arméförvaltningen räknar, beror enligt vad jag inhämtat på det förhållandet, att i nämnda proposition förutsatt omorganisation av vissa hästanspända förband till motor- eller cykelförband icke förväntas bli i full utsträckning genomförd under budgetåret. Med hänsyn härtill och då under rådande förhållanden intet torde vara att i stort sett invända mot att de av arméförvaltningen angivna priserna å foder och halm läggas till grund för anslagsberäkningen får jag tillstyrka, att furageringsanslaget upptages med det av arméförvaltningen föreslagna beloppet, 4,700,000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Furagering* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förlagsanslag* av 4,700,000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

[31.] 24. **Armén: Munderingsutrustning, reservationsanslag.** Anslaget, som för budgetåret 1942/43 uppförts å riksstaten med ett belopp av 16,900,000 kronor, disponeras enligt fastställd stat för följande ändamål:

1. Munderingsutrustning	kronor 16,150,000
2. Underhåll av hemvärnets intendenturutrustning	» 250,000
3. Anskaffning och underhåll av skidor och skidmateriel	
i övrigt	» 500,000
Summa kronor 16,900,000	

Enligt vid staten fogad anmärkning må posten för munderingsutrustning användas till bestridande av kostnader för anskaffning och underhåll av munderingsutrustning ävensom för tillverkning av för ifrågavarande utrustning avsedda verktyg och materialier, för arbetslöner åt de å lantförsvarets egna verkstäder sysselsatta civila förmännen och arbetarna för av dem utfört arbete å sådana persedlar, som skola anskaffas och underhållas från denna post, samt för författningsenligt utgående beklädnadsersättning.

Arméförvaltningen har beträffande medelsbehovet för budgetåret 1943/44 för munderingsutrustning anfört, bland annat, att i stort sett inga förändringar inträtt vare sig i fråga om priser eller beträffande övriga förhållanden, som kunde motivera en ändring av de grunder som tillämpats vid anslagsberäkningarna för innevarande budgetår. Anslagsposten syntes därför böra beräknas efter samma grunder som för budgetåren 1941/42 och 1942/43 eller efter 85 öre per man och tjänstgöringsdag. Då antalet tjänstgöringsdagar för manskapet uppskattats till 20,500,000, skulle medelsbehovet för munderingsutrustningen utgöra $(20,500,000 \times 0.85 =) 17,425,000$ kronor.

För underhåll av hemvärnets intendenturutrustning samt för anskaffning och underhåll av skidmateriel har arméförvaltningen hemställt om oförändrad medelstilldelning, eller 250,000 kronor respektive 500,000 kronor.

Ifrågavarande anslag har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 15,840,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 samt till 15,200,000 kronor vid fullt genomförd organisation. De beräkningar rörande medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1943/44, som arméförvaltningen framlagt, överensstämmer i stort sett med de som legat till grund för kostnadsberäkningarna i förenämnda proposition. Att medelsbehovet det oaktat kommit att för budgetåret 1943/44 väsentligt överskrida det i propositionen för övergångstiden genomsnittligt beräknade sammanhänger därmed, att antalet tjänstgöringsdagar för de under budgetåret tjänstgörande årsklasserna är särskilt stort. Vid sådant förhållande torde det vara erforderligt att för budgetåret 1943/44 medel äskas för tillgodoseende av de med anslaget avsedda ändamålen i den av arméförvaltningen angivna omfattningen. Jag föreslår således, att anslaget bestämmes till $(17,425,000 + 250,000 + 500,000 =) 18,175,000$ kronor, innebärande en anslagshöjning med 1,275,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Munderingsutrustning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 18,175,000 kronor.

[32.] 25. *Armén: Kasern- och förplägnadsutredning, reservationsanslag.* Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 2,125,000 kronor, vilket enligt fastställd stat fördelats sålunda:

1. Kasernutredning	kronor 1,000,000
2. Förplägnadsutredning	» 900,000
3. Övriga intendenturmaterielbehov	» 225,000
Summa kronor 2,125,000	

Medelsbehovet beräknades *dels* efter ett belopp av 5 öre för man och tjänstgöringsdag för anskaffning och underhåll av sängservis och annan för manskapet avsedd kasernutredning, *dels* till förplägnadsutredning efter ett belopp av likaledes 5 öre för man och tjänstgöringsdag och efter 1 öre för häst och underhållsdag, *dels ock* med ett fast belopp av 200,000 kronor för anskaffning och underhåll av expeditionsinventarier, möbler till dagrum och andra gemensamma lokaler, gymnastikmateriel m. m.

I fråga om medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår har *arméförvaltningen* framhållit, att en icke obetydlig prisstegring inträtt även å den materiel, som bekostades av här ifrågavarande anslag. Detta gällde särskilt förplägnadsutredningen. En uppräknig av anslagsposten åtminstone för sistnämnda materielgrupp syntes därför med tiden bliva erforderlig. Nu ifrågasattes emellertid icke annan ändring av de hittillsvarande beräkningsgrunderna för anslaget än att det fasta beloppet av 200,000 kronor höjdes till 250,000 kronor. En dylik höjning vore motiverad med hänsyn bland annat till den utökade fredsorganisationen och de stegrade kostnaderna för anskaffning och underhåll av expeditionsinventarier, möbler till dagrum och gemensamma lokaler, gymnastikmateriel m. m. Då antalet tjänstgöringsdagar för manskap uppskattats till 20,500,000 och antalet underhållsdagar för hästar till 2,430,000, skulle enligt *arméförvaltningen* medelsbehovet för budgetåret 1943/44 komma att utgöra $(20,500,000 \times 0.05 + 20,500,000 \times 0.05 + 2,430,000 \times 0.01 + 250,000 =)$ 2,324,300 kronor eller, i runt tal, 2,325,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

I likhet med *arméförvaltningen* vill jag icke nu ifrågasätta någon ändring i förhållande till innevarande budgetår av de dagskostnadsbelopp, som ligga till grund för uppskattningen av medelsbehovet under förevarande anslag. Dessa torde sålunda böra beräknas för kasernutredning till 5 öre samt för förplägnadsutredning till 5 öre för man och 1 öre för häst. Den fasta posten för anskaffning och underhåll av expeditionsinventarier m. m. höjdes för budgetåret 1942/43 med 50,000 kronor. Då särskilda anslag till engångskostnader för anskaffning av vissa hithörande inventarier enligt kostnadsberäkningarna för försvarsorganisationens utbyggnad under uppsättningsperioden komma att utgå, torde — i anslutning till ett av *arméförvaltningen* i skrivelse den 25 november 1942 framlagt förslag — med ytterligare höjning av denna post kunna tills vidare anstå. På grundval av tidigare angivet antal tjänstgörings- och underhållsdagar beräknar jag sålunda medelsbehovet till 2,300,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 175,000 kronor. Enligt propositionen 1942: 210 uppskattades det årliga medelsbehovet till 2,115,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 2,100,000 kronor vid fullt genomförd organisation. Såsom tidigare framhållits beror merkostnaden för budgetåret 1943/44 därpå, att antalet tjänstgöringsdagar under detta budgetår kommer att vara osedvanligt stort. På Kungl. Maj:t torde ankomma att fastställa stat för anslaget i anslutning till vad sålunda anförts.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Kasern- och förplägnadsutredning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,300,000 kronor.

[33.] 26. *Armén: Anskaffning av intendenturmateriel, reservationsanslag.* För anskaffning av intendenturmateriel har å riksstaten för budgetåret 1942/43 uppförts ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av delkostnader för genomförande av viss engångsanskaffning av intendenturmateriel för armén under uppsättningsperioden 1942/47.

Innan jag övergår att beräkna medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1943/44, får jag erinra, att jag vid anmälan av propositionen 1942: 266 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1942/43 förordade tillämpningen av ett system för bestridande av vissa med genomförandet av den nya organisationen av försvarsväsendet sammanhängande anskaffningskostnader, som avsåg att möjliggöra ett genomförande av anskaffningsprogrammet under uppsättningsperiodens första del utan att därigenom den i propositionen 1942: 210 beräknade genomsnittliga kostnadsramen komme att för periodens första budgetår mer avsevärt överskridas. Jag hemställde i anslutning härtill att — såvitt anginge anskaffning av tyg- och intendenturmateriel för armén, fartygsanskaffning för flottan, förstärkning av kustartilleriförsvaret, anskaffning av flygmateriel samt engångsanskaffning av ammunition för armén och flygvapnet — Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att fastställa de belopp, till vilka ifrågavarande materielanskaffning högst finge uppgå, samt att till bestridande av kostnaderna härför anvisa reservationsanslag, vilka i princip borde bestämmas till en femtedel av nämnda belopp, med rätt för Kungl. Maj:t att medgiva anslagens överskridande inom ramen för de av riksdagen fastställda kostnadsbeloppen. Därvid förutsattes, dels att materielbeställningarna skulle kunna i sin helhet utläggas sedan riksdagen fattat sitt beslut, dels att anslagen skulle kunna jämkas till belopp över- eller understigande nämnda genomsnittssiffra om så befunes önskvärt för att ernå en jämn fördelning över femårsperioden av de sammanlagda försvarskostnaderna. De överskridanden eller besparingar, som uppkomme på anslagen och som sålunda måste komma att motväga varandra under femårsperiodens lopp, förutsattes skola regleras över särskilt konto under budgetutjämningsfonden.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda hemställan bemyndigade riksdagen — i samband med anvisande av anslag för budgetåret 1942/43 för förenämnda ändamål — Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av olika slag materiel intill vissa maximerade belopp samt medgav, att de för de olika ändamålen anvisade reservationsanslagen finge överskridas inom ramen för de maximerade beloppen.

Med stöd av nämnda bemyndigande och medgivande har Kungl. Maj:t i olika sammanhang meddelat beslut, som innebära rätt för vederbörande förvaltningsmyndighet att vidtaga omedelbara åtgärder för genomförande, helt eller delvis, av den materielanskaffning, som enligt propositionen 1942: 210 förutsatts skola äga rum under femårsperioden 1942/47. Härjämte har

Kungl. Maj:t i de fall, då det kunnat förutses, att för budgetåret 1942/43 anvisat reservationsanslag icke komme att förslå för bestridande av med anskaffningen förenade, å nämnda budgetår belöpande kostnader, medgivit anslaget överskridande inom ramen av i besluten angivna belopp. Särskilda bestämmelser ha den 30 juni 1942 utfärdats angående redovisning av överskridanden och besparingar å ifrågakommande reservationsanslag.

I detta sammanhang må jämväl bringas i erinran, att vid beräkningen i propositionen 1942: 266 av de belopp, vartill materielanskaffningen under femårsperioden högst finge uppgå, de i propositionen 1942: 210 angivna kostnaderna legat till grund. Dessa kostnader voro beräknade på grundval av prisläget den 1 juli 1941. Jag framhöll därför vid anmälan av propositionen 1942: 266, att det kunde förutses, att en omräkning framdeles med hänsynstagande till efter nämnda tidpunkt inträffande prisförskjutningar kunde bli erforderlig. Av praktiska skäl borde denna omräkning ske först vid en tidpunkt, då det sammanlagt erforderliga beloppet säkert kunde bestämmas, d. v. s. som regel först då slutlikviden för materielleveranserna bestämts. I vad mån härigenom de kostnadsbelopp, som underställdes riksdagen för godkännande, kunde behöva revideras kunde för det dåvarande icke angivas. Vid materielanskaffningens genomförande borde därför beräkningarna rörande dess omfattning grunda sig på det prisläge, som tagits till utgångspunkt vid totalkostnadernas bestämmande.

De beslut om genomförande av materielanskaffning, som hittills meddelats, ha i allmänhet grundat sig på prisläget den 1 juli 1941. I ett fall — i fråga om engångskostnaderna för förstärkning av kustartilleriförsvaret — har det emellertid varit möjligt att beräkna de slutliga kostnaderna för anskaffningen i fråga.

Jag övergår härefter till anmälan av medelsbehovet under budgetåret 1943/44 för bestridande av kostnaderna för engångsanskaffning av intendenturmateriel för armén.

Såsom framgår av propositionen 1942: 266, punkten 14:o), beräknas de totala kostnaderna, enligt prisläget den 1 juli 1941, för genomförandet av i propositionen 1942: 210 angiven materielanskaffning av intendenturmateriel — utom anskaffning av viss mobiliseringsutrustning, som bestritts med anlåtande av medel från förskottsstaten för försvarsväsendet — till 15,000,000 kronor, motsvarande en genomsnittskostnad under femårsperioden 1942/47 av 3,000,000 kronor. Riksdagen har bemyndigat Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av nu ifrågavarande materiel samt att medgiva överskridande, inom ramen för ett belopp av 15,000,000 kronor, av det för budgetåret 1942/43 för anskaffningen anvisade anslaget.

Efter framställning av arméförvaltningens intendenturdepartement har Kungl. Maj:t med stöd av nämnda bemyndigande genom beslut den 30 oktober 1942 medgivit, dels att intendenturdepartementet finge beställa viss av departementet angiven intendenturmateriel till en kostnad av sammanlagt 4,350,000 kronor, dels ock att det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget finge överskridas med högst 1,350,000 kronor. Beslutet innebär i vissa hänseenden en revidering av det anskaffningsprogram, som låg till grund för

kostnadsberäkningarna i propositionen 1942:210. Härutinnan torde få hänvisas till de handlingar, som legat till grund för beslutet och vilka komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Arméförvaltningens intendenturdepartement har beträffande den fortsatta anskaffningen av intendenturmateriel efter samråd med statens industrikommissions textilavdelning och textiltrådet framhållit som sin uppfattning, att det ur beredskapssynpunkt vore av allra största betydelse att en anskaffning av intendenturmateriel för armén redan under budgetåret 1943/44 komme till stånd i största möjliga omfattning. Under hänsynstagande till råvaruläget, behovet av dylika materialier för landet i övrigt samt andra på frågan inverkan omständigheter hade, framhåller departementet, gjorda beräkningar givit vid handen, att anskaffningen under nästkommande budgetår dock borde begränsas inom en kostnadsram av i runt tal 5,500,000 kronor, därav 500,000 kronor för anskaffning av inventarier för nytillkomna kaserner m. m. Skulle förhållandena förändras så, att ytterligare anskaffning kunde och borde komma till stånd, hade departementet för avsikt att därom göra särskild framställning.

Beträffande den budgettekniska anordningen för bestridande av kostnaderna för förenämnda materielanskaffning ifrågasätter jag — såsom framgår redan av vad jag inledningsvis yttrat — ingen ändring. Jag förutsätter, att de av 1942 års riksdag givna bemyndigandena att överskrida respektive för budgetåret 1942/43 anvisade reservationsanslag få anses ha avseende jämväl å motsvarande för nästkommande budgetår anvisade fortsättningsanslag, oaktat benämningarna å dessa anslag ändras.

*Departements-
chefen.*

Vidkommande härefter medelsbehovet under förevarande anslag till anskaffning av intendenturmateriel har, såsom i det föregående framhållits, genom beslut den 30 oktober 1942 den anskaffningsplan, som legat till grund för de i propositionen 1942:210 verkställda kostnadsberäkningarna, i vissa hänseenden ändrats. Det må emellertid här framhållas, att de beräknade totalkostnaderna för genomförande av intendenturmaterielanskaffningen under femårsperioden 1942/47 — därest man bortser från eventuella prisstegringar — icke härigenom komma att överskridas.

I enlighet med nyss angivna principer för finansieringen av engångskostnader av här ifrågavarande art torde för budgetåret 1943/44 för anskaffning av intendenturmateriel för armén i riksstaten böra uppföras ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor. På Kungl. Maj:t torde få ankomma att pröva i vilken omfattning anskaffning av sådan materiel under nästa budgetår bör ske. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Anskaffning av intendenturmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 3,000,000 kronor.

Undervisning och övningar.

[34.] 27. *Armén: Undervisningsmateriel m. m., reservationsanslag.* Ifrågavarande anslag har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 250,000 kronor.

Anslaget är avsett för bestridande av kostnader för anskaffning och underhåll av undervisningsmateriel och läroböcker (fackbibliotek) ävensom förekommande kostnader för utarbetande eller överarbetning av reglementen, instruktioner och läroböcker. Kostnader för läroböcker bestridas dock från anslaget endast i den mån de icke skola gäldas av anslaget till publikationstryck. Stat för anslaget återfinnes i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 28.

Med erinran att anslaget i propositionen 1942: 210 vid fullt genomförd organisation beräknats till 350,000 kronor har *arméförvaltningen* i fråga om medelsbehovet för budgetåret 1943/44 anfört bland annat följande:

Undervisningsverksamheten under budgetåret 1943/44 vore ännu icke i detalj planlagd. Det stode dock klart, att i och med tillkomsten av nya skolor och utbildningsgrenar nyanskaffning av undervisningsmateriel måste äga rum i stor utsträckning. Av lantförsvarets utbildningskommissions betänkande framginge jämväl, att undervisningsmaterielen vid armén icke befunde sig i önskvärt skick utan i många hänseenden måste förbättras. Man kunde även befara en fortsatt prisstegring å hithörande materiel. Starka skäl funnes därför att anslaget beräknades till det för genomförd organisation avsedda beloppet, 350,000 kronor.

I fråga om anslagets fördelning för de olika ändamålen saknades nu tillräckligt underlag för avgivande av slutgiltigt förslag. Enligt verkställda beräkningar syntes dock för truppförbanden böra avses en summa av minst 150,000 kronor för det löpande behovet. För de fasta undervisningsverken m. m. hade enligt en i arméförvaltningens skrivelse intagen specifikation till löpande utgifter beräknats tillhopa 102,000 kronor. Det återstående beloppet 98,000 kronor borde avses för större nyanskaffningar av undervisningsmateriel och i övrigt till oförutsedda behov.

I anslutning till vad sålunda anförts har arméförvaltningen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med 350,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Ifrågavarande anslag, vilket för innevarande budgetår som nämnts upptagits med 250,000 kronor, har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 320,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 samt till 350,000 kronor vid fullt genomförd organisation. Av arméförvaltningen anförda skäl synas mig motivera en höjning av anslaget i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet anfört under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor finner jag mig emellertid böra föreslå, att anslagshöjningen begränsas till 70,000 kronor och att anslaget förty för budgetåret 1943/44 uppföres i riksstaten med 320,000 kronor. Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 45,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 320,000 kronor.

[35.] 28. **Armén: Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m., reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag (arméns undervis-

ningsanslag) är i riksstaten för budgetåret 1943/44 upptaget med ett belopp av 1,500,000 kronor. Enligt fastställd stat (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 28 f.) disponeras anslaget under två särskilda titlar, nämligen I. de fasta undervisningsverken m. m. samt II. Särskilda skolor och utbildningskurser m. m. Under titel I. ha kostnaderna upptagits till 550,000 kronor och under titel II. till 950,000 kronor.

Arméförvaltningen har framhållit, att förevarande anslag i propositionen 1942: 210 beräknats till 1,850,000 kronor vid fullt genomförd organisation samt att därvid syntes ha inräknats rese- och traktamentskostnader till ett belopp av 700,000 kronor. Dessa sistnämnda kostnader borde emellertid enligt tillämpade principer bestridas från arméns anslag till reseersättningar m. m., varför medelsbehovet under undervisningsanslaget med tillämpning av till grund för nämnda proposition liggande beräkningar kunde minskas med 700,000 kronor till 1,150,000 kronor vid fullt genomförd organisation. *Arméförvaltningen*, som föreslagit att från och med budgetåret 1943/44 till tit. I., i fortsättningen benämnd Fasta undervisningsverk och skolor, borde hänföras kostnader för förutom de fasta undervisningsverken jämväl sådana skolor, som enligt den nya arméorganisationen avsågos bliva av permanent natur, har hemställt, att anslaget måtte för nämnda budgetår upptagas med 1,150,000 kronor, därav under titel I. 800,000 kronor och under titel II. 350,000 kronor. Ämbetsverket har därvid utgått från att föreningen armé-, marin- och flygfilm, som hittills åtnjutit bidrag från undervisningsanslaget, i fortsättningen skall erhålla understöd av statsmedel från ett särskilt i riksstaten uppfört anslag.

Av det anförda framgår, att arméförvaltningen funnit sig böra föreslå, att arméns undervisningsanslag för nästa budgetår skall upptagas med samma belopp som enligt propositionen 1942: 210 beräknats bliva erforderligt vid fullt genomförd organisation, eller — därest vissa i det föregående angivna rese- och traktamentskostnader, som enligt vad jag vid behandlingen av arméns anslag till reseersättningar m. m. anført böra avföras från sistnämnda anslag, frånräknas — 1,150,000 kronor. För egen del får jag erinra, att kostnaderna under undervisningsanslaget enligt de till grund för förenämnda proposition liggande beräkningarna på grundval av prisnivån den 1 juli 1941 uppskattats till — efter minskning med vad som belöper å rese- och traktamentskostnader — 1,050,000 kronor för uppsättningsperioden 1942/47. Jag finner mig icke kunna för nästa budgetår tillstyrka högre medelsanvisning än vad sålunda förutsatts med tillägg av skäligt belopp för mötande av merkostnader till följd av därefter inträdd prisstegring och föreslår därför, att anslaget för nämnda budgetår bestämmes till 1,100,000 kronor. Jag räknar härvid med att understöd till föreningen armé-, marin- och flygfilm i fortsättningen skall utgå från ett särskilt för ändamålet avsett anslag (jämför nedan punkten 175). Å andra sidan utgår jag från att från förevarande anslag skola bestridas vissa kostnader för utbildning i brandtjänst, som uppkomma vid bifall till det under punkten 19 berörda förslaget till

*Departements-
chefen.*

lag om vapenfria värnpliktiga m. m. I övrigt har jag intet att erinra mot vad arméförvaltningen föreslagit rörande anslagets disposition. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av arméförvaltningen verkställa den närmare fördelningen av anslaget på dess båda undertitlar och att i övrigt meddela närmare bestämmelser rörande anslagsmedlens disposition.

Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 50,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén*: *Vissa kostnader för de fasta undervisnings-*
verken, särskilda utbildningskurser m. m. för budgetåret 1943/44
anvisa ett *reservationsanslag* av 1,100,000 kronor.

[36.] 29. **Armén: Truppförbandens övningar, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 8,500,000 kronor.

Enligt för anslaget fastställd stat (se liggaren över fjärde huvudtiteln budgetåret 1942/43 sid. 30 f.) disponeras anslaget sålunda:

1. Befälsövningar	kronor	200,000
2. Truppförbandens vanliga övningar	»	2,230,000
3. Målflygning och målbogsering	»	1,150,000
4. Drivmedel.....	»	4,500,000
5 Hemvärnets övningar.....	»	420,000
Summa kronor		8,500,000

Arméförvaltningen har icke ifrågasatt ändrad medelstilldelning i fråga om anslagsposterna 1—3 och 5. Beträffande anslagsposten 4. Drivmedel har ämbetsverket anført i huvudsak följande.

I fråga om kostnader för drivmedel hade 1941 års försvarsutredning i sitt betänkande upptagit en summa av 7,635,000 kronor enligt specificerad beräkning. Enligt propositionen 1942: 210 hade för samma ändamål beräknats ett belopp av högst 7,000,000 kronor vid fullt genomförd organisation. Chefen för armén hade nu till arméförvaltningen överlämnat beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1943/44 med hänsyn till det antal motorfordon, som kunde beräknas vara i användning inom armén under sagda budgetår. Vid beräkningen av kostnaderna hade använts samma beräkningsgrund som den av försvarsutredningen använda. Man hade härvid erhållit en slutsumma av 6,982,475 kronor eller i avrundat tal 7,000,000 kronor. Motoriseringen inom armén beräknades sålunda numera fortskrida så långt att redan under budgetåret 1943/44 det vid fullt genomförd organisation beräknade beloppet 7,000,000 kronor erfordrades.

I anslutning till vad sålunda anförts har arméförvaltningen angivit medelsbehovet för budgetåret 1943/44 till $(200,000 + 2,230,000 + 1,150,000 + 7,000,000 + 420,000 =)$ 11,000,000 kronor.

Anslaget har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 9,800,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 samt till 11,000,000 kronor vid fullt genomförd organisation. *Departements-
chefen.*

I likhet med arméförvaltningen föreslår jag, att för nästa budgetår beräknas oförändrade medel till befälsövningar, truppförbandens vanliga övningar, målflygning och målbogsering samt hemvärnets övningar.

För drivmedel erfordras för nästa budgetår enligt arméförvaltningens beräkningar ett belopp, som med icke mindre än 2,500,000 kronor överstiger det nu utgående. Dessa kostnader uppskattades i propositionen 1942: 210 vid fullt genomförd organisation till 7,000,000 kronor mot av försvarsutredningen beräknade 7,635,000 kronor. Arméförvaltningens förslag innebär sålunda, att drivmedelskostnaderna redan för nästa budgetår skola upptagas med det vid fullt genomförd organisation erforderliga beloppet. Av arméförvaltningens beräkningar framgår emellertid, att motorfordonsbeståndet under nämnda budgetår icke kommer att uppgå till det vid genomförd organisation avsedda antalet. Med hänsyn härtill finner jag mig, med godtagande i övrigt av arméförvaltningens beräkningsgrunder, böra föreslå att för ändamålet för nästa budgetår beräknas ett belopp, som med 1,000,000 kronor understiger det av arméförvaltningen angivna.

Anslaget bör sålunda uppföras med (11,000,000 — 1,000,000 =) 10,000,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 1,500,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Truppförbandens övningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 10,000,000 kronor.

[37.] 30. **Armén: Fält- och fälttjänstövningar, reservationsanslag.** Anslaget har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 2,000,000 kronor. Från anslaget bestridas från och med budgetåret 1942/43 jämväl kostnader för luftförsvarsövningar.

Arméförvaltningen har — med erinran att ifrågavarande kostnader vid fullt genomförd organisation beräknats till 2,200,000 kronor — hemställt, att nämnda belopp måtte anvisas för budgetåret 1943/44.

Ifrågavarande anslag har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 2,160,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47. Då några särskilda skäl icke förebragts för en höjning av anslaget utöver sistnämnda belopp, kan jag endast såtillvida biträda arméförvaltningens förslag, att jag för nästa budgetår tillstyrker en höjning av anslaget med 160,000 kronor. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Fält- och fälttjänstövningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,160,000 kronor.

Anskaffning och vård av hästar m. m.

[38.] 31. *Armén: Remontering, reservationsanslag.* Reservationsanslaget till remontering har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 850,000 kronor. Stat för anslaget återfinnes i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 31.

I propositionen 1942: 210 (sid. 394 ff.) har antalet stambästar, med ledning av vilket remonteringen omfättning beräknas, uppskattats till 4,966 rid- och 351 draghästar (nu 5,118 respektive 158). Den årliga remonteringen beräknades till 10 procent av detta antal, d. v. s. 497 rid- och 35 draghästar (nu 512 respektive 16), förutom 12 hästar som ersättning för å depå störtade remonter.

I samma proposition beräknades behovet av ackordhästar till 11,000, innebarande en ökning i förhållande till tidigare antal med omkring 6,000 hästar. De årliga kostnaderna för remontering beräknades till 1,348,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 1,792,000 kronor för tiden därefter.

1. Remonter samt stambästar för dragbruk. Medelsbehovet för innevarande budgetår för detta ändamål har beräknats till 795,000 kronor. Beloppet beräknades, inklusive 40,000 kronor, som förväntades kunna tillföras i form av inkomst vid försäljning av utrangerade stambästar, förslå för inköp av 512 remonter å 1,500 kronor samt för bestridande av till 65,320 kronor beräknade övriga kostnader. För inköp av stambästar för dragbruk beräknades inga medel för budgetåret 1942/43 med hänsyn till den omfattande hästanskaffning, som ägt rum under åren 1939 och 1940.

Beträffande det medelinköpspris, som beräknats för anskaffning av remonter, må följande framhållas.

Under budgetåren 1936/38 utgjorde medelinköpspriset för remonter 1,100 kronor och under budgetåren 1938/41 1,200 kronor. För budgetåret 1941/42 liksom även — såsom av det sagda framgår — för budgetåret 1942/43 beräknades medelinköpspriset till 1,500 kronor vid anslagsäskandena i statsverkspropositionerna.

Efter framställning av arméförvaltningens intendenturdepartement äskade emellertid Kungl. Maj:t i proposition 1942: 78 (punkt 1) ett särskilt anslag å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1941/42 å 76,800 kronor för att möjliggöra en höjning av medelinköpspriset till 1,650 kronor. Riksdagen beviljade det begärda anslaget. Jämväl för budgetåret 1942/43 har intendenturdepartementet funnit erforderligt begära förstärkning av remonteringsanslaget för att kunna genomföra remonteringen under budgetåret i avsedd omfättning. Departementet har sålunda räknat med ett medelinköpspris av 2,100 kronor, d. v. s. 600 kronor mer än vad som förutsattes vid anslagsberäkningarna i statsverkspropositionen till 1942 års riksdag. Det är min avsikt att senare denna dag (proposition nr 2) föreslå Kungl. Maj:t att å tilläggsstat för innevarande budgetår äska medel i begränsad omfättning för mötande av sålunda uppkommande merkostnader.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1943/44 har *arméförvaltningen* framhållit, att under sagda budgetår i enlighet med i propositionen 1942: 210 angivna grunder remonter borde inköpas till ett antal av 509, varav 12 voro avsedda att ersätta å remontdepå störtade remonter.

I fråga om det medelinköpspris, som för budgetåret 1943/44 bör beräknas vid inköp av remonter, har *arméförvaltningen* anført i huvudsak följande:

Remontpriset borde dels sättas i relation till priset på kallblodiga hästar, vilket det enligt ämbetsverkets uppfattning borde överstiga med närmare 300 än 200 kronor, dels ock beräknas med hänsyn till uppfödningkostnaderna. Inköp av de remonter, det här vore fråga om, ägde rum under senare delen av budgetåret 1943/44. Att med bestämdhet förutsäga prisutvecklingen på arbetshästmarknaden intill nyss angiven tidpunkt vore icke möjligt. Säkert syntes emellertid vara, att någon avsevärd sänkning av hästpriserna icke vore att förvänta under de närmaste åren. Härtill torde icke minst den ganska omfattande slakten av föl och minskad uppfödning av andra orsaker under föregående år komma att bidra. Ett arbetshästpris vid tidpunkten i fråga under 1,500 à 1,600 kronor kunde knappast förutsättas. Utginge man från ett pris på kallblodiga hästar på 1,500 à 1,600 kronor, borde remontpriset icke beräknas lägre än till 1,800 kronor. Även med utgångspunkt från uppfödningkostnaderna komme man till att nyssnämnda pris borde utgöra det lägsta pris, som man borde räkna med. Förkrigspriset på remont utgjorde nämligen 1,200 kronor. Under det gångna budgetåret hade rationspriset per dag legat omkring en krona över det normala och med samma höjda rationspris måste sannolikt räknas även innevarande budgetår. Även om rationspriset under kommande budgetår skulle återgå till det normala, hade remontuppfödarna för de remonter, som avsåges att säljas våren 1944 fått vidkännas ökade rationskostnader under två år. Dessa merkostnader kunde icke beräknas till lägre än 300 kronor per år eller sammanlagt 600 kronor. Lades dessa 600 kronor till före krigsutbrottet gällande remontpris erhöles $(1,200 + 600 =)$ 1,800 kronor. Sistnämnda pris borde därför utgöra det medelinköpspris för remont, på vilket kostnadsberäkningarna borde grunda sig.

Medelsbehovet för inköp av remonter borde därför enligt *arméförvaltningen* beräknas till $(509 \times 1,800 =)$ 916,200 kronor.

Beträffande frågan om anskaffning av stamhästar för dragbruk har *arméförvaltningen* framhållit i huvudsak följande:

Någon dylik anskaffning hade icke ägt rum under budgetåren 1940/42 med hänsyn till den stora hästanskaffning som på grund av den ökade försvarsberedskapen skedde under åren 1939 och 1940. Någon anskaffning hade ej heller förutsatts under budgetåret 1942/43. Detta medförde, att då endast i ett fåtal fall hästar yngre än fem år inköpts, i de lägsta åldersgrupperna (5—7 år) ytterst få hästar komme att finnas nästkommande år. För att icke alltför stora mellanrum mellan åldersgrupperna skulle uppstå, borde därför från och med nästkommande budgetår nyanskaffning äga rum av stamhästar för dragbruk. Antalet dylika hästar utgjorde enligt beräkningarna i propositionen 1942: 210 351 med en årlig remontering av 35. Detta antal borde därför årligen anskaffas från och med budgetåret 1943/44. Medelpriset borde med hänvisning till vad tidigare framhållits beräknas till 1,500 kronor per häst, och medelsbehovet utgjorde därför $(35 \times 1,500 =)$ 52,500 kronor.

För »övriga kostnader» har arméförvaltningen beräknat medelsbehovet till 64,990 kronor. Ämbetsverket har därvid med tillämpning av hittills tillämpade beräkningsgrunder uppskattat transport-, rese- och diverse kostnader till $(509 \times 110 \text{ kronor} =) 55,990$ kronor, varjämte för omkostnader vid remontdepåerna upptagits ett belopp av 9,000 kronor.

I likhet med innevarande budgetår har ett belopp av 40,000 kronor beräknats inflyta vid försäljning av utrangerade stamhästar.

I överensstämmelse med vad ovan anförts borde kostnaderna för anskaffning av remonter och stamhästar för dragbruk för budgetåret 1943/44 — efter avdrag av beräknade inflytande försäljningsmedel — uppskattas till $(916,200 + 52,500 + 64,990 - 40,000 =) 993,690$ kronor eller i runt tal 994,000 kronor.

II. Ackordhästar. I riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagspost — med utgångspunkt från ett ackordhästantal av 5,000 — räknats med ett medelsbehov av 55,000 kronor. Från anslagsposten, vilken beräknades kunna tillföras inkomster vid försäljning av utrangerade ackordhästar med $(250 \times 100 =) 25,000$ kronor, avsågs skola bestridas kostnader för ackordshästars utackordering med $(5,000 \times 10 =) 50,000$ kronor samt för ersättning till fodervärdar för mottagna varmblodiga ackordhästar med 30,000 kronor.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästkommande budgetår har *arméförvaltningen* erinrat, att någon anskaffning av ackordhästar med anlitage av medel under remonteringsanslaget ej skett under budgetåren 1940/42 och att ej heller under budgetåret 1942/43 dylik anskaffning avsetts skola ske. Av skäl som anförts för nyanskaffning av stamhästar för dragbruk borde emellertid även anskaffningen av ackordhästar återupptagas under budgetåret 1943/44. Arméförvaltningen ansåge dock, att nyanskaffningen för nämnda budgetår kunde begränsas till hälften av den normala remonteringen, vilken beräknades till 10 procent av ackordhäststyrkan. Då denna enligt beräkningarna i propositionen 1942:210 förutsattes utgöra 11,000 hästar, skulle anskaffningen komma att omfatta 550 hästar (5 procent av 11,000). Med en beräknad medelkostnad för häst av 1,500 kronor utgjorde anskaffningskostnaderna $(550 \times 1,500 =) 825,000$ kronor. — För bestridande av kostnader för ackordshästars utackordering borde beräknas samma belopp som tidigare, eller 10 kronor för häst och år, d. v. s. inalles 110,000 kronor. Såsom ersättning till fodervärdar, vilka mottoge varmblodiga hästar som ackordhästar, borde vidare i likhet med innevarande budgetår upptagas ett belopp av 30,000 kronor. — Antalet utrangerade ackordhästar, för vilket ersättning beräknades inflyta, borde liksom tidigare beräknas till 5 procent av ackordhästbeståndet.

Arméförvaltningen har under återopande av vad sålunda anförts beräknat kostnaderna under anslagsposten II. Ackordhästar till $(825,000 + 110,000 + 30,000 =) 965,000$ kronor. Då försäljning av 550 utrangerade ackordhästar beräknades tillföra anslagsposten $(550 \times 100 =) 55,000$ kronor skulle medelsbehovet utgöra $(965,000 - 55,000 =) 910,000$ kronor.

Under rådande förhållanden finner jag det lämpligast, att medelpriset för remonter för sagda budgetår beräknas till 1,500 kronor, eller samma medelvärde som i fjolårets statsverksproposition lagts till grund för anslagsberäkningarna. För anskaffning av 509 remonter beräknar jag således kostnaderna till 763,500 kronor. *Departements-
chefen.*

Jag delar arméförvaltningens uppfattning att under nästa budgetår anskaffningen av stamhästar för dragbruk bör återupptagas. Det av arméförvaltningen beräknade à-priset, 1,500 kronor, finner jag dock med hänsyn till vad nyss anförts för högt. Jag anser mig icke böra räkna med högre medelpris än 1,200 kronor och uppskattar alltså kostnaderna för anskaffning av 35 draghästar till 42,000 kronor. Beräkningen av posten till övriga kostnader, 64,990 kronor, och av inkomsterna, 40,000 kronor, vid försäljning av utrangerade stamhästar ger mig icke anledning till erinran.

Medelsbehovet för anskaffning av remonter samt stamhästar för dragbruk under budgetåret 1943/44 skulle sålunda, efter avdrag av inflytande försäljningsmedel, komma att uppgå till $(763,500 + 42,000 + 64,990 - 40,000 =)$ i avrundat tal 830,000 kronor.

Vad härefter angår behovet av medel för ackordhästar, får jag erinra om att i propositionen 1942:210 det årliga behovet av ackordhästdagar för armén uppskattats till 452,000 och av ackordhästar till 11,000. Dessa beräkningar hänförde sig till den fullt genomförda organisationen. Enligt vad jag under hand inhämtat beräknas i stort sett det angivna dagantalet behöva tagas i anspråk redan under nästa budgetår. Med hänsyn härtill skulle redan under budgetåret 1943/44 ackordhästantalet behöva uppbibras till 11,000 mot för innevarande budgetår 5,000. En nyanskaffning i angiven omfattning kan givetvis icke nu komma i fråga. Arméförvaltningen har begränsat sig till att föreslå, att under budgetåret anskaffas 550 hästar. Ackordhästbeståndet kommer emellertid härigenom icke att uppbibras, enär man under budgetåret även räknat med en utrangering av motsvarande antal hästar. Arméförvaltningen synes ha förutsatt, att principbeslut nu skall fattas att ackordhästantalet skall uppgå till 11,000, och har under anslagstiteln beräknat medel för bestridande av kostnader för utackordering av detta antal hästar. Ämbetsverket torde härvid ha avsett, att en del av de hästar, som anskaffats under beredskapstiden, skola så småningom överföras till ackordhästbeståndet. I vad mån ett sådant överförande är lämpligt och möjligt att genomföra under nästa budgetår kan ej nu bedömas. Liksom jag framhöll vid behandlingen av denna anslagsfråga i fjol torde med prövning av detta spörsmål böra anstå i avvaktan på en framtida avveckling av den förstärkta försvarsberedskapen. Det för budgetåret erforderliga antalet ackordhästdagar torde få uttagas antingen genom ett utnyttjande av ackordhästbeståndet i större omfattning än som förutsatts eller genom ianspråktagande av under beredskapen anskaffade hästar. Detta synes icke hindra, att under remonteringsanslaget medel beräknas för möjliggörande av en utackordering av det av arméförvaltningen föreslagna antalet hästar. Jag utgår emellertid för egen del från att det skall vara möjligt

att för budgetåret 1943/44 begränsa anskaffningen av ackordhästar till 450 och antalet ackordhästar till 10,000. Då medelinköpspriset per häst synes böra beräknas till 1,200 kronor och arméförvaltningens beräkningsgrunder i övrigt torde kunna godtagas, kunna de på ackordhästar belöpande kostnaderna uppskattas till $(450 \times 1,200 + 10 \times 10,000 + 30,000 - 55,000 =) 615,000$ kronor.

Sammanlagda medelsbehovet under remonteringsanslaget uppgår sålunda enligt de av mig förordade beräkningsgrunderna till $(830,000 + 615,000 =)$ i avrundat tal 1,450,000 kronor. Detta belopp överstiger med $(1,450,000 - 1,348,000 =)$ i runt tal 100,000 kronor det i propositionen 1942: 210 för perioden 1942/47 beräknade årliga anslagsbeloppet. Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa kostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 48,500 kronor.

Under erinran att anslagshöjningen i förhållande till anslaget för innevarande budgetår utgör 600,000 kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Remontering* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,450,000 kronor.

[39.] 32. *Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m., förslagsanslag.* Under åberopande av vad jag ovan under punkten 25 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 115,000 kronor.

[40.] 33. *Armén: Veterinärvård, reservationsanslag.* Anslaget har i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 147,000 kronor. Medelsbehovet har beräknats efter en kostnad av 5.5 öre för häst och underhållsdag.

Arméförvaltningen har framhållit, att sedan denna dagskostnad fastställts viss kostnadsökning inträtt för sådan materiel m. m. om vilken här vore fråga. Då det icke vore möjligt att förutsäga, huruvida ytterligare prisökning eller eventuellt prissänkning kunde förväntas till kommande budgetår, syntes anslaget även för nästa budgetår böra beräknas efter en kostnad av 5.5 öre per häst och underhållsdag. Då antalet underhållsdagar för stam- och ackordhästar under budgetåret 1943/44 såvitt veterinärvården anginge uppskattats till 2,660,000 dagar, beräknades medelsbehovet uppgå till $(2,660,000 \times 0.055 =)$ i avrundat tal 147,000 kronor.

Departements-
chefen.

Ifrågavarande anslagsberäkning har icke givit mig anledning till erinran Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Veterinärvård* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationslag* av 147,000 kronor.

[41.] 34. *Armén: Hundväsendet, reservationsanslag.* Alltsedan budgetåret 1937/38 har i riksstaten funnits uppfört ett särskilt reservationsanslag för bestridande av sådana med arméhundväsendet förenade kostnader, som icke äro att hänföra till avlöningskostnader. Anslaget, som för budgetåret 1941/42 utgick med 25,000 kronor, höjdes för innevarande budgetår till 54,000 kronor.

Enligt för anslaget fastställd stat (se liggaren över fjärde huvudtiteln budgetåret 1942/43, sid. 33) disponeras anslaget för följande ändamål.

1. Till bestridande av kostnader vid arméhundgården med arméhundskolan för anskaffning, vård och uppfödning av hundar m. m.	kronor 28,000
2. Till liknande kostnader vid truppförbandshundgårdarna samt för oförutsedda behov	» 26,000
Summa kronor 54,000	

Arméförvaltningen har framhållit, att för budgetåret 1943/44 erfordrades en betydande förstärkning av anslaget och i samband härmed anført i huvudsak följande:

Vid avgivande av anslagsäskandena för innevarande budgetår hade endast minimibehovet av hundar kunnat angivas, nämligen 100 vid arméhundgården och 200 vid truppförbanden. Ej heller nu kunde det slutgiltiga behovet fastställas, enär de definitiva behovssiffrorna av hundar i 1943 års krigsorganisation vid vissa förband ännu icke i sin helhet föreläge.

Klart vore emellertid, att dessa siffror komme att väsentligt överstiga de, med vilka räknats i nuvarande krigsorganisation. Det ökade krigsbehovet betingades icke minst av den betydligt vidgade och mera omfattande användning, som hundarna fått såsom bevaknings-, spår- och skyddshundar m. m. Detta nödvändiggjorde en fortskridande utökning av stamhundbeståndet och utbildning av ökat antal beredskapshundar.

Beträffande foderkostnaderna ansåge sig arméförvaltningen icke böra föreslå någon höjning, ehuru priserna på i rationen ingående ingredienser för närvarande vore högre än normalt.

Antalet rationsdagar för arméhundgården beräknades uppgå till samma som innevarande budgetår eller 30,000. Däremot måste antalet rationsdagar för truppförbandshundgårdarna, för närvarande tillhopa 100,000, väsentligt utökas med hänsyn till den ökade tilldelning av tjänstehundar till truppförbanden, som erfordrades med hänsyn till det ökade krigsbehovet av hundar och behovet av utbildning av ökat antal beredskapshundar. Antalet rationsdagar kunde uppskattas till 220,000.

Till skatt för stam- och reservhundar erfordrades numera icke medel i anledning av vidtagen ändring i förordningen den 17 maj 1923 (nr 116) angående skatt för hundar. Däremot måste alltjämt räknas med visst belopp, avsett såsom bidrag till skatt för beredskapshundar, som inkallats till utbildning. Härför erfordrades med hänsyn till nämnda utbildnings väsentligt ökade omfattning ett till 9,500 kronor ökat belopp.

Utackordering av hundar med undantag för unghundar (valpar) hade tidigare kunnat ske utan ersättning till fodervärd. Till fodervärd för unghund hade viss mindre ersättning utgått. Kostnaderna härför hade emellertid kunnat hållas lägre än de kostnader, som hundens kvarstannande vid arméhundgården skulle betingat och kunnat bestridas av medel beräknade för arméhundgården. Även framdeles kunde man räkna med att utackordering av hundar i viss utsträckning kunde äga rum utan ersättning till fodervärd.

Emellertid hade en ny kategori hundar tillkommit, vilka vore avsedda för landstorms- och fältpolisförband och ur tjänstesynpunkt måste utplaceras hos personal tillhörande nämnda förband. Ersättning för denna utplacering måste utgå och kunde beräknas variera mellan 0.50—0.75 kronor för dag. Sammanlagda kostnaden härför, vilken även omfattade kostnader för utackordering av unghundar, kunde uppskattas till 24,000 kronor.

Övriga poster krävde med hänsyn till ökat hundantal och gjord erfarenhet viss ökning.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts har arméförvaltningen hemställt, att tillhopa 102,000 kronor måtte anvisas, varav 64,000 kronor för arméhundgården med arméhundskolan samt 38,000 kronor för truppförbandshundgårdarna.

Departements-
chefen.

Ifrågavarande anslag har i propositionen 1942: 210 beräknats till 54,000 kronor under såväl uppsättningsperioden 1942/47 som vid fullt genomförd organisation. Jag får i detta sammanhang erinra om att riksdagen i sin skrivelse i anledning av nämnda proposition funnit de särskilt under senare år betydligt vidgade uppgifter, som tillkomma arméhundväsendet, väl motivera en utökning av den för arméhundväsendet avsedda personalen, samt att riksdagen därför ansett befogat avse vissa nya beställningar för arméhundväsendet. Någon höjning av det för arméhundväsendet avsedda omkostnadsanslaget utöver vad i nämnda proposition beräknats, förutsattes däremot icke.

Arméförvaltningen har nu ansett sig böra förorda en avsevärd höjning av ifrågavarande anslag för att möjliggöra en fortskridande utökning av stamhundbeståndet och utbildning av ökat antal beredskapshundar. Även om jag finner en ökning av anslaget av dessa skäl önskvärd, kan jag dock icke på grundval av nu föreliggande utredning förorda genomförandet av en så väsentlig utbyggnad av denna organisation utöver den i samband med 1942 års försvarsbeslut förutsatta som arméförvaltningens förslag innebär. Den av 1942 års riksdag beslutade skattebefrielsen för stam- och reservhundar medför vid oförändrad medelsanvisning en ökning av de till arméhundväsendets förfogande stående anslagsmedlen. Bland annat med hänsyn till inträdda prisstegringar vill jag härutöver förorda en höjning av detta anslag med 6,000 kronor och föreslår alltså, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 60,000 kronor. Stat för anslaget torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 60,000 kronor.

[42.] 35. *Armén: Brevduveväsendet, reservationsanslag.* Under en följd av år har riksdagen anvisat särskilda medel till arméns brevduveväsende. För vart och ett av budgetåren 1932/43 har för ändamålet utgått ett anslag av 5,000 kronor. I anslutning till av arméförvaltningen framställt förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Brevduveväsendet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,000 kronor.

Tygmateriel m. m.

[43.] 36. **Armén: Vapen och ammunition m. m., reservationsanslag.** För dispositionen av ifrågavarande anslag, i riksstaten upptaget med 19,400,000 kronor, har den 30 juni 1942 fastställts följande plan:

1. Underhåll av handvapenmateriel, infanteriets och artilleriets pjäsmateriel, gasskydds-, strålkastar- och lyssnarmateriel jämte vissa försök.....	12,000,000
2. Ammunition för övningar jämte vissa försök.....	6,900,000
3. Målskjutningsmateriel	500,000
Summa kronor 19,400,000.	

Arméförvaltningen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med 21,300,000 kronor och till stöd härför anfört följande:

Anslaget, som i propositionen 1942: 210 beräknats till 32,000,000 kronor vid genomförd organisation samt under femårsperioden 1942/47 till i medeltal 19,400,000 kronor per budgetår, vore i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med sistnämnda belopp. Vid beräkning av anslagets storlek under uppsättningsperioden hade emellertid förutsatts, att ammunition för utbildning till ett värde av 12,600,000 kronor skulle tagas i anspråk ur befintliga lager. Av ett sålunda beräknat totalt medelsbehov om 32,000,000 kronor utgjorde 19,500,000 kronor kostnader för ammunition för övningar m. m., fördelade med 1,000,000 kronor för hemvärnet och 18,500,000 kronor för armén. Oaktat inga repetitions- eller efterutbildningsövningar hittills ägt rum, hade det dock visat sig svårt att inom denna kostnadsram i önskvärd grad tillgodose behovet av ammunition för armén för den ordinarie utbildningen. En viss höjning av anslaget under nästkommande budgetår vore därför önskvärd. Denna ökning komme sedermera att kompenseras genom nedgången i värnpliktskontingenternas storlek under den senare delen av femårsperioden, varigenom de för denna beräknade totala kostnaderna icke syntes behöva överskridas. Ökningen kunde beräknas till omkring tio procent av 18,500,000 kronor eller i runt tal 1,900,000 kronor, varför anslaget under nästkommande budgetår borde beräknas till $(19,400,000 + 1,900,000 =) 21,300,000$ kronor.

Då antalet tjänstgöringsdagar för de värnpliktiga under nästkommande budgetår kommer att vara väsentligt högre än det genomsnittstal, varmed räknats i propositionen 1942: 210, finner jag arméförvaltningens förslag om en höjning av anslaget till vapen och ammunition m. m. motiverat. Jag föreslår dock, att anslagsökningen för nästkommande budgetår begränsas till 1,000,000 kronor. Jag förutsätter därvid att, såsom arméförvaltningen angivit, det skall bli möjligt att senare under femårsperioden minska anslagsanvisningen så, att totalkostnaderna under perioden icke överskrida de i propositionen 1942: 210 angivna ($5 \times 19,400,000 = 97,000,000$ kronor).

Stat för anslaget torde i sinom tid böra fastställas av Kungl. Maj:t.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Vapen och ammunition m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 20,400,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

[44.] 37. **Armén: Engångsanskaffning av ammunition, reservationsanslag.** På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1942: 266, punkten 18:o), bemyndigade 1942 års riksdag Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning under femårsperioden 1942/47 av ammunition för armén intill ett belopp av 71,500,000 kronor, varjämte riksdagen medgav, att det för budgetåret 1942/43 anvisade reservationsanslaget till engångsanskaffning av ammunition å 14,300,000 kronor finge enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen för förstnämnda belopp.

På därom i skrivelse den 18 september 1942 av arméförvaltningens tygdepartement gjord framställning har Kungl. Maj:t genom beslut den 23 oktober 1942 bemyndigat tygdepartementet att gå i författning om anskaffning, för en kostnad av högst 71,500,000 kronor, av ammunition för armén i huvudsaklig överensstämmelse med en i nyssnämnda skrivelse intagen plan. Härjämte medgav Kungl. Maj:t, att för bestridandet av kostnaderna för ifrågavarande anskaffning finge disponeras förenämnda för budgetåret 1942/43 anvisade reservationsanslag samt att anslaget i fråga finge överskridas med högst 4,000,000 kronor.

För bestridandet av ytterligare kostnader för ifrågavarande ammunitionsanskaffning torde å riksstaten för nästkommande budgetår böra uppföras ett reservationsanslag å samma belopp som det för innevarande budgetår anvisade, eller 14,300,000 kronor.

Under hänvisning till vad i det föregående anförts under anslaget till Armén: Anskaffning av intendenturmateriel rörande principerna för bestridandet av engångskostnader för materielanskaffning av här ifrågavarande art får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Engångsanskaffning av ammunition* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 14,300,000 kronor.

[45.] 38. **Armén: Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m., reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 1,250,000 kronor.

Arméförvaltningen har hemställt, att anslaget på grund av den ökade anskaffningen av materiel av hithörande slag måtte för budgetåret 1943/44 upptagas med 1,500,000 kronor.

Departements-
chefen.

Ifrågavarande anslag har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 1,450,000 kronor för år under uppsättningsperioden 1942/47 och till 1,500,000 kronor årligen vid fullt genomförd organisation. Jag förordar på de av arméförvaltningen anförda skälen, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1,450,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 200,000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,450,000 kronor.

[46.] 39. **Armén: Motor- och anspanssfordon m. m., reservationsanslag.** Anslaget, som för innevarande budgetår uppförts å riksstaten med ett belopp av 4,000,000 kronor, disponeras enligt fastställd stat för följande ändamål:

1. Motor- och släpfordonsmateriel.....	kronor 3,100,000
2. Hästfordons-, hästutrednings- och cykelmateriel m. m. »	900,000

Summa kronor 4,000,000

Arméförvaltningen har — under erinran om den avsevärda ökning av stammotorfordons- och cykelbeståndet, som komme att inträda under innevarande och nästa budgetår — hemställt, att anslaget för budgetåret 1943/44 måtte upptagas med 5,500,000 kronor, varav 4,500,000 kronor avsåges för motormateriel m. m. och 1,000,000 kronor för hästfordons- och cykelmateriel m. m.

Under erinran att ifrågavarande anslag i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 7,670,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 samt till 8,150,000 kronor vid fullt genomförd organisation får jag föreslå, att anslaget i enlighet med arméförvaltningens förslag för nästa budgetår uppföres med 5,500,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Armén: Motor- och anspanssfordon m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,500,000 kronor.

[47.] 40. **Armén: Industriell krigsberedskap, reservationsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 200,000 kronor. *Arméförvaltningen* har i sin skrivelse rörande medelsbehovet under fjärde huvudtiteln för nästa budgetår icke upptagit något belopp för ändamålet. Enligt vad jag inhämtat har därvid förutsatts, att medel i fortsättningen skulle utgå från anslag, som ställdes till det av 1941 års förvaltningsutredning föreslagna industriverkets förfogande.

Enär det med hänsyn till den pågående överarbetningen av 1941 års förvaltningsutrednings förslag icke synes vara möjligt att nu avgöra på vad sätt medel till den industriella krigsberedskapen under nästa budgetår böra bestridas, finner jag mig böra förorda, att förevarande anslag i avbidan på särskild proposition i ämnet uppföres med beräknat belopp 200,000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Industriell krigsberedskap* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av 200,000 kronor.

[48.] 41. **Armén: Försök med viss tygmateriel, reservationsanslag.** För anställande av försök med tygmateriel anvisade riksdagen för vart och ett av budgetåren 1939/40 och 1940/41 ett *reservationsanslag* av 250,000 kronor. För vart och ett av budgetåren 1941/42 och 1942/43 anvisades för ändamålet 500,000 kronor.

Arméförvaltningen har erinrat, att för försök med viss tygmateriel i proposition 1942: 210 beräknats i medeltal 420,000 kronor per budgetår under femårsperioden 1942/47 samt framhållit, att — därest det genomsnittliga årsbeloppet under femårsperioden icke skulle överskridas — anslaget under de fyra återstående budgetåren borde beräknas till i genomsnitt 400,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Å anslaget förelåg vid utgången av budgetåret 1941/42 enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning en reservation av icke mindre än omkring 490,000 kronor. *Arméförvaltningens* tygdepartement har under hand meddelat, att reservationen vid utgången av innevarande budgetår torde komma att uppgå till omkring 300,000 kronor. Sistnämnda reservation beräknas dock komma att tagas i anspråk för att täcka kostnader för beställningar, som under innevarande budgetår gjorts eller komma att göras.

Med hänsyn till berörda förhållande har jag intet att erinra mot arméförvaltningens förslag, vilket innebär en anslagssänkning med 100,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Försök med viss tygmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 400,000 kronor.

[49.] 42. **Armén: Anskaffning av tygmateriel, reservationsanslag.** I propositionen 1942: 266, punkten 20, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av tygmateriel för armén intill ett belopp av 482,800,000 kronor, *dels* för armén till anskaffning av tygmateriel för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 120,000,000 kronor, *dels ock* medgiva, att anslaget finge enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen av angivna belopp av 482,800,000 kronor.

I fråga om förutsättningarna för det framlagda medelsäskandet får jag hänvisa till nämnda proposition. Här må emellertid framhållas följande.

I propositionen 1942: 210 räknades med kostnader för anskaffning av viss i propositionen avsedd tygmateriel för armén under femårsperioden 1942/47 till ett belopp av 520,810,000 kronor beräknade efter prisläget den 1 juli 1941. I förenämnda proposition 1942: 266 förutsattes, att viss del av den materielanskaffning, varmed i propositionen 1942: 210 räknats, till ett värde av 38,000,000 kronor skulle anses tillgodosedd genom fullföljande av med stöd av riksdagens bemyndigande tidigare beslutad tygmaterielanskaffning. Härigenom kunde beloppet å 520,810,000 kronor minskas med 38,000,000 kronor till i runt tal förenämnda belopp av 482,800,000 kronor. För slutlikvidering av tidigare beslutad tygmaterielanskaffning beräknade jag under femårsperioden — under förutsättning att denna anskaffning finge intill ett belopp av 28,000,000 kronor bestridas från förskottsstat — ett belopp av 80,000,000 kronor. För bestridande av kostnader att böra gäldas från å fjärde huvudtiteln uppförda anslag skulle sålunda erfordras (482,800,000 + 80,000,000 =) 562,800,000 kronor. Under förutsättning av bifall till ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag om anvisande å tilläggsstat för 1941/42 av ett belopp av 60,000,000 kronor för slutförande av tidigare beslutad materiel-

anskaffning och för påbörjande av den av försvarsväsendets omorganisation betingade nyanskaffningen skulle för femårsperioden 1942/47 för samma ändamål erfordras (562,800,000 — 60,000,000 =) i avrundat tal 503,000,000 kronor, motsvarande en medelkostnad per budgetår av 100,600,000 kronor. I enlighet med de principer för bestridande av vissa anskaffningskostnader, för vilka i förenämnda proposition nr 266 redogjorts, föreslog jag emellertid en anslagsanvisning för budgetåret 1942/43 av 120,000,000 kronor.

1942 års riksdag beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för tygmaterielanskaffning anvisa de å tilläggsstat för budgetåret 1941/42 och å riksstat för budgetåret 1942/43 äskade anslagen ävensom att lämna Kungl. Maj:t det i det föregående omförmälda bemyndigandet och medgivandet.

Med stöd av nämnda bemyndigande har Kungl. Maj:t genom beslut den 6 november 1942 bemyndigat arméförvaltningens tygdepartement att gå i författning om anskaffning av tygmateriel för armén för ett belopp av högst 482,800,000 kronor i huvudsaklig överensstämmelse med en av departementet framlagd anskaffningsplan och en i anslutning till framläggandet av propositionen 1942: 210 upprättad promemoria. Anskaffningen skulle emellertid så genomföras, att kostnaden för viss genom beslut den 30 juni 1942 medgiven materielanskaffning till ett belopp av 1,000,000 kronor kunde rymmas inom angivna kostnadsram av 482,800,000 kronor.

Genom beslut den 30 juni 1942 samt förenämnda beslut den 6 november 1942 har Kungl. Maj:t meddelat beslut om disposition av förenämnda reservationsanslag av 60,000,000 kronor och 120,000,000 kronor intill anslagens belopp.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att de återstående kostnaderna under femårsperioden 1942/47 för slutlikvidering av tidigare beslutad materielanskaffning samt för genomförande av den av försvarsväsendets omorganisation betingade nyanskaffningen med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 uppgå till (503,000,000 — 120,000,000 =) 383,000,000 kronor.

Arméförvaltningen, som uppskattat medelsbehovet under budgetåret 1943/44 för slutlikvider till 8,840,000 kronor och för den övriga materielanskaffningen till 100,000,000 kronor, har hemställt, att anslaget till anskaffning av tygmateriel måtte för nämnda budgetår upptagas till i avrundat tal 110,000,000 kronor.

Ämbetsverkets förslag ger mig icke anledning till erinran. Anslagssänknin- *Departements-*
ngen utgör 10,000,000 kronor. *chefen.*

Under hänvisning till vad jag under punkten 33 anfört rörande principerna för bestridandet av engångskostnader av hithörande art och med förmälan, att möjligheter för närvarande icke föreligga att överblicka i vad mån förskjutningar i prisläget kunna komma att inverka på de slutliga totalkostnaderna för genomförande av arméns tygmaterielanskaffning, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Anskaffning av tygmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 110,000,000 kronor.

[50.] 43. **Armén: Anskaffning av maskiner och utrustning för försvarsväsendets verkstadsnämnd underställda fabriker, reservationsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår har uppförts ett särskilt anslag å 500,000 kronor, avsett för nyanskaffning av utrustning för försvarsväsendets verkstadsnämnd underställda fabriker och för sådan ersättningsanskaffning, till vilken nämndens förnyelsefond för maskiner och inventarier icke lämnar tillgång. Anslaget disponeras för avsett ändamål på sätt Kungl. Maj:t på framställning av nämnden för varje särskilt fall beslutar.

Försvarsväsendets verkstadsnämnd har hemställt om anvisande av oförändrat anslag för budgetåret 1943/44.

Departements-
chefen.

Jag tillstyrker bifall till verkstadsnämndens förslag och hemställer förty, under framhållande att ifrågavarande anslag jämväl under budgetåret 1943/44 bör få disponeras endast på sätt Kungl. Maj:t för varje särskilt fall beslutar, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Anskaffning av maskiner och utrustning för försvarsväsendets verkstadsnämnd underställda fabriker* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 500,000 kronor.

[51.] 44. **Armén: Anskaffning av maskiner för vissa tygverkstäder, reservationsanslag.** I sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästa budgetår har *arméförvaltningen* hemställt, att medel måtte anvisas såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond för vissa nybyggnadsarbeten vid truppförbandens tygverkstäder. Det är min avsikt att senare denna dag vid anmälan av medelsbehovet för kapitalinvestering i nämnda fond föreslå Kungl. Maj:t att hos riksdagen äska medel för tygverkstäder vid Skaraborgs pansarregemente. Av den redogörelse jag i anslutning därtill kommer att lämna framgår, att för verkstädernas utbyggande viss maskinanskaffning blir erforderlig. Denna anskaffning, som kostnadsberäknats till omkring 385,000 kronor, bör bestridas från anslag under fjärde huvudtiteln.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Anskaffning av maskiner för vissa tygverkstäder* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 385,000 kronor.

Fortifikatoriska anläggningar.

[52.] 45. **Armén: Befästningars underhåll m. m., reservationsanslag.** Enligt principerna för redovisningen av försvarsväsendets fastigheter m. m. å en för försvarsväendet inrättad fastighetsfond skola försvarsväsendets befästningsanläggningar icke upptagas till redovisning å nämnda fond. Kostnader för uppförandet och underhåll av anläggningar av ifrågavarande slag skola i stället bestridas från särskilda å riksstaten uppförda anslag. För arméns del upptogs i riksstaten för budgetåret 1941/42 för underhåll av befästningsanläggningar m. m. ett *reservationsanslag* av 500,000 kronor. Motsvarande anslag har för innevarande budgetår uppförts med 650,000 kronor.

Arméförvaltningen har beträffande budgetåret 1943/44 — med erinran att för innevarande budgetår begärts ett anslag av 700,000 kronor samt att anslaget i av 1941 års försvarsutredning uppgjord plan för femårsperioden 1942/47 beräknats till 700,000 kronor för budgetåret 1943/44 — hemställt, att sistnämnda belopp måtte anvisas.

Ifrågavarande anslag har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genom- *Departements-*
snitt 690,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 700,000 *chefen.*
kronor vid fullt genomförd organisation. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår i enlighet med beräkningsgrunderna i förenämnda proposition upptages med 690,000 kronor, innebärande en ökning med 40,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 690,000 kronor.

[53.] 46. **Armén: Vissa anläggningar inom Bodens fästning, reservationsanslag.** I särskilda skrivelser den 31 augusti och den 1 september 1942 har *arméförvaltningen* gjort framställning om anvisande av medel för, bland annat, vissa anläggningar inom Bodens fästning. Ärendet, i vilket *överbefälhavaren* den 20 november 1942 avgivit yttrande, är av den natur, att en närmare redogörelse för detsamma icke lämpligen bör lämnas till statsrådsprotokollet utan ytterligare upplysningar därom böra meddelas riksdagens vederbörande utskott genom de handlingar, som komma att till utskottet överlämnas.

I anledning av *arméförvaltningens* framställning finner jag mig böra för- *Departements-*
orda, att till utförande av vissa arbeten inom Bodens fästning anvisas ett *chefen.*
belopp av tillhopa 200,000 kronor, att utgå med den fördelning som av Kungl. Maj:t i sinom tid bestämmes efter slutförandet av vissa pågående ytterligare utredningar.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Vissa anläggningar inom Bodens fästning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 200,000 kronor.

Bidrag och understöd.

Under denna rubrik finnas i riksstaten för innevarande budgetår för armén och marinen uppförda ett flertal reservationsanslag.

Det har synts mig kunna ifrågasättas huruvida icke dessa anslag med hänsyn till deras ändamål rätteligen böra upptagas i riksstaten som obetecknade. På min hemställan beslöt Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 anbefalla *arméförvaltningen* att, efter samråd med *marinförvaltningen*, i samband med avgivande av anslagsäskandena för budgetåret 1943/44 inkomma med yttrande huruvida en förändring av anslagens karaktär borde genomföras.

Arméförvaltningen har med anledning härav i sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästa budgetår anmält, att *marinförvaltningen* i ett i ärendet avgivet yttrande uttalat, att anslagen till bidrag till sjövärnsskåren och till

bidrag till maritim ungdomsverksamhet borde, på grund av deras karaktär och ändamål, alltså bibehållas som reservationsanslag, men att ämbetsverket ej hade något att erinra emot att det återstående under denna rubrik för marinen uppförda anslaget till understöd åt föreningar m. m. bleve obetecknat. *Arméförvaltningen* har för egen del framhållit, att ämbetsverket vad beträffade de under motsvarande rubrik för armén uppförda anslagen ansåge hinder icke föreligga för nu avsedd ändring med undantag för anslaget till bidrag till skjutbanors ordnande.

Riksräkenskapsverket har förklarat, att vad armé- och marinförvaltningarna föreslagit ej givit anledning till erinran från ämbetsverkets sida.

*Departements-
chefen.*

Under hänvisning till vad de hörda myndigheterna i ämnet anfört anser jag mig böra förorda, att samtliga för armén och marinen avsedda, under rubrikerna Bidrag och understöd upptagna anslag utom anslagen till Armén: Bidrag till skjutbanors ordnande, till Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren och till Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet från och med budgetåret 1943/44 uppföras i riksstaten såsom obetecknade anslag. De reservationer, som vid utgången av innevarande budgetår föreligga å de sålunda till obetecknade förändrade anslagen, böra dock kunna, i den mån så befinnes påkallat, för avsett ändamål disponeras under nästa budgetår, i vilket hänseende Kungl. Maj:t torde böra i sinom tid meddela erforderliga föreskrifter.

[54.] 47. **Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete.** Till understöd åt den frivilliga landstormsutbildningen har för innevarande budgetår i riksstaten uppförts ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

Enligt för anslaget fastställd plan (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43 sid. 35) disponeras anslaget med 325,000 kronor för bidrag till kostnader för frivillig landstormsutbildning och för utbildning av värnpliktigt befäl samt med 25,000 kronor för bidrag till kostnader för landstormspojkars utbildning.

Den frivilliga landstormsutbildningen avses att under nästkommande budgetår avlösas av frivillig befälsutbildning. Härom anförde jag i propositionen 1942: 210 (sid. 376) bland annat följande:

I den utökade arméorganisationen kommer det värnpliktiga befälet att erhålla betydelsefulla uppgifter, och det ligger därför vikt uppå att detta befäl genom fullgod utbildning skickliggöras härfor. Den grundläggande befälsutbildning, som jämlikt 1941 års värnpliktslag skall komma det till del, torde göra befälet skickat att utföra de uppgifter, för vilka det avses. Emellertid måste den en gång förvärvade förmågan vidmakthållas, och den härfor erforderliga utbildningen måste väsentligen ske på frivillighetens väg. Med hänsyn till den stora erfarenhet i fråga om frivillig utbildning, som den frivilliga landstormsrörelsen under årens lopp förvärvat, synes, såsom försvarsutredningen föreslagit, uppgiften att meddela fortsatt befälsutbildning av värnpliktiga lämpligen böra enligt av chefen för armén utfärdade närmare föreskrifter uppdragas åt denna rörelse. I samband därmed bör förutsättas, att Sveriges landstormsföreningars centralförbund ombildas till en organisation, som i första hand avser främjande och handhavande av frivillig fortsatt befälsutbildning vid armén.

Jag förklarade vidare, att jag i huvudsak icke hade något att erinra mot de riktlinjer, som av 1941 års försvarsutredning angivits för den fortsatta befälsutbildningen (jfr propositionen, sid. 372 f.) men att jag ansåg att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t och de militära myndigheterna att närmare reglera hithörande spörsmål, därvid avvikelser från de förordade riktlinjerna kunde visa sig erforderliga. Mot vad sålunda anförts hade riksdagen ingen erinran att framställa.

Vad beträffar behovet av medel för understöd åt den frivilliga befälsutbildning som under nästkommande budgetår avses avlösa den hittills bedrivna frivilliga landstormsutbildningen, har *arméförvaltningen* anfört bland annat följande:

I propositionen 1942: 210 hade årskostnaderna för ifrågavarande ändamål beräknats vid genomförd organisation till 450,000 kronor och under uppsättningsperioden till i medeltal 422,000 kronor.

Vid bedömande av medelsbehovet för budgetåret 1943/44 borde beaktas, att detta budgetår vore övergångsår från frivillig landstormsbefälsutbildning till värnpliktsbefälsutbildning. Vid sidan av sistnämnda utbildning avsåges nämligen, enligt vad *arméförvaltningen* inhämtat, påbörjade landstormsofficerkurser fortsätta under nämnda budgetår intill den 10 oktober 1943. Härför erforderligt medelsbehov beräknades komma att belöpa sig till minst 50,000 kronor. Vid sådant förhållande och då för frivillig utbildning av värnpliktsbefäl beräknades ett medelsbehov av 325,000 kronor och för ungdomsrörelsen 25,000 kronor, erfordrades för nästkommande budgetår inalles 400,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts har *arméförvaltningen* hemställt, att till understöd för frivilligt försvarsarbete för budgetåret 1943/44 måtte anvisas 400,000 kronor.

Uti en av *arméförvaltningens* civila departement, jämte eget yttrande, den 4 december 1942 överlämnad skrivelse har *arméchefen* — med erinran att lottaorganisationen från och med den 1 januari 1943 skulle utträda ur landstormsföreningarnas centralförbund samt i enlighet med ett till Kungl. Maj:t för stadfästelse insänt stadgeförslag från samma tidpunkt utgöra en fullt självständig organisation benämnd Riksförbundet Sveriges lottakärer — anfört i huvudsak följande:

1941 års försvarsutredning hade i sin motivering till anslaget för frivilligt försvarsarbete påpekat, att det föreslagna medelsbehovet endast beräknats att täcka en del av kostnaderna, medan återstoden förutsattes att som hittills bestridas av medel, som de frivilliga organisationerna själva anskaffade. Som bekant bedreve lottaorganisationen en omfattande insamlingsverksamhet och tack vare denna hade det blivit möjligt att bedriva den frivilliga landstormsutbildningen i den vidsträckta omfattning som hittills varit fallet. Denna insamlingsverksamhet skulle, oberoende av lottaorganisationens utträde ur den frivilliga landstormsorganisationen, alltså fortsätta.

Det kunde då synas som om denna insamlingsverksamhet skulle kunna inriktas på ett direkt understödande av den frivilliga lottautbildningen och ett särskilt anslag av statsmedel för denna därigenom bliva obehövt. Här borde emellertid framhållas, att i samma mån de av lottorna själva insamlade medlen komme att användas för deras egen utbildning, i samma

mån minskades även de medel, som de kunde ställa till förfogande för den frivilliga befälsutbildningen. Vidare vore att märka att lottorganisationens insamlingsverksamhet vore i hög grad lokalt bunden. Det understöd, som lämnades, skedde dels direkt till på samma ort verkande landstormsförening, hemvärnsavdelning o. s. v., dels genom anslag från förbundsorganet, lottarådet, till motsvarande instans av de frivilliga försvarsorganisationer, som skulle understödjas, i detta fall närmast landstormsförbunden. Någon insamlings- eller understödsverksamhet genom lottorganisationens centralstyrelse — enligt stadgeförslaget »överstyrelse» — förekomme icke.

För bestridande av lottakårrådets (överstyrelsens) omkostnader uttaxerades årligen en avgift av 35 öre per lotta ur de årsavgifter om 1—2 kronor, som erlades av medlemmarna i lottakårerna. En högre uttaxering å så låga medlemsavgifter eller en höjning av dessa senare kunde svårigen genomföras. I övrigt bestode lottakårrådets inkomster endast av mera obetydliga belopp hänförande sig till avkastningen av försäljningen från en beklädnadscentral m. m. samt en donationsränta om 2,500 kronor, vilken dock icke finge användas för här berörd lottautbildning.

Lottakårrådets årsbudget uppginge för närvarande till ej mindre än 89,000 kronor. Inkomsterna förmådde emellertid icke täcka utgifterna av vilka de, som föranleddes av de av lottakårrådet anordnade kurserna för att tillmötesgå av militära myndigheter på lottorna ställda utbildningskrav, vore särskilt kännbara. Avsedda kurser vore de befäls- och korrespondenskurser som lottakårrådet jämlikt generalorder nr 3368/1942 efter anvisningar av och i samråd med chefen för armén anordnade för den frivilliga lottautbildningen.

Det syntes i hög grad önskvärt, att ifrågavarande lottautbildning i erforderlig utsträckning komme till stånd. Detta kunde emellertid icke ske med mindre statsmedel ställdes till förfogande. Det syntes icke befogat att beräkna dessa medel till mindre belopp än vad som enligt 1942 års försvarsbeslut skulle tillfalla den i samband med hittillsvarande frivilliga landstormsförbunden bedrivna ungdomsrörelsen, d. v. s. 25,000 kronor. I vad mån dessa medel skulle utgöra en del av det för den frivilliga befälsutbildningen anslagna medelsbehovet — i så fall närmast med tanke på deras användning i huvudsakligen motsvarande syfte — eller utgöra en särskild anslagspost i likhet med vad fallet vore beträffande frivilliga sjukvårdsväsendet, djursjukvården, skytteväsendet m. m. vore i detta sammanhang av mindre betydelse.

I anslutning till vad sålunda anförts har arméchefen hemställt, att i de medelsäskanden, som komme att upptagas för budgetåret 1943/44, jämväl måtte upptagas ett anslag av 25,000 kronor till understöd åt Riksförbundet Sveriges lottakårer antingen såsom en särskilt angiven del av det till understöd åt frivilligt försvarsarbete föreslagna anslaget eller såsom en särskild anslagspost undar rubriken »Bidrag och understöd».

Civila departementet har i ovannämnda yttrande tillstyrkt bidrag åt Riksförbundet Sveriges lottakårer. Medel syntes kunna inräknas i anslaget till understöd åt frivilligt försvarsarbete genom att det för frivillig utbildning av värnpliktsbefäl beräknade medelsbehovet 325,000 kronor minskades med 25,000 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom arméförvaltningen erinrat har förevarande anslag i de vid propositionen 1942: 210 fogade kostnadskalkylerna beräknats till genomsnittligt 422,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47. Med hänsyn härtill

har jag intet att erinra mot att anslaget för nästa budgetår uppföres med 400,000 kronor, innebärande en höjning med 50,000 kronor i jämförelse med innevarande budgetårs anslag.

Beträffande anslagets disposition torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser. Härvid synes böra tagas under övervägande i vad mån lottarörelsen bör inom ramen för nämnda anslag erhålla bidrag av statsmedel för bestridande av kostnader för anordnande av den utbildning, som rörelsen jämlikt meddelade bestämmelser är skyldig anordna. I samband därmed bör jämväl prövas, huruvida skäl föreligga att ställa medel till förfogande för bestridande av kostnaderna för förutnämnda ännu icke avslutade landstormsofficerskurser.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag under hänvisning till vad i det föregående yttrats rörande anslagets natur hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén*: *Understöd åt frivilligt försvarsarbete* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 400,000 kronor.

[55.] 48. **Armén: Bidrag till frivilliga automobilkåren.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 12,000 kronor.

Plan för disposition av anslaget har fastställts av Kungl. Maj:t på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 35.

Kårens verksamhet är i fredstid huvudsakligen inriktad på att bibringa kårens aktiva medlemmar kompetens för att i krigstid bestrida befälsbefattningar vid biltransportförband och vissa staber m. m. Till aktiv medlem antages endast värnpliktig, som fullgjort första tjänstgöring jämlikt värnpliktslagen, varvid företräde gives den, som tilldelats trängtrupperna i biltjänst. Verksamheten bedrives i stort sett efter samma grunder som gällt för den frivilliga landstormsutbildningen. Rörelsen har särskilt eftersträvat att tillvarata de kvalifikationer i fråga om befälstjänst vid bilförband, som vissa värnpliktiga kunnat förskaffa sig i sin civila verksamhet.

I sitt betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet har 1941 års försvarsutredning vad beträffar frivilliga automobilkåren anført, bland annat, att för framtiden särskilda åtgärder för att tillgodose befälsbehovet vid bilförbanden på sätt hittills ägt rum inom frivilliga automobilkåren icke syntes bliva erforderliga. Enligt de principer för den obligatoriska utbildningen inom armén, som utredningen föreslagit, komme nämligen fältförbandens behov av befäl att tillgodoses genom denna utbildning.

Då anledning således saknades att i fortsättningen bibehålla frivilliga automobilkåren såsom en särskild utbildningsorganisation, syntes dess karaktär av militärt organiserad kår böra upphöra och den frivilliga utbildningen i biltjänst för det värnpliktiga befälet infogas i övrig befälsutbildning av motsvarande slag.

I yttrande över försvarsutredningens betänkande anförde arméchefen, att han icke vore beredd att taga ställning till frågan om kårens kvarblivande

som militär organisation. Först då resultatet av nu pågående utredning rörande ändrade uppgifter, främst på verkstads tjänstens område, föreläge, kunde frågan om kårens framtida ställning avgöras.

Under erinran om försvarsutredningens förutnämnda uttalande har *arméförvaltningen* hemställt att för avslutande av kårens hittillsvarande utbildningsverksamhet, avseende en fortsatt plutonchefskurs, ett belopp av 2,300 kronor måtte anvisas för nästa budgetår.

*Departements-
chefen.*

Jag får erinra om att jag i propositionen 1942: 210 (sid. 384) förklarade mig dela de av försvarsutredningen anförda synpunkterna i fråga om frivilliga automobilkårens fortsatta verksamhet. Jag anförde emellertid, att enligt min mening till dess utredning angående organisationens fortsatta verksamhet kunnat ske statsbidrag borde utgå med belopp som prövades skäligt. Mot vad jag sålunda anförde hade riksdagen intet att erinra.

Det anslag, som arméförvaltningen för budgetåret 1943/44 föreslagit skola utgå såsom bidrag till frivilliga automobilkåren, avses för avslutande av den hittillsvarande utbildningsverksamheten. Vid sådant förhållande har jag intet att erinra mot att å riksstaten för nästa budgetår uppföres ett anslag av angiven storlek.

Under erinran om vad jag ovan under samlingsrubriken Bidrag och understöd anført rörande anslagets beteckning får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén*: *Bidrag till frivilliga automobilkåren* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 2,300 kronor.

[56.] 49. *Armén*: **Bidrag till frivilliga motorcykelkåren.** Något anslag till understöd åt denna kår finns icke upptaget i riksstaten för innevarande budgetår och har ej heller tidigare utgått.

Frivilliga motorcykelkåren har till uppgift att vidmakthålla och förkovra medlemmarnas färdigheter såsom motorcykelförare samt uppmuntra till nyrekrytering och utbildning på detta område. Utbildning av befäl äger icke rum inom denna organisation.

1941 års försvarsutredning har i sitt betänkande i fråga om frivilliga motorcykelkåren uttalat, bland annat, att kårens värde ur försvarssynpunkt syntes motivera, att den av statsmakterna lämnades stöd i sin verksamhet. Utredningen förordade därför ett årligt bidrag till utbildningsarbetet, vilket tills vidare, intill dess tillräckliga erfarenheter rörande utbildningens omfattning och kostnader vunnits, enligt utredningens mening syntes bära uppgå till förslagsvis 10,000 kronor. Därvid förutsatte utredningen, att utbildningen som dittills skulle bedrivas i nära samband med de militära myndigheterna och att dessa myndigheter ställde materiel och drivmedel m. m. till förfogande.

Under erinran om försvarsutredningens uttalande i ämnet har *arméförvaltningen* framhållit, att styrelsen för frivilliga motorcykelkåren för budgetåret

1943/44 hemställt om ett bidrag av 10,000 kronor till bestridande av kostnaderna för tio utbildningskurser, som kåren ämnade anordna. Kostnaden för varje kurs beräknades till 1,000 kronor.

Som framgår av propositionen 1942: 210 (sid. 384) förklarade jag mig finna *Departements-
chefen.* av försvarsutredningen föreslagen verksamhet för frivilliga motorcykelkåren lämplig, varför jag ansåg, att för verksamheten borde anvisas ett årligt bidrag av 10,000 kronor. Häremot hade riksdagen intet att erinra. Jag får därför föreslå, att medel till angivet belopp för ändamålet äskas å riksstaten för nästkommande budgetår. Anslaget torde i överensstämmelse med vad jag i det föregående under rubriken Bidrag och understöd anfört böra uppföras som obetecknat. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela de bestämmelser med avseende å bidraget, som kunna visa sig erforderliga.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bidrag till frivilliga motorcykelkåren* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

[57.] 50. **Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.** Alltsedan år 1906 har riksdagen årligen anvisat medel till befrämjandet av det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig. För innevarande budgetår har för ändamålet i riksstaten upptagits ett anslag av 20,000 kronor. Anslaget disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 35.

I skrivelse den 8 juli 1942 har *överstyrelsen för Svenska Röda Korset* anhållit, att anslaget måtte jämväl för nästkommande budgetår upptagas med 20,000 kronor. *Arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen* har i gemensamt utlåtande tillstyrkt bifall till framställningen.

Det föreliggande förslaget finner jag mig böra biträda och hemställer — *Departements-
chefen.* under åberopande av vad i det föregående under rubriken Bidrag och understöd anförts — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 20,000 kronor.

[58.] 51. **Armén: Frivilliga djursjukvården i krig.** Ifrågavarande anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår är uppfört med ett belopp av 8,000 kronor, disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 36. Anslaget utbetalas i mån av behov till centralstyrelsen för föreningen svenska blå stjärnan.

Arméförvaltningen har — under erinran att ifrågavarande anslag i propositionen 1942: 210 beräknats till 8,000 kronor såväl under uppsättningsperioden 1942/47 som vid fullt genomförd organisation — framhållit, att det hittillsvarande anslaget vore otillräckligt, emedan kostnaderna för föreningens verksamhet ökats dels på grund av större antal utbildningskurser

i hästvård och hästsjukvård och dels därigenom att hundsjukvård tillkommit såsom utbildningsgren. En ökning av anslaget med förslagsvis 2,000 kronor syntes därför motiverad.

*Departements-
chefen.*

Då jag icke av den anförda motiveringen blivit övertygad om behovet av en anslagshöjning, förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså — under erinran om vad i det föregående yttrats rörande anslagsbeteckningen — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga djursjukvården i krig* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 8,000 kronor.

[59.] 52. **Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande.** Anslaget är i riksstaten för budgetåret 1942/43 upptaget med 1,325,000 kronor, varav 5,000 kronor avses såsom bidrag till Svenska pistolskytteförbundet. Plan för disposition av anslaget fastställdes genom brev den 30 juni 1942 (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 36 f.).

I skrivelse den 1 augusti 1942 har *skytteförbundens överstyrelse* hemställt om bidrag av statsmedel för den löpande verksamheten under budgetåret 1943/44 med tillhoppa 1,320,000 kronor och därvid anført bland annat följande:

Verksamheten inom det frivilliga skytteväsendet hade under år 1941 likasom de närmast föregående åren präglats av mycket stor livaktighet. Helt naturligt hade dock icke alla beredskapsskyttar, som strömmat till under år 1940, stannat kvar inom rörelsen. Vid årsskiftet 1941/42 utgjorde antalet aktiva skyttar 278,356 mot 321,914 vid föregående årsskifte samt antalet anslagsberättigande skyttar 218,842 mot 233,085.

Vid bedömande av det anslag, som ansåges böra äskas för verksamheten under budgetåret 1943/44, hade överstyrelsen utgått från att denna under år 1942 komme att bliva i stort sett av samma omfattning som under år 1941. Överstyrelsen hade sålunda beräknat antalet anslagsberättigande medlemmar till omkring 220,000, däri inräknade omkring 5,000 skyttar i åldern 15 år, för vilka jämlikt 1942 års riksdags beslut (skrivelse nr 4, punkt 55) statsanslag finge beräknas.

Med ett anslagsbelopp av 4 kronor per skytt hade anslaget i denna del beräknats till 880,000 kronor.

Beträffande överstyrelsens beräkning i övrigt av anslaget torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

För Svenska pistolskytteförbundet har överstyrelsen icke gjort någon framställning om statsbidrag, emedan förbundet i skrivelse den 15 augusti 1942 gjort egen framställning härom till Kungl. Maj:t. Härtill återkommer jag i det följande.

Däremot har överstyrelsen hemställt att till Svenska sportskytteförbundet, vilken organisation före den 1 juli 1943 genom sammanslagning avses skola träda i stället för Svenska skytteunionen och Riksförbundet för kortdistansskjutning, måtte få utgå statsbidrag med 10,000 kronor.

Slutligen har överstyrelsen hemställt om bidrag till skjutbanors ordnande med 250,000 kronor.

Svenska pistolskytteförbundet har i sin förutnämnda skrivelse framhållit följande:

Intresset för det under förbundets ledning bedrivna pistolskyttet hade under åren 1941 och 1942 visat en fortgående stegring. De till förbundet anslutna föreningarna, som den 31 december 1940 utgjorde 287, hade vid 1941 års slut ökat till 364 och den 1 augusti 1942 till 395. Medelsbehovet för förbundets verksamhet kunde hänföras till fyra olika utgiftsgrupper, nämligen:

- 1) administrationskostnader, innefattande reseersättningar, arvoden och hyra av lokal m. m.,
- 2) bidrag för anordnande av större pistolskyttetävlingar omfattande riket i dess helhet eller delar därav,
- 3) bidrag till ammunitionskostnader,
- 4) bidrag till uppförande av pistolskyttebanor.

Såsom tillskott för bestridande av kostnaderna under 1) erfordrades i runt tal 10,000 kronor av statsmedel. För den under 2) angivna utgiftsgruppen vore ett bidrag av 5,000 kronor erforderligt. Beträffande utgiftsposten 3) syntes bidrag böra utgå endast i fråga om inköp av ammunition, som användes till armépistol m/07. Härigenom bereddes framför allt militärföreningarnas skyttar en värdefull hjälp till bestridande av kostnaderna för ammunition. Ett bidrag för 400,000 patroner med 5 öre per patron syntes skäligt. Medelsbehovet under 3) utgjorde sålunda 20,000 kronor. Vad slutligen anginge medelsgruppen 4) ansåge sig förbundet icke för närvarande böra begära bidrag av statsmedel, då behovsfrågan icke vore tillräckligt utredd.

Förbundet hemställde sålunda om statsbidrag med tillhoppa ($10,000 + 5,000 + 20,000 =$) 35,000 kronor.

Arméförvaltningen har beträffande anslag till frivilliga skytteväsendets befrämjande framhållit bland annat:

1941 års försvarsutredning hade i sitt betänkande ansett sig kunna preliminärt uppskatta skytterörelsens medelsbehov per år till i genomsnitt 1,000,000 kronor för organisation och verksamhet, varvid förutsatts att tunga vapen och ammunition för dessa ställdes till förfogande. För underhåll av skjutbanor vore därutöver ett belopp av 200,000 kronor erforderligt.

I propositionen 1942: 210 hade framhållits, att för det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1942/43 äskats ett anslag av 1,325,000 kronor samt att den höjning med omkring 370,000 kronor, som detta innebure i förhållande till närmast föregående budgetår, huvudsakligen betingades därav, att antalet anslagsberättigande skyttar beräknats stiga utöver det till grund för beräkningarna för sistnämnda budgetår liggande antalet. Det vore vanskligt att förutsäga, hur skytteintresset och därmed antalet anslagsberättigande skyttar framdeles komme att gestalta sig. Chefen för försvarsdepartementet hade dock funnit sig i detta avseende kunna biträda den beräkningsgrund, som försvarsutredningen använt, såsom ett sannolikt medelvärde för kommande femårsperiod.

Såsom av överstyrelsens föreliggande framställning inhämtades hade överstyrelsen vid bedömande av det anslag, som borde äskas för verksamheten under budgetåret 1943/44 utgått ifrån, att denna under år 1942 komme att bli av i stort sett samma omfattning som under år 1941 samt i anslutning här till beräknat antalet anslagsberättigande skyttar för nästkommande budgetår till 220,000 eller samma antal som för innevarande budgetår. Mot denna beräkningsgrund funne arméförvaltningen icke anledning till erinran samt biträde i övrigt överstyrelsens förslag till beräkning av de olika anslagsposterna.

Medelsbehovet komme sålunda att uppgå till 1,320,000 kronor.

Vad angår Svenska pistolskytteförbundets framställning om statsbidrag har arméförvaltningen framhållit följande:

I utlåtande över en av pistolskytteförbundet avlåten framställning rörande statsanslag för förbundets verksamhet under budgetåret 1942/43 hade ämbetsverkets civila departement framhållit bland annat, att det syntes departementet, särskilt i betraktande av karaktären av förbundets verksamhet samt den omständigheten att vid flera av de av det frivilliga skytteväsendet anlagda skjutbanorna numera inrättats särskilda kortdistansbanor för pistolskytte, kunna ifrågasättas, huruvida icke medel för ändamålet lämpligen borde inrymmas under anslaget till frivilliga skytteväsendets befrämjande.

En dylik lösning syntes såväl ur organisatorisk som ekonomisk synpunkt kunna medföra betydande fördelar. Sålunda skulle förbundet därigenom komma att inordnas under skytteförbundens överstyrelse och därmed under ett centralt organ, som utåt kunde företräda förbundets intressen. Vid en sådan lösning syntes för verksamhetens bedrivande erforderligt lokalutrymme kunna beredas genom överstyrelsens försorg samt eventuellt även administrationskostnaderna i övrigt begränsas.

På sätt framginge av det vid statsverkspropositionen till 1942 års riksdag fogade statsrådsprotokollet hade föredragande departementschefen förklarat sig dela civila departementets uppfattning att medel för ändamålet lämpligen borde upptagas under förevarande anslag. Därav följde dock icke att pistolskytteförbundet organisatoriskt underställdes skytteförbundens överstyrelse. Denna fråga borde av de berörda förbunden upptagas till övervägande och ånyo underställas Kungl. Maj:ts prövning i samband med medelsäskandena för budgetåret 1943/44.

I fråga om sättet för anvisande av medel för ifrågavarande ändamål ansåge arméförvaltningen i likhet med vad civila departementet i ovanberörda utlåtande anfört, att medel för pistolskytteförbundets verksamhet jämväl framdeles borde inrymmas under förevarande anslag.

Vad först anginge administrationskostnaderna, för vilket ändamål begärts 10,000 kronor, torde desamma kunna i avsevärd mån nedbringas, därest pistolskytteförbundet i organisatoriskt hänseende närmare anslötes till skytteförbundens överstyrelse. Under nyss angiven förutsättning borde bidraget av statsmedel för ändamålet i fråga kunna begränsas till 5,000 kronor.

Vad beträffade de under 2) och 3) begärda bidragen av 5,000 kronor respektive 20,000 kronor hade arméförvaltningen icke funnit anledning till erinran mot storleken av de ifrågasatta bidragen.

Vidkommande det med 4) betecknade bidraget hade förbundet icke ifrågasatt några särskilda medel för nästkommande budgetår. Arméförvaltningen ansåge sig emellertid i detta sammanhang böra framhålla, att den omständigheten att pistolskytteförbundet framdeles vid handläggandet av frågor rörande planerandet och uppförandet av dylika banor torde bli hänvisat till ett allt intimare samarbete med skytteförbundens överstyrelse, ytterligare talade för förbundets anknytning till överstyrelsen i organisatoriskt hänseende.

Det belopp, som för pistolskytteförbundets verksamhet för nästkommande budgetår torde böra beräknas under nu föreliggande anslag, uppginge sålunda till 30,000 kronor.

Arméförvaltningen har sålunda uppskattat medelsbehovet under anslaget till frivilliga skytteväsendets befrämjande till $(1,320,000 + 30,000 =) 1,350,000$ kronor.

Beträffande överstyrelsens framställning om statsbidrag med 10,000 kronor åt Svenska sportskytteförbundet, som enligt vad förut nämnts avses skola träda i stället för Svenska skytteunionen och Riksförbundet för kortdistansskjutning, har arméförvaltningen framhållit följande:

Då ämbetsverket icke hade möjlighet att på grundval av de av skytteförbundens överstyrelse lämnade uppgifterna ingå på ett bedömande av förbundets verksamhet — i all synnerhet som förbundets slutliga utformning icke ens torde vara definitiv — och i samband därmed av det av överstyrelsen beräknade medelsbehovet, hade ämbetsverket funnit sig icke för närvarande kunna tillstyrka uppförandet av medel å riksstaten för ändamålet i fråga.

Centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet har tillstyrkt överstyrelsens framställning om bidrag till Svenska sportskytteförbundet.

Skytteförbundens överstyrelse har hemställt, att ett belopp av 1,320,000 kronor måtte anvisas för budgetåret 1943/44. Beloppet motsvarar vad som för innevarande budgetår anvisats till den frivilliga skytterörelsen, det för pistolskytteförbundet anvisade beloppet av 5,000 kronor ej medräknat. Härvid har överstyrelsen utgått från att medel till underhåll av skjutbanor skola — såsom hittills skett — upptagas under särskilt anslag till bidrag till skjutbanors ordnande.

*Departements-
chefen.*

Vid uppskattningen av anslaget har överstyrelsen räknat med omkring 220,000 anslagsberättigande medlemmar och ett anslagsbelopp av fyra kronor för varje skytt. Mot denna beräkningsgrund synes i huvudsak intet vara att erinra.

Vid beräkningen av anslaget i övrigt böra beaktas föreliggande framställningar om ökat bidrag till Svenska pistolskytteförbundet och om bidrag till den sammanslutning, som eventuellt kommer att träda i stället för Svenska skytteunionen och Riksförbundet för kortdistansskjutning. Jag delar arméförvaltningens uppfattning att förstnämnda förbund är förtjänt av ökat statsbidrag. Då emellertid förbundets verksamhet är inriktad även på områden, som icke direkt tjäna försvarsväsendets intressen, och i avvaktan på resultatet av övervägandena om förbundets samorganisation med skytteförbundens överstyrelse, vilken fråga för närvarande är underställd Kungl. Maj:ts prövning, finner jag det dock tveksamt, om förbundet bör erhålla bidrag med så stort belopp som arméförvaltningen föreslagit. Om och i vad mån statsbidrag jämväl bör utgå till förutnämnda nya skyttesammanslutning synes icke för närvarande kunna bedömas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning härtill, därest organisationen kommer till stånd. Jag finner mig med hänsyn till det anförda böra föreslå att för möjliggörande av understöd till de senast berörda skyttesammanslutningarna under förevarande anslag beräknas ett belopp av tillhoppa förslagsvis 35,000 kronor.

Såsom av det föregående framgår har överstyrelsen förutsatt, att medel till underhåll av skjutbanor skola upptagas under ett särskilt anslag till bidrag till skjutbanors ordnande och alltså ej beräknas under nu förevarande anslag. För egen del finner jag det principiellt riktigast att medel för det normala underhållet av skjutbanor upptagas under sistnämnda anslag och att det särskilda anslag, som under de senaste budgetåren utgått såsom bidrag till skjutbanors ordnande, reserveras för det under en övergångstid föreliggande extraordinära behovet av underhåll av skjutbanor liksom även för nyanläggning av banor. Till frågan om anvisande av medel för sistnämnda ändamål återkommer jag under nästföljande punkt. Under nu förevarande anslag torde

för det normala underhållet av skjutbanor böra för nästa budgetår beräknas ett belopp av förslagsvis 50,000 kronor.

Då jag med ledning av den i ärendet föreliggande utredningen finner mig böra utgå från att kostnaderna för den av överstyrelsen i övrigt bedrivna verksamheten skall kunna under nästa budgetår begränsas inom ramen av ett statsbidrag av omkring 1,140,000 kronor, föreslår jag alltså att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med $(35,000 + 50,000 + 1,140,000 =)$ 1,225,000 kronor.

Vid bifall till mitt förslag uppkommer en anslagsminskning med 100,000 kronor. Stat och närmare bestämmelser i övrigt för anslagets utgående torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa.

Under åberopande av det anförda får jag med hänvisning till vad i det föregående under rubriken Bidrag och understöd yttrats rörande anslagets natur hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 1,225,000 kronor.

[60.] 53. **Armén: Bidrag till skjutbanors ordnande, reservationsanslag.** För ifrågasvarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 500,000 kronor.

Skytteförbundens överstyrelse har i sin förutnämnda skrivelse den 1 augusti 1942 erinrat om att överstyrelsen vid föregående anslagsäskanden framhållit, att det alltid vore förenat med vissa svårigheter att bedöma, huru stort belopp som kunde bli erforderligt för skjutbanors ordnande under ett visst budgetår. Ansökningarna om bidrag till skjutbaneanläggningar hade under de senaste månaderna visat tendens att nedgå i antal, vilket syntes giva vid handen, att det väsentligaste behovet av dylika torde vara tillgodosett. Givetvis återstode dock ett flertal nödvändiga arbeten främst i syfte att utvidga och förbättra befintliga äldre skjutbanor.

Överstyrelsen bedömde för närvarande läget i detta avseende så, att dels det för budgetåret 1942/43 beviljade anslaget om 500,000 kronor torde täcka därunder uppkommande behov av skjutbaneanläggningar, dels behovet av dylika komme att väsentligt minskas under budgetåret 1943/44.

Med hänsyn härtill ansåge överstyrelsen ett belopp om 250,000 kronor vara erforderligt för ändamålet.

Arméförvaltningen har tillstyrkt bifall till framställningen.

*Departements-
chefen.*

Såsom under föregående punkt anförts böra under förevarande anslag medel beräknas för det under en övergångstid föreliggande extra-ordinära behovet av statsbidrag till underhåll av skjutbanor liksom även för nyanläggning av banor. Från överstyrelsen inhämtade närmare uppgifter utvisa, att medelsbehovet för dessa ändamål icke kan anses ännu vara helt tillgodosett. Ett stort antal ansökningar om bidrag för underhåll och för nyanläggning av skjutbanor föreligga eller förväntas inkomma. Med hänsyn härtill har jag intet att erinra mot att i enlighet med överstyrelsens förslag ett

belopp av inalles 250,000 kronor anvisas för nästa budgetår till bidrag till underhåll och nyanläggning av skjutbanor. Förevarande anslag torde i överensstämmelse med vad i det föregående anförts böra med hänsyn till dess ändamål även i fortsättningen betecknas såsom reservationsanslag. Under erinran att mitt förslag innebär en anslagsminskning med 250,000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bidrag till skjutbanors ordnande* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 250,000 kronor.

[61.] 54. **Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.** Å riksstaten för innevarande budgetår har till understöd åt vissa föreningar m. m. uppförts ett reservationsanslag av 20,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1942 meddelat bestämmelser angående anslagets disposition (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 38).

Arméförvaltningen har i sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår hemställt, att anslaget måtte upptagas med oförändrat belopp.

Då jag icke ifrågasätter någon ändring i dispositionen av detta anslag, *Departements-*
föreslår jag, att anslaget även för nästa budgetår uppföres med 20,000 kronor. *chefen.*
Under åberopande av vad jag i det föregående anført rörande anslagets beteckning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 20,000 kronor.

[62.] 55. **Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet.** Under de senaste åren ha tjänstehundar i allt större omfattning kommit att användas för verksamhet vid sidan av för arméhundväsendet ursprungligen avsedda uppgifter. De ha sålunda bland annat använts såsom patrullhundar vid hemvärnet samt såsom bevakningshundar vid bevakningsförband, krigsindustrier, kraftverk samt vissa av marinens och flygvapnets anläggningar m. m. På grund härav har behovet av utbildade tjänstehundinstruktörer gjort sig alltmer gällande. Arméhundväsendets tjänstehundutbildade instruktörer ha emellertid icke medhunnit detta instruktionsarbete vid sidan av sin ordinarie verksamhet.

Kurser för utbildande av frivilliga tjänstehundinstruktörer ha anordnats av Svenska brukshundsklubben och även andra föreningar ha ådagalagt stort intresse för denna kursverksamhet.

För vartdera av budgetåren 1940/41 och 1941/42 har såsom bidrag till anordnande av dylika frivilliga kurser utgått ett belopp av 3,000 kronor från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1942/43 föreslog arméförvaltningen, att ett anslag av 3,000 kronor måtte från och med nämnda budgetår uppföras i riksstaten såsom bidrag till det frivilliga tjänstehundväsendet. Framställningen föranledde icke till någon Kungl. Maj:ts särskilda åtgärd. Genom brev den 16 oktober 1942 har emellertid Kungl. Maj:t till understöd åt det

frivilliga tjänstehundväsendet anvisat ett belopp av 3,000 kronor från fjärde huvudtiteln's anslag till extra utgifter. Kostnaderna ha därvid beräknats i huvudsak sålunda: Resor och underhåll åt lärare och elever 2,400 kronor, hyra av föreläsnings- och övningslokaler 200 kronor, undervisningsmateriel 200 kronor och oförutsedda utgifter 200 kronor.

Arméförvaltningen har nu i sina anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 hemställt, att ett anslag av 5,000 kronor måtte upptagas i riksstaten såsom bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet och i samband härmed anfört följande:

1941 års försvarsutredning hade i sina kostnadsberäkningar upptagit ett särskilt anslag till bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet samt beräknat medelsbehovet under anslaget till 3,000 kronor.

I en till arméförvaltningen överlämnad skrivelse hade emellertid chefen för arméhundväsendet hemställt, att bidraget till frivilliga tjänstehundväsendet för nästkommande budgetår måtte utgå med ett belopp av 5,000 kronor, och därvid anfört bland annat, att det torde bli nödvändigt att förlägga den vidare, frivilliga utbildningen även till avlägsnare platser i landsorten, vilket medförde något ökade kostnader. På grund härav bleve det erforderligt att beräkna en särskild utgiftspost för resor. Enligt en vid skrivelsen fogad kostnadsberäkning hade sistnämnda utgiftspost beräknats till 2,000 kronor.

Arméförvaltningen, som på de av chefen för arméns hundväsende anförda skälen funnit det ådagalagt, att särskilda medel för lärarpersonalens tjänstresor borde inrymmas i anslaget, hade intet att erinra mot förslaget i angivna hänseende.

*Departements-
chefen.*

I propositionen 1942: 210 har tagits i beräkning ett belopp av 3,000 kronor såsom årligt bidrag till det frivilliga tjänstehundväsendet. Med hänsyn härtill har jag intet att erinra mot att i riksstaten uppföres ett särskilt obetecknat anslag för ifrågavarande ändamål. Jag kan emellertid icke tillstyrka, att anslaget uppföres med högre belopp än vad i nämnda proposition avsetts, eller 3,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser rörande anslagets disposition.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén*: *Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 3,000 kronor.

Marinen.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[63.] 56. *Marinen*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.* Vid behandlingen av frågan om medelsbehovet under arméns motsvarande anslag har jag ansett mig böra förorda, att nämnda anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptages med ett allenast beräknat belopp. Av enahanda skäl som därvid åberopats vill jag föreslå, att samma förfarande tillämpas jämväl med avseende å marinens avlöningsanslag, nu uppfört med 27,160,000 kronor. Vid sina anslagsberäkningar för budgetåret 1943/44 har marinförvaltningen för flottans del utgått från att viss närmare angiven planenlig

utökning av fartygsbeståndet skall vara möjlig att under sagda budgetår genomföra samt för kustartilleriets del förutsatt, att organisationen skall jämlikt 1942 års försvarsbeslut kunna under samma tid utökas bland annat genom upprättande av Blekinge kustartilleriförsvär, fortsatt utbyggande av Älvsborgs kustartilleriregemente samt överförande till kustartilleriet av ett antal under anskaffning varande 15 centimeters kanoner. För egen del har jag ansett mig kunna vid avvägningen av marinens anslagsbehov för nästa budgetår i huvudsak lägga de av marinförvaltningen framlagda beräkningarna rörande organisationens omfattning till grund. Förevarande anslag torde böra i riksstatförslaget upptagas med ett till 29,000,000 kronor beräknat belopp.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen*:
Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 29,000,000 kronor.

[64.] 57. *Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat, förslagsanslag.* Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 800,000 kronor. Anslaget är avsett för avlöning åt *dels* personal, som överförts till övergångsstat med tillämpning av kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429), *dels* en vid kustartilleriet kvarstående underofficer av 3:e graden, *dels* ock ämneslärare upptagna å staten för viss personal vid förutvarande skeppsgosseskolorna (jfr liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 40).

Anslaget har för innevarande budgetår beräknats sålunda: för avlöning av förstnämnda personalkategori 750,000 kronor, för avlöning av underofficer av 3:e graden vid kustartilleriet 4,000 kronor, för löner och tjänstgöringspenningar till lärarna vid förutvarande skeppsgosseskolorna 22,000 kronor och för rörligt tillägg 35,000 kronor, tillhopa sålunda 811,000 kronor, vilket belopp avrundats till 800,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande:

Enligt från cheferna för Ostkustens och Sydkustens marindistrikt och inspektören för kustartilleriet infordrade uppgifter samt de uppgifter, som kunde hämtas ur marinens rulla, torde antalet av de beställningshavare av olika kategorier, vilka väntades kvarstå å övergångsstaten under budgetåret 1943/44, komma att minskas med 59 i jämförelse med antalet för det löpande budgetåret kvarstående. Den lönebesparing, inberäknat minskade utgifter för sjötillägg och andra vid sjötjänstgöring utgående förmåner, med undantag av mässpenningar, ävensom flygtillägg, som härigenom skulle uppstå, beräknade marinförvaltningen till 135,000 kronor. Avlöningskostnaderna för den jämlikt ovannämnda kungörelse till övergångsstat överförda personalen skulle alltså i enlighet med vad ovan anförts kunna för nästkommande budgetår beräknas till $(750,000 - 135,000 =) 615,000$ kronor.

Underofficeren av 3:e graden vid kustartilleriet beräknades kvarstå även nästkommande budgetår; för avlöning av denne vore fortfarande 4,000 kronor erforderliga.

I fråga om den återstående personalkategorien, d. v. s. de till övergångsstat överförda lärarna vid förutvarande skeppsgosseskolorna — fyra ordinarie ämneslärare — hade Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 anbefallt marinförvaltningen att, med beaktande av vad 1941 års försvarsutredning i sitt betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet i ämnet anfört, verkställa utredning och i sinom tid avgiva förslag i vad mån omförmälda lärare vid förutvarande skeppsgosseskolorna kunde böra tagas i anspråk för undervisning vid flottans rekrytskola (sjömansskola). Med anledning härav finge marinförvaltningen anföra, att någon mera ingående utredning i detta avseende ännu icke hunnit verkställas och torde ej heller kunna slutföras förrän frågan angående nämnda skolas organisation blivit närmare bestämd. Marinförvaltningen hade sålunda fortfarande beräknat 22,000 kronor erforderliga för löner och tjänstgöringspenningar för personal vid förutvarande skeppsgosseskolorna.

För rörligt tillägg beräknade marinförvaltningen — med hänsyn tagen å ena sidan till att detta tillägg nu utginge med högre procentsats och å andra sidan till minskningen av övergångsstatens personal — samma belopp som innevarande budgetår eller 35,000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet komme vid sådant förhållande att uppgå till $(615,000 + 4,000 + 22,000 + 35,000 =)$ 676,000 kronor eller i runt tal 675,000 kronor.

Departements-
chefen.

Emot de av marinförvaltningen framlagda beräkningarna av medelsbehovet under förevarande anslag har jag intet annat att erinra än att posten till rörligt tillägg bör minskas till 30,000 kronor och anslaget i följd härav upptagas med 670,000 kronor. Anslagsminskningen utgör 130,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att för budgetåret 1943/44 fastställa stat för viss personal vid de förutvarande skeppsgosseskolorna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 670,000 kronor.

[65.] 58. *Marinen: Avlöningar till personal å reservstat, förslagsanslag.* 59. *Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver, förslagsanslag.* Dessa anslag äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda med belopp av respektive 40,000 kronor och 475,000 kronor. Marinförvaltningen har för nästa budgetår beträffande förstnämnda anslag framlagt förslag om inrättande av en reservstat för flottan samt i anslutning därtill beräknat anslaget till 70,000 kronor. Anslaget till avlöningar till personal i marinens reserver har marinförvaltningen beräknat till oförändrat belopp, 475,000 kronor.

Under erinran om vad jag anfört under arméns motsvarande anslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1943/44 beräkna

dels till *Marinen: Avlöningar till personal å reservstat* ett *förslagsanslag* av 90,000 kronor,

dels ock till *Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver* ett *förslagsanslag* av 600,000 kronor.

[66.] 60. **Marinen: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m., förslagsanslag.** Anslaget är för budgetåret 1942/43 upptaget med 325,000 kronor och disponeras jämlikt i liggaren över fjärde huvudtiteln för nämnda budgetår, sid. 41 f., intagen stat med 86,500 kronor till rekryteringsmedel, 64,000 kronor till anställningspremier, 170,000 kronor till avskedspremier och 4,500 kronor till civilanställning. Jämlikt beslut den 9 oktober 1942 har Kungl. Maj:t medgivit viss ändrad disposition av de för kustartilleriet avsedda rekryteringsmedlen.

Marinförvaltningen har föreslagit, att anslaget med hänsyn främst till någon minskning av behovet av rekryteringsmedel för nästa budgetår upptages med 317,000 kronor.

De årliga kostnader, vilka skola bestridas från anslaget, ha i propositionen 1942: 210 uppskattats till 330,000 kronor under såväl perioden 1942/47 som för tiden därefter. I anslutning till marinförvaltningens förslag rörande anslagets beräkning för nästa budgetår föreslår jag, att anslaget uppföres med i avrundat tal 315,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Marinen: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 315,000 kronor.

[67.] 61. **Marinen: Ekiperingersättningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 580,000 kronor och har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 685,000 kronor under uppsättningsperioden och till 795,000 kronor vid genomförd organisation. Då marinförvaltningen ej ifrågasatt ändring av anslagets beräkning för nästa budgetår, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Ekiperingersättningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 580,000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

[68.] 62. **Marinen: De värnpliktigas avlöning, förslagsanslag.** Anslaget har för innevarande budgetår, i enlighet med i propositionen 1942: 297 framlagt förslag, bestämts till 2,700,000 kronor.

Beträffande de av 1942 års riksdag i samband därmed fastställda grunderna för de värnpliktigas avlöning torde få hänvisas till den därom under motsvarande anslag för armén lämnade redogörelsen.

Marinförvaltningen har beträffande medelsbehovet under budgetåret 1943/44 anfört bland annat följande:

Chefen för marinen och inspektören för kustartilleriet hade lämnat beräkningar å antalet tjänstgöringsdagar för marinens värnpliktiga.

Antalet värnpliktiga, som fullgjorde tjänstgöring, hade beräknats enligt den nya organisationen, och inryckningstiderna hade antagits bli i stort sett de som angivits av 1941 års försvarsutredning.

I avvaktan på resultatet av sjöförsvarets utbildningskommissions utredning m. m. hade kategorien sjöofficersaspiranter, manskapslinjen, icke medtagits i medelsberäkningen.

Beträffande sjövärnsskåren hade allenast tagits i beräkning tjänstgöringsdagar för befälspersonal; övriga värnpliktiga, tillhörande sjövärnsskåren, inginge uti årsklasserna.

I enlighet med vad sålunda anförts har marinförvaltningen — på sätt närmare framgår av en ämbetsverkets skrivelse bifogad tablå — beräknat sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar under nästkommande budgetår till 2,457,622 samt de på grundval härav uppskattade kostnaderna för penningbidrag, med utgångspunkt från de för innevarande budgetår fastställda grunderna, till 2,812,653 kronor 50 öre.

Marinförvaltningen har beräknat, att följande antal premier skola erfordras under nästkommande budgetår, nämligen 15 premier om 75 kronor, 40 premier om 150 kronor, 15 premier om 250 kronor samt 30 premier om 1,250 kronor. Medelsbehovet för premier har i anslutning därtill beräknats till sammanlagt 48,375 kronor.

Departements-
chefen.

Vid behandlingen av motsvarande anslag för armén har jag föreslagit, att för budgetåret 1943/44 skola för de värnpliktigas avlöning, beträffande såväl penningbidrag som premier, gälla i huvudsak samma grunder som fastställts för innevarande budgetår. Enär marinförvaltningen vid sina beräkningar av medelsbehovet för nästkommande budgetår utgått från de nu tillämpade grunderna samt marinförvaltningens uppskattning av tjänstgöringsdagarnas och premiernas antal icke föranleder erinran från min sida, förordar jag, att medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår i enlighet med marinförvaltningens förslag beräknas till $(2,812,653:50 + 48,375 =) 2,861,028$ kronor 50 öre, vilket belopp emellertid torde kunna avrundas nedåt till 2,850,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 150,000 kronor. I propositionen 1942: 210 beräknades medelsbehovet under förevarande anslag till 3,000,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 3,220,000 kronor vid fullt genomförd organisation.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,850,000 kronor.

[69.] 63. **Marinen: Familjebidrag åt värnpliktiga, förslagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 100,000 kronor. Beträffande grunderna för anslagsberäkningen ävensom gällande bestämmelser rörande fredsfamiljebidragen torde få hänvisas till vad därutinnan anförts under motsvarande anslag för armén.

Marinförvaltningen har beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår icke ifrågasatt någon ändring av anslagets belopp, enär erfarenhet

icke vunnits rörande det medelsbehov, som tillämpningen av fredsfamiljebidragsförordningen kunde komma att medföra.

Det för innevarande budgetår uppförda anslaget är beräknat med utgångspunkt från de före den 1 juli 1942 utgående fredsfamiljebidragen. Emellertid har, såsom närmare anförts vid behandlingen av arméns motsvarande anslag, en höjning av nämnda bidrag inträtt från och med innevarande budgetår. Med hänsyn därtill bör förevarande anslag höjas. Därvid torde även böra tagas hänsyn till att antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under nästkommande budgetår beräknats bliva omkring sex procent högre än under nu löpande budgetår. Med tillämpande av de grunder, som av mig godtagits vid beräkningen av anslaget till familjebidrag åt arméns värnpliktiga, bör därför förevarande anslag för nästa budgetår beräknas till 135,000 kronor, vilket motsvarar en anslagshöjning med 35,000 kronor. Anslaget har i propositionen 1942: 210 beräknats till 100,000 kronor såväl under uppsättningsperioden som vid fullt genomförd organisation. Ökningen av anslaget i förhållande till nämnda beräkningar sammanhänger huvudsakligen med den av 1942 års riksdag beslutade höjningen av familjebidragens belopp.

*Departements-
chefen.*

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: Familjebidrag åt värnpliktiga för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 135,000 kronor.

Sjukvård.

[70.] 64. *Marinen: Sjukvård, förslagsanslag.* Detta anslag är nu upptaget med ett belopp av 300,000 kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 43.

Beträffande anslagets beräkning för nästa budgetår inhämtas av *marinförvaltningens* framställning i ämnet i huvudsak följande:

1. *Sjukvård och begravningshjälp för värnpliktiga.* Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga beräknas till 2,457,622. Med oförändrad dagskostnad av 4 öre för tjänstgöringsdag utgör medelsbehovet ($2,457,622 \times 0.04 =$) 98,305 kronor, eller i avrundat tal 99,000 kronor.

2. *Sjukvård och begravningshjälp m. m. enligt manskapsavlöningsreglementet.* Medelsbehovet under denna anslagstitel utgör med en beräknad manskapsstyrka av 7,175 och ett oförändrat årligt medelkostnadsbelopp av 20 kronor i runt tal 144,000 kronor.

3. *Sjukvård och begravningshjälp enligt militära avlöningsreglementet.* 4. *Sjukvård och begravningshjälp enligt militära icke-ordinarie-reglementet.* Medelsbehovet under dessa titlar beräknas till i avrundade tal 53,000 kronor (nu 48,000 kronor), respektive 15,000 kronor (oförändrat belopp).

5. Sammanfattning. Det sammanlagda medelsbehovet under marinens sjukvårdsanslag uppskattas i enlighet med det anförda till (99,000 + 144,000 + 53,000 + 15,000 =) 311,000 kronor, eller i avrundat tal 310,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Åberopande vad sålunda anförts och under erinran, att anslaget i propositionen 1942: 210 beräknats till genomsnittligt 322,000 kronor under uppsättningsperioden och till 350,000 kronor efter genomförd organisation, föreslår jag, med biträdande av marinförvaltningens anslagskalkyler, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 300,000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Sjukvård* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 300,000 kronor.

[71.] 65. **Marinen: Sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.** För innevarande budgetår är anslaget upptaget med 70,000 kronor och disponeras enligt stat, som intagits i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 43.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår beräknat anslaget sålunda:

1. Fredssjukvårdsmateriel. Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga samt för fast anställt manskap, som bör tagas i betraktande vid medelsbehovets utmätande, anges till 5,011,600. Med ett dagskostnadsbelopp av oförändrat 1 öre utgör medelsbehovet ($5,011,600 \times 0.01 =$) i runt tal 50,000 kronor.

2. Krigssjukvårdsmateriel. Medelsbehovet under denna anslagstitel beräknas till 30,000 kronor, motsvarande en procent av det uppskattade värdet av förefintlig dylik materiel, 3,000,000 kronor.

Medelsbehovet enligt marinförvaltningens beräkning uppgår således till ($50,000 + 30,000 =$) 80,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

I propositionen 1942: 210 har medelsbehovet under förevarande anslag beräknats till genomsnittligt 76,000 kronor under uppsättningsperioden och till 80,000 kronor efter genomförd organisation. Med hänsyn härtill torde medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till 75,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 75,000 kronor.

[72.] 66. **Marinen: Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona, reservationsanslag.** Efter därom av Kungl. Maj:t genom brev den 14 mars 1941 lämnat bemyndigande har genom särskilt tillkallad sakkunnig, ledamoten av riksdagens andra kammare J. E. G. Fast, och under medverkan av representanter för marinförvaltningen och Blekinge läns landsting verkställts utredning rörande en sammanslagning av marinens sjukhusvård i Karlskrona med Blekinge läns landstings sjukvård. Utredningen har resulterat i ett av den sak-

kunnige med skrivelse den 20 juli 1942 överlämnat betänkande med förslag till organisation av marinsjukvården och landstingssjukvården i Karlskrona. Betänkandet utmynnar i ett förordande av en fullständig sammanslagning av den militära sjukhusvården därstädes med den civila, i landstingets regi bedrivna lasarettsvården, innebärande såvitt statsverket är i fråga ett nedläggande av det av myndigheterna såsom sjukvårdsinrättning utdömda marinsjukhuset och bidrag till utbyggande av länslasarettet för emottagande av den försvarsväsendet tillhörande personal i Karlskrona, vilken är i behov av sjukhusvård. I ekonomiskt hänseende innebär förslaget, att statsverket skulle bidraga till utbyggnadskostnaderna med ett sammanlagt belopp av 3,120,000 kronor, fördelade på två budgetår.

Förslaget har med vissa smärre modifikationer biträttts av Blekinge läns landsting. Över förslaget ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Det föreliggande organisationsförslaget är för närvarande föremål för beredning inom försvarsdepartementet; det är min avsikt att sedermera återkomma till ärendet med ett definitivt förslag. I riksstatsförslaget för nästa budgetår torde för ändamålet böra beräknas ett belopp av 500,000 kronor.

I anslutning till det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen*:
Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona för budget-
året 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av 500,000 kronor.

Resor och militärtransporter.

[73.] 67. *Marinen: Inskrivnings- och färdkostnader, förslagsanslag.* Anslaget är nu uppfört med 170,000 kronor och beräknades i propositionen 1942: 210 till genomsnittligt 184,000 kronor under uppsättningstiden och 200,000 kronor efter den nya organisationens genomförande. För nästa budgetår har marinförvaltningen beräknat anslaget till oförändrat belopp, 170,000 kronor, varemot intet torde vara att erinra. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Inskrivnings- och färdkostnader* för budget-
året 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 170,000 kronor.

[74.] 68. *Marinen: Reseersättningar m. m., förslagsanslag.* För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med ett belopp av 210,000 kronor. Enligt gällande stat (se liggaren över fjärde huvudtiteln, sid. 44) är anslaget fördelat på tre poster sålunda:

I. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 110,000
II. Tjänstgöringstraktamenten, <i>förslagsvis</i>	» 40,000
III. Flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 60,000
Summa kronor 210,000	

Rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande:

För tillgodoseende av de till resekostnads- och traktamentsersättningar hänförliga utgifterna för nästkommande budgetår hade lokalmyndigheterna i sina förslag till anslagsäskanden begärt ett sammanlagt belopp av 178,850 kronor. Här i inginge en ny utgiftspost å 15,500 kronor, som av chefen för sjökrigsskolan upptagits för bestridande av kostnaderna för skolans personal för resor mellan bostads- och förlägningsorten. De kostnader, som belöpte på nyuppsatta förband, hade lokalmyndigheterna uppskattat till omkring 10,000 kronor. I övrigt motiverades de begärda anslagsförstärkningarna med den ökade omfattning av inspektionsverksamheten, som föranleddes av den nya försvarsorganisationen. Med hänsyn till att medelkostnaden för budgetår under uppsättningsperioden för den nya försvarsorganisationen i fråga om förevarande anslag angivits till ett belopp av 244,000 kronor samt då en höjning nästa budgetår av de för innevarande budgetår anvisade posterna till tjänstgöringstraktamenten och flyttningersättningar torde vara ofrånkomlig, syntes posten till resekostnads- och traktamentsersättningar icke kunna beräknas till högre belopp än 134,000 kronor. — Förberörda höjning av posterna till tjänstgöringstraktamenten och flyttningersättningar uppskattades av marinförvaltningen till respektive 4,000 kronor och 6,000 kronor. Ifrågavarande poster torde alltså upptagas till respektive 44,000 kronor och 66,000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts beräknade marinförvaltningen anslaget till reseersättningar m. m. för nästa budgetår till ett belopp av $(134,000 + 44,000 + 66,000 =) 244,000$ kronor.

Departements-
chefen.

På sätt marinförvaltningen erinrat har förevarande anslag i propositionen 1942: 210 beräknats till genomsnittligt 244,000 kronor under uppsättningsperioden. Efter genomförd organisation beräknas anslaget i förenämnda proposition till i medeltal 290,000 kronor. Marinförvaltningens uppskattning av anslaget för nästa budgetår förordar jag med den ändringen att anslaget avrundas nedåt till 240,000 kronor. Jag hemställer således under erinran att anslagshöjningen utgör 30,000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 240,000 kronor.

Expenser m. m.

[75.] 69. *Marinen*: *Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, förslagsanslag*. Detta anslag är i riksstaten för budgetåret 1942/43 upptaget med 1,800,000 kronor. Beträffande anslagets disposition hänvisas till sid. 44 f. i liggaren över fjärde huvudtiteln för nämnda budgetår.

Rörande anslagets beräkning för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande:

Den nya försvarsorganisationen komme att för budgetåret 1943/44 betinga vissa förhöjningar av bränsleanslaget. Sålunda hade i beräkningarna upptagits följande ökade respektive nytillkomna poster, nämligen:

för sjökrigsskolan	kronor 135,000
» Hemsö kustartilleriförsvär	» 50,000
» Göteborgs »	» 140,000
eller tillsammans	kronor 325,000

Den stegring av vedpriserna, som inträtt efter marinförvaltningens senaste anslagsberäkning, beräknades uppgå till omkring 20 procent av de priser, som legat till grund för nämnda anslagsberäkning. Då någon nämnvärd stegring av kostnaderna för övriga under anslaget ingående poster icke uppstått, syntes höjningen kunna begränsas till vad som betingades av de stegrade vedpriserna eller till 75,000 kronor.

Med utgångspunkt från det för budgetåret 1942/43 beviljade anslaget skulle sålunda för budgetåret 1943/44 erfordras $(1,800,000 + 325,000 + 75,000 =)$ 2,200,000 kronor.

Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört anser jag mig böra för egen del föreslå, att förevarande anslag för nästa budgetår icke höjes i annan mån än på grund av försvarsorganisationens successiva genomförande och sjökrigsskolans inflyttning i nya lokaler med ett belopp av sammanlagt 300,000 kronor till 2,100,000 kronor. I överensstämmelse härmed och under erinran, att anslaget i propositionen 1942: 210 beräknats till 1,976,000 kronor under uppsättningsperioden och 2,200,000 kronor efter genomförd organisation, hemställer jag således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Marinen: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,100,000 kronor.

[76.] 70. *Marinen: Övriga expenser m. m., reservationsanslag.* För detta ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 332,000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 45.

Rörande medelsbehovet för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande:

Enligt av Kungl. Maj:t fastställd stat för anslaget för innevarande år hade till marinstaben, kustartilleriinspektionen och chefen för kustflottan upptagits poster med respektive 22,000 kronor, 10,000 kronor och 500 kronor. Den första posten avsåges även för chefen för marinen samt för inspektörerna för sjöartilleriet, torped- och ubåtsvapnen samt minväsendet. Såsom marinförvaltningen i det föregående under anslaget till omkostnader för ämbetsverket anfört vore avsikten att samtliga expensutgifter för dessa myndigheter ävensom för inspektören för marinens förbindelseväsende under nästa budgetår skulle bestridas från omkostnadsanslaget. Detta medförde, att man i fråga om medelsbehovet under det nu till behandling varande anslaget icke hade att räkna med dessa utgifter. För övriga myndigheter medgäve anslaget för innevarande budgetår utgifter till ett belopp av $(332,000 - 22,000 - 10,000 - 500 =)$ 299,500 kronor. I sina förslag till anslagsbelopp för nästa budgetår hade vederbörande övriga myndigheter räknat med högst avsevärda

höjningar av de poster, som stode till deras förfogande under innevarande budgetår. Sammanlagt begärdes av ifrågavarande myndigheter ett anslagsbelopp av 452,200 kronor. Höjningen motiverades framför allt med de ökade expeditionskostnader, som föranleddes av den beslutade fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47. Marinförvaltningen delade såtillvida myndigheternas uppfattning, att kostnadsökningar måste påräknas i anledning av tillkomsten av nya förband, såsom Härnösands kustartilleridetachment, Gustafsviks örlogsdepå och Älvsborgs kustartilleriregemente samt i viss omfattning av utbyggnaden av flertalet redan förefintliga förband. Å andra sidan hade tidigare emellertid såsom en tämligen avsevärd expensutgift alltid räknats med kostnaderna för inköp av skriv-, räkne- och dupliceringsmaskiner. Under de år, den förstärkta försvarsberedskapen upprätthållits, hade anskaffningar av kontorsmaskiner förekommit i en omfattning, som måste medföra möjligheter till inskränkningar av inköpsbehovet under de närmaste åren. Detta syntes icke av myndigheterna i full utsträckning ha beaktats. Av denna anledning torde en tämligen betydande nedskärning kunna verkställas av den av lokalmyndigheterna äskade anslagshöjningen. I övrigt vore att beakta, att såsom medelkostnad för budgetår under uppsättningsperioden för den nya försvarsorganisationen i fråga om förevarande anslag angivits ett belopp av 402,000 kronor. För de ovanberörda myndigheter, vars expensutgifter marinförvaltningen upptagit under ämbetsverkets omkostnadsanslag, hade ämbetsverket under nämnda anslag räknat med ett sammanlagt kostnadsbelopp av 35,000 kronor, därav 10,000 kronor för utgifter till telegram, telefon och annonsering samt 25,000 kronor till expensutgifter i övrigt. För övriga myndigheter skulle kostnadsramen för försvarsorganisationen således medgiva ett belopp av $(402,000 - 35,000 =) 367,000$ kronor. Detta belopp funne ämbetsverket vara erforderligt för nästa budgetår.

*Departements-
chefen.*

I propositionen 1942: 210 har förevarande anslag genomsnittligt beräknats under uppsättningsperioden till 402,000 kronor och efter genomförd organisation till 460,000 kronor. För nästa budgetår har marinförvaltningen såsom framgår av det föregående beräknat anslaget till förstnämnda belopp med avdrag för vissa poster, som avsetts skola överföras till ämbetsverkets eget omkostnadsanslag.

Även om i och för sig intet synes vara att erinra mot den sålunda verkställda beräkningen torde likväl en viss ytterligare reduktion av myndigheternas medelsäskanden vara möjlig att genomföra vid iakttagande av sträng sparsamhet. För egen del förordar jag, att anslaget för nästa budgetår beräknas till 350,000 kronor, innebärande en anslagsökning av 18,000 kronor.

Jag hemställer i anslutning till det anförda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: Övriga expenser m. m. för budgetåret 1943/44
anvisa ett *reservationsanslag* av 350,000 kronor.

[77.] 71. *Marinen*: Publikationstryck, *förslagsanslag*. Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 100,000 kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 46.

Beträffande anslagets beräkning för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande:

Den ökning, som anslagsbeloppet för innevarande budgetår innefattade i jämförelse med beloppen under närmast föregående budgetår, hade huvudsakligen varit betingad av de påräknade kostnaderna för fullbordandet av tidigare påbörjad tryckning av ny signalbok för marinen, ny signalinstruktion för marinen jämte signaltabeller och ny handledning i förbindelsetjänst. I sitt förslag till medelsökanden för nästa budgetår hade chefen för marinen upptagit tryckning av dels nya koder till en beräknad kostnad av 27,000 kronor, dels beskrivningsbok och nya militära sjökort till en uppskattad kostnad av 15,000 kronor. Med hänsyn härtill funne *marinförvaltningen*, att anslaget icke kunde upptagas med lägre belopp än det som angivits såsom medelkostnad för budgetår under uppsättningsperioden för den nya försvarsorganisationen, eller 92,000 kronor.

I propositionen 1942: 210 har det genomsnittliga medelsbehovet under förevarande anslag beräknats till 92,000 kronor under uppsättningsperioden och till 90,000 kronor efter genomförd organisation. Med hänsyn härtill torde intet vara att erinra mot den av *marinförvaltningen* verkställda kostnadsberäkningen, vilken utmynnar i en anslagsminskning med 8,000 kronor. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Publikationstryck* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 92,000 kronor.

Mathållning.

[78.] 72. *Marinen: Mathållning, förslagsanslag.* Förslagsanslaget till marinens mathållning har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 8,600,000 kronor. Detta medelsbehov beräknades efter en portionskostnad för man och tjänstgöringsdag av 142 öre vid tjänstgöring i land (127 öre för budgetåret 1941/42) och 215 öre vid tjänstgöring ombord (190 öre), varvid i fråga om landportionskostnaden 130 öre (115 öre) beräknades motsvara kostnaden för proviant å förläggningssorten (normalportionspriset) samt återstoden, 12 öre (12 öre), övriga mathållningskostnader. I anslagssumman inräknades ett belopp av 371,050 kronor (290,000 kronor) till bestridande av avlönings- m. fl. kostnader för viss civil personal vid marinens matinrättningar samt ett belopp av 818,000 kronor (818,000 kronor) för mässpenningar.

För nästkommande budgetår har *marinförvaltningen* i likhet med arméförvaltningen räknat med en portionskostnad för man och tjänstgöringsdag vid tjänstgöring i land av 150 öre, varav 138 öre motsvarar normalportionspriset och 12 öre övriga mathållningskostnader. Med utgångspunkt härifrån har *marinförvaltningen* beräknat skeppsportionspriset till i genomsnitt 228 öre.

Antalet tjänstgöringsdagar, som skall läggas till grund för anslagsberäkningen, har *marinförvaltningen* beräknat till 5,011,600, varav 3,761,600 i land. Antalet tjänstgöringsdagar ombord har beräknats till 1,250,000, varav 75,000 för den s. k. sjöreserven.

Beträffande beräkningen av medelsbehovet i övrigt under förevarande anslag har marinförvaltningen anfört följande:

Det sammanlagda antalet husmödrar och biträdande husmödrar vid marinens matirättningar utgjorde för innevarande budgetår 22. Under budgetåret 1943/44 beräknades detta antal ökas med 8, varav en vid Karlskrona örlogsstation (kasern Ankarstjerna), tre vid sjömansskolan i Karlskrona, två vid Karlskrona kustartilleriregemente (Oscarsvärns matirättning) samt två vid Älvsborgs kustartilleriregemente. Det sammanlagda antalet husmödrar och biträdande husmödrar komme sålunda att under budgetåret 1943/44 uppgå till 30.

Antalet tjänstgöringsdagar för köks- och servisbiträden hade för innevarande budgetår beräknats till 60,900. Då kvinnlig köks- och servispersonal beräknades anställas dels redan under innevarande budgetår vid matirättningarna vid Stockholms örlogsstation och sjökrigsskolan å Näsby, dels under budgetåret 1943/44 vid matirättningarna vid sjömansskolan i Karlskrona, Karlskrona kustartilleriregemente (Oscarsvärn) samt Älvsborgs kustartilleriregemente, beräknades antalet tjänstgöringsdagar för här ifrågasvarande personal under budgetåret 1943/44 komma att utgöra 87,120.

Vad beträffade avlöning till manlig civil personal vid matirättningarna hade denna vid anslagsberäkningen för budgetåret 1942/43 förutsatts komma att till största delen bestridas under förslagsanslaget för avlöningar till aktiv personal m. fl. Någon sådan överföring av avlöningskostnaderna hade emellertid icke kommit till stånd. Vid nu föreliggande beräkning hade marinförvaltningen utgått från att nämnda överföring ej heller komme att äga rum för budgetåret 1943/44.

Kostnaderna å den särskilda anslagsposten till civil personal vid marinens matirättningar hade i enlighet härmed — enligt en i marinförvaltningens skrivelse intagen tablå — beräknats till sammanlagt 576,545 kronor.

Vid beräkning av kostnaderna för mässpenningar under budgetåret 1943/44 borde dels förutsättas viss ökning av fartygsrustningarna, dels hänsyn tagas till flaggkorpralernas uppgående i underofficersgraden. Beloppet för mässpenningar föresloges med hänsyn härtill upptagas till 1,200,000 kronor. I samband därmed finge framhållas, att ifrågasvarande kostnader av 1941 års försvarsutredning efter genomförd organisation beräknats till 1,750,000 kronor.

Enligt marinförvaltningens beräkningar skulle sålunda det sammanlagda anslagsbehovet för marinens mathållning uppgå till $(3,761,600 \times 1.50 + 1,250,000 \times 2.28 + 576,545 + 1,200,000 =)$ 10,268,945 kronor, eller i avrundat tal 10,270,000 kronor.

Departements-
chefen.

Marinförvaltningen har vid uppskattningen av de egentliga mathållningskostnaderna, såvitt avser personal med tjänstgöring i land, utgått från samma portionskostnad för man och tjänstgöringsdag, varpå arméförvaltningen grundat sina beräkningar av motsvarande anslagsbehov för armén och som av mig i det föregående godtagits. Vidkommande marinförvaltningens uppskattning av skeppsportionspriset må här framhållas, att Kungl. Maj:t — i anledning av en av statens krisrevision gjord framställning — genom beslut den 27 november 1942 förordnat, att i förekommande fall vid utspisning av skeppsportion (krigsskeppsportion) utgående kontant ersättning för ölportion tillsvidare från och med den 1 januari 1943 enligt marinförvaltningens närmare bestämmande skall begränsas till belopp icke överstigande statsverkets verkliga inköpskostnad för ölportionen. Såvitt angår budgetåret 1943/44 torde härigenom en utgiftsbegränsning av omkring 200,000 kronor bliva möjlig. Vad härefter angår marinförvaltningens beräkning av kostnaderna för mäss-

penningar finner jag mig kunna godtaga desamma. De av marinförvaltningen beräknade kostnaderna för den civila personalen vid marinens matinrättningar torde vara något för höga med hänsyn därtill, att personalorganisationen knappast torde kunna redan vid nästa budgetårs början vara utbyggd i den omfattning, som beräkningarna förutsätta. Under erinran, att kostnaderna under ifrågavarande anslag i propositionen 1942: 210 på grundval av prisläget den 1 juli 1941 beräknats till 9,894,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 11,420,000 kronor vid genomförd organisation, får jag förorda, att anslaget för budgetåret 1943/44 i anslutning till marinförvaltningens förslag med de jämkningar som i det föregående förordats upptages till 10,000,000 kronor, innebärande en anslagshöjning från innevarande budgetår av 1,400,000 kronor.

Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 490,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 10,000,000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

[79.] 73. **Marinen: Beklädnad, reservationsanslag.** Anslaget är för budgetåret 1942/43 uppfört med 4,065,000 kronor, varvid medelsbehovet beräknats efter en kostnad av 85 öre för man och tjänstgöringsdag mot 80 för närmast föregående budgetår.

Beträffande beräkningen av medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1943/44 har *marinförvaltningen* anfört följande:

Den beklädnadsutrustning, som hittills anskaffats och underhållits med anlitande av detta anslag, hade varit sammansatt av persedlar av gemensamma modeller för flottan och kustartilleriet. Sedan numera nya uniformsmodeller, i huvudsak överensstämmande med arméns modeller, fastställts för kustartilleriet, komme emellertid omuniformering av dess personal att successivt genomföras, och underhållskostnaderna för kustartilleripersonalens utrustning måste beräknas med hänsyn därtill. Då marinförvaltningen ännu icke vunnit egna erfarenheter om dessa kostnaders verkliga storlek, ansåge ämbetsverket sig böra förutsätta, att samma dagskostnad, som lagts till grund vid beräkning av arméns medelsbehov för munderingsutrustning, eller 85 öre per man och tjänstgöringsdag, skulle visa sig lämpligt avvägd jämväl för underhållet av kustartilleriets beklädnad och övrig i den personliga utrustningen ingående intendenturmateriel.

Då något väsentligt skäl för ändring av dagskostnaden för flottans vidkommande icke heller kunde andragas, ansåge sig marinförvaltningen kunna räkna med en oförändrad dagskostnad av 85 öre.

Då marinförvaltningen föregående år föreslagit denna dagskostnad, hade ämbetsverket förutsatt, att vissa avlöningskostnader (omkring 40,000 kronor), som tidigare utgått från beklädnadsanslaget, skulle bestridas från förslagsanslaget för avlöningar till aktiv personal m. fl. Sådant överförande av nämnda kostnader till annat anslag hade emellertid icke genomförts, varför det av marinförvaltningen beräknade anslagsbehovet för beklädnad uppräknats med 40,000 kronor. Därest sådant överförande av nämnda kostnader till annat anslag icke heller komme att genomföras för budgetåret 1943/44,

föresloge marinförvaltningen samma höjning av det på basis av en dagskostnad av 85 öre beräknade anslagsbehovet.

Då marinförvaltningen beräknat antalet tjänstgöringsdagar till 5,011,600 har marinförvaltningen uppskattat medelsbehovet under förevarande anslag till $(5,011,600 \times 0.85 + 40,000 =)$ 4,299,860 kronor, eller i avrundat tal 4,300,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Anslaget har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 4,335,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 samt till 4,620,000 kronor vid fullt genomförd organisation. De beräkningar rörande medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1943/44, som marinförvaltningen framlagt, överensstämmer i stort sett med dem som legat till grund för kostnadsberäkningarna i förenämnda proposition och jämväl med beräkningarna av motsvarande medelsbehov för armén. Enär redan under nu löpande budgetår dagskostnaden för såväl flottan som kustartilleriet uppskattats till samma belopp som för armén, påverkas icke anslagsberäkningen därför, att numera för kustartilleriet fastställts nya uniformsmodeller, i huvudsak överensstämmande med arméns. Utöver det på grundval av antalet tjänstgöringsdagar beräknade anslagsbehovet torde i enlighet med marinförvaltningens förslag böra beräknas ett belopp av 40,000 kronor, motsvarande vissa avlöningskostnader, som ifrågasatts skola utgå av andra anslagsmedel men som jag förutsätter alltjämt skola bestridas från förevarande anslag. Jag får alltså tillstyrka, att beklädnadsanslaget upptages till det av marinförvaltningen föreslagna beloppet, 4,300,000 kronor, innebärande en anslagshöjning av 235,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Beklädnad* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 4,300,000 kronor.

[80.] 74. *Marinen: Kasern- och förplägnadsutredning m. m., reservationsanslag.* Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 570,000 kronor, vilket enligt fastställd stat (jfr liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 48) fördelats sålunda:

I. Kasernutredning	kronor 270,700
II. Förplägnadsutredning	» 127,100
III. Musikmateriel	» 9,000
IV. Oförutsedda utgifter	» 163.200
Summa kronor 570,000	

Medelsbehovet för innevarande budgetår har beräknats efter en dagskostnad av 15 öre per man (mot 14 öre för budgetåret 1941/42) och efter antalet landtjänstgöringsdagar, utökat med 65.000 dagar för sjöreservens manskap. Den på så sätt erhållna summan har dels minskats med 20,000 kronor — varav 16,800 kronor för flottan och 3,200 kronor för kustartilleriet — varmed utgifterna ansetts kunna reduceras på grund av att manskap, som åtnjuter hyresbidrag och inkvarteringsersättning, själv ombesörjer sin inkvartering, dels ock ökats med 7,500 kronor — varav 4,500 kronor för flottan och 3,000 kronor för kustartilleriet — avsedda för anskaffning och underhåll av musik-

materiel, samt med 10,000 kronor, motsvarande vissa avlöningskostnader, vilka marinförvaltningen i sina anslagsäskanden för nämnda budgetår förut-satt skola utgå av annat anslag än det förevarande.

I fråga om medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår har *marinförvaltningen* anfört, att därest överförandet av de i det föregående berörda, till 10,000 kronor beräknade avlöningskostnaderna till annat anslag icke heller för nämnda budgetår genomfördes, dagskostnaden borde beräknas till 16 öre. De stegrade materialkostnaderna kunde jämväl motivera detta högre dagskostnadsbelopp. För anskaffning och underhåll av musikmateriel borde för budgetåret 1943/44 beräknas viss förhöjning på grund av att vid Gotlands kustartillerikår och Göteborgs örlogsdepå musikkårer då förut-sattes vara uppsatta. Anslagsbehovet för detta ändamål beräknades därför av marinförvaltningen till 12,800 kronor — varav för flottan 7,600 kronor och för kustartilleriet 5,200 kronor. I övrigt förutsatte marinförvaltningen icke någon ändring i förut tillämpade beräkningsgrunder.

I enlighet med vad sålunda anförts har marinförvaltningen beräknat anslaget på följande sätt:

Flottan.

$(1,981,600^1) + 75,000) \times 0.16 - 16,800 + 7,600 = 319,856$ kronor
eller avrundat kronor 319,900

Kustartilleriet.

$1,780,000^1) \times 0.16 - 3,200 + 5,200 = 286,800$ kronor kronor 286,800
Summa kronor 606,700

eller i runt tal 607,000 kronor.

Marinförvaltningen har, under förutsättning att de förut berörda avlöningskostnaderna icke heller för nästkommande budgetår överförs till annat anslag, föreslagit en höjning med 1 öre av det dagskostnadsbelopp, som ligger till grund för uppskattningen av huvuddelen av detta anslag. Då jag icke räknar med något sådant överförande, måste tydligen vid anslagsberäkningen hänsyn tagas härtill. Den av marinförvaltningen föreslagna höjningen av dagskostnadsbeloppet skulle medföra en ökning av anslaget med i runt tal 38,000 kronor, utöver den anslagsökning, som föranledes av ökat antal tjänstgöringsdagar. Denna ökning har av marinförvaltningen delvis motive-rats med stegrade materialkostnader. Vid behandlingen av motsvarande anslag för armén har jag emellertid icke förutsatt någon ändring i nu gällande grunder för anslagsberäkningen, och anledning synes icke föreligga att intaga annan ståndpunkt beträffande marinens anslag. Jag utgår alltså vid beräkningen av detta anslag från en dagskostnad av 15 öre, varvid jag förutsätter, att — liksom för innevarande budgetår — det på grundval härav beräk-nade anslagsbeloppet höjes med 10,000 kronor för bestridande av förut berörda avlöningskostnader. I övrigt har jag icke funnit anledning till er-inran mot vad marinförvaltningen föreslagit. Jag beräknar sålunda medels-behovet under förevarande anslag, vilket numera torde böra benämnas »Kasern- och förplägnadsutredning m. m.», till $(3,836,500 \times 0.15 + 10,000 - 20,000 + 12,800 =)$ 578,290 kronor, eller i avrundat tal 580,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 10,000 kronor. På Kungl. Maj:t torde ankomma att

*Departements-
chefen.*

¹ Antalet tjänstgöringsdagar i land.

fastställa stat för anslaget i anslutning till vad sålunda anförts. Enligt propositionen 1942: 210 uppskattades det årliga medelsbehovet efter 15 öre per man till 522,000 kronor under uppsättningsperioden och till 510,000 kronor vid fullt genomförd organisation. Att medelsbehovet för nästa budgetår överstiger det i nämnda proposition beräknade sammanhänger därmed, att det nu uppskattade antalet tjänstgöringsdagar i land överstiger det i propositionen beräknade. Enär emellertid i stället antalet tjänstgöringsdagar ombord beräknats avsevärt lägre än i förenämnda proposition förutsatts, motsvaras kostnadsökningen under förevarande anslag av förhållandevis lägre kostnader å bland annat avlönings- och mathållningsanslagen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 580,000 kronor.

[81.] 75. **Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m., reservationsanslag.** 1941 års försvarsutredning har beräknat engångskostnaderna för anskaffning av intendenturmateriel för marinen under uppsättningsperioden 1942/47 till 8,700,000 kronor (betänkandet sid. 526 f.) I propositionen 1942: 210 har för motsvarande ändamål räknats med en totalkostnad av 8,550,000 kronor. Skillnaden i kostnaden är beroende på att med uppförande av viss sjukvårdsanläggning, som försvarsutredningen föreslagit för Västkustens marindistrikt, förutsatts kunna anstå till efter femårsperiodens slut.

För budgetåret 1942/43 har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t för tillgodosende av behovet av musikmateriel för kustartilleriet anvisat ett anslag av 14,000 kronor. I övrigt ha medel icke anvisats för de ändamål, som avsetts skola tillgodoses inom ramen för den i propositionen 1942: 210 angivna totalkostnaden, 8,550,000 kronor. Under budgetåren 1943/44—1946/47 skulle alltså återstå att anvisa (8,550,000 — 14,000 =) i runt tal 8,535,000 kronor.

I sina skrivelser rörande medelsbehovet å tilläggsstat för innevarande budgetår samt å riksstaten för budgetåret 1943/44 har *marinförvaltningen* hemställt om anvisande av anslag med tillhoppa 4,477,000 kronor för bestridande av kostnader för den engångsanskaffning, varmed i propositionen 1942: 210 räknats. De olika ändamål, för vilka nyssnämnda belopp avses, framgå av följande sammanställning:

Ä n d a m å l	I prop. 1942: 210 beräknat belopp	Av marin- förvaltningen äskat belopp
Inventarier för expeditiionslokaler	375,000	375,000
Möbler och inventarier för mässar	120,000	120,000
Kaserninventarier, förläggningmateriel	596,000	596,000
Sängservis	550,000	182,000
Musikmateriel	14,000	14,000
Förplägnadsutredning	190,000	190,000
Sjukhusinventarier	295,000	295,000
Beklädnad och personlig utrustning	6,290,000	2,600,000
Skolinventarier	105,000	105,000
Summa kronor	8,535,000	4,477,000

Beträffande äskandena för de olika ändamålen har marinförvaltningen framhållit bland annat följande:

Med hänsyn till det trängande behov av bättre förläggningsförhållanden, som föreläge, hade marinförvaltningen ansett sig böra föreslå, att medel äskades av 1943 års riksdag för anskaffning i full utsträckning av inventarier — undantagandes sängservis — till under arbete varande och planerade nya expeditiöns- och mässlokaler samt kaserner.

Marinförvaltningen förutsatte härvid att, i den mån färdigställandet av nya mässlokaler eller kaserner icke medhunnas under budgetåret 1943/44 och av denna anledning ej hela det beräknade medelsbehovet för anskaffning av inventarier skulle behöva tagas i anspråk under nämnda budgetår, det till äskande föreslagna anslaget efter prövning av Kungl. Maj:t finge användas även för inventarieanskaffningar till lokaler, som under samma budgetår kunde tillkomma vid sidan av de i försvarspropositionen upptagna. Det slutliga medelsbehovet för ifrågavarande ändamål kunde nämligen enligt ämbetsverket för närvarande ej noggrant beräknas, vartill komme, att förändringar i prisnivån kunde inverka å medelsbehovet.

Vad beträffade sängservis hade marinförvaltningen — med hänsyn till befintliga förråd därav — ansett anskaffningen under budgetåret 1943/44 böra begränsas till vad som betingades av ökningen av manskapsstyrkorna. Fyllandet av sålunda beräknat behov betingade enligt ämbetsverket en kostnad av 182,000 kronor.

Kostnaderna för engångsanskaffning av förplägnadsutredning för de marinrättningar m. m. vid sjömansskolan i Karlskrona, Hårsfjärdens depå, Karlskrona kustartilleriregemente (Oscarsvärn), Älvsborgs kustartilleriregemente samt Gustafsviks örlogsdepå och Härnösands kustartilleridetachment, som jämlikt femårsplanen rörande den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter skulle upprättas, hade marinförvaltningen beräknat till sammanlagt 190,000 kronor.

Beträffande den anskaffning av beklädnad och personlig utrustning, som föranleddes av föreslagen utökning av marinens personal, och som av försvarsutredningen för hela femårsperioden beräknats draga en kostnad av 6,290,000 kronor, har marinförvaltningen framhållit, att de personalökningar, som fölle på budgetåret 1942/43, redan vore beslutade och delvis genomförda. Under erinran, att marinförvaltningen föreslagit ytterligare ökning av manskapsstyrkorna under budgetåret 1943/44 har ämbetsverket framhållit, att de sålunda beslutade och föreslagna ökningarna av personalen i sin tur påkallade en ökning av förråden av utrustningspersedlar. Att beräkna omfattningen av denna ökning vore vad kustartilleriet beträffade förenat med vissa svårigheter, emedan ny uniform skulle anläggas, vars sammansättning ej vore slutligt bestämd, varjämte erfarenheter rörande slitningstiden för däri ingående persedlar saknades. Till ledning för beräkningen hade därför tagits motsvarande förhållanden vid lantförsvaret, enär den nya kustartilleriuniformen nära överensstämde med arméns. I övrigt hade tillämpats de beräkningsgrunder, som tidigare använts och som bland annat innebure att, förutom erforderligt utrustningsbehov, jämväl räknades med att i förråd skulle finnas tillräckligt med persedlar för att täcka avgången på grund av förslitning m. m. under viss tid efter mobilisering. Härvid hade emellertid uppmärksamats, att kostnaderna för detta s. k. ersättningsbehov icke syntes ha medräknats i det av försvarsutredningen för kustartilleriets del för anskaffning av beklädnad beräknade beloppet (2,760,000 kronor). Detta belopp kunde därför befaras bliva otillräckligt för genomförande av den nya försvarsorganisationen. Medelsbehovet för budgetåret

1943/44 för anskaffning av beklädnad och annan personlig utrustning hade av marinförvaltningen i överensstämmelse med hittills gängse beräknings-sätt uppskattats till 2,600,000 kronor.

Sedermera har marinförvaltningen i skrivelse den 2 december 1942 an-fört, att det belopp å 14,000 kronor, som enligt det föregående för inne-varande budgetår anvisats till anskaffning av musikmateriel, ävensom det motsvarande belopp, som av marinförvaltningen äskats för nästa budgetår, befunnits otillräckliga vid nuvarande prisnivå, och hemställt, att sagda be-lopp måtte ökas med 6,000 kronor för vart och ett, d. v. s. med inalles 12,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Av den lämnade redogörelsen framgår, att marinförvaltningen — frånsett sistnämnda framställning om medel för anskaffning av musikmateriel — äskat medel, tillhopa 4,477,000 kronor, för genomförande inom ramen för i proposi-tionen 1942: 210 angivna beräkningar, av engångsanskaffning av intendentur-materiel m. m. för marinen. Ämbetsverket har därvid utgått från att det bygg-nadsprogram, som enligt nämnda proposition förutsatts skola genomföras un-der femårsperioden 1942/47, redan under nästa budgetår framförts så långt, att behov kommer att föreligga av all den till anskaffning avsedda materielen av inventariers natur. För anskaffning av sängservis samt beklädnad och personlig utrustning åter har ämbetsverket ansett sig böra äska allenast en del av de enligt beräkningarna totalt erforderliga beloppen.

För egen del finner jag det tveksamt, huruvida utbyggnaden av ma-rinorganisationen under budgetåret 1943/44 skall kunna bedrivas i sådan takt, att behov kommer att föreligga av intendenturmateriel av inventariers karaktär i den utsträckning marinförvaltningen anmält. Det synes därjämte sannolikt, att marinens behov av beklädnads- och personlig utrustning utan större olägenheter skall kunna tillgodoses i långsammare tempo än vad marinförvaltningen förutsatt. Jag anser därför att för de i förenämnda sammanställning upptagna ändamålen en medelsanvisning under budgetåret 1943/44 av tillhopa 3,450,000 kronor skall förslå. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare utredning genom marinförvaltningens för-sorg besluta rörande dispositionen av detta belopp. Jag har intet att erinra mot att anslaget, på sätt marinförvaltningen ifrågasatt, må tagas i anspråk jämväl för anskaffning av inventarier m. m. till lokaler, som under nästa budgetår kunna tillkomma vid sidan av de i propositionen 1942: 210 närmast avsedda. Härvid förutsätter jag, att marinförvaltningen låter sig angeläget vara att söka i görligaste mån bestrida även dessa kostnader inom ramen för det i nämnda proposition för anskaffning av intendenturmateriel totalt avsedda beloppet. Anslaget synes jämväl i den utsträckning, som kan befinnas befogad, böra tagas i anspråk för bestridande av oförmälda ökade kostnader för anskaffning av musikmateriel.

Marinförvaltningen har framhållit, att kostnaderna för kustartilleriets er-sättningsbehov av beklädnadsutrustning icke synas ha beaktats i de av försvarsutredningen framlagda beräkningarna, varför det i propositionen

1942: 210 för ändamålet angivna beloppet eventuellt kunde behöva ökas. Jag är icke beredd att på grundval av det föreliggande materialet göra något uttalande i denna fråga. Jag förutsätter emellertid, att marinförvaltningen skall vara i tillfälle att i samband med framläggande av medelsäskandena för budgetåret 1944/45 förete fullständig utredning i ämnet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 3,450,000 kronor.

[82.] 76. **Marinen: Vattenreningsfilter, reservationsanslag.** I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har *marinförvaltningen* hemställt om anvisande av ett belopp av 50,000 kronor för anskaffning av vattenreningsfilter för marinens behov. I ärendet har ämbetsverket anfört följande:

Inom marinförvaltningen hade en ingående utredning verkstälts angående färskvattenförsörjningen vid marinen, såväl i vad avsåge fartygens förseende med vatten som färskvattenförhållandena vid marinens i land förlagda förband. Utredningen hade bland annat givit vid handen, att för tryggande av de rörliga kustartilleriförbandens behov av färskvatten dessa borde förses med vattenreningsfilter, till kapaciteten avpassade efter de olika förbandens personalstyrka. — Vidare hade såsom synnerligen önskvärt framstått, att inom vart och ett av marindistriktet tillgång funnes till ett antal centralt upplagda vattenreningsfilter för utlåning till de fast förlagda förbanden vid tillfällig förorening av dessas brunnar, intill dess åtgärder hunnit vidtagas för brunnarnas iordningställande i användbart skick. — Kostnaden för anskaffning av det erforderliga antalet vattenreningsfilter hade beräknats uppgå till 50,000 kronor.

Föreliggande framställning finner jag i och för sig beaktansvärd. Det synes mig emellertid möjligt att för närvarande begränsa medelsanvisningen till att avse anskaffande av vattenreningsfilter för de förband och anstalter, som mest äro i behov därav. Enligt från marinförvaltningen under hand inhämtad uppgift skulle detta vara förhållandet beträffande de rörliga kustartilleriförbanden. Kostnaden för anskaffning av filter för dessa förbands behov har beräknats till sammanlagt 8,200 kronor. Detta belopp tillika med ett belopp av 1,800 kronor för mötande av oförutsedda utgifter torde i anslutning till det anförda nu böra anvisas. Jag beräknar på grund av vad nyss anförts medelsbehovet till sammanlagt 10,000 kronor.

Återopande det anförda och under erinran att anslagsändamålet icke tagits i betraktande i de till grund för försvarsbeslutet liggande kostnadsberäkningarna får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Vattenreningsfilter* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 10,000 kronor.

Undervisning och övningar.

[83.] 77. **Marinen: Undervisningsmateriel m. m., reservationsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 100,000 kronor och disponeras i enlighet med en i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43 intagen stat (sid. 49).

Marinförvaltningen har beträffande anslagets beräkning för nästa budgetår anfört följande:

Då verksamheten vid flottans sjömansskola beräknades taga sin början under budgetåret 1943/44, borde under förevarande anslag medel upptagas för densamma. 1941 års försvarsutredning hade beräknat medelsbehovet för detta ändamål till 20,000 kronor, vilket belopp dock med hänsyn till vad marinförvaltningen komme att anföra under anslagsrubriken »Engångskostnader för undervisningsmateriel m. m. för sjömansskolan» i det följande för nästa budgetår syntes kunna minskas till 10,000 kronor. I anslutning här till borde anslagsposten till flottans rekryt- och underbefälsskolor ändras till att avse endast sistnämnda skolor.

Med hänsyn till den utökade organisationen och såsom kompensation för prisstegring borde vidare ett flertal anslagsposter uppräknas, och marinförvaltningen beräknade det totala medelsbehovet under förevarande anslag enligt följande (inom parentes angivas nu utgående belopp):

Sjökrigshögskolan	kronor	5,000	(4,000)
Sjökrigsskolan	»	50,000	(46,000)
Flottans underofficersskolor	»	6,000	(5,000)
» underbefälsskolor	»	5,000	(5,000)
» sjömansskola	»	10,000	(—)
» yrkeskurser	»	5,000	(5,000)
Kustartilleriets rekryt- och underbefälsskolor	»	15,000	(11,000)
» underofficersskola	»	2,000	(2,000)
Framställning av militär undervisningsfilm	»	10,000	(8,000)
Upprättande och underhåll av filmdepåer	»	5,000	(4,000)
Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m.	»	13,000	(10,000)
Summa kronor		126,000	(100,000)

Då flottans yrkeskurser icke torde kunna rubriceras såsom permanenta utbildningskurser, ifrågasatte marinförvaltningen emellertid, huruvida icke beträffande ifrågavarande kurser kostnaderna för såväl undervisningsmateriel m. m. som praktiska övningar i enlighet med principerna för fjärde huvudtiteln uppställning rätteligen borde redovisas under reservationsanslaget till Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m. Titel II, anslagsposten Övriga skolor, kurser och övningar i land vid flottan, vilken anslagspost i sådant fall lämpligen borde i överensstämmelse med vad 1941 års försvarsutredning föreslagit benämnas Övriga skolor och utbildningskurser.

*Departements-
chefen.*

I propositionen 1942: 210 beräknas kostnaderna under förevarande anslag till 117,000 kronor under uppsättningstiden och till 135,000 kronor efter genomförd organisation. Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 126,000 kronor men samtidigt ifrågasatt, huruvida icke en i detta belopp ingående post om 5,000 kronor till flottans yrkeskurser borde överflyttas till annat anslag, i följd varav netto-medelsbehovet under anslaget skulle uppgå till 121,000 kronor.

Då den av marinförvaltningen ifrågasatta överflyttningen av ifrågavarande anslagspost synes lämplig och jag icke har annat att invända mot marinförvaltningens beräkningar än att de till sammanlagt 15,000 kronor beräknade medlen för filmändamål torde böra överflyttas till ett särskilt för försvarsgrenarna gemensamt anslag, till vars beräkning jag återkommer i det följande, uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till $(121,000 - 15,000 =)$ i avrundat tal 105,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 5,000 kronor. I det följande återkommer jag till den av marinförvaltningen berörda frågan om anvisande av medel för bestridande av engångskostnader för undervisningsmateriel m. m. för sjömansskolan.

Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 5,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 105,000 kronor.

[84.] 78. **Marinen: Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m., reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 155,000 kronor och disponeras enligt en i liggaren för fjärde huvudtiteln för innevarande budgetår, sid. 49 f., intagen stat.

Rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande:

Under *titel I* hade för innevarande budgetår medel beräknats för premier i furirs- och underofficersskolor samt för vissa kostnader, som ägde samband med praktiska övningar vid sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan, underofficersskolorna, rekryt- och underbefälsskolorna samt vissa yrkeskurser. Med hänsyn till utökad organisation och inträdd prisstegring beräknade marinförvaltningen för kommande budgetår ett belopp av *110,000 kronor* vara erforderligt under förevarande anslagstitel, innebärande en ökning i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade medelsbehovet med 25,050 kronor. Härvid hade medel icke beräknats för flottans rekrytskolor utan i stället för dess sjömansskola, vilken såsom tidigare nämnts, vore avsedd att upprättas under år 1943.

Enligt gällande stat för anslaget hade under *titel II* till chefens för marinen förfogande ställts medel å tillhopa 57,550 kronor för anordnande av i staten närmare angivna utbildningskurser m. m. Härjämte hade medel under anslagstiteln anvisats för marinläkarkurs med 12,500 kronor.

I skrivelse den 27 juli 1942 förutsatte chefen för marinen för närvarande icke annan ändring eller omprövning av ifrågavarande utbildningskurser m. m. än att med hänsyn till kadrarnas utökning anslagsposten till språkurser för officerare vid marinen ökades med 600 kronor till 1,800 kronor. Av samma skäl som ovan angivits under *titel I* ansåge marinförvaltningen sig dock beträffande dessa kurser jämväl i övrigt böra uppräknade medelsbehovet och beräknade ett belopp av 67,500 kronor vara erforderligt.

Efter marinläkarkårens tillkomst hade marinläkarkurser ägt rum, då antalet marinläkare av 2. graden, som ej genomgått dylik kurs, uppgått till omkring 10, och komme sådan kurs att anordnas hösten 1942. Då med anledning av 1942 års riksdagsbeslut angående utökning av marinläkarkåren

nämnda antal marinläkare torde komma att uppnås under innevarande budgetår, syntes det marinförvaltningen påkallat, att en marinläkarkurs anordnades även hösten 1943.

Marinförvaltningen beräknade kostnaderna för en sådan kurs i huvudsak efter samma grunder som för 1942 års kurs till sammanlagt 12,500 kronor.

Medelsbehovet under denna titel skulle alltså uppgå till $(67,500 + 12,500 =) 80,000$ kronor. Härvid ville marinförvaltningen framhålla, att i nämnda belopp bland annat även inginge kostnader för sjömilitära kurser för fartygsbefäl och manskap ur handelsflottan samt för sjömilitär utbildning vid navigationsskolorna. 10,000 kronor, vilka kostnader jämte kostnaderna för förutnämnda marinläkarkurs, tillhopa 22,500 kronor, icke medtagits av 1941 års försvarsutredning vid beräkandet av medelsbehovet under förevarande anslagstitel.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppginge i enlighet med vad sålunda anförts till $(110,000 + 80,000 =) 190,000$ kronor.

*Departements-
chefen.*

Enligt de vid propositionen 1942: 210 fogade kostnadsberäkningarna har medelsbehovet under förevarande anslag uppskattats till genomsnittligt 180,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 210,000 kronor efter genomförd organisation. På grund härav har jag ej annan erinran mot marinförvaltningens beräkning av förevarande anslag än att jag förutsätter, att jämväl kostnaderna för flottans yrkeskurser, under nästföregående anslagspunkt beräknade till 5,000 kronor och avsedda att överflyttas till detta anslag, skola utan höjning av det av marinförvaltningen angivna beloppet bestridas från förevarande anslag. I samband härmed torde, på sätt marinförvaltningen ifrågasatt (jfr nästföregående punkt), titel II under anslaget böra benämnas Övriga skolor och utbildningskurser.

Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 11,400 kronor.

Åberopande det anförda får jag under erinran att anslagshöjningen utgör 35,000 kronor hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m. för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 190,000 kronor.*

[85.] 79. **Marinen: Flottans övningar, reservationsanslag.** Detta anslag är nu upptaget med 10,900,000 kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för innevarande budgetår, sid. 50.

Rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *marinchefen* i skrivelse till marinförvaltningen anført huvudsakligen följande:

De av marinchefen för budgetåret 1943/44 upptagna siffrorna byggde på en rustningsplan i anslutning till 1941 års försvarsutrednings beräkningar, vilken skulle kunna följas för den händelse en återgång till normala fredsförhållanden ägde rum under budgetåret 1943/44. Med hänsyn till svårigheterna att bedöma prisläget under nämnda tid måste beräkningarna anses synnerligen approximativa.

Med utgångspunkt från priserna budgetåret 1938/39 hade kostnaderna för maskinutredning uppräknats med 150 procent, ammunitionsutredningen med 35 procent och övriga kostnader med 15 procent. Dessa procentsatser torde emellertid ligga i underkant.

I anslutning till det anförda har marinchefen framlagt följande beräkning av flottans övningsanslag för nästa budgetår:

1) Kostnader i land.....	kronor	460,000
2) Målflygning	»	150,000
3) Krigsövningar	»	40,000
4) Direkta av fartygsexpeditioner föranledda kostnader:		
a) Kustflottan.....	»	7,600,000
b) Sjökrigsskole-, minskole- och artilleriskoleavdelningarna	»	2,300,000
c) Depåer	»	1,100,000
5) Oförutsedda utgifter, 5 procent	»	575.000
		Summa kronor 12,225,000

eller i avrundat tal 12,200,000 kronor.

Till nämnda belopp borde enligt marinchefens framställning läggas *dels* ett från 43,200 kronor till 60,000 kronor förhöjt belopp för anordnande av föreläsningar och idrottsövningar samt anskaffning och reparation av idrottsmateriel, *dels* ock 25,000 kronor för luftskydds- m. fl. krigsövningar i land.

Marinförvaltningen har förklarat sig icke ha något att erinra mot de sålunda framlagda beräkningarna. Ämbetsverket har i anslutning därtill vidare anfört följande:

Föredragande departementschefen hade i propositionen 1942: 266 (sid. 104) bland annat uttalat, att samtliga förekommande kostnader för uttagning av fartyg borde bestridas från ett särskilt å riksstaten uppfört anslag. Då de av departementschefen angivna förutsättningarna för en beräkning av de kostnader, som kunde komma att belasta ett dylikt anslag, ännu icke vore för handen, hade marinförvaltningen förutsatt, att nu ifrågakvarande kostnader — bortsett från arvoden till sekreterare och biträdande portvakt i fartygsuttagningskommissionen — jämväl för nästa budgetår borde utgå från anslaget till flottans övningar.

Lika med chefen för marinen finner jag det förenat med stora svårigheter att i nuvarande läge framlägga en rättvisande beräkning av förevarande anslag, som i särskilt hög grad är beroende av den allmänna prisutvecklingen beträffande olika förnödenheter. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att anslaget i propositionen 1942: 210 beräknats i genomsnitt till 13,250,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 17,800,000 kronor efter genomförd organisation.

Vad beträffar de i anslaget ingående olika posterna vill jag endast erinra, att jag i nyssnämnda proposition (sid. 715) anslutit mig till den av 1941 års försvarsutredning uttalade uppfattningen, att målflygning för arméns och marinens räkning även i fortsättningen i största möjliga utsträckning bör ombesörjas av civila flygföretag. Till denna uppfattning har ock riksdagen (skrivelse nr 374, sid. 47) anslutit sig.

På de av marinförvaltningen anförda skälen torde kostnaderna för uttagning av fartyg med angivna undantag böra även för nästa budgetår utgå ur förevarande anslag. Arvoden till sekreterare och till biträdande port-

*Departements-
chefen.*

vakt i fartygsuttagningskommissionen böra liksom nu bestridas från mari-nens avlöningsanslag.

Mot de framlagda beräkningarna av förevarande anslag för nästa budgetår, vilka enligt det anförda sluta på ett belopp av $(12,200,000 + 60,000 + 25,000 =)$ i runt tal 12,300,000 kronor har jag i huvudsak intet att erinra. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fastställande av stat för anslaget närmare överväga anslagets fördelning mellan olika ändamål. Under erinran att anslagshöjningen utgör 1,400,000 kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Flottans övningar* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *reservationsanslag* av 12,300,000 kronor.

[86.] 80. **Marinen: Kustartilleriets övningar, reservationsanslag.** Detta anslag är nu upptaget med 1,630,000 kronor. Anslagets disposition framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för innevarande budgetår, sid. 51.

Marinförvaltningen har beträffande beräkningen av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår hänvisat till *inspektörens för kustartilleriet* framställning i ämnet, varav inhämtas i huvudsak följande:

1. Kustartilleriförbandens övningar i allmänhet. För kustartilleriförbandens övningar i allmänhet hade för innevarande budgetår anvisats 1,567,000 kronor. — För budgetåret 1943/44 erfordrades en förhöjning av nyssnämnda anslag dels till följd av den utökade organisationen (utökningen av antalet kompanier vid truppförbanden, ökad kader m. m.), dels med hänsyn till sannolikt inträffande prisstegringar. På grund av den utökade organisationen beräknades en förhöjning av anslaget till 2,050,000 kronor vara erforderlig. De efter föregående års beräkningar inträffade prisstegringarna uppskattades i vad avsåge ammunition till 15 procent och i vad avsåge övriga förbrukningsartiklar till 7 procent. Den med anledning härav erforderliga anslagsförstärkningen beräknades till sammanlagt 100,000 kronor. På grund av det anförda borde för kustartilleriförbandens övningar i allmänhet under budgetåret 1943/44 upptagas $(2,050,000 + 100,000 =)$ 2,150,000 kronor.

2. Krigsövningar vid kustartilleriförsvaren m. m. Under ifrågavarande rubrik hade för innevarande budgetår anvisats 42,000 kronor. Med hänsyn till utökningen av kustartilleriförsvaren samt sannolika prisstegringar vore en förhöjning av detta anslag med 13,000 respektive 2,000 kronor erforderlig. För ifrågavarande ändamål borde således upptagas ett belopp av sammanlagt $(42,000 + 13,000 + 2,000 =)$ 57,000 kronor.

3. Anordnande av gemensamma idrottstävlingar för till kustartilleriförsvaren hörande trupper. I gällande stat finnes för ifrågavarande ändamål upptaget ett belopp av 2,000 kronor, lika fördelat mellan Stockholms och Blekinge kustartilleriförsvär. Detta belopp borde även upptagas för nu förevarande budgetår.

4. Anordnande av föreläsningar och idrottsövningar samt anskaffning och reparation av idrottsmateriel. För innevarande budgetår upptoges under förevarande rubrik för inspektören för kustartilleriet 1,000 kronor, för Vaxholms kustartilleriregemente 6,000 kronor, för Karlskrona kustartilleriregemente

7,500 kronor och för Gotlands kustartillerikår 3,500 kronor. Av det Karlskrona kustartilleriregemente tilldelade beloppet avsåges 1,500 kronor för Karlskrona kustartilleriregementes detacherade avdelning vid Göteborgs kustartilleriförsvar. Med hänsyn till tillkomsten av Älvsborgs kustartilleriregemente föresloges i anslutning till det ovan anförda en minskning med 1,500 kronor av det Karlskrona kustartilleriregemente tilldelade anslaget. För det förstnämnda regementet samt Härnösands kustartilleridetachment borde såsom för övriga truppförband upptagas särskilda belopp, nämligen 6,000 kronor, respektive 2,000 kronor. — För ifrågavarande ändamål beräknades sålunda sammanlagt $(1,000 + 6,000 + 7,500 - 1,500 + 3,500 + 6,000 + 2,000 =)$ 24,500 kronor.

5. Anskaffning och gravering av medaljer för yrkesskicklighet, skyttemedaljer, skyttemärken och jetonger. För innevarande budgetår vore för ifrågavarande ändamål anvisade 500 kronor. Med hänsyn till den förestående kaderökningen vore en höjning av anslaget till 600 kronor erforderlig.

6. Anskaffning av marin- och flygkalendrar. I för innevarande budgetår gällande stat vore under förevarande rubrik ett belopp av 500 kronor upptaget, vilket belopp på grund av den utökade organisationen borde uppräknas till 600 kronor.

I anslutning till det anförda beräknade inspektören för kustartilleriet för kustartilleriets övningar ett belopp om $(2,150,000 + 57,000 + 2,000 + 24,500 + 600 + 600 =)$ 2,234,700 kronor.

Marinförvaltningen har förklarat sig icke ha annan erinran mot inspektörens för kustartilleriet beräkningar av förevarande anslag än att anslagsbeloppet borde avrundas till 2,235,000 kronor.

Beträffande beräkningen av kustartilleriets övningsanslag för nästa budgetår torde böra erinras, att anslaget i propositionen 1942: 210 uppskattats till 1,893,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och 2,375,000 kronor under tiden efter genomförd organisation. Den av marinmyndigheterna verkställda beräkningen av anslaget överstiger således med ett betydande belopp vad som vid kostnadsberäkningarna för den nya försvarsorganisationen ansetts vara under uppsättningsperioden erforderligt. Under hand har jag inhämtat, att anledningen härtill är, att inspektören för kustartilleriet vid sina anslagsberäkningar utgått ifrån att de i den nya försvarsorganisationen för kustartilleriet ingående utbildningsenheterna praktiskt taget i sin helhet skola kunna redan under nästa budgetår vara i verksamhet. Då det synes tveksamt, om de nya utbildningsenheterna skola kunna så snabbt uppsättas, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår — med inräknande av medel för mötande av redan inträffade prisstegringar å materiel — bestämmes till 2,000,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 370,000 kronor. Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 100,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: Kustartilleriets övningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

[87.] 81. **Marinen: Studiestipendier, reservationsanslag.** Detta anslag, som för budgetåret 1941/42 var uppfört med 4,000 kronor, är av skäl, som angivits i 1942 års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln, sid. 99), för anslagets bibehållande å riksstaten upptaget med ett formellt belopp av 100 kronor.

Under erinran, att anslaget avses för beredande av stipendier åt underofficerare och underbefäl för bedrivande av studier för vinnande av inträde vid sjökrigsskolan, har *marinförvaltningen* rörande anslagets beräkning för nästa budgetår vidare anfört följande:

Genom inrättandet av ett för försvarsväsendet gemensamt läroverk komme nämnda personalkategorier att beredas annan möjlighet än den nuvarande att erhålla utbildning och befordran till officerare, varigenom stipendierna bleve obehövlige. Då läroverket icke torde kunna träda i verksamhet förrän tidigast under år 1943, hade innevarande år studiestipendiaterna emellertid antagits. Med hänsyn till studiernas omfattning beräknades dessa stipendiaterna icke avsluta desamma under innevarande budgetår. I betraktande av förefintliga reservationer — vid utgången av budgetåret 1941/42 omkring 7,885 kronor — syntes emellertid anslaget böra upptagas allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departements-
chefen.

På de av *marinförvaltningen* anförda skälen torde anslaget böra bibehållas å riksstaten men på grund av föreliggande reservationer för nästa budgetår upptagas med ett belopp av endast 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Studiestipendier* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 kronor.

[88.] 82. **Marinen: Engångskostnader för anskaffning av undervisningsmateriel m. m. för sjömansskolan, reservationsanslag.** 1941 års försvarsutredning har beräknat engångskostnaderna vid 1941 års prisnivå för båtmateriel och undervisningsmateriel m. m. för flottans sjömansskola till 305,000 kronor enligt följande fördelning:

Båtmateriel	kronor	50,000
Materiel för riktövningsbatteri m. m.	»	165,000
Övrig undervisningsmateriel	»	90,000
Summa kronor		305,000

Sistnämnda belopp har upptagits jämväl i de i propositionen 1942: 210 införda kostnadsberäkningarna för den nya försvarsorganisationen.

Marinförvaltningen har framhållit, att verksamheten vid sjömansskolan beräknades taga sin början under budgetåret 1943/44, varför ämbetsverket hemställde om anvisande av medel för genomförande av förenämnda anskaffning. Med hänsyn till prisnivåns höjning erfordrades numera ett belopp av 340,000 kronor, därav 60,000 kronor för båtmateriel, 180,000 kronor för materiel för riktövningsbatteri m. m. och 100,000 kronor till övrig undervisningsmateriel.

Även om sjömansskolan icke kan redan under nästa budgetår träda i full verksamhet, synes det för att undvika dröjsmål med skolans upprättande nödvändigt, att anslag anvisas till anskaffning av undervisningsmateriel för skolan. Marinförvaltningens kostnadsberäkningar synas kunna godtagas. I särskild skrivelse har ämbetsverket hemställt, att det för anskaffning av båtmateriel avsedda beloppet måtte anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår och återstoden på riksstaten för nästa budgetår. Jag föreslår för egen del, att hela det erforderliga anslaget, 340,000 kronor, anvisas på riksstaten för nästa budgetår, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Marinen*: Engångskostnader för anskaffning av undervisningsmateriel m. m. för sjömansskolan för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 340,000 kronor.

Flytande materiel, artillerimateriel m. m.

[89.] 83. *Marinen*: Fartygsbyggnader för flottan, reservationsanslag. I propositionen 1942: 210 beräknades kostnaderna för flottans fartygsbyggnader under uppsättningsperioden 1942/47 till 180,000,000 kronor, eller i genomsnitt 36,000,000 kronor per budgetår.

För budgetåret 1942/43 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen i propositionen 1942: 266, punkten 26:o) att till fartygsbyggnader för flottan anvisa ett reservationsanslag av 32,800,000 kronor. I anslutning härtill föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att inom ramen av förenämnda belopp av 180,000,000 kronor meddela beslut om genomförande av den i propositionen 1942: 210 förordade planen för nybyggnad av örlogsfartyg, dels ock medgiva att det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget finge inom ramen för sistnämnda belopp överskridas. Vad sålunda föreslagits blev av riksdagen bifallet.

I anledning av under förutnämnda punkt 26:o) i propositionen 1942: 266 framlagt förslag anvisade riksdagen tillika till ersättningsbyggnad av jagare för budgetåret 1942/43 ett reservationsanslag av 17,100,000 kronor.

Av det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget å 32,800,000 kronor, ökat med den till 50,000 kronor beräknade behållningen å fonden för krigsfartygs byggande, avsågos 3,400,000 kronor till fullföljande av nybyggnad av ett antal jagare, för vilkas påbörjande medel anvisats av 1940 års urtima riksdag, 29,250,000 kronor till byggande av två jagare av modifierad Göteborgstyp ävensom kustubåtar och torpedbåtar, vilka fartyg i propositionen 1942: 210 föreslagits till anskaffning under femårsperioden 1942/47, samt återstoden, 200,000 kronor, till konstruktionsarbeten för nya fartyg.

Anslaget å 17,100,000 kronor avsåg dels slutförande av arbetet å två under byggnad varande jagare av modifierad Göteborgstyp, avsedda såsom ersättning för de hösten 1941 förolyckade jagarna Klas Horn och Klas Uggle, dels ock reparation av den vid samma tillfälle skadade jagaren Göteborg. Berörda kostnader förutsattes icke skola inräknas i det i propositionen

1942: 210 för fartygsbyggnader under femårsperioden 1942/47 beräknade beloppet, 180,000,000 kronor.

Den av 1942 års riksdag, i anslutning till i propositionen nr 210 framlagt förslag, antagna planen för fartygsbyggnader för flottan under femårsperioden 1942/47 upptog, förutom fullbordande av redan beslutade två kryssare samt jagare, ubåtar och torpedbåtar, nybyggnad av dels större jagare, kustubåtar och torpedbåtar till det antal och av de typer, som framgingo av handlingar, som i särskild ordning överlämnats till riksdagens vederbörande utskott, dels två jagare av modifierad Göteborgstyp utöver de som byggdes såsom ersättning för de hösten 1941 förolyckade, dels ock ett övningsfartyg samt sex motorbåtar för sjövärnsskåren.

Emellertid ha efter berörda riksdagsbeslut inträffat vissa omständigheter av beskaffenhet att föranleda jämkningar i den sålunda antagna planen. Ärendet är av den natur, att en fullständig redogörelse för detsamma icke torde böra ske till statsrådsprotokollet. Närmare informationer därom torde böra inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Inledningsvis torde böra lämnas en redogörelse för vissa av Kungl. Maj:t under innevarande år meddelade beslut rörande flottans fartygsbyggnader.

I särskild skrivelse den 2 juli 1942 framlade marinförvaltningen förslag till disposition av det av riksdagen beviljade anslaget till fartygsbyggnader för flottan. Skrivelsen innefattade vissa avvikelser från det av marinförvaltningen i skrivelse den 17 mars 1942 avgivna förslag, som låg till grund för Kungl. Maj:ts i propositionen 1942: 266 gjorda hemställan. Sålunda beräknades medel bliva erforderliga redan under innevarande budgetår till påbörjande av jagare av den i propositionen 1942: 210 föreslagna större typen. För byggande av kustubåtar beräknades något högre belopp än i skrivelsen den 17 mars 1942 förutsatts erforderligt. Slutligen föreslogs anvisande av dels 350,000 kronor för påbörjande av viss försökstillverkning, vilken totalt beräknades draga en kostnad av högst 750,000 kronor, dels ock 10,000,000 kronor för en minkryssare, vars anskaffande ansågs erforderligt med hänsyn till inträdda ändrade förhållanden beträffande ianspråktagande för nämnda ändamål av redan befintligt, för civilt ändamål avsett fartyg. Genom beslut den 3 juli 1942 föreskrev Kungl. Maj:t, att från nämnda för flottans fartygsbyggnader för innevarande budgetår anvisade anslag finge bestridas kostnader om sammanlagt 40,200,000 kronor för i marinförvaltningens skrivelse den 2 juli 1942 angivna ändamål — med undantag av anskaffningen av en minkryssare, varom Kungl. Maj:t framdeles ville fatta beslut — varjämte Kungl. Maj:t medgav, att det av riksdagen anvisade anslaget finge av marinförvaltningen överskridas inom ramen för visst i beslutet angivet belopp.

I anledning av framställning av marinförvaltningen den 9 september 1942 bemyndigade Kungl. Maj:t därefter genom beslut den 9 oktober 1942 marinförvaltningen att sluta avtal om byggande av en minkryssare samt medgav, dels att marinförvaltningen till bestridande av kostnaderna härför finge

disponera ett belopp av högst 8,200,000 kronor från förutnämnda anslag till fartygsbyggnader, dels ock — med ändring av beslutet den 3 juli 1942 — att berörda anslag finge överskridas inom ramen för visst högre belopp. Det förutsattes, att för minkryssaren skulle kunna disponeras viss redan tillgänglig materiel för ett beräknat värde av 1,800,000 kronor.

Sedan marinförvaltningen i skrivelse den 10 september 1942 anmält, att jagaren Klas Horn efter verkställd bärgning befunnits förete mindre allvarliga skador än tidigare förutsatts, förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 16 oktober 1942 om jagarens istandsättande samt ställde härför erforderliga medel, 8,000,000 kronor, till marinförvaltningens förfogande att utgå av vederbörligt förskottsanslag. Vid jagarens istandsättande torde materiel från den tredje hösten 1941 förolyckade jagaren, Klas Ugglå, i viss utsträckning kunna komma till användning.

Slutligen har Kungl. Maj:t genom beslut den 4 december 1942 bemyndigat marinförvaltningen att teckna kontrakt rörande byggandet av de två kryssarna. Enligt den i ärendet föreliggande utredningen ha totalkostnaderna för vardera kryssaren vid nu föreliggande prisnivå beräknats till 74,000,000 kronor.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästa budgetår har *marinförvaltningen* hemställt om anvisande av 61,600,000 kronor till fartygsbyggnader för flottan under nämnda budgetår, varvid förutsatts, att beloppet skulle användas till fortsättande av byggandet av de två kryssarna och av de större jagarna, till fullbordande av två jagare av modifierad Göteborgstyp och ett antal kustubåtar, till byggande av ett övningsfartyg och vissa motorbåtar, till fortsättande av den förut omförmälda försökstillverkningen samt till konstruktionsarbeten för nya fartyg.

I skrivelse den 29 oktober 1942 har marinförvaltningen därefter erinrat att Kungl. Maj:t genom brev den 2 juni 1939 i anledning av riksdagens skrivelse nr 4 förordnat om byggande av två kustförsvarsfartyg av närmare angiven typ samt ställt till marinförvaltningens förfogande för flottans ersättningsbyggnad ett reservationsanslag av 23,500,000 kronor, varav 13,900,000 kronor avsetts för påbörjandet av nämnda fartyg. Sedan det med hänsyn till det aktuella behovet av nybyggnad av lätta fartyg ansetts nödvändigt att tills vidare uppskjuta påbörjandet av kustförsvarsfartygen, hade av de därför avsedda anslagsmedlen enligt av Kungl. Maj:t meddelade beslut tillhoppa 13,000,000 kronor tagits i anspråk för andra ändamål. Omkring 200,000 kronor av de för kustförsvarsfartygens påbörjande avsedda anslagsmedlen hade använts till bestridande av kostnaderna för en enligt Kungl. Maj:ts beslut den 1 mars 1940 igångsatt undersökning rörande möjligheterna att ernå vissa förbättringar beträffande nämnda fartyg. På anförda skäl hemställde marinförvaltningen, att med sistnämnda undersökning måtte få tills vidare anstå samt att det av marinförvaltningen för budgetåret 1943/44 äskade beloppet till fartygsbyggnader för flottan, 61,600,000 kronor, måtte minskas med den kvarstående, odisponerade delen av de till marinförvaltningens förfogande stående medlen för påbörjandet av kustförsvarsfartygen, 700,000 kronor.

Slutligen har marinförvaltningen i sin skrivelse angående tilläggsstat för budgetåret 1942/43 hemställt om ett anslag av 115,000 kronor för vissa konstruktionsändringar å ubåtar.

*Departements-
chefen.*

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Kungl. Maj:t funnit vissa jämkningar påkallade i den av 1942 års riksdag antagna planen för fartygsbyggnader under femårsperioden 1942/47. Vid framläggandet av nämnda plan förutsattes, att behovet av fartyg för minutläggning skulle kunna fyllas genom uttagning av handelsfartyg. Verkställda undersökningar ha emellertid utvisat, att detta behov icke kan på denna väg på tillfredsställande sätt tillgodoses. Kungl. Maj:t har därför meddelat beslut om anskaffning av en ny minkryssare för en beräknad kostnad av 8,200,000 kronor utöver värdet av viss redan tillgänglig material. Nämnda kostnad torde med de förutsättningar, som föreligga och på vilka jag med hänsyn till ärendets natur icke kan här närmare ingå, ha kunnat bestridas med anlitande av förskottsmedel. Då emellertid det beslutade fartygets livslängd får beräknas sträcka sig långt utöver nuvarande beredskapsläge, befanns det mest ändamålsenligt att kostnaderna bestredes från förevarande anslag till fartygsbyggnader för flottan. Med hänsyn till angelägenheten av att fartyget snarast möjligt färdigställdes kunde riksdagens beslut icke inväntas. Dessa kostnader ligga utanför det i försvarsbeslutet angivna beloppet för fartygsbyggnader för flottan, vilket även gäller i fråga om den förutnämnda kostnaden av 750,000 kronor för viss försökstillverkning.

Med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 beräknade marinförvaltningen i sin skrivelse den 17 mars 1942, vilken låg till grund för de i propositionen 1942: 266 gjorda anslagsäskandena, kostnaderna för vardera kryssaren till 57,500,000 kronor. Med hänsyn till att redan före budgetåret 1942/43 anvisats 55,000,000 kronor till byggandet av kryssarna beräknades alltså under femårsperioden 60,000,000 kronor bliva erforderliga. Sedan anbud infordrats å fartygens byggande, ha emellertid totalkostnaderna beräknats till 74,000,000 kronor för vardera kryssaren. Enär de nu föreliggande kostnadsberäkningarna hänföra sig till prisläget under innevarande budgetår, sammanhånga de därvid framkomna högre beloppen givetvis till stor del med den allmänna kostnadsstegring, som inträtt sedan den 1 juli 1941. För ändamålet skulle sålunda, utöver de 55,000,000 kronor, som anvisats före budgetåret 1942/43, erfordras 93,000,000 kronor, eller 33,000,000 kronor mer än marinförvaltningen i mars 1942 förutsatt. Ett betydande belopp av denna merkostnad är sålunda icke inräknat i de till grund för fjolårets försvarsbeslut liggande kostnadskalkylerna.

På grund av nu omförmälda nya medelsbehov skulle följaktligen risk förefinnas för att den uppgjorda kostnadsramen skulle kunna överskridas även med kostnadsökningar, som icke hänföra sig till beräknad prisstegring. Konstruktionsarbetet beträffande de beslutade större jagarna är nu så långt framskridet, att möjligheterna att bygga lämpliga fartyg av denna typ kunna bättre än tidigare bedömas. Då kostnaderna för fartyg av önskvärd typ icke kunna täckas av de belopp, som äro förutsatta i fjolårets försvarsbeslut, synes

det lämpligt att i första hand utföra endast en stor jagare och bygga större jagare i övrigt i den takt, som tillgängliga medel inom femårsplanens ram medgiva. Starka skäl föreligga, att för vinnande av ytterligare erfarenheter något förskjuta färdigställandet av de beslutade större motortorpedbåtarna, varigenom hela det till dessa fartygsbyggen för femårsperioden avsedda beloppet icke kommer att tagas i anspråk för detta ändamål. Den kostnadsökning, som föreligger beträffande kryssarna, kan sålunda i den mån den icke hänför sig till beräknad prisstegring genom lämplig avvägning av byggnadstakten för stora jagare och större motortorpedbåtar kompenseras så, att kostnadsramen för fjolårets försvarsbeslut icke överskrides. Jag förordar därför, att planen för fartygsbyggnader för femårsperioden 1942/47 jämkas — förutom till följd av förutnämnda beslut om anskaffande av en minkryssare och om igångsättande av viss försökstillverkning — på så sätt att byggandet av större jagare sker etappvis med ett fartyg i första etappen och att byggandet av ytterligare jagare uppskjutes till senare tidpunkt än ursprungligen avsetts. Jag vill framhålla, att sistnämnda åtgärd bör kunna vidtagas utan att flottans möjligheter att fylla tilldelade uppgifter väsentligen minskas, enär beståndet av moderna jagare i allt fall blir ganska aktningsvärt. För övriga i marinförvaltningens skrivelse angående medelsbehovet under budgetåret 1943/44 upptagna ändamål torde böra beräknas anslagsmedel i enlighet med vad marinförvaltningen föreslagit. I anledning av marinförvaltningens framställning om anslag för vissa konstruktionsändringar å ubåtar förordar jag vidare, att under förevarande anslag beräknas ett belopp av 115,000 kronor för detta ändamål. Jag förutsätter härvid, att nämnda konstruktionsändringar, som äro av angelägen beskaffenhet, må kunna redan innevarande budgetår påbörjas.

Med de jämkningar i den av 1942 års riksdag godkända planen för flottans fartygsbyggnader, som jag i det föregående föreslagit, torde — såsom av det sagda framgår — de sammanlagda kostnaderna under femårsperioden 1942/47 för ifrågavarande ändamål, med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941, kunna hållas inom det belopp av 180,000,000 kronor, som i propositionen 1942: 210 beräknades för ändamålet.

Vad angår förevarande anslags storlek under budgetåret 1943/44 får jag, under hänvisning till vad i det föregående under anslaget till Armén: Anskaffning av intendenturmateriel anförts rörande principerna för beräkning av anslag av denna art, föreslå, att förevarande anslag bestämmes till 40,000,000 kronor.

Såsom i marinförvaltningens skrivelse den 29 oktober 1942 föreslagits, bör med den genom Kungl. Maj:ts beslut den 1 mars 1940 igångsatta undersökningen rörande möjligheterna att i vissa avseenden förbättra konstruktionen av de år 1939 beslutade men aldrig påbörjade kustförsvarsfartygen tills vidare anstå. Hittills ej disponerade medel av de av 1939 års lagtima riksdag för kustförsvarsfartygens påbörjande anvisade anslagsmedlen, enligt uppgift av marinförvaltningen omkring 700,000 kronor, synas med hänsyn därtill, om riksdagen icke har något att däremot erinra, böra utnyttjas för byggande av andra örlogsfartyg under femårsperioden 1942/47. Med hänsyn till den förstärkning av de för detta ändamål tillgängliga anslagsmedlen, som föranledes

härav, synes det för flottans fartygsbyggnader under femårsperioden beräknade beloppet, 180,000,000 kronor, kunna höjas med 700,000 kronor. Kungl. Maj:t torde böra hos riksdagen utverka härav föranledd jämkning i de Kungl. Maj:t av 1942 års riksdag lämnade bemyndigandena.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vid beslut om genomförande av den av 1942 års riksdag godkända planen för nybyggnad av örlogsfartyg, med av mig nu föreslagna ändringar, överskrida den av nämnda riksdag fastställda kostnadsramen, 180,000,000 kronor, med det belopp, som vid utgången av budgetåret 1942/43 ännu icke disponerats av de av 1939 års lagtima riksdag anvisade anslagsmedlen till påbörjande av två kustförsvarsfartyg, *dels till Marinen: Fartygsbyggnader för flottan* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 40,000,000 kronor, *dels ock* medgiva, att anslaget må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen av ett belopp av 180,000,000 kronor, ökat med förutnämnda, vid utgången av budgetåret 1942/43 förefintliga reservation.

[90.] 84. **Marinen: Fartygsbyggnader för kustartilleriet, reservationsanslag.** I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1940/41 framlade marinförvaltningen — efter en ingående redogörelse för en av inspektören för kustartilleriet verkställd utredning i ämnet — ett förslag till nybyggnadsprogram för kustartilleriets båtmaterial, medförande en kostnad av sammanlagt 5,730,000 kronor (årskvot under fem år 1,146,000 kronor).

I anslutning härtil hemställde marinförvaltningen, att för byggnadsprogrammets genomförande den första årskvoten eller 1,146,000 kronor måtte anvisas för budgetåret 1940/41.

Vid anmälan av ärendet i 1940 års statsverksproposition anförde jag följande:

Det framlagda programmet synes i och för sig vara väl genomtänkt och ägnat att utgöra en grund för den blivande ersättningsbyggnaden av ifrågasvarande materiel. Emellertid anser jag det av ekonomiska skäl icke vara att tillråda att nu bestämma sig för att inom den avsedda tiden, fem år, genomföra hela programmet. Sålunda synes det böra ytterligare övervägas, huruvida icke vissa av de i programmet upptagna båtarna böra kunna anskaffas först vid mobilisering och i så fall med anlitande av gällande förfogandelagstiftning. Detta föranleder till att det synes vara en lämpligare väg för den erforderliga ersättningsbyggnadens fullföljande, att för varje budgetår, liksom hittills skett, för ändamålet anvisas ett något så när rikligt tillmätt anslagsbelopp, för vars användning Kungl. Maj:t sedermera må efter förslag av vederbörande myndigheter fastställa en plan, upptagande de mest aktuella av de i byggnadsprogrammet upptagna byggnadsarbetena. Att detta anslagsbelopp under de närmaste budgetåren måste upptagas med ett i förhållande till vad som hittills utgått väsentligen höjt belopp, synes genom den förbragta utredningen stå klart. Vid övervägande av det belopp, som sålunda bör anvisas för nästkommande budgetår, har jag stannat vid att föreslå, att för ändamålet i fråga måtte i riksstaten upptagas ett belopp av 600,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed framställda anslagsäskande anvisade riksdagen för budgetåret 1940/41 för ersättningsbyggnad av kustartilleriets båtmaterial ett anslag av 600,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 hemställde marinförvaltningen, att för fortsatt snabbt genomförande av nämnda nybyggnadsprogram ett belopp av 2,500,000 kronor måtte anvisas. Dessförinnan hade marinförvaltningen i skrivelse den 5 oktober 1940 hemställt, att ett ytterligare belopp av 1,130,000 kronor måtte för ändamålet anvisas å tilläggsstat för budgetåret 1940/41. I anledning av dessa framställningar anvisade riksdagen i enlighet med av Kungl. Maj:t framställda förslag dels på tilläggsstat för budgetåret 1940/41 ett belopp av 1,130,000 kronor under anslaget till ersättningsbyggnad av kustartilleriets båtmaterial, i följd varav den sammanlagda medelsanvisningen för ändamålet för detta budgetår uppgick till 1,730,000 kronor, dels ock på riksstaten för budgetåret 1941/42 ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för fartygsbyggnader för kustartilleriet under budgetåret 1942/43 framhöll marinförvaltningen, att av förenämnda ersättningsbyggnadsprogram återstode nybyggnad av fyra vedettbåtar och två bogserbåtar typ A. För de två senare hade av tidigare anvisade medel fördelats 25,000 kronor för konstruktionsarbete. Marinförvaltningen ville hemställa, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att förutnämnda av det ursprungliga ersättningsprogrammet återstående fyra vedettbåtar och två bogserbåtar typ A finge nybyggas. Under förutsättning att marinförvaltningen erhöle be- myndigande att beställa denna materiel, kunde medlen fördelas på två budgetår. Ämbetsverket beräknade, att under budgetåret 1942/43 för ändamålet erfordrades ett belopp av 1,500,000 kronor och under budgetåret 1943/44 resterande 1,325,000 kronor ävensom merkostnader på grund av fördyring.

Marinförvaltningen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till fartygsbyggnader för kustartilleriet för budgetåret 1942/43 anvisa 1,500,000 kronor med rätt för marinförvaltningen att beställa av ursprungliga ersättningsprogrammet för kustartilleriet resterande vedettbåtar och bogserbåtar.

Marinförvaltningens hemställan biträdades i 1942 års statsverksproposition (punkten 85) och i enlighet härmed har till fartygsbyggnader för kustartilleriet för innevarande budgetår anvisats 1,500,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har *marinförvaltningen* beträffande förevarande anslag anfört i huvudsak följande:

För budgetåren 1942/43 och 1943/44 hade marinförvaltningen äskat $(1,500,000 + 1,325,000 =)$ 2,825,000 kronor. Det erforderliga beloppet borde emellertid rätteligen beräknas till 3,425,000 kronor, eller till 600,000 kronor mera än som tidigare angivits. Sistnämnda belopp — motsvarande vad som för ändamålet anvisats å riksstaten för budgetåret 1940/41 — inginge nämligen icke i den summa av 6,055,000 kronor, till vilken marinförvaltningen i sin förut berörda skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 kostnadsberäknat slutförandet av ifrågavarande byggnadsprogram. — Den tidigare beräkningen av återstående belopp för byggnadsprogrammets genomförande hade ej heller uppgjorts med hänsyn till att vid

dispositionsbeslut beträffande förut anvisade anslagsmedel för ändamålet inträdda prishöjningar beaktats och att ett belopp av 220,000 kronor reservrats för mötande av kostnadsökningar.

Efter en närmare redogörelse för dispositionen av tidigare beviljade anslagsmedel för kustartilleriets fartygsbyggnader har marinförvaltningen i avslutning till det föregående beräknat det ytterligare erforderliga beloppet för genomförandet av byggnadsprogrammet till 3,173,000 kronor enligt vad som framgår av en i ämbetsverkets framställning intagen tabell. Nämnda belopp fördelar sig sålunda:

Nykonstruktion och nybyggnad av 5 vedettbåtar	kronor 1,720,000
2 bogserbåtar typ A	» 975,000
1 bogserbåt typ B	» 50,000
18 motorslupar typ B	» 93,000
3 artilleritransportfärjor	» 335,000
Summa kronor 3,173,000	

Den tidigare berörda reserven för kostnadsökningar, 220,000 kronor, kunde, anför marinförvaltningen vidare, komma att ökas genom att densamma tillgodofördes eventuellt för vissa fartyg uppkommande behållningar, vilka beräknades till sammanlagt 203,000 kronor. Denna reserv behövde emellertid icke uppgå till ett så högt belopp, $(220,000 + 203,000 =) 423,000$ kronor, utan kunde maximeras till 270,000 kronor. På grund härav erfordrades för budgetåret 1943/44 för fartygsbyggnader för kustartilleriet sammanlagt $[3,173,000 - (423,000 - 270,000) =] 3,020,000$ kronor. Detta belopp borde användas på följande sätt:

Nykonstruktion och nybyggnad av vedettbåtar	kronor 1,627,000
Bogserbåt typ A	» 950,000
» » B	» 50,000
Motorslupar typ B	» 93,000
Nybyggnad av artilleritransportfärjor	» 300,000
Summa kronor 3,020,000	

I fortsättningen har marinförvaltningen till behandling upptagit frågan om anvisande av medel för den ytterligare nyanskaffning av båtmateriel för kustartilleriet, som enligt 1942 års försvarsbeslut erfordrades under uppsättningsperioden. I denna del har ämbetsverket anfört följande:

Enär organisationen av Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär under budgetåret 1943/44 beräknades bliva i stort sett genomförd, syntes i första hand medel erfordras för anskaffning av båtmateriel för förenämnda båda kustartilleriförsvär. Med hänsyn till utbildning, transporter, kommunikationer etc. borde meranämnda kustartilleriförsvärs behov av såväl maskindriven som icke maskindriven båtmateriel enligt försvarsutredningens beräkningar snarast tillgodoses. Medel för anskaffning av hela den av försvarsutredningen för Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär beräknade båtmaterielen — sammanlagt 3,228,600 kronor — borde därför ställas till förfogande med omkring hälften — 1,600,000 kronor — under budgetåret 1943/44 och återstoden under budgetåret 1944/45 med rätt för marinförvaltningen att redan under budgetåret 1943/44 avsluta kontrakt gällande hela beloppet eller avrundat 3,230,000 kronor.

På grundval av de i det föregående angivna beräkningarna har marinförvaltningen uppskattat medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår till $(3,020,000 + 1,600,000 =)$ 4,620,000 kronor samt i enlighet därmed hemställt, att nämnda belopp måtte anvisas ävensom att ämbetsverket måtte bemyndigas att på en gång beställa den nyssnämnda för Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär avsedda båtmaterialen.

Genom departementsskrivelse den 5 november 1942 anmodade jag marinförvaltningen att inkomma med utlåtande och förslag rörande den reduktion av kostnaderna för 1939 års nybyggnadsprogram för kustartilleriets båtmaterial ävensom de åtgärder i övrigt, som utan allvarligare olägenheter för försvarsväsendet ansåges kunna vidtagas i syfte att till skäligt belopp nedbringa den för ändamålet ytterligare erforderliga medelsanvisningen.

I anledning härav har marinförvaltningen inkommit med ett i viss mån reducerat byggnadsprogram för kustartilleriets båtmaterial. Efter en ingående redogörelse för de olika omständigheter, som medfört en förskjutning av de tidigare beräknade kostnaderna för ifrågavarande byggnadsprogram, beträffande vilken torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, har marinförvaltningen anfört, att — om någon väsentlig reduktion av kostnaderna för nybyggnadsprogrammet skulle verkställas — denna ej kunde ernås genom någon förenkling av planerade fartygsbyggnader utan blott därigenom att vissa fartygsenheter utginge ur programmet. Ämbetsverket har i ärendet samrått med inspektören för kustartilleriet, som därvid yttrat bland annat följande.

Med hänsyn till det ursprungliga byggnadsprogrammets från början begränsade omfattning vore det av största betydelse, att erforderliga besparingar åstadkommes på annan väg än genom minskning av antalet båtar. Vidare erfordrades att antalet för målbogsering användbara båtar bleve tillräckligt med hänsyn till fredsövningsbehovet. Med denna utgångspunkt hade inspektören för kustartilleriet förordat följande modifierade ersättningsbyggnadsprogram:

Vid Blekinge kustartilleriförsvär, som för närvarande saknade ändamålsenlig målbogserare, kunde behovet av en dylik täckas därigenom, att en sjöduelig båt anskaffades i stället för en i nybyggnadsprogrammet ingående bogserbåt typ A. Resterande bogserbåt typ A, planenligt avsedd för Stockholms kustartilleriförsvär, där den jämväl skulle ha tagits i anspråk för vedettbåtsuppgifter, kunde utgå ur programmet och ersättas genom nybyggnad av ytterligare en vedettbåt, vilken senare båttyp vore billigare i anskaffning än bogserbåt typ A.

Den sålunda föreslagna modifikationen innebure den nackdelen, att kustartilleriet icke komme att planenligt tillföras de snabbgående målbogserare, som vore önskvärda för artilleriutbildningen. Därest snabbgående fartyg ur flottan kunde ställas till förfogande för målbogsering vid vissa viktigare skjutningar vid kustartilleriet, bleve den nämnda nackdelen dock i någon mån kompenserad.

Enligt marinförvaltningens beräkning uppginge kostnaderna till 850,000 kronor för en bogserbåt typ A och till 600,000 kronor för en vedettbåt varjämte inköp av lämpligt bogserfartyg syntes kunna ske inom ramen av omkring 400,000 kronor. På grund härav skulle besparingen vid ovan angivna modifikation av nybyggnadsprogrammet bliva omkring $(2 \times 850,000 - 600,000)$

— 400,000 =) 700,000 kronor. Då totalkostnaden för det ursprungliga byggnadsprogrammet enligt vad marinförvaltningen utrett i sin medelsframställning för budgetåret 1943/44 sommaren 1942 beräknades till 7,683,000 kronor, skulle den totala fördyringen för nybyggnadsprogrammets genomförande, om hänsyn även toges till beräknade besparingar, eller 203,000 kronor, begränsas till $(7,683,000 + 220,000 - 5,730,000 - 700,000 - 203,000 =) 1,270,000$ kronor. I beloppet 1,270,000 kronor inginge emellertid en reserv av 220,000 kronor, vilken reserv ännu ej behövt tagas i anspråk för kompensering av prisförhöjningar. Fördyringen i nybyggnadsprogrammets genomförande skulle därför, bortsett från nämnda reserv, begränsas till $(1,270,000 - 220,000 =) 1,050,000$ kronor, d. v. s. 18,3 procent av den 1939 beräknade totalsumman 5,730,000 kronor. Inräknades ytterligare det belopp av 270,000 kronor, som ämbetsverket ansett erforderligt såsom reserv, bleve densamma $(1,050,000 + 270,000 =) 1,320,000$ kronor, d. v. s. 23 procent.

En kraftigare reduktion av 1939 års byggnadsplan än den ovan angivna komme att innebära allvarliga olägenheter för försvarsväsendet och borde därför undvikas. Ytterligare anskaffning av båtmaterial för kustartilleriet jämlikt 1942 års försvarsbeslut borde genomföras i enlighet med ämbetsverkets förslag.

Med anledning av vad inspektören för kustartilleriet sålunda yttrat har marinförvaltningen för egen del anfört följande.

Ämbetsverket anslöte sig till förslaget att de i nybyggnadsprogrammet ingående bogserbåtarna typ A icke komme till utförande och att såsom ersättning härför till en början ytterligare en vedettbåt av projekterad typ byggdes. Beträffande det av inspektören för kustartilleriet föreslagna inköpet av bogserångfartyg, som vore oundgängligen erforderligt för att tillgodose behovet av målbogserare vid kustartilleriet, torde ämbetsverket, sedan för inköp lämpliga fartyg besiktigats och värderats samt försäljningsanbud erhållits, få inkomma med särskild framställning. På grund av vad ovan anförts syntes kostnaderna för det år 1939 framlagda nybyggnadsprogrammet för kustartilleriets båtmaterial för närvarande kunna minskas med $(2 \times 850,000 - 600,000 =) 1,100,000$ kronor. I ämbetsverkets skrivelse angående anslag för marinen för budgetåret 1943/44 för ändamålet angivna 3,020,000 kronor skulle sålunda kunna minskas med 1,100,000 kronor till 1,920,000 kronor. Därutöver erfordrades dock särskilda medel för inköp av en målbogserare för Blekinge kustartilleriförsvär.

Den ytterligare nyanskaffning av båtmaterial för kustartilleriet, som enligt försvarsbeslutet avsåges äga rum under uppsättningsperioden, hade enligt nyssnämnda skrivelse — i vad den avsåge båtmaterial för Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär — kostnadsberäknats till avrundat 3,230,000 kronor. På i skrivelsen anförda skäl hade därav 1,600,000 kronor ansetts böra ställas till ämbetsverkets förfogande redan under budgetåret 1943/44 och återstoden under budgetåret 1944/45 med rätt för marinförvaltningen att redan under budgetåret 1943/44 avsluta kontrakt gällande hela beloppet.

Det totala medelsbehovet för budgetåret 1943/44 skulle således i stället för äskade 4,620,000 kronor utgöra $(1,920,000 + 1,600,000 =) 3,520,000$ kronor.

Departements-
chefen.

Marinförvaltningen har såsom den lämnade redogörelsen utvisar under förevarande anslag äskat medel *dels* för fullföljande av ett redan hösten 1939 i sina huvuddrag skisserat program för nyanskaffning av båtmaterial för kustartilleriet, *dels* ock för anskaffande av den båtmaterial, som enligt grunderna för 1942 års försvarsbeslut avsetts för Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär.

Vad till en början angår de för fullföljande av det ursprungliga byggnadsprogrammet begärda anslagsmedlen har för detta ändamål tidigare räknats med ett återstående medelsbehov av 1,325,000 kronor fränsett merkostnader på grund av prisfördyringar. I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har marinförvaltningen räknat med ett medelsbehov i förevarande avseende av 3,020,000 kronor. Sedermera har ämbetsverket i anledning av det i förutnämnda departementskrivelse meddelade uppdraget ansett sig kunna förorda en minskning av detta nybyggnadsprogram till en kostnad av (3,020,000 — 1,100,000 =) 1,920,000 kronor. Härutöver erfordras dock enligt ämbetsverkets senaste förslag särskilda medel för inköp av en målbogserare för Blekinge kustartilleriförsvär.

Kostnaderna för båtmateriel till Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär har marinförvaltningen beräknat till omkring 3,230,000 kronor (prisläget $\frac{1}{7}$ 1942) mot av försvarsutredningen beräknade 2,671,600 kronor (prisläget $\frac{1}{7}$ 1941). Av förutnämnda belopp ha 1,600,000 kronor ansetts böra anvisas för nästa budgetår.

Marinförvaltningen har således kunnat reducera 1939 års anskaffningsprogram med ett avsevärt belopp. Då denna reduktion, vilken kommit till stånd efter samråd med inspektören för kustartilleriet, ansetts kunna genomföras utan större olägenheter för försvaret, finner jag mig böra beräkna medelsbehovet i denna del på sätt ämbetsverket förordat, eller till 1,920,000 kronor. Jag förutsätter härvid, att det skall åligga marinförvaltningen att — i syfte att erhålla ökad säkerhet för att denna kostnadsram kan hållas — före ett blivande dispositionsbeslut ytterligare undersöka möjligheterna att åstadkomma besparingar, särskilt med avseende å anskaffning av smärre fartyg och genom förenkling av planerade fartygsbyggnader. Till frågan om anskaffning av målbogserare för Blekinge kustartilleriförsvär torde ställning få tagas efter ytterligare utredning, vid vilken även böra undersökas möjligheterna att för ändamålet disponera snabbgående fartyg ur flottan. Vidare utgår jag från att nämnda belopp av 1,920,000 kronor ställes till förfogande endast i den mån så befinnes erforderligt efter det ytterligare undersökning rörande hållbarheten i marinförvaltningens priskalkyler verkställts.

Totalkostnaderna för anskaffning av båtar för Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär har marinförvaltningen funnit sig böra beräkna till ett belopp, som på grund av prisfördyringen avsevärt överstiger det av 1941 års försvarsutredning, på prismetoden den 1 juli 1941 beräknade. Utan att närmare ingå på dessa beräkningar vill jag förorda, att för nästa budgetår för detta ändamål icke anvisas högre belopp än 1,000,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare prövning meddela beslut om bemyndigande för ämbetsverket att på en gång verkställa beställning av de för Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvär erforderliga fartygs- och båtenheterna.

Jag beräknar således medelsbehovet under förevarande anslag till sammanlagt (1,920,000 + 1,000,000 =) 2,920,000 kronor, innebärande en anslags-

höjning av 1,420,000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Fartygsbyggnader för kustartilleriet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,920,000 kronor.

[91.] 85. *Marinen: Underhåll av flottans fartyg m. m., reservationsanslag.* Anslaget är nu upptaget med 12,450,000 kronor och disponeras enligt i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43 (sid. 52) intagen stat.

För nästa budgetår ha nedannämnda myndigheter beräknat behovet av underhåll av flottans fartyg m. m. till följande belopp (inom parentes anges motsvarande belopp för innevarande budgetår):

Chefen för Karlskrona örlogsvarv.

För underhåll av fartyg och båtar.....	kronor	4,855,000	(5,036,000)
» avlöning av administrativ personal.....	»	100,000	(98,000)
» åtskilliga behov.....	»	90,000	(85,000)
		Summa kronor	5,045,000 (5,219,000)

Chefen för Stockholms örlogsvarv.

För underhåll av fartyg och båtar.....	kronor	5,320,400	(4,479,600)
» avlöning av administrativ personal.....	»	84,000	(61,000)
» åtskilliga behov.....	»	147,900	(149,400)
		Summa kronor	5,552,300 (4,690,000)

Chefen för Väst kustens marindistrikt.

För underhåll av fartyg och båtar.....	kronor	1,307,000	(844,000)
» avlöning av administrativ personal.....	»	126,000	(40,000)
» åtskilliga behov.....	»	19,100	(7,000)
		Summa kronor	1,452,100 (891,000)

Till de sålunda anmälda medelsbehoven borde enligt *marinförvaltningen* läggas följande belopp, nämligen:

För omsättning av u-båtars ackumulatorbatterier	kronor	350,000	(350,000)
» underhåll av marinförvaltningens radioförråd	»	15,000	(30,000)
» marinförvaltningens disposition och till underhåll av torpedbåtar utöver vad varvscheferna därför upptagit.....	»	1,300,000	(1,270,000)
		Summa kronor	1,665,000 (1,650,000)

Sammanlagda medelsbehovet uppgår således enligt dessa beräkningar till (5,045,000 + 5,552,300 + 1,452,100 + 1,665,000 =) 13,714,400 kronor.

Mot myndigheternas anslagsäskanden har *marinförvaltningen* förklarat sig icke ha annan erinran än att det för avlöning av administrativ personal vid Väst kustens marindistrikt beräknade beloppet borde upptagas till högst 60,000 kronor för bibehållande av lämplig proportion i detta avseende myndigheterna emellan. Det sammanlagda medelsbehovet utgjorde vid sådant förhållande 13,648,400 kronor eller avrundat 13,650,000 kronor.

Att kostnaderna för kommande budgetår ökats i jämförelse med kostnaderna för innevarande budgetår berodde, framhåller marinförvaltningen vidare, i huvudsak på den prisstegring, som ägt rum under det gångna budgetåret, ävensom på ökat fartygsbestånd och ökad förslitning av materielen i samband med förstärkt försvarsberedskap. Härutöver ville marinförvaltningen framhålla, att de av myndigheterna beräknade beloppen vore uppgjorda på grundval av fredsförhållanden, planerade generalbesiktningar m. m.

Vad beträffar beräkningen av förevarande anslag får jag till en början erinra, att anslaget i propositionen 1942: 210 beräknats till 13,390,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 15,000,000 kronor efter genomförd organisation. I det nu föreliggande förslaget har anslaget för nästa budgetår beräknats till 13,650,000 kronor. I jämförelse med de i innevarande budgetårs stat för anslaget upptagna beloppen faller den största ökningen på Västkustens marindistrikt, för vilket nu upptagits sammanlagt 891,000 kronor mot för nästa budgetår äskade 1,386,100 kronor. Efter en granskning av de av chefen för Västkustens marindistrikt upptagna beloppen har jag funnit mig kunna förorda en relativt stor nedsättning av desamma; på grund härav räknar jag med ett sammanlagt belopp för nämnda marindistrikt av i runt tal 1,100,000 kronor. Likaså synes det för marinförvaltningen begärda beloppet, sammanlagt 1,665,000 kronor, kunna något reduceras; jag räknar med ett medelsbehov i denna del av 1,600,000 kronor. I övrigt lämnar jag marinförvaltningens anslagsäskande utan erinran. Departements-
chefen.

I enlighet med nu angivna beräkningar uppskattar jag medelsbehovet under ifrågavarande anslag till sammanlagt (5,045,000 + 5,552,300 + 1,100,000 + 1,600,000 =) i runt tal 13,300,000 kronor. Jag förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t vid fastställande av stat för anslaget skall äga vidtaga de jämkningar i anslagsfördelningen, som efter närmare överväganden kunna finnas påkallade.

De i anslaget ingående posterna för avlöning av administrationspersonal ha icke i detta sammanhang underkastats slutlig granskning; jag förutsätter att en prövning härav, innefattande framlagda förslag om ökat antal befattningar, förhöjd löneställning o. s. v., skall äga rum i samband med fastställande av vederbörliga förteckningar för marinens icke-ordinarie personal för nästa budgetår. Enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen rörande merkostnader på grund av prisstegring uppgå dessa merkostnader, såvitt avser förevarande anslag, till ett belopp av 600,000 kronor.

I enlighet med det anförda får jag — under erinran att anslagshöjningen utgör 850,000 kronor — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Underhåll av flottans fartyg m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 13,300,000 kronor.

[92.] 86. *Marinen: Underhåll av kustartilleriets materiel m. m., reservationsanslag.* I riksstaten för innevarande budgetår är detta anslag upptaget med 1,970,000

kronor och disponeras enligt i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43 (sid. 53) intagen stat.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 ha *cheferna för kustartilleriförsvaren* för underhåll av kustartilleriets materiel m. m. äskat följande belopp:

Stockholms kustartilleriförsvär	kronor	824,000
Blekinge »	»	550,000
Gotlands »	»	399,000
Göteborgs »	»	612,000
Hemsö »	»	121,000
Summa kronor		2,506,000

I de för de olika kustartilleriförsvaren angivna beloppen ingå — med undantag för Blekinge och Hemsö kustartilleriförsvär — kostnader för avlönning av viss icke-ordinarie personal. Dessa kostnader uppgå för Blekinge kustartilleriförsvär till 162,900 kronor och för Hemsö kustartilleriförsvär till 21,900 kronor.

Anslagsäskandena från cheferna för kustartilleriförsvaren uppgå sålunda till sammanlagt (2,506,000 + 162,900 + 21,900 =) 2,690,800 kronor.

Marinförvaltningen har för sin del beräknat det för underhåll av kustartilleriets materiel m. m. erforderliga beloppet på följande sätt:

Den i samband med den beslutade omorganisationen och utvidgningen av försvarsväsendet verkställda nyanskaffningen av materiel torde i stort sett avslutas under budgetåret 1943/44, varför det av försvarsutredningen beräknade beloppet för underhåll av kustartilleriets materiel, 1,500,000 kronor enligt 1941 års prisnivå, torde tillfullo erfordras. Enligt 1942 års prisnivå borde kostnaderna för underhåll av kustartilleriets materiel m. m. beräknas till (1,500,000 × 1,2 =) 1,800,000 kronor. Under budgetåret 1943/44 beräknades liksom tidigare kostnaderna för avlönning av viss icke-ordinarie personal skola belasta underhållsanslaget. Dessa kostnader, vilka beräknats på grundlönebeloppen enligt av cheferna för kustartilleriförsvaren uppgjorda personalförteckningar, uppginge till 562,900 kronor, vartill borde läggas 35 procent, eller omkring 197,000 kronor för rörligt tillägg samt vikariats- och övertidsersättning m. m.

Enligt dessa beräkningsgrunder skulle medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1943/44 komma att uppgå till (1,800,000 + 562,900 + 197,000 =) 2,559,900 kronor eller avrundat 2,560,000 kronor. Marinförvaltningen beräknade fördelningen av nämnda medel på följande sätt (inom parentes angivas motsvarande för innevarande budgetår anvisade belopp):

Stockholms kustartilleriförsvär	kronor	816,000 (819,600)
Blekinge »	»	640,000 (522,200)
Gotlands »	»	360,000 (303,200)
Göteborgs »	»	540,000 (223,000)
Hemsö »	»	124,000 (47,000)
Ersättning för tillsyn m. m. inom kustfästnings- garnas skyddsområden	»	5,000 (5,000)
Till marinförvaltningens förfogande	»	75,000 (50,000)
Summa kronor		2,560,000 (1,970,000)

I propositionen 1942: 210 har förevarande anslag beräknats till genomsnittligt 1,594,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 1,500,000 kronor efter genomförd organisation. Enligt den av marinförvaltningen verkställda beräkningen av anslaget för nästa budgetår skulle medelsbehovet komma att uppgå till 2,560,000 kronor eller omkring 1,000,000 kronor mera än som förutsatts i nyssnämnda propositionen under uppsättningsperioden. Emellertid bör anmärkas, att kostnader för avlöning av icke-ordinarie personal icke ingå i det i försvarspropositionen under detta anslag beräknade beloppet.

Departement-
chefen.

En jämförelse mellan de av marinförvaltningen för de olika kustartilleriförsvaren beräknade beloppen för nästa budgetår och de belopp, som för dessa myndigheter upptagits i gällande stat för anslaget, utvisar, att den största ökningen faller på Göteborgs kustartilleriförsvär. Ökningen i denna del uppgår till 317,000 kronor eller mer än 100 procent av det för innevarande år anvisade beloppet. För Hemsö kustartilleriförsvär ha för innevarande budgetår upptagits 47,000 kronor och för nästa budgetår beräknats 124,000 kronor. Från marinförvaltningen under hand inhämtade uppgifter utvisa, att vid anslagets beräkning förutsatts genomförandet av en väsentlig förstärkning av den från anslaget avlönade icke-ordinarie personalen.

Med hänsyn till materielbeståndets nuvarande omfattning och de stegrade priserna på materiel och arbete, är en höjning av anslaget utan tvekan nödvändig. Jag finner mig dock icke för närvarande kunna tillstyrka en så avsevärd höjning som av marinförvaltningen äskats. Vad särskilt beträffar den icke-ordinarie personalen synes en närmare undersökning erforderlig rörande behovet av sådan personal och rörande dess löneställning, vilken undersökning torde få verkställas i samband med fastställande genom Kungl. Maj:ts försorg av förteckning över nämnda personal för nästa budgetår. För sistnämnda budgetår vill jag förorda, att de kostnader, som skola bestridas av anslaget, begränsas inom ramen av ett anslag av 2,200,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 230,000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Underhåll av kustartilleriets materiel m. m.*
för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,200,000 kronor.

[93.] 87. *Marinen: Anskaffning och underhåll av motorfordon, reservationsanslag.* Detta anslag är i årets riksstat upptaget med 60,000 kronor. Anslagets disposition framgår av en i liggaren över fjärde huvudtiteln, sid. 53 f. införd stat.

Beträffande beräkningen av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *marinförvaltningen* till en början anført, att marinens motorfordonspark under nämnda budgetår komme att uppgå till det i propositionen 1942: 210 beräknade antalet, eller 16 personbilar, 16 lastbilar, 5 brandbilar, 1 ambulansbil, 2 bussar och 1 motorcykel. I detta antal inginge icke sådana fordon,

som av marinmyndigheterna tagits i anspråk med äganderätt under rådande beredskapsförhållanden.

Med utgångspunkt från nyss angivna siffror har marinförvaltningen beräknat årsbeloppet för *underhåll och drift* till 99,400 kronor, varvid enhetskostnaderna enligt nuvarande prisläge uppskattats till 2,400 kronor för bil, 3,600 kronor för buss och 1,000 kronor för motorcykel. Årskostnaden för *förnyelse av motorfordon* har marinförvaltningen uppskattat till 51,000 kronor på grundval av nyssnämnda antal fordon och följande enhetskostnader, nämligen 1,200 kronor för bil, 2,400 kronor för buss och 600 kronor för motorcykel. Det sammanlagda medelsbehovet uppgår således enligt marinförvaltningens beräkningar till $(99,400 + 51,000 =)$ 150,400 kronor.

Marinförvaltningens förslag innebär, att den i försvarspropositionen förutsatta anskaffningen av ytterligare motorfordon för flottan och kustartilleriet, nämligen 7 personbilar, 4 lastbilar och 2 bussar, skall redan under nästa budgetår i sin helhet genomföras. Vidare innebär förslaget, att under förevarande anslag skola årligen, på sätt i försvarspropositionen jämväl förutsatts, beräknas särskilda medel för successiv förnyelse av motorfordonsbeståndet.

Departements-
chefen.

I propositionen 1942: 210 har förevarande anslag beräknats till genomsnittligt 102,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 140,000 kronor efter genomförd organisation. De till grund för denna beräkning liggande siffrorna framgå av 1941 års försvarsutrednings betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet, sid. 523 f. Enhetskostnaderna för underhåll och drift av marinens motorfordon ha därvid angivits till 2,000 kronor per bil, 3,000 kronor per buss och 900 kronor per motorcykel, varjämte motsvarande kostnader för förnyelse uppskattats till respektive 1,200 kronor, 2,400 kronor och 600 kronor. Med användande av dessa, på 1941 års prisnivå baserade siffror skulle årskostnaderna för det av marinförvaltningen förtecknade antalet fordon uppgå till för underhåll och drift 82,900 kronor och för förnyelse till 51,000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet skulle således uppgå till $(82,900 + 51,000 =)$ 133,900 kronor eller avrundat 134,000 kronor. Till nämnda belopp torde emellertid böra läggas omkring 10 procent för mötande av sedan år 1941 inträdda pris-höjningar, vadan medelsbehovet skulle komma att uppgå till i runt tal 147,000 kronor.

Emellertid finner jag mig icke kunna förorda, att under nuvarande förhållanden nya fordon anskaffas i den omfattning, som marinförvaltningens förslag innebär. Lämpligen torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen av ett med tillämpning i princip av förutnämnda beräkningsgrunder avvägt belopp medgiva inköp av motorfordon i de fall då så med beaktande av nu rådande förhållanden prövas oundgängligen erforderligt. Jag föreslår med hänsyn härtill, att anslaget för nästa budgetår begränsas till ett belopp av 135,000 kronor och fäster uppmärksamheten på att den anslagshöjning, som trots den av mig ifrågasatta begränsningen av materielanskaffningen

inträder, har sin grund i huvudsak i det förhållandet, att under anslaget inräknas medel för successiv förnyelse av de marinen tillhöriga motorfordonen.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Anskaffning och underhåll av motorfordon* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 135,000 kronor.

[94.] 88. *Marinen: Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel, reservationsanslag.* Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 8,085,000 kronor. Anslagets fördelning å olika utgiftsändamål framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 54.

Efter att ha provat de av marinförvaltningen för nästa budgetår framställda medelsäskandena under ifrågavarande anslagsrubrik, av vilka flertalet avser ändamål av sådan natur, att närmare redogörelse för desamma icke lämpligen bör lämnas till statsrådsprotokollet utan ytterligare upplysningar därom av riksdagens vederbörande utskott böra erhållas genom de handlingar, som komma att till utskottet överlämnas, har jag funnit mig böra i detta sammanhang tillstyrka äskande av medel för följande ändamål:

1. *Viss artillerimateriel för flottan.* För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett belopp av 155,000 kronor, utgörande hälften av ett till 310,000 kronor beräknat medelsbehov, vars andra hälft anvisats för budgetåret 1941/42. I sålunda anvisade poster ingingo två belopp å vardera 50,000 kronor eller tillhoppa 100,000 kronor för täckande av vissa brister i reservförråd av artilleriinventarier. Marinförvaltningen har nu — med förmälan att brister i angivna avseende allttjämt kvarstode och att vissa kompletteringar erfordrades till följd av förslitning under beredskapstiden — hemställt att för ändamålet ytterligare 100,000 kronor måtte ställas till förfogande. Under erinran att dessa kostnader böra till den del de betingas av genom den förstärkta försvarsberedskapen vållad förslitning bestridas över förskottsstat, beräknar jag under denna post icke högre belopp än 50,000 kronor. Under förevarande anslagspost torde därjämte i enlighet med förslag i ämnet av marinförvaltningen böra beräknas 70,000 kronor för anskaffning av viss reservoptik och 200,000 kronor för reservdelar till automatkanoner m. m., vadan det sammanlagda medelsbehovet uppgår till (50,000 + 70,000 + 200,000 =) 320,000 kronor. Enligt marinförvaltningens förslag torde beloppet böra fördelas med hälften på ettvar av budgetåren 1943/44 och 1944/45 med rätt för marinförvaltningen att efter Kungl. Maj:ts beprövande på en gång beställa materiel för det sammanlagda beloppet, 320,000 kronor. För nästa budgetår räknar jag således med ett medelsbehov i denna del av 160,000 kronor.

2. *Nya kärnrör m. m. för marinens artilleripjäser.* I likhet med vad under en följd av budgetår varit fallet har för budgetåret 1942/43 för ifrågavarande ändamål anvisats särskilda medel, vilka för sistnämnda budgetår ökats från

50,000 kronor till 100,000 kronor på grund av avsevärd ökning av antalet eldrör. För nästa budgetår räknar jag med ett medelsbehov för ifrågavarande ändamål av 100,000 kronor i överensstämmelse med marinförvaltningens förslag.

3. *Reserveldrör till luftvärns- och automatkanoner för flottan.* För detta ändamål har tidigare räknats med ett sammanlagt medelsbehov av 450,000 kronor, vars ena hälft anvisats för innevarande budgetår, varvid förutsatts, att Kungl. Maj:t skulle äga bemyndiga marinförvaltningen att redan under budgetåret 1942/43 gå i författning om beställande av materiel av nu ifrågavarande slag till belopp motsvarande återstående del av det beräknade sammanlagda medelsbehovet. Dylikt bemyndigande har genom beslut den 18 september 1942 lämnats marinförvaltningen. I enlighet med av marinförvaltningen framställt förslag torde den återstående hälften av ovannämnda belopp eller 225,000 kronor böra anvisas för nästa budgetår.

4. *Automatkanoner jämte ammunition för vissa fartyg.* Under denna rubrik anmälde marinförvaltningen i fjol ett till sammanlagt 2,350,000 kronor beräknat medelsbehov, avsett att fördelas på två budgetår med hälften eller 1,175,000 kronor på varje. För egen del beräknade jag för detta ändamål endast ett belopp av 950,000 kronor för innevarande budgetår. I den mån så skulle visa sig erforderligt borde, anförde jag, Kungl. Maj:t få bemyndiga marinförvaltningen att inom ramen för det av marinförvaltningen beräknade sammanlagda medelsbehovet beställa jämväl den materiel av ifrågavarande slag, för vilken medel komme att erfordras först senare. Kungl. Maj:t har ock, sedan förslaget godtagits av riksdagen, genom beslut den 7 augusti 1942 lämnat marinförvaltningen sådant bemyndigande. I enlighet med marinförvaltningens förslag torde återstoden av det ursprungligen anmälda medelsbehovet eller $(2,350,000 - 950,000 =) 1,400,000$ kronor böra anvisas för nästa budgetår.

5. *Viss artilleriemateriel för kustartilleriet.* För ifrågavarande ändamål beräknade marinförvaltningen för innevarande budgetår ett belopp av 485,000 kronor, utgörande hälften av ett till 970,000 kronor beräknat totalt medelsbehov. Med hänsyn till i propositionen 1942: 210 framlagt förslag om överflyttning av viss pjäsmateriel mellan kustartilleriet och armén kunde medelsbehovet för ifrågavarande ändamål nedsättas till 370,000 kronor, varav hälften, eller 185,000 kronor, anvisades för innevarande budgetår. Det förutsattes, att marinförvaltningen kunde erhålla bemyndigande att redan under detta budgetår beställa här avsedd materiel till hela det belopp, vartill medelsbehovet beräknats. Bemyndigande i enlighet härmed har genom beslut den 18 september 1942 lämnats marinförvaltningen. — För nästa budgetår torde i enlighet med det anförda och med förslag i ämnet av marinförvaltningen återstoden av nyssnämnda belopp av 370,000 kronor, eller 185,000 kronor, böra anvisas.

6. *Reserveldrör m. m. för kustartilleriet.* För detta ändamål äskade marinförvaltningen i fjol ett belopp av 1,600,000 kronor, varav 800,000 kronor för innevarande budgetår. Därest förut antydd överflyttning av pjäsmateriel mellan kustartilleriet och armén komme till stånd, bleve återstående medels-

behov för ifrågavarande ändamål 1,030,000 kronor, varav hälften eller 515,000 kronor anvisats för innevarande budgetår. Jag förutsatte härvid i likhet med marinförvaltningen, att ämbetsverket bemyndigades träffa överenskom- melse jämväl beträffande den del av materielen, för vilken anslag framdeles avsåges skola anvisas. Bemyndigande i anslutning till det anförda har lämnats marinförvaltningen genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 september 1942. — I överensstämmelse med det anförda och hemställan i ämnet av marinförvaltningen beräknar jag för nästa budgetår ett belopp av 515,000 kronor för ifrågavarande ändamål.

7. *Komplettering av eldledningsmateriel m. m. vid kustartilleriet.* För detta ändamål äskade marinförvaltningen i fjol ett belopp av 500,000 kronor. Medelsäskandet begränsades för innevarande budgetår till 250,000 kronor, varvid förutsattes, att marinförvaltningen kunde erhålla bemyndigande att redan under samma budgetår beställa här avsedd materiel till hela det be- lopp, vartill medelsbehovet av ämbetsverket beräknats. Kungl. Maj:t har lämnat marinförvaltningen dylikt bemyndigande genom beslut den 18 sep- tember 1942. — Återstående belopp, eller 250,000 kronor torde i enlighet med av marinförvaltningen framställt förslag böra anvisas för nästa budgetår.

8. *Viss gasskyddsmateriel.* I enlighet med förslag i ämnet av marinför- valtningen beräknar jag för ifrågavarande ändamål ett belopp av 50,000 kronor för nästa budgetår.

9. *Komplettering och underhåll av gasskyddsmateriel.* Marinförvaltningen har framhållit, att under rådande försvarsberedskap en kraftig åtgång och förslitning av marinens gasskyddsmateriel förmärkts. För att ständigt kunna hålla en effektiv gasberedskap samt för underhåll av materielen vore det enligt marinförvaltningen nödvändigt att för materielens komplettering och underhåll beräknades en årlig anslagspost. Kostnaderna för ändamålet be- räknade marinförvaltningen för nästa budgetår till 80,000 kronor med hälften å vardera flottan och kustartilleriet.

För egen del föreslår jag, att för ifrågavarande ändamål ett belopp av 45,000 kronor anvisas för budgetåret 1943/44.

10. *Modernisering av sjöfrontspjäser.* Marinförvaltningen har efter förslag i ämnet av inspektören för kustartilleriet hemställt, att 452,000 kronor måtte anvisas för anskaffning av vissa specialinstrument, vilket belopp kunde för- delas på två budgetår med hälften, eller 226,000 kronor, på vardera. — Till detta belopp borde läggas 24,000 kronor för viss ytterligare modernisering av här avsedd pjäsmateriel. Medelsbehovet för nästa budgetår har således beräknats till (226,000 + 24,000 =) 250,000 kronor.

I enlighet härmed beräknar jag för nästa budgetår för ändamålet ett belopp av 250,000 kronor och förutsätter, att marinförvaltningen må bemyndigas att företaga beställning under samma budgetår av nämnda special- instrument för ett ytterligare belopp av 226,000 kronor.

11. *Kikare för kustartilleriet.* Marinförvaltningen har — med förmålan att vid kustartilleriet befintlig äldre kikarmateriel inom den närmaste fram- tiden borde ersättas samt att utökningen av kustartilleriets organisation medfört ökat behov av kikare — hemställt att för anskaffning av dylik ma-

teriel måtte anvisas 200,000 kronor för ettvarvt av budgetåren 1943/44 och 1944/45, eller sålunda tillhopa 400,000 kronor.

För egen del beräknar jag för nästa budgetår för ändamålet ett belopp av 100,000 kronor.

12. *Viss torpedanskaffning.* För ändamålet hemställde marinförvaltningen i fjol om anvisande av ett belopp av 1,176,000 kronor, utgörande första delen av ett de fyra närmaste budgetåren omfattande program för anskaffning av torpeder till då under byggnad varande, färdigställda och beslutade fartyg till den del icke kostnaderna inräknats i fartygens byggnadskostnader. Vid prövningen av detta äskande i propositionen 1942: 266 anförde jag, att — ehuru den i annat sammanhang föreslagna nybyggnaden av två jagare av modifierad Göteborgstyp torde medföra viss ändring i anskaffningsprogrammet — för budgetåret 1942/43 i anslutning till marinförvaltningens förslag syntes böra anvisas i avrundat tal 1,170,000 kronor för ändamålet.

Vad angår medelsbehovet för torpedanskaffning för nästa budgetår har marinförvaltningen framhållit, att det i fjol framlagda anskaffningsprogrammet måste ändras med hänsyn såväl till vissa justeringar nedåt av tidigare kalkylerade torpedpriser som ock till det på grund av 1942 års försvarsbeslut ökade antalet fartyg i jämförelse med det antal marinförvaltningen räknade med vid torpedanskaffningsprogrammets uppgörande. Marinförvaltningen har under förutsättning att viss av ämbetsverket närmare angiven del av centrala torpedverkstadens kapacitet kunde avses för marinförvaltningens räkning räknat med ett medelsbehov under detta anslag för budgetåret 1943/44 av 5,300,000 kronor. Emellertid har ämbetsverket hemställt, att för torpedanskaffning för nästa budgetår måtte i överensstämmelse med 1941 års försvarsutrednings beräkningar anvisas endast 2,200,000 kronor. I häröver den 16 december 1942 avgivet utlåtande har försvarsväsendets verkstadsnämnd framlagt beräkning rörande den totala omfattningen av torpedtillverkningen under budgetåret 1943/44, i vilket hänseende torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

För egen del vill jag erinra, att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1942: 266 fäst uppmärksamheten på behovet av ytterligare utökning av kapaciteten i fråga om torpedtillverkningen inom landet. Möjligheter föreligga nu att bedriva torpedtillverkningen i snabbare takt än vad vid avgivandet av propositionen 1942: 210 ansågs möjligt. På grund härav och då av marinförvaltningens framställning ävenledes framgår, att vissa åtgärder redan vidtagits för genomförande av en omfattande beställning av torpeder, torde det, för utnyttjande av den tillgängliga tillverkningskapaciteten, vara lämpligt att inom den totala kostnadsram, som i nyssnämnda proposition 1942: 210 avsågs för anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel under femårsperioden, för budgetåret 1943/44 beräkna ett belopp av 5,250,000 kronor för här ifrågavarande ändamål. Anmärkas må att vid anslagets beräkning hänsyn tagits till att viss del av torpedanskaffningen, nämligen det s. k. utrustningsbehovet för olika fartyg, bestrides av vederbörligt fartygs nybyggnadsanslag.

Här vill jag även fästa uppmärksamheten på att marinförvaltningen i sina kostnadsberäkningar utgått från delvis andra beräkningsgrunder än de som legat till grund för försvarsbeslutets utgiftskalkyler. På grund härav har ämbetsverket — såsom av handlingarna i ärendet framgår — nått fram till ett högre utgiftsbehov än vid försvarsbeslutet förutsatts. Ämbetsverket bör vid sina anslagsberäkningar för de följande budgetåren självfallet utgå från de förutsättningar, på vilka försvarsbeslutets kostnadsberäkningar grunda sig. Då jag nu förordar, att för ändamålet för nästa budgetår anvisas ett belopp, som med $(5,250,000 - 2,200,000 =) 3,050,000$ kronor överstiger det för femårsperioden genomsnittligt beräknade, innebär detta icke att jag godtager marinförvaltningens beräkningsgrunder utan endast den modifikation, att torpedanskaffningen av beredskapsskäl koncentreras till femårsperiodens början. Under de följande budgetåren bör anskaffningen i motsvarande grad minskas.

13. *Radiomateriel för marinen.* Efter därom av Kungl. Maj:t i propositionen 1941: 344 (punkten 2) framlagt förslag har riksdagen till anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor. Av den till statsrådsprotokollet i ärendet lämnade redogörelsen framgår, att ifrågavarande anslag utgjorde första delen av ett till sammanlagt 2,955,000 kronor beräknat medelsbehov för anskaffning av radiomateriel för marinen. Av det återstående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål har ett belopp av 1,200,000 kronor anvisats för innevarande budgetår. — Medelsbehovet för ändamålet för nästa budgetår har marinförvaltningen angivit till 600,000 kronor, vilket belopp emellertid av ämbetsverket reducerats till 500,000 kronor eller samma belopp som beräknats av 1941 års försvarsutredning. Sistnämnda belopp tillstyrker jag till anvisande för budgetåret 1943/44. Jag vill emellertid till ledning för marinförvaltningens anslagsäskanden för de kommande budgetåren anmärka att för detta ändamål, vid bifall till sistnämnda förslag, under femårsperioden anvisats $(1,200,000 + 500,000 =) 1,700,000$ kronor av det belopp av inalles $5 \times 500,000 = 2,500,000$ kronor, som av försvarsutredningen beräknats under nämnda period. Därest reduktion av medelsanvisningen ej är möjlig för de kommande åren, måste följaktligen utrymme inom ramen av förevarande anslag beredas genom begränsning av andra anslagsposter.

14. *Strålkastarmateriel för kustartilleriförsvaret.* Marinförvaltningen har för detta ändamål hemställt om en medelsanvisning av 1,409,000 kronor, omfattande dels nyanskaffning av ett antal strålkastare av en större och en mindre typ, dels ock modernisering av äldre strålkastare. I anslutning här till har marinförvaltningen anfört, att — med hänsyn till den av försvarsutredningen beräknade medelkostnaden per budgetår under förevarande anslag — huvuddelen av det nyssnämnda beloppet skulle fördelas på fyra budgetår. Enär emellertid ämbetsverket ansåge det vara av största vikt att materielen snarast anskaffades och då en koncentration av anskaffningen borde ske, syntes hela beloppet, 1,409,000 kronor, på en gång böra ställas till förfogande. Sedermera har marinförvaltningen i skrivelse den 10 oktober 1942 gjort framställning om ett anslag av 95,000 kronor för anskaffning av

maskinvagnar för viss strålkastarmateriel vid kustartilleriet. Detta förslag har tillstyrkts av chefen för marinen.

För egen del finner jag mig böra förorda, att medel nu anvisas för modernisering av äldre strålkastare samt att anskaffningen av nya strålkastare begränsas till att omfatta den mindre av de båda avsedda typerna. Vidare förordar jag, att ett belopp av 95,000 kronor avses för anskaffning av omförmälda maskinvagnar. Kostnaderna kunna då för nästa budgetår nedbringas till 350,000 kronor.

15. *Minmateriel för marinen.* Marinförvaltningen har i denna del anmält behov av medel för komplettering av befintliga förråd av minmateriel samt hemställt, att viss del av detta medelsbehov, eller 180,000 kronor, måtte ställas till förfogande. Beträffande återstoden av det anmälda medelsbehovet har marinförvaltningen förklarat sig vilja återkomma framdeles i särskild skrivelse. Då de av marinförvaltningen här avsedda utgifterna synas ha föranletts av den anbefallda förstärkta försvarsberedskapen, anser jag mig icke böra under förevarande anslag beräkna medel för ändamålet. Kungl. Maj:t har genom särskilt beslut anvisat vissa medel för ändamålet över förskottsstat; efter förnyad framställning från marinförvaltningen torde böra upptagas till övervägande i vad mån ytterligare medel böra i samma ordning ställas till förfogande.

16. *Nautisk materiel.* För anskaffning av fotografisk materiel ha för budgetåret 1941/42 anvisats 40,000 kronor. I marinförvaltningens till grund härför liggande framställning räknades med ett sammanlagt medelsbehov av 200,000 kronor, avsett att fördelas på två budgetår. Med förmälan att behov av ifrågavarande materiel alltjämt föreläge ifrågasatte marinförvaltningen i fjol, att återstående belopp av det sålunda till 200,000 kronor beräknade totala medelsbehovet för fotografisk materiel, eller 160,000 kronor, skulle anvisas att utgå med hälften under vartdera av budgetåren 1942/43 och 1943/44. För egen del biträdde jag marinförvaltningens förslag och i enlighet härmed har för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisats 80,000 kronor. Den sammanlagda medelsanvisningen för fotografisk materiel uppgår i enlighet med det anförda till $(40,000 + 80,000 =) 120,000$ kronor.

Under erinran härom har marinförvaltningen nu anfört, att medel erfordrades för anskaffning av fotografisk materiel för äldre fartyg och förband i land för en sammanlagd kostnad av 183,000 kronor. Då denna kostnad avsåges skola till en del bestridas av det för innevarande budgetår anvisade beloppet av 80,000 kronor, kvarstode ett medelsbehov av $(183,000 - 80,000 =) 103,000$ kronor. För tillgodoseende av behovet av navigerings- och skepparmateriel ävensom av elektriska inventarier för nautiskt bruk har marinförvaltningen vidare beräknat ett belopp av 20,000 kronor för nästa budgetår. I följd härav har marinförvaltningen beräknat det sammanlagda medelsbehovet under förevarande rubrik till $(103,000 + 20,000 =) 123,000$ kronor. Under erinran att för nautisk materiel av 1941 års försvarsutredning beräknats ett genomsnittligt belopp av 50,000 kronor, vilket belopp med hänsyn till prisstegringen borde höjas till 60,000 kronor, har marinförvaltningen föreslagit, att för nästa budgetår sistnämnda belopp upptoges för här avsedda ända-

mål samt att detta belopp jämte för innevarande budgetår för fotografisk materiel anvisat belopp, 80,000 kronor, finge disponeras för tillgodoseende av de behov av nautisk materiel, som prövades mest angelägna.

För egen del har jag intet att erinra mot marinförvaltningens förslag. Under förevarande rubrik torde således för nästa budgetår böra anvisas 60,000 kronor att jämte för innevarande budgetår för fotografisk materiel anvisat belopp disponeras i enlighet med marinförvaltningens hemställan i ämnet.

17. *Viss strålkastarmateriel för flottan m. m.* I sin skrivelse den 11 oktober 1940 angående sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 hemställde marinförvaltningen bland annat om anvisande av ett belopp av 465,000 kronor för komplettering av strålkastarmaterielen å vissa av flottans fartyg. För innevarande budgetår ifrågasatte marinförvaltningen anskaffning av ifrågavarande materiel efter en i vissa stycken något modifierad plan för en totalkostnad av 455,000 kronor. Av nämnda belopp skulle 230,000 kronor erfordras för budgetåret 1942/43 och återstoden, 225,000 kronor, under budgetåret 1943/44. För egen del förklarade jag mig intet ha att erinra mot att medel äskades för det angivna ändamålet, varvid marinförvaltningen förutsattes böra erhålla bemyndigande att i ett sammanhang kontraktera hela materielanskaffningen. Sådant bemyndigande har av Kungl. Maj:t lämnats den 11 december 1942.

För nästa budgetår har marinförvaltningen till en början hemställt, att beloppet av 225,000 kronor måtte anvisas. Vidare borde enligt marinförvaltningen medel anvisas för modernisering av strålkastarna å vissa fartyg och av viss i reserv upplagd materiel, för anskaffning av reservstrålkastare för jagare samt för anskaffning av viss elektrisk materiel för undervattensbåtar. Kostnaderna i denna del beräknar marinförvaltningen till sammanlagt 410,000 kronor. Detta belopp kunde -- under förutsättning att marinförvaltningen erhöle bemyndigande att på en gång beställa all avsedd materiel -- fördelas med 210,000 kronor på nästa budgetår och 200,000 kronor på budgetåret 1944/45. I anslutning härtill har marinförvaltningen beräknat medelsbehovet under förevarande rubrik till (225,000 + 210,000 =) 435,000 kronor för nästa budgetår. I skrivelse den 26 november 1942 har marinförvaltningen sedermera meddelat, att beloppen å 410,000 kronor och 435,000 kronor kunde genom viss reduktion av materielanskaffningen nedbringas till 335,000 kronor respektive 360,000 kronor.

Emot anvisande av sistnämnda belopp, 360,000 kronor, för nästa budgetår under av marinförvaltningen angiven förutsättning har jag intet att erinra.

Sammanfattning. I enlighet med vad jag nu anført bör medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda:

1. Viss artillerimateriel för flottan	kronor	160,000
2. Nya kärnrör m. m. för marinens artilleripjäser	»	100,000
3. Reserveldrör till luftvärns- och automatkanoner för flottan	»	225,000
4. Automatkanoner jämte ammunition för vissa fartyg	»	1,400,000
5. Viss artillerimateriel för kustartilleriet	»	185,000

6. Reserveldrör m. m. för kustartilleriet	kronor	515,000
7. Komplettering av eldledningsmateriel m. m. vid kustartilleriet.....	»	250,000
8. Viss gasskyddsmateriel	»	50,000
9. Komplettering och underhåll av gasskyddsmateriel	»	45,000
10. Modernisering av sjöfrontspjäser	»	250,000
11. Kikare för kustartilleriet.....	»	100,000
12. Viss torpedanskaffning	»	5,250,000
13. Radiomateriel för marinen.....	»	500,000
14. Strålkastarmateriel för kustartilleriförsvaret	»	350,000
15. Minmateriel för marinen.....	»	—
16. Nautisk materiel	»	60,000
17. Viss strålkastarmateriel för flottan m. m.	»	360,000
Summa kronor		9,800,000

För dessa ändamål har för femårsperioden 1942/47 i propositionen 1942: 210 beräknats en utgift av 35,000,000 kronor med en årskvot av 7,000,000 kronor; för tiden därefter har i samma proposition räknats med oförändrat årsanslag av 7,000,000 kronor. I efterföljande tablå lämnas en sammanställning mellan å ena sidan de i försvarsutredningens betänkande under den förutnämnda perioden beräknade årliga genomsnittsbeloppen för olika ändamål, å andra sidan de för innevarande budgetår anvisade och för nästa budgetår av mig för motsvarande ändamål förordade beloppen:

Materielgrupper (enligt fastställd indelning)	Ungefärlig fördelning enligt försvarsutredningens betänkande kr.	Anvisat för budgetåret 1942/43 kr.	Departements- chefens för- slag för budget- året 1943/44 kr.
Artillerimateriel (1—11).....	3,250,000	4,755,000	3,280,000
Torpedmateriel (12)	2,200,000	1,170,000	5,250,000
Minmateriel (14 och 15)	500,000	—	350,000
Radiomateriel (13)	500,000	1,200,000	500,000
Nautisk materiel (16).....	50,000	80,000	60,000
Ingenjörmateriel (17).....	500,000	880,000	360,000
Summa kronor	7,000,000	8,085,000	9,800,000

Det för nästa budgetår erforderliga anslaget överstiger med (9,800,000—7,000,000 =) 2,800,000 kronor det för femårsperioden genomsnittligt beräknade. Såsom av det föregående framgår är anledningen härtill — förutom inträdda prishöjningar — närmast den, att anskaffningen av torpedmateriel av beredskapsskäl ansetts böra koncentreras till femårsperiodens förra del. För periodens senare del bör i följd härav anslaget kunna utgå med ett belopp som understiger det för femårsperioden genomsnittligt beräknade.

I detta sammanhang får jag framhålla, att jag genom skrivelse den 4 november 1942 — under erinran om vikten av att de till grund för försvarsbeslutet liggande kostnadsberäkningarna icke överskredes — anmodat bland

andra marinförvaltningen att vid äskande av medel för anskaffning av materiel av olika slag, för materielförsök och dylikt angiva

om och i vad mån kostnaderna kunde bestridas inom ramen för i försvarsplanens kostnadsberäkningar för materielanskaffning och dylikt upptaget belopp,

om och i vad mån möjligheter föreläge att — därest bifall till framställningen nödvändiggjorde överskridande av kostnadsramen — genom reduktion av andra motsvarande utgifter bereda utrymme för det nya anslagsändamålet; samt

— under samma förutsättning — om det nya anslagsändamålet borde ha företräde framför andra i försvarsplanen förutsedda utgifter.

Vidare anmodades marinförvaltningen att inkomma med yttrande och förslag i nu nämnda hänseenden beträffande redan avgivna anslagsäskanden.

Med anledning härav har ämbetsverket i skrivelse den 26 november avgivit utredning i ämnet, som tjänat till ledning vid bedömandet av marinens anslagsbehov för nästa budgetår. Vad särskilt förevarande anslag angår, har marinförvaltningen i sagda skrivelse ävensom i särskild skrivelse den 23 november 1942 föreslagit, att vissa kostnader för ammunitions- och torpedanskaffning skola bestridas över förskottsstat. Vad sålunda föreslagits ger mig anledning erinra, att i sådan ordning icke böra gäldas utgifter, vilka normalt skola bestridas inom femårsplanens ram. Jag hänvisar i detta hänseende till vad av mig yttrats vid anmälan av propositionen 1942: 210 (sid. 35 o. 36). Marinförvaltningen bör vid sina anslagsäskanden för tiden efter utgången av nästa budgetår beakta vad sålunda anförts och för de närmaste budgetåren förete en plan för beräkningen av förevarande anslag, vilken uppgöres från nämnda förutsättning. I samband härmed bör även övervägas i vad mån kostnaderna för viss ammunitionsanskaffning, som jämlikt av Kungl. Maj:t den 9 oktober 1942 meddelad föreskrift skola bestridas över förskottsstat, böra slutligt stanna å riksstaten.

Vid granskningen av marinförvaltningens föreliggande förslag har jag uppmärksammat, att ämbetsverket i vissa fall räknat med ett större anskaffningsbehov än vid försvarsbeslutet förutsatts. I det föregående har jag erinrat, att ämbetsverket vid sina beräkningar av det för torpedanskaffning erforderliga totala anslagsbeloppet synes ha tillämpat sådana, icke avsedda beräkningsgrunder. Vid framläggandet av förutnämnda plan bör marinförvaltningen på grund härav revidera anskaffningsprogrammet efter den ekonomiska ram, som försvarsbeslutet innefattar, och till belysande av konsekvenserna härav lämna en specificerad sammanställning för ifrågakommande materialgrupper, speciellt torpeder och ammunition, rörande nu befintlig materiel samt omfattningen av den materielanskaffning, som med anlitande av redan anvisade medel pågår eller som härutöver prövas erforderlig. Vid planens uppgörande bör beaktas, att de för förevarande ändamål under femårsperioden beräknade medlen böra av skäl som framgå av nästföljande punkt minskas med ett belopp av 200,000 kronor. Nämnda anskaffningsplan bör framläggas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1944/45.

Därest det skulle befinnas, att den sålunda erforderliga ytterligare utredningen nödvändiggör ändrad disposition av det anslag, som anvisas för budgetåret 1943/44, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av marinförvaltningen vidtaga erforderliga jämkningar i anslagsdispositionen.

Under erinran att mitt förslag innebär en anslagshöjning med (9,800,000 — 8,085,000 =) 1,715,000 kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 9,800,000 kronor.

[95.] 89. **Marinen: Vissa materielförsök, reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 565,000 kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 54.

De medelsäskanden, som marinförvaltningen för nästa budgetår enligt det efterföljande framställt, äro i allmänhet av sådan natur, att närmare redogörelse för desamma icke lämpligen bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar därom torde få av riksdagens vederbörande utskott erhållas genom de handlingar, som komma att till utskottet överlämnas.

Under anslaget torde för nästa budgetår medel böra beräknas för nedan nämnda ändamål.

1. *Vissa konstruktionsarbeten.* I samband med framläggande av sina medelsäskanden för fartygsbyggnader för flottan å tilläggsstat för budgetåret 1941/42 uttalade sig marinförvaltningen bland annat för anskaffning av visst antal fartyg av i skrivelsen närmare angiven typ. I skrivelsen förordade marinförvaltningen i anslutning därtill vissa förberedande experiment- och konstruktionsarbeten för igångsättande av tillverkning inom landet av ifrågasvarande fartyg samt härför lämpade motorer. För de ifrågasatta experiment- och konstruktionsarbetena hemställde marinförvaltningen om anvisande av följande belopp, nämligen för motorerna 200,000 kronor för budgetåret 1941/42 och 300,000 kronor för innevarande budgetår samt för fartygen 100,000 kronor, att fördelas med hälften å ettvar av budgetåren 1941/42 och 1942/43. Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda uppgå till 250,000 kronor för budgetåret 1941/42 och 350,000 kronor för budgetåret 1942/43. För egen del fann jag det visserligen lämpligt, att särskilda medel stode till förfogande för speciella konstruktionsarbeten, men ansåg åtskilliga skäl tala för att en medelsanvisning för ändamålet icke bundes vid ett på förhand utstakat program. Enligt min mening borde sålunda medel för speciella konstruktions- och liknande arbeten stå till förfogande för Kungl. Maj:t, som borde äga att efter prövning i varje särskilt fall utanordna erforderliga belopp. På därom av mig i anslutning till det anförda gjord och av Kungl. Maj:t i propositionen 1941: 319, punkten 3, biträdd hemställan anvisade riksdagen (skrivelse nr 493, punkten 3) till vissa konstruktionsarbeten å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 ett reservationsanslag

av 250,000 kronor. — Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1942 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 91) har det förenämnda, av marinförvaltningen för budgetåret 1942/43 beräknade beloppet av 350,000 kronor för ifrågavarande ändamål anvisats att utgå för nämnda budgetår.

Genom beslut den 27 februari 1942 har Kungl. Maj:t medgivit, att de å tilläggsstat för budgetåret 1941/42 anvisade anslagsmedlen finge användas för påbörjande av närmare angivna konstruktions- och experimentarbeten avseende motorer m. m. för vissa fartyg.

Under erinran om vad sålunda förekommit har marinförvaltningen anfört, att ämbetsverket i sin till grund för tidigare medelsäskande liggande framställning framhållit, att kostnaderna för motorexperiment — för vilket ändamål sålunda redan anvisats 500,000 kronor — icke kunde på förhand med säkerhet bedömas men att kostnaderna överslagsvis beräknades till 600,000 à 900,000 kronor, av vilket belopp en mindre del skulle bestridas av det företag, åt vilket uppdraget anförtratts. Vidare har marinförvaltningen anfört, att nu föreliggande preliminära kostnadsberäkningar utvisade enligt uppgifter från leverantören, att för framställning av lämplig motor skulle erfordras ett belopp av omkring 580,000 kronor under förutsättning, att ytterligare motorer beställdes. Om tillverkningen nedlades efter experimentmotorernas färdigställande, skulle kostnaderna uppgå till omkring 665,000 kronor. Experimenten kunde emellertid i viss utsträckning avbrytas enligt marinförvaltningens bedömande, varigenom motsvarande begränsning av kostnaden ernåddes. För fortsatta experiment erfordrades för budgetåret 1943/44 utöver tidigare beviljade medel en summa av (665,000 — 500,000 =) 165,000 kronor, vilken dock med hänsyn till sannolika prisökningar borde ökas till 200,000 kronor.

Med hänsyn till vad jag anfört vid äskandet hösten 1941 av medel för här avsedda konstruktionsarbeten finner jag mig böra biträda marinförvaltningens föreliggande förslag om anvisande för ändamålet av ett belopp av 200,000 kronor för nästa budgetår. Jag förutsätter härvid, att anslagsmedlen skola stå till Kungl. Maj:ts disposition att fördelas efter framställning av marinförvaltningen i varje särskilt fall. Besparing, som vid utgången av budgetåret 1942/43 eventuellt föreligger å det för nämnda budgetår anvisade reservationsanslaget till Vissa konstruktionsarbeten, bör tillgodoföras nu förevarande anslagspost.

2. *Skjut- och materieförsök samt inskjutning av kanoner.* Under denna rubrik har marinförvaltningen beräknat samma belopp som för innevarande budgetår, eller 60,000 kronor. Häremot har jag intet att erinra.

3. *Försök med teknisk materiel.* Denna anslagspost har för budgetåren 1940/42 upptagits med 100,000 kronor och har för innevarande budgetår höjts till 150,000 kronor med hänsyn till de omfattande tekniska försök, som avsetts skola äga rum under budgetåret. I enlighet med marinförvaltningens förslag torde anslagsposten för nästa budgetår böra upptagas med samma belopp, 150,000 kronor.

4. *Försök med vissa instrument vid kustartilleriet.* För ändamålet torde

på skäl som framgå av de handlingar, vilka komma att till riksdagens vederbörande utskott överlämnas, böra anvisas 125,000 kronor, avseende återstående hälft av ett till 250,000 kronor beräknat medelsbehov för ändamålet, vars andra hälft anvisats för innevarande budgetår.

5. *Försök med viss kanonutrustning vid kustartilleriet.* För detta ändamål torde i överensstämmelse med förslag i ämnet av marinförvaltningen böra anvisas 20,000 kronor.

6. *Försök med torped- och radiomateriel.* För ändamålet är för innevarande budgetår anvisat ett belopp av 100,000 kronor. Samma belopp torde böra upptagas för nästa budgetår i enlighet med av marinförvaltningen framställt förslag.

7. *Försök med dykerimateriel.* För detta ändamål har marinförvaltningen äskat ett belopp av 15,000 kronor, avseende försök och utprovning av här avsedd materiel, vilka ansetts erforderliga för åstadkommande av förbättringar och för att hålla materielen på högsta möjliga tekniska nivå. Här emot har jag intet att erinra.

Sammanfattning. I enlighet med vad i det föregående anförts torde medelsbehovet under förevarande anslag böra beräknas på följande sätt:

1. Vissa konstruktionsarbeten	kronor 200,000
2. Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner ..	» 60,000
3. Försök med teknisk materiel	» 150,000
4. Försök med vissa instrument för kustartilleriet.....	» 125,000
5. Försök med viss kanonutrustning vid kustartilleriet	» 20,000
6. Försök med torped- och radiomateriel	» 100,000
7. Försök med dykerimateriel	» 15,000
Summa kronor 670,000	

Anslaget borde alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 670,000 kronor. Från marinförvaltningen har emellertid i skrivelse den 30 november 1942 meddelats, att å de tidigare å riksstaten anvisade anslag till Vissa materielförsök och till Vissa konstruktionsarbeten, vilka sammanfattats i nu förevarande anslag, vid utgången av innevarande budgetår kunna beräknas föreligga reservationer av sådan storlek, att sistnämnda anslag bör kunna nedsättas med inalles 250,000 kronor till 420,000 kronor. Med hänsyn härtill föreslår jag, att anslaget uppföres med sistnämnda belopp, att jämte vid utgången av budgetåret 1942/43 föreliggande reservationer disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående angivits.

Anslaget har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 430,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 400,000 kronor efter genomförd organisation. Härvid förutsattes, att beloppet å 200,000 kronor till vissa konstruktionsarbeten skulle bestridas från anslaget till anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel. Detta belopp har emellertid ansetts böra lämpligen överflyttas till förevarande anslag i samband varmed de under femårsperioden till anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel utgående anslagsmedlen böra i motsvarande grad minskas. Under erinran

att minskningen av anslaget i förhållande till innevarande budgetår utgör 145,000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Vissa materieförsök* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 420,000 kronor.

[96.] 90. **Marinen: Förstärkning av kustartilleriförsvaret, reservationsanslag.** Enligt de i propositionen 1942: 210 framlagda beräkningarna rörande kostnaderna för försvarsorganisationens utbyggande under femårsperioden 1942/47 uppskattades engångskostnaderna för anskaffning av viss artillerimateriel m. m. för kustartilleriet till 29,000,000 kronor.

Vid anmälan av propositionen 1942: 266 angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel framhöll jag under punkten 28:o), att totalkostnaderna för den materielanskaffning, varmed räknats i förenämnda proposition nr 210, beräknades komma att överstiga de i propositionen angivna. Kostnadsökningen var, framhöll jag, bland annat betingad av den sedan den 1 juli 1941 inträdda prisstegringen men föranleddes även av vissa andra av marinförvaltningen angivna omständigheter. Jag ansåg, att det föreslagna anskaffningsprogrammet det oaktat borde fullföljas. På min hemställan föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av artillerimateriel m. m. för kustartilleriförsvaret intill ett belopp av 29,000,000 kronor, dels till förstärkning av kustartilleriförsvaret för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 4,400,000 kronor, dels ock medgiva, att nämnda reservationsanslag finge överskridas inom ramen för förenämnda belopp av 29,000,000 kronor. Vad sålunda föreslagits blev av riksdagen bifallet.

Sedan Kungl. Maj:t ställt det av riksdagen anvisade anslaget till marinförvaltningens förfogande att disponeras på sätt Kungl. Maj:t, efter förslag av ämbetsverket, ville framdeles bestämma inkom marinförvaltningen med härav betingat förslag i ämnet. I anslutning härtill har ämbetsverket framhållit, att beräkning numera kunnat verkställas rörande de totala kostnaderna för anskaffning av den materiel, som avsetts skola gäldas inom i propositionen 1942: 210 angiven kostnadsram, därvid hänsyn tagits till kända och beräknade kostnadsökningar i förhållande till de till grund för nämnda proposition liggande kostnadsberäkningarna. Av handlingarna i ärendet framgick, att kostnaderna för denna materielanskaffning komme att uppgå till 35,610,000 kronor. Kungl. Maj:t anbefalldes genom beslut den 23 oktober 1942 marinförvaltningen att vidtaga erforderliga åtgärder för materielanskaffningens genomförande, därvid ämbetsverket dock skulle tillse, att kostnaderna icke komme att överstiga sistnämnda belopp. Härjämte medgav Kungl. Maj:t, att marinförvaltningen finge för bestridande av de på budgetåret 1942/43 belöpande kostnaderna dels disponera det för nämnda budgetår till förstärkning av kustartilleriförsvaret anvisade reservationsanslaget av 4,400,000 kronor dels ock överskrida samma anslag med högst 10,969,000 kronor.

Marinförvaltningen har hemställt, att för ändamålet måtte för budgetåret 1943/44 anvisas ett reservationsanslag av 27,685,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Av den lämnade redogörelsen framgår, att kostnaden för genomförande av den i propositionen 1942: 210 avsedda, inom kostnadsramen för försvarsväsendets utbyggande fallande materielanskaffningen till förstärkning av kustartilleriförsvaret under hänsynstagande till kända och beräknade prisstegringar kommer att uppgå till 35,610,000 kronor, innebärande en merkostnad i förhållande till de ursprungliga kostnadsberäkningarna av i runt tal 6,600,000 kronor. För mötande av dessa totalkostnader har riksdagen hittills anvisat ett belopp av 4,400,000 kronor. Under återstoden av uppsättningsperioden 1942/47 återstår således att anvisa ett belopp av (35,610,000 — 4,400,000 =) 31,210,000 kronor, eller i genomsnitt för budgetåren 1943/47 i runt tal 7,800,000 kronor, därav sålunda belöpa å prisstegring 1,650,000 kronor. Under åberoande av vad jag under punkten 33 anfört rörande principerna för bestridande av kostnader för materielanskaffning av ifrågavarande art får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Marinen: Förstärkning av kustartilleriförsvaret för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 7,800,000 kronor;

dels ock medgiva, att för budgetåren 1942/43 och 1943/44 anvisade reservationsanslag till förstärkning av kustartilleriförsvaret må överskridas inom ramen av ett belopp av 35,610,000 kronor.

[97.] 91. *Marinen: Anskaffning av utrustning för vissa verkstäder m. m., reservationsanslag.*

1. *Förbättring av för verkstadskursen vid ingenjördepartementet å Karlskrona örlogsvarv avsedd maskin- och verkstadsutrustning.* För ifrågavarande ändamål har i propositionen 1942: 210 beräknats ett belopp av 60,000 kronor. *Marinförvaltningen* har på anförda skäl hemställt, att medel måtte under nästa budgetår anvisas för anskaffande av ifrågavarande utrustning, huvudsakligen maskiner. Kostnaderna beräknades emellertid med hänsyn till prisstegringar komma att uppgå till 75,000 kronor.

2. *Utrustning av gyroklotverkstäder.* I förenämnda proposition ha bland engångskostnaderna vidare upptagits 60,000 kronor för utrustning av gyroklotverkstad vid Ostkustens marindistrikt samt 20,000 kronor till komplettering av utrustning för gyroklotverkstad vid Sydkustens marindistrikt, eller tillhopa 80,000 kronor. — *Marinförvaltningen* har på grund av prisstegringar beräknat anslagsbehovet till 97,000 kronor och på anförda skäl hemställt om beloppets anvisande å tilläggsstat för innevarande budgetår.

3. *Maskiner m. m. för verkstadsbyggnad och apteringshus vid Göteborgs örlogsdepå.* Under erinran att i kostnadsberäkningarna för den nya försvarsorganisationen bland annat medtagits 200,000 kronor för verkstadsbyggnad

och apteringshus vid Göteborgs örlogsdepå har marinförvaltningen vidare anför, att för verkställande av översyn och montering av en del viktig materiel erfordrades maskiner, verktyg och viss inredning i verkstadslokalerna, medförande en kostnad av 45,000 kronor, vilket belopp ej upptagits i nämnda kostnadsberäkningar. Marinförvaltningen har hemställt, att nämnda belopp måtte anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Mot anvisande av medel för de av marinförvaltningen under punkterna 1. och 2. angivna ändamålen har jag intet att erinra. Det är min avsikt att framdeles föreslå Kungl. Maj:t att hos riksdagen äska medel för uppförande av den förutnämnda verkstadsbyggnaden m. m. vid Göteborgs örlogsdepå. Vid bifall härtill torde jämväl det med 3. betecknade anslagsäskandet böra vinna beaktande.

Nu berörda anslagsmedel torde böra anvisas under ett gemensamt anslag. I avbidan på nämnda förslag om uppförande av verkstadsbyggnad m. m. torde sistnämnda anslag böra i riksstatsförslaget upptagas med beräknat belopp. Jag föreslår, att anslaget begränsas till 200,000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen*:
Anskaffning av utrustning för vissa verkstäder m. m. för budget-
året 1943/44 beräkna ett *reservationsanslag* av 200,000 kronor.

[98.] 92. *Marinen*: *Båtar för sjökrigsskolan, reservationsanslag*. I sin skrivelse den 29 augusti 1941 angående vissa medelsäskanden å tilläggsstat för budget-året 1941/42 upptog *marinförvaltningen* — i anslutning till en av *chefen för sjökrigsskolan* hos ämbetsverket gjord framställning i ämnet — till behandling frågan om anvisande av medel för anskaffande av båtar för sjökrigsskolan.

I framställningen erinrades om den betydande ökning av sjökrigsskolans elevantal, som ägt rum under senare år och alltjämt fortsatte. Sålunda beräknades den aspirantskola, som toge sin början år 1941, omfatta 140 elever och följande års skola 160 elever. Sjökrigsskoleavdelningen omfattade år 1941 130 kadetter och antalet beräknades år 1942 komma att överstiga 150.

I samband härmed framhöllo marinförvaltningen och skolchefen, att behovet av läringsbåtar, ångslupar och motorbåtar för utbildningsändamål vid sjökrigsskolan väsentligt ökats, medan å andra sidan dittills föreliggande möjligheter att rekvirera för utbildningsarbetet erforderliga båtar från örlogsvarven under nu rådande förhållanden väsentligt minskats. I anslutning härtill framhölls, att, eftersom båtarna erfordrades vid sjökrigsskolan oberoende av nu rådande beredskapstillstånd, det vore nödvändigt, att skolan tillfördes egna båtar, som med säkerhet kunde disponeras, då behov av desamma föreläge. Med hänsyn tagen till å ena sidan det föreliggande behovet av olika slags båtar för sjökrigsskolan och å andra sidan möjligheterna

för örlogsvarven att ställa båtar till förfogande, angävo marinförvaltningen och skolchefen anskaffningsbehovet av båtar för sjökrigsskolan på följande sätt:

20 låringsbåtar (10-huggare) med rigg och segel à 5,000 kronor	kronor 100,000
2 större motorbåtar à 60,000 kronor	» 120,000
2 mindre motorbåtar à 10,000 kronor	» 20,000
Summa kronor 240,000	

Marinförvaltningen räknade med att 12 låringsbåtar och en större motorbåt skulle kunna färdigställas under budgetåret 1941/42 för en sammanlagd kostnad av 120,000 kronor. För färdigställande av de övriga båtarna skulle återstående belopp, 120,000 kronor, erfordras under budgetåret 1942/43, därvid marinförvaltningen förutsatt, att ämbetsverket erhöile be- myndigande att på en gång verkställa beställning av samtlig materiel.

I anslutning till det anförda hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 120,000 kronor med rätt för marinförvaltningen att på en gång beställa samtliga i det föregående angivna båtar.

Vid ärendets anmälan i 1942 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 93) anförde jag, att jag i likhet med marinmyndigheterna med hänsyn framför allt till den avsevärda utökningen och intensifieringen av undervisningsverksamheten vid sjökrigsskolan funne det påkallat, att skolan tillförsäkrades erforderlig båtmateriel för övnings- och utbildningsändamål. Jag fann mig dock icke beredd tillstyrka, att hela anskaffningsprogrammet då genomfördes. För tillgodoseende av det mest trängande behovet förordade jag, att ett belopp av 120,000 kronor ställdes till förfogande. Därjämte tillstyrkte jag i propositionen 1942: 2 (bilaga 3, punkten 11) anvisande för ändamålet av 50,000 kronor å tilläggsstat för budgetåret 1941/42, vadan det sammanlagda beloppet av den av mig förordade medelsanvisningen för anskaffning av båtar för sjökrigsskolan uppgick till (120,000 + 50,000 =) 170,000 kronor.

I enlighet härmed anvisades av riksdagen för ifrågavarande ändamål dels 50,000 kronor å tilläggsstat II för budgetåret 1941/42 (skrivelse nr 23, punkten 11), dels ock 120,000 kronor å riksstaten för innevarande budgetår (skrivelse nr 4, punkten 90).

I anslutning till vad sålunda förekommit har nu *chefen för sjökrigsskolan* anfört i huvudsak följande:

I det ursprungliga förslaget rörande anskaffning av båtar för sjökrigsskolans behov, vilket även upptagits av 1941 års försvarsutredning, hade beräknats följande båtmateriel, nämligen 20 låringsbåtar, 2 större samt 2 mindre motorbåtar för en sammanlagd kostnad av 240,000 kronor. Då elevantalet i sjökrigsskolans aspirantskola under år 1943 kunde under vissa tider komma att uppgå till 300 mot tidigare beräknade 150 à 200, erfordrades

det av marinförvaltningen i dess skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1942/43 angivna antalet båtar i full utsträckning.

Marinförvaltningen har i samband med det anförda framhållit, att av det ursprungligen framlagda programmet för anskaffning av båtar för sjökrigsskolans behov numera återstode följande till nedan angivna kostnader:

omkring 4 låringsbåtar.....	kronor	24,000
1 mindre motorbåt	»	10,000
1 större motorbåt.....	»	75,000
Summa kronor		109,000

Med förmälan, att ämbetsverket avsåge att sedermera återkomma till frågan om bestridande av kostnaderna för fördyring av särskilt de större motorbåtarna samt att det vore önskvärt, att sjökrigsskolan erhöles tillräcklig båtmaterial för ett rationellt bedrivande av utbildning i båttjänst, har marinförvaltningen hemställt, att för nästa budgetår för ändamålet måtte anvisas nyssnämnda belopp, 109,000 kronor.

Av den lämnade redogörelsen inhämtas, att för båtar för sjökrigsskolan i fjol räknades med ett sammanlagt medelsbehov av 240,000 kronor samt att för ändamålet å riksstat och tilläggsstat anvisats tillhoppa 170,000 kronor. Med denna beräkning skulle således frånsett sedermera inträffade prishöjningar återstå ett medelsbehov av $(240,000 - 170,000 =) 70,000$ kronor. *Departements-*
chefen. Marinförvaltningen har emellertid nu beräknat det återstående medelsbehovet till 109,000 kronor.

Med hänsyn till den avsevärda prisstegringen finner jag mig icke kunna förorda ett genomförande i full utsträckning av det ursprungligen framlagda anskaffningsprogrammet. Jag utgår från att det särskilt under den närmaste tiden uppkommande ökade behovet av båtar för utbildningsverksamheten vid sjökrigsskolan tillgodoses genom ianspråktagande av redan befintliga, marinen tillhöriga båtar. För ändamålet torde emellertid böra ytterligare anvisas ett anslag av 35,000 kronor, vilket i den mån anslaget ej behöver tagas i anspråk för täckande av merkostnader för färdigställande av redan beställda båtar bör få disponeras för anskaffning av de mindre båtar, som av Kungl. Maj:t efter förslag av marinförvaltningen bestämmes.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: Båtar för sjökrigsskolan för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 35,000 kronor.

[99.] 93. **Marinen: Anskaffning av bogserbåtar, reservationsanslag.** I de vid 1941 års försvarsutrednings betänkande fogade kostnadsberäkningarna för marinen har, bland annat, upptagits ett belopp av 450,000 kronor för anskaffning av en isbrytande bogserbåt för Gustafsviks örlogsdepå. I samma kostnadsberäkningar har vidare upptagits ett belopp av 300,000 kronor för anskaffning av en bogserbåt för Göteborgs örlogsdepå.

Under erinran härom har *marinförvaltningen* gjort framställning om anvisande av medel för anskaffning av ifrågavarande båtar. Beträffande bogserbåten för Gustafsviks örlogsdepå har marinförvaltningen framhållit önskvärdheten av att bogserbåten snarast anskaffades samt vidare anför, att ämbetsverket för tids vinnande även komme att undersöka möjligheterna av inköp av en lämplig begagnad bogserbåt, vilken syntes kunna erhållas bland redan i anspråk tagna eller ännu icke rekvirerade båtar. Kostnaderna för ifrågavarande anskaffning enligt nybyggnadsalternativet har marinförvaltningen med utgångspunkt från prisnivån den 1 juli 1942 beräknat till 540,000 kronor. Vad beträffar bogserbåten för Göteborgs örlogsdepå har marinförvaltningen erinrat, att ämbetsverket redan i fjol äskat medel för ändamålet. Ämbetsverket framhöll därvid i anslutning till skrivelse i ämnet från chefen för Väst kustens marindistrikt, att örlogsdepån icke ägde tillgång till någon för bogsering lämplig båt, varför sådan måste förhyras för varje särskilt fall. Detta ställde sig mycket dyrbart och kunde i brådskande fall förorsaka allvarliga olägenheter. — Med nuvarande priser har marinförvaltningen beräknat kostnaden för anskaffning av bogserbåt vid Göteborgs örlogsdepå till 400,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom av propositionen 1942: 210 framgår, ha kostnaderna för anskaffning av nu ifrågavarande bogserbåtar inräknats bland engångskostnaderna för genomförandet av den nya marinorganisationen. De beräknade kostnaderna uppgå enligt marinförvaltningens förslag till $(540,000 + 400,000 =)$ 940,000 kronor, vilket belopp med $(940,000 - 750,000 =)$ 190,000 kronor överstiger försvarsutredningens på prisläget den 1 juli 1941 baserade beräkningar. Marinförvaltningens beräkning synes mig icke helt godtagbar. Jag förutsätter, att det skall visa sig möjligt att inom ramen för en något reducerad medelsanvisning anskaffa de ifrågavarande bogserbåtarna, särskilt om inköp av begagnade båtar kan komma till stånd. Jag förordar fördenskull, att medelsbehovet i denna del beräknas till 900,000 kronor och utgår från att nybyggnad av båtar skall ske endast om det befinnes icke möjligt att för rimligt pris förvärva ur marinens synpunkt godtagbara, redan befintliga fartyg.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Anskaffning av bogserbåtar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 900,000 kronor.

[100.] 94. *Marinen: Industriens krigsorganisation, reservationsanslag*. Detta anslag är nu uppfört med 100,000 kronor. Beträffande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har marinförvaltningen anmält, att på grund av pågående arbeten i anledning av den förstärkta försvarsberedskapen ifrågavarande anslag endast delvis kunnat tagas i anspråk, i följd varav en betydande reservation å anslaget förefunnits vid budgetårsskiftet. På grund härav finge marinförvaltningen föreslå, att anslaget för budgetåret 1943/44

nedsattes till 20,000 kronor. Ämbetsverket ville emellertid förutskicka, att behovet av medel för ifrågavarande ändamål framdeles förmodligen komme att bli större.

Enligt den av riksräkenskapsverket uppgjorda specifikationen av utgifterna å driftbudgetens fjärde huvudtitel under budgetåret 1941/42 förefanns vid utgången av nämnda budgetår en reservation under förevarande anslag av 261,683 kronor. Från marinförvaltningen har med anledning härav i skrivelse den 30 november 1942 meddelats, att vid utgången av innevarande budgetår icke kan påräknas större reservation än som oundgängligen erfordras för att det av ämbetsverket redan tidigare starkt reducerade anslagsbeloppet skall kunna förslå under budgetåret 1943/44.

Med hänsyn härtill anser jag mig böra uppskatta anslaget för sistnämnda budgetår till 20,000 kronor. Av skäl som anförts vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för armén torde emellertid anslaget böra i riksstatsförslaget upptagas med beräknat belopp.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Industriens krigsorganisation* för budgetåret 1943/44 beräknas ett *reservationsanslag* av 20,000 kronor.

Fortifikatoriska anläggningar.

[101.] 95. *Marinen: Befästningars underhåll m. m., reservationsanslag.* Detta anslag är nu upptaget med 450,000 kronor och disponeras enligt i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 55, intagen stat.

Rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande:

1941 års försvarsutredning hade beräknat kostnaderna för befästningars underhåll m. m. till 468,000 kronor under uppsättningsperioden samt till 500,000 kronor vid genomförd organisation. Motsvarande beräkningar återfunnes i propositionen 1942: 210. Kostnaderna hänförde sig till prisläget den 1 juli 1941. Enär kustartilleriförsvaret budgetåret 1943/44 i här ifrågavarande avseende i huvudsak torde vara utbyggt, syntes böra räknas med det anslag, som för ifrågavarande ändamål upptagits sedan organisationen genomförts eller 500,000 kronor. Med hänsyn till prisstegringar efter den 1 juli 1941 syntes kostnaderna för budgetåret 1943/44 böra beräknas till 550,000 kronor. — Därutöver borde i förevarande anslag inarbetas avlöningar till viss icke-ordinarie personal vid kustartilleriförsvarens fortifikationsförvaltningar, i vilket avseende ämbetsverket räknat med den icke-ordinarie personal, som upptagits i till propositionen nr 210 fogad förteckning. Kostnaderna beräknades enligt löneplan MEo uppgå till cirka 100,000 kronor, vartill borde läggas omkring 35 procent förhöjning i form av rörligt tillägg och kristillägg eller tillhoppa 135,000 kronor. Sammanlagt erfordrades sålunda (550,000 + 135,000 =) 685,000 kronor.

Marinförvaltningen ansåge, att anslagsbehovet för lokalförvaltningarnas del, med undantag för Göteborgs kustartilleriförsvär, borde begränsas till i huvudsak samma belopp som för innevarande år, ökat med kostnaderna för avlöning av ovannämnda icke-ordinarie personal. Härigenom skulle en större reservation än tidigare komma att stå till marinförvaltningens förfogande

för mötande av de krav på kompletteringar, oförutsedda kostnader m. m., vilka kunde beräknas uppkomma, ävensom för bestridande av kostnaderna för sådant underhåll av befästningar m. m., vilket lämpligen borde ombesörjas av marinförvaltningen direkt.

På grund härav borde anslagsbehovet beräknas till nedanstående belopp, nämligen

Hemsö	kustartilleriförsvaret		kronor	15,000
Stockholms	»		»	140,000
Gotlands	»		»	43,000
Blekinge	»		»	110,000
Göteborgs	»		»	87,000
Marinförvaltningen			»	290,000

Summa kronor 685,000

*Departements-
chefen.*

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har marinförvaltningen beräknat förevarande anslag till det belopp, som uti propositionen 1942: 210 upptagits för tiden efter genomförd organisation, eller 500,000 kronor, till vilket belopp lagts 50,000 kronor för prishöjningar och 135,000 kronor, avseende avlöningskostnader för viss icke-ordinarie personal.

De i propositionen 1942: 210 upptagna beräkningarna av anskaffnings- och underhållsanslag äro uppgjorda från den förutsättningen, att omförmälda avlöningskostnader icke skola belasta anslagen ifråga. I 1942 års statsverksproposition (bilagan fjärde huvudtiteln) och propositionen 1942: 266 (sid. 63) har emellertid förutsatts, att dessa kostnader skola tills vidare bestridas från nämnda anslag. Med hänsyn härtill lär i och för sig intet vara att invända mot att förevarande anslag uppräknas med ifrågavarande kostnader på sätt marinförvaltningen ifrågasatt. Vid beräkningen av anslaget synes det i propositionen 1942: 210 för uppsättningsperioden angivna beloppet böra läggas till grund och det av marinförvaltningen beräknade anslaget således minskas med 32,000 kronor. Då jag i övrigt icke har något att i huvudsak erinra mot ämbetsverkets anslagsberäkning, föreslår jag, att anslaget för budgetåret 1943/44 bestämmas till (685,000 — 32,000 =) i runt tal 650,000 kronor. Lönekostnaderna vid kustartilleriförsvarens fortifikationsförvaltningar torde böra överses i samband med att vederbörlig förteckning fastställas över marinens icke-ordinarie personal för nästa budgetår.

Åberopande det anförda får jag — under erinran att anslagshöjningen utgör 200,000 kronor — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 650,000 kronor.

Bidrag och understöd.

[102.] 96. *Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren, reservationsanslag.* Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 60,000 kronor och disponeras enligt en av Kungl. Maj:t fastställd, i liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43 sid. 56 intagen plan. Anslaget är betecknat såsom reservationsanslag.

Beträffande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anfört följande:

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1942/43 hade marinförvaltningen — med anledning av Sveriges frivilliga motorbåtskårs omorganisation till en sjövärnsskår — föreslagit en höjning av förevarande anslag med 20,000 kronor till 65,000 kronor. Chefen för försvarsdepartementet hade emellertid ansett, att medelsanvisningen borde begränsas till 60,000 kronor i avbidan på mera uttömmande anslagskalkyler. Chefen för sjövärnsskåren hade nu hemställt, att ett belopp av 65,000 kronor, eller samma belopp som beräknats av 1941 års försvarsutredning, måtte få disponeras för sjövärnsskåren under nästa budgetår.

Då någon verklig detaljkostnadsutredning ännu icke kunnat företas beträffande ifrågavarande anslag, ansåge emellertid marinförvaltningen, att medelsanvisningen för ändamålet borde i anslutning till departementschefens förenämnda uttalande jämväl för budgetåret 1943/44 begränsas till 60,000 kronor.

Centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet har tillstyrkt ett bidrag till sjövärnsskåren med 65,000 kronor.

På de av marinförvaltningen i ärendet anförda skälen och under erinran, att anslaget i propositionen 1942: 210 beräknats till 65,000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Marinen*: *Bidrag till sjövärnsskåren* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 60,000 kronor.

[103.] 97. *Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet, reservationsanslag.* Efter därom av Kungl. Maj:t i propositionen 1942: 293 framlagt förslag har riksdagen (skrivelsen nr 4, punkten 94) till bidrag till maritim ungdomsverksamhet för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 75,000 kronor. Rörande den närmare innebörden av ifrågavarande verksamhet inhämtas av nyssnämnda proposition bland annat följande:

1. Verksamheten bedrivs med bidrag av statsmedel inom Sveriges scoutförbunds sjöscoutkårer och sjöscoutavdelningar samt inom sjövärnsskårens aspirantavdelningar.

2. Inom sjöscoutrörelsen avser utbildningen som regel deltagare i åldern 12—15 år (fyraårig utbildning). Inom sjövärnsskåren avses verksamheten skola omfatta åldrarna 16—18 år (treårig utbildning).

3. För sjöscoutrörelsens del bestrider staten kostnaderna för inköp av båtmateriel med 50 procent samt kostnaderna för deltagande i ledarekurser med likaledes 50 procent. Sveriges scoutförbund bör i mån av tillgång kunna erhålla övningsmateriel som lån från marinen.

4. Inom sjövärnsskåren bestrider staten kostnader för materiel och instruktörsarvoden samt 50 procent av kostnaderna för den praktiska utbildningsverksamheten. Staten svarar för hela kostnaden för ledareutbildning.

5. Inom såväl sjöscoutrörelsen som sjövärnsskåren ställas stipendier av statsmedel till förfogande för mindre bemedlade.

6. Som centralorgan för verksamheten fungerar ett råd, maritima ungdomsrådet.

Beträffande medelsbehovet för verksamheten i fråga för innevarande budgetår anförde jag i nyssnämnda proposition följande:

Vad anginge kostnaderna för verksamheten hade de sakkunniga som förut nämnts räknat med ett sammanlagt årligt anslagsbehov — inberäknat anskaffning och underhåll av båtmaterial — av i runt tal 60,000 kronor. Chefen för marinen däremot hade på grundval av uppgifter av chefen för sjövärnsskåren för nästa verksamhetsår räknat med en kostnad av 65,000 kronor för aspirantverksamheten, vartill skulle komma ett belopp av 10,000 kronor för förhyrning eller anskaffning av segelfartyg. Med denna beräkning skulle totalkostnaden för ungdomsverksamheten komma att uppgå till omkring 93,000 kronor för år. Lades här till den av chefen för sjövärnsskåren anmälda kostnadsökningen för aspirantutbildning vid Vänerflotttiljen ökas nyssnämnda belopp till, i runt tal, 98,000 kronor, Marinförvaltningen hade ifrågasatt, huruvida icke i avvaktan på närmare erfarenheter rörande kostnadernas storlek ungdomsverksamheten borde organiseras allenast inom sjövärnsskåren.

För egen del fann jag i likhet med marinförvaltningen en viss osäkerhet vidlåda de i ärendet framlagda kostnadsberäkningarna. Däremot höll jag före, att det av praktiska skäl vore önskvärt att verksamheten i ett sammanhang organiserades, och kunde därför icke ansluta mig till ämbetsverkets uppfattning om uppskov tills vidare med genomförandet av den del av utbildningsprogrammet, som skulle omhänderväras av Sveriges scoutförbund. Enligt min mening borde dock anslagsbehovet icke då uppskattas till större belopp än 75,000 kronor. Jag förutsatte, att verksamheten för den närmaste tiden icke erhöles större omfattning än att kostnaderna kunde bestridas inom ramen för ett statsbidrag av denna storlek, vilket torde kunna inrymmas bland de kostnader, som i propositionen 1942: 210 för försvarsväsendet beräknats för femårsperioden 1942/47. För budgetåret 1941/42 ansåg jag mig icke böra beräkna särskilt anslag för ändamålet utan förordade, att nämnda belopp, 75,000 kronor, i sin helhet anvisades å riksstaten för budgetåret 1942/43, lämpligen såsom särskilt reservationsanslag under fjärde huvudtiteln C. Försvarskrafterna, underrubrikerna *Marinen*, *Bidrag* och *understöd*.

Det av riksdagen för innevarande budgetår anvisade anslaget har enligt beslut av Kungl. Maj:t (liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 56) fördelats med högst 3,000 kronor till maritima ungdomsrådet, högst 13,000 kronor till bidrag till verksamheten inom Sveriges scoutförbund och högst 59,000 kronor till verksamheten inom sjövärnsskåren.

Vad beträffar medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *maritima ungdomsrådet*, såvitt avser det för rådets egna kostnader beräknade beloppet av 3,000 kronor, icke ifrågasatt ändring. — Vad härefter angår bidraget till verksamheten inom Sveriges scoutförbund har *scoutförbundet* hemställt, att bidraget måtte höjas till 21,100 kronor. Av beloppet avses 15,000 kronor för inköp och underhåll av båtar, 2,600 kronor till ledarekurser, 2,500 kronor till stipendieanslag och 1,000 kronor till inspektionsverksamhet. Beträffande motiveringen för anslagshöjningarna torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. Beträffande beräkningen av bidraget till verksamheten inom sjövärnsskåren har *chefen för sjövärnsskåren* anfört följande:

Enligt kårchefens beräkningar av anslaget för budgetåret 1942/43 hade ifrågavarande bidrag upptagits med 80,000 kronor, motsvarande kostnaderna

för 540 aspiranter. Någon erfarenhet huru dessa kostnader komme att fördela sig på de olika räkenskapstitlarna för respektive flottiljer finnes icke. Aspirantutbildningen hade nämligen påbörjats första gången under sommaren 1942, och redovisning för dessa medel skulle avgivas i augusti 1943. Det kunde emellertid redan nu fastställas, att det nuvarande bidragsbeloppet på 59,000 kronor icke vore tillräckligt. Visserligen hade redan nu en del flottiljer erhållit donationer i form av segelbåtar och slupar, fria förläggningsplatser m. m., men underhållet av dessa och övrig materiel jämte nyanskaffning av olika slag av inventarier droge stora kostnader. Därjämte torde man kunna räkna med att antalet aspiranter under utbildningsåret 1943/44 komme att uppgå till 750. Fördenskull borde bidragsbeloppet höjas till tidigare beräknade 80,000 kronor.

Maritima ungdomsrådet har beträffande bidraget till scoutförbundet och sjövärnsskären anfört följande:

Då det ännu icke vore möjligt att vinna fullt tillförlitlig överblick över de kostnader, som varit förknippade med årets verksamhet, hade de verkställda beräkningarna av medelsbehovet för nästkommande budgetår närmast karaktären av preliminäruppskattningar. Med hänsyn till de erfarenheter, som vunnits under den gångna sommaren, den utökning av verksamheten, som planenligt beräknades äga rum under nästa budgetår och den alltfjämt pågående fördyringen av olika förnödenheter och materiel hade det icke kunnat undvikas, att det belopp, som äskades för nästa budgetår, i viss mån överstege det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Såvitt rådet kunnat finna, syntes de av chefen för sjövärnsskären och Sveriges scoutförbund verkställda beräkningarna angiva det anslagsbelopp, som vore erforderligt för att verksamheten på ett ur utbildningssynpunkt fullgott sätt skulle kunna bedrivas i planenlig utsträckning.

I enlighet med det anförda har maritima ungdomsrådet beräknat medelsbehovet under förevarande anslag till $(3,000 + 21,100 + 80,000 =)$ 104,100 kronor.

Marinförvaltningen har i avgivet utlåtande förklarat sig icke kunna tillstyrka, att anslaget till förevarande ändamål för nästkommande budgetår höjdes till ett så stort belopp. Till dess ytterligare erfarenheter vunnits angående den maritima ungdomsverksamheten, syntes denna böra hållas inom innevarande budgetårs kostnadsram och anslaget utgå med oförändrat belopp 75,000 kronor.

Lika med marinförvaltningen finner jag det icke nu rådligt att verkställa en höjning av här ifrågavarande bidragsanslag, i synnerhet som, enligt vad handlingarna i ärendet utvisa, några fasta hållpunkter för bedömandet av anslagsbehovet ännu icke förefinnas. Jag förordar fördenskull, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 75,000 kronor. Stat för anslaget torde få fastställas av Kungl. Maj:t med ledning av de erfarenheter, som vunnits under budgetåret 1942/43.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 75,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

[104.] 98. **Marinen: Understöd åt föreningar m. m.** Anslaget är för närvarande upptaget med 10,800 kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 56 f.

Rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *marinförvaltningen* anfört, att chefen för Sydkustens marindistrikt hemställt, att hyresbidragen till vissa sällskap och föreningar måtte höjas med sammanlagt 2,150 kronor, varigenom ifrågavarande sammanslutningar skulle erhålla full ersättning för sina hyreskostnader. Då försvarsutredningen icke beräknat någon ökning av medelsbehovet under förevarande anslag, ansåge sig marinförvaltningen emellertid icke nu böra ifrågasätta någon ändring av anslagets belopp. I enlighet härmed hemställde marinförvaltningen, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat 10,800 kronor.

I skrivelse den 12 november 1942 har marinförvaltningen sedermera, med anledning av en av Svenska underofficersförbundet hos marinförvaltningen gjord framställning i ämnet bland annat hemställt, att det nu utgående bidraget till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona å 1,200 kronor måtte höjas till sammanlagt 3,750 kronor för hyresbidrag samt för täckande av uppvärmningskostnaderna för sällskapets lokaler. Till stöd härför har bland annat anförts, att försvarsväsendets övriga officers- och underofficerspersonal ägde att i motsats till sällskapet utan kostnad disponera lokaler av vanligtvis mycket god kvalitet och att härvidlag även kostnader för uppvärmning och belysning till största delen bekostades av statsmedel. Sällskapets kostnader för hyra, uppvärmning, belysning, betjäning och rengöringsarbeten m. m. hade år 1941 uppgått till 5,146 kronor 49 öre, av vilket belopp, 4,190 kronor — belöpande på hyra, uppvärmningskostnader och belysning — vore av natur att böra bestridas av statsmedel.

I enlighet härmed skulle medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår komma att uppgå till $[10,800 + (3,750 - 1,200) =]$ 13,350 kronor.

Departements-
chefen.

Jag har intet att erinra mot att bidraget till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona höjes i enlighet med marinförvaltningens förslag. Då enligt vad handlingarna i ärendet utvisa flaggkorpralssällskapet i Karlskrona väntas uppgå i underofficerssällskapet samt det nuvarande bidraget till förstnämnda sällskap, 400 kronor, således icke längre erfordras för sitt ändamål, lär medelsbehovet under anslaget böra beräknas till $(13,350 - 400 =)$ i runt tal 13,000 kronor. Anslaget torde (jfr sid. 64 i det föregående) böra i fortsättningen uppföras såsom obetecknat.

En av försvarsväsendets underbefälsförbund den 26 november 1942 gjord framställning om förhöjda hyresbidrag till vissa underbefälssammanslutningar, varöver marinförvaltningen den 8 december 1942 avgivit utlåtande, har jag icke ansett mig böra i detta sammanhang upptaga till övervägande.

Åberopande det anförda och under erinran att anslaget i propositionen 1942: 210 beräknats till 10,000 kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Understöd åt föreningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 13,000 kronor.

Flygvapnet.**Avlöningar m. m. till fast anställd personal.**

[105.] 99. **Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med ett belopp av 16,000,000 kronor.

Enligt de i propositionen 1942:210 angivna riktlinjerna för flygvapnets utökning avses under budgetåret 1943/44 organisationen av två nya jaktflottiljer — Bråvalla (F 13) och Upplands (F 16) flygflottiljer — och en ny central flygverkstad påbörjas, en teknisk skola organiseras samt organisationen av andra eskaderstaben och Västra flygbasområdesstaben helt genomförs, organisationen av tredje eskaderstaben påbörjas samt musikkårer inrättas vid tre flottiljer.

Flygförvaltningen har byggt sina anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 på den förutsättningen att nämnda utbyggnadsprogram skall planenligt i huvudsak genomföras. Vissa jämkningar ha dock ifrågasatts. Sålunda har ämbetsverket utgått från att, förutom flygkadettskolan (F.20), jämväl Södra och Norra flygbasområdesstaberna skola i begränsad omfattning tillkomma och att med uppsättandet av en av de tre musikkårerna skall tills vidare anstå.

För egen del har jag vid bedömandet av flygvapnets anslagsbehov för nästa budgetår ansett mig kunna i huvudsak lägga det sålunda skisserade organisationsschemat till grund. Av skäl, som framgå av vad jag yttrat vid anmälan av arméns motsvarande anslag, torde emellertid förevarande anslag böra i riksstatsförslaget uppföras med beräknat belopp, varför jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1943/44 beräkna ett *förslagsanslag* av 18,500,000 kronor.

[106.] 100. **Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat, förslagsanslag, 101. Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv, förslagsanslag.** Något särskilt anslag för avlöningar till personal å reservstat vid flygvapnet finnes icke nu uppfört å riksstaten. Anslaget till avlöningar till personal i flygvapnets reserv är för närvarande upptaget med 600,000 kronor. Flygförvaltningen har — i anslutning till framläggande av förslag rörande inrättande vid flygvapnet av en reservstat — föreslagit upptagande av ett reservstatsanslag, vilket för nästa budgetår beräknats till 4,000 kronor. Anslaget till reservpersonalens avlöningar har flygförvaltningen beräknat till 537,000 kronor för nästa budgetår.

Under erinran om vad jag anført under arméns anslag till avlöningar till personal å reservstat får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1943/44 beräkna

Fjärde huvudtiteln: Flygvapnet.

dels till Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat ett förslagsanslag av 4,000 kronor,

dels ock till Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv ett förslagsanslag av 540,000 kronor.

[107.] 102. **Flygvapnet: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m., förslagsanslag.** Av anslaget, som för innevarande budgetår uppförts med 80,000 kronor, avses enligt en den 30 juni 1942 fastställd stat för bestridande av kostnaderna för rekrytering 43,000 kronor, för anställningspenningar förslagsvis 32,500 kronor, för avskedspremier förslagsvis 4,250 kronor och för civilanställningskommissionen i Stockholm 250 kronor.

Flygförvaltningen har hemställt, att anslaget med hänsyn till att under nästa budgetår borde anställas omkring 100 man mer än vad som beräknats för budgetåret 1942/43 måtte höjas med 11,000 kronor till 91,000 kronor.

Departements-
chefen.

Under erinran att ifrågavarande anslag i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 102,000 kronor för år under uppsättningstiden 1942/47 och 110,000 kronor årligen vid genomförd organisation föreslår jag i anslutning till flygförvaltningens förslag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med i avrundat tal 90,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 10,000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 90,000 kronor.

[108.] 103. **Flygvapnet: Ekiperingersättningar, förslagsanslag.** Anslaget är för budgetåret 1942/43 uppfört med 250,000 kronor.

Flygförvaltningen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till i runt tal 291,000 kronor.

Departements-
chefen.

Under erinran, att anslaget i propositionen 1942: 210 beräknats till 349,200 kronor i genomsnitt per budgetår under uppsättningsperioden och till 585,000 kronor årligen för tiden därefter, förordar jag i anslutning till flygförvaltningens förslag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med i runt tal 290,000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 40,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Ekiperingersättningar* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 290,000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

[109.] 104. **Flygvapnet: De värnpliktigas avlöning, förslagsanslag.** Anslaget har för innevarande budgetår, i enlighet med i propositionen 1942: 297 framlagt förslag, bestämts till 2,100,000 kronor.

Beträffande de av 1942 års riksdag i samband därmed fastställda grunderna för de värnpliktigas avlöning torde få hänvisas till den därom under arméns motsvarande anslag lämnade redogörelsen.

Flygförvaltningen har beträffande medelsbehovet under budgetåret 1943/44 anfört följande:

I avbidan på resultatet av den slutliga omprövningen av de värnpliktigas ekonomiska förmåner utginge flygförvaltningen vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår från de bestämmelser angående avlöning åt värnpliktiga m. m., vilka Kungl. Maj:t genom kungörelse den 30 juni 1942 (nr 527) förklarat provisoriskt skola gälla under innevarande budgetår.

För budgetåret 1943/44 hade verkställts en beräkning av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid flygvapnet, vilken beräkning överensstämde med 1941 års försvarsutrednings motsvarande beräkning för nästa budgetår.

I enlighet med vad sålunda anförts har flygförvaltningen — på sätt närmare framgår av en ämbetsverkets skrivelse bilagd tablå — beräknat sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar under nästkommande budgetår till omkring 2,019,400 samt kostnaderna för penningbidrag till 2,239,150 kronor eller, i avrundat tal, 2,239,000 kronor.

Flygförvaltningen har vidare beräknat, att premier skola utgå till 60 värnpliktiga underofficerare med 250 kronor till var eller sammanlagt med 15,000 kronor, till 40 reservofficersaspiranter, 75 flygförare samt 20 bombfällare och navigatörer med 1,250 kronor till var eller tillhopa 168,750 kronor ävensom till 40 flygskyttar med 250 kronor till var eller tillsammans 10,000 kronor. Sammanlagt skulle sålunda till premier erfordras (15,000 + 168,750 + 10,000 =) 193,750 kronor eller, i avrundat tal, 194,000 kronor.

Vid behandlingen av motsvarande anslag för armén har jag föreslagit, att för budgetåret 1943/44 skola för de värnpliktigas avlöning, beträffande såväl penningbidrag som premier, gälla i huvudsak samma grunder som fastställts för innevarande budgetår. Enär flygförvaltningen vid sina beräkningar av medelsbehovet för nästkommande budgetår utgått från de nu tillämpade grunderna samt flygförvaltningens uppskattning av tjänstgöringsdagarnas och premiernas antal icke föranleder erinran från min sida, förordar jag, att medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår i anslutning till flygförvaltningens förslag upptages till (2,239,150 + 193,750 =) 2,432,900 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 2,400,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 300,000 kronor. I propositionen 1942: 210 beräknades medelsbehovet under förevarande anslag till 2,514,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 2,644,000 kronor vid fullt genomförd organisation.

*Departementss-
chefen.*

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet*: *De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,400,000 kronor.

[110.] 105. **Flygvapnet: Familjebidrag åt värnpliktiga, förslagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 30,000 kronor. Beträffande grunderna för anslagsberäkningen ävensom gällande bestämmelser rörande fredsfamiljebidragen torde få hänvisas till vad därtinnan anförts under motsvarande anslag för armén.

Flygförvaltningen har med hänsyn till det föreslagna ökade antalet tjänstgöringsdagar hemställt, att anslaget för nästkommande budgetår måtte bestämmas till 40,000 kronor.

Departements-
chefen.

Det för innevarande budgetår uppförda anslaget är beräknat med utgångspunkt från de före den 1 juli 1942 utgående fredsfamiljebidragen. Med hänsyn till den vid nämnda tidpunkt inträdda höjningen av familjebidragsbeloppen torde, såsom skett beträffande arméns och marinens motsvarande anslag, en viss höjning av anslaget, utöver den av flygförvaltningen föreslagna, vara erforderlig. Med tillämpande i huvudsak av de grunder, som av mig godtagits för de övriga försvarsgrenarna, torde därför förevarande anslag för nästa budgetår böra beräknas till 50,000 kronor. Anslaget har i propositionen 1942: 210 beräknats till 52,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 70,000 kronor vid genomförd organisation.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 50,000 kronor.

Sjukvård.

[111.] 106. **Flygvapnet: Sjukvård, förslagsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 180,000 kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 60 f.

Vidkommande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *flygförvaltningen* anfört följande:

Med tillämpning av de beräkningsgrunder, vilka använts för bestämmande av sjukvårdsanslaget för innevarande budgetår, hade de olika anslagsposterna för nästa budgetår beräknats sålunda:

Sjukvård och begravningshjälp för värnpliktiga med beräknade 2,019,400 tjänstgöringsdagar till $(2,019,400 \times 0.04 =) 80,776$ kronor.

Sjukvård och begravningshjälp m. m. enligt manskapsavlöningsreglementet med beräknade 3,299 beställningshavare till $(3,299 \times 20 =) 65,980$ kronor.

Sjukvård och begravningshjälp enligt militära avlöningsreglementet med beräknade 1,068 beställningshavare till $(1,068 \times 20 =) 21,360$ kronor.

Sjukvård och begravningshjälp enligt militära icke-ordinariereglementet med beräknade 1,510 beställningshavare till $(1,510 \times 20 =) 30,200$ kronor.

Vissa specialundersökningar. För budgetåret 1943/44 beräknades 500 elever bli beordrade till flygutbildning såsom flygförare. Då kostnaden per individ för de specialundersökningar, som inginge i läkarundersökningen för första utbildning såsom flygförare — ögon- och öronundersökning — utgjorde 25 kronor för vardera undersökningen eller tillhoppa 50 kronor, erfordrades för ändamålet $(500 \times 50 =) 25,000$ kronor. — Såsom spaningsofficerare beräknades 40 bli undersökta. Därest behov av värnpliktiga bombfällare

och navigatörer skulle visa sig föreligga, skulle jämväl undersökning av dessa äga rum. Samma undersökningar, som gällde för spaningsofficerare, tillämpades för denna kategori. Antalet undersökningar ökades i så fall med ytterligare 40. Kostnaden för specialundersökning av flygspanare, värnpliktiga bombfällare och navigatörer — avseende allenast ögonundersökning av något mindre omfattning än för flygförare — vore 20 kronor per person, vadan kostnaderna belöpte sig till ($80 \times 20 =$) 1,600 kronor. — Specialundersökning av redan i flygtjänstgöring varande personal beräknades erforderlig å endast 5 procent av samtliga undersökta. Antalet undersökta beräknades till 780, varför antalet specialundersökta skulle bli 39. Med en kostnad av 50 kronor per specialundersökt individ erfordrades ett belopp av ($39 \times 50 =$) 1,950 kronor.

De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande specialundersökningar skulle således utgöra ($25,000 + 1,600 + 1,950 =$) 28,550 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts borde anslaget till sjukvård för budgetåret 1943/44 beräknas till ($80,776 + 65,980 + 21,360 + 30,200 + 28,550 =$) i avrundat tal 227,000 kronor.

Uti propositionen 1942: 210 har detta anslag beräknats till genomsnittligt 252,600 kronor under uppsättningsperioden och 287,000 kronor efter genomförd organisation. På grund härav och då jag icke har annat att invända mot de av flygförvaltningen framlagda detaljberäkningarna än att anslaget torde böra uppföras med ett till 225,000 kronor avrundat belopp, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Flygvapnet*: Sjukvård för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 225,000 kronor.

[112.] 107. **Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.** 108. **Flygvapnet: Engångsanskäffning av sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår är flygvapnets anslag till sjukvårdsmateriel upptaget med 64,000 kronor och disponeras på sätt framgår av liggaren över fjärde huvudtiteln för samma budgetår, sid. 61.

Flygförvaltningen har beträffande medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1943/44 anført följande:

Anslagsposten till fredssjukvårdsmateriel beräknades i föl efter 0,01 kronor per tjänstgöringsdag ($2,526,000 \times 0,01 =$) 25,260 kronor jämte 15,000 kronor för fredssjukvårdsmateriel för under budgetåret nyuppsatt flygförband.

Anslagsposten till krigssjukvårdsmateriel beräknades för innevarande budgetår efter $1\frac{1}{2}$ procent av det uppskattade värdet å befintlig krigssjukvårdsmateriel ($1\frac{1}{2}$ procent å 240,000 =) 3,600 kronor jämte 20,000 kronor för krigssjukvårdsmateriel för under budgetåret nyuppsatt flygförband.

På grund av förändrad prisnivå hade jämlikt 1941 års försvarsutredning kostnaderna för anskaffning av fredssjukvårdsmateriel och krigssjukvårdsmateriel beräknats till 20,000 kronor respektive 25,000 kronor per flygförband, varför denna beräkningsgrund här användes.

För budgetåret 1943/44 beräknades därför anslagsposterna under sjukvårdsmaterielanslaget enligt följande:

1. Fredssjukvårdsmateriel. Anslagsposten avsåges för bestridande av kostnader för anskaffning, vård och underhåll av för fredssjukvården erforderlig materiel såsom utrustning och inventarier för sjukhus, undersöknings- och behandlingsinstrument samt för den löpande sjukvården i övrigt erforderlig sjukvårdsmateriel utom förbandsmateriel och läkemedel.

Med utgångspunkt från 3,194,300 tjänstgöringsdagar beräknades kostnaderna för underhåll och vård av fredssjukvårdsmaterielen för nästa budgetår till $(3,194,300 \times 0,01 =) 31,943$ kronor.

För anskaffning av fredssjukvårdsmateriel för de nytillkommande förbanden F 13 och F 16 erfordrades $(2 \times 20,000 =) 40,000$ kronor.

Sammanlagda kostnaderna för fredssjukvårdsmateriel bleve således $(31,943 + 40,000 =) 71,943$ kronor.

2. Krigssjukvårdsmateriel. Anslagsposten avsåges för bestridande av kostnader för anskaffning av krigssjukvårdsmateriel samt för underhåll, vård och omsättning av sådan materiel.

Värdet av krigssjukvårdsmaterielen vid flygvapnet uppskattades till $(13 \times 25,000 =) 325,000$ kronor. $1\frac{1}{2}$ procent av detta belopp utgjorde 4,875 kronor, varför detta belopp beräknades.

Härtill komme krigssjukvårdsmateriel för under budgetåret 1943/44 nyuppsatta flygförband $(2 \times 25,000 =) 50,000$ kronor.

Sammanlagda kostnaderna för krigssjukvårdsmateriel komme således att uppgå till $(4,875 + 50,000 =) 54,875$ kronor.

I enlighet med vad i det föregående anförts borde anslaget till sjukvårdsmateriel för budgetåret 1943/44 sålunda beräknas till $(71,943 + 54,875 =)$ i avrundat tal 127,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Beträffande beräkningen av flygvapnets sjukvårdsmaterielanslag för nästa budgetår får jag erinra, att detsamma uti propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 38,600 kronor under uppsättningsperioden och 43,000 kronor efter genomförd organisation. Till engångskostnader för sjukvårdsmateriel har i samma proposition för flygvapnets del beräknats ett sammanlagt belopp av 270,000 kronor efter prisnivån den 1 juli 1941.

Den av flygförvaltningen i det föregående återgivna beräkningen upptager löpande kostnader för freds- och krigssjukvårdsmateriel med sammanlagt $(31,943 + 4,875 =)$ i runt tal 37,000 kronor samt engångskostnader för anskaffning av dylik materiel med respektive 40,000 och 50,000 kronor, eller sammanlagt 90,000 kronor. Beräkningsgrunderna överensstämmer med de i propositionen 1942: 210 tillämpade och giva mig icke anledning till erinran.

Engångskostnaderna för anskaffning av sjukvårdsmateriel torde böra utgå av ett särskilt för ändamålet å riksstaten upptaget anslag av reservationsanslags natur. För sistnämnda ändamål beräknar jag sålunda ett belopp av 90,000 kronor. Då av det i propositionen 1942: 210 för sådan anskaffning angivna beloppet för innevarande budgetår anvisats 35,000 kronor (Kalmar flygflottilj), återstår således vid bifall till mitt nu framlagda förslag att från och med budgetåret 1944/45 för detta ändamål anvisa $(270,000 - 90,000 - 35,000 =) 145,000$ kronor.

Det löpande anslaget till sjukvårdsmateriel bör i enlighet med vad nyss anförts för budgetåret 1943/44 upptagas med 37,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1943/44 anvisa
dels till Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel ett reservationsanslag
 av 37,000 kronor,
dels ock till Flygvapnet: Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

Resor och militärtransporter.

[113.] 109. *De värnpliktigas färdkostnader, förslagsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 130,000 kronor. *Flygförvaltningen* har med hänsyn till det beräknade ökade antalet värnpliktiga vid flygvapnet under nästkommande budgetår uppskattat medelsbehovet till 210,000 kronor.

Då intet torde vara att invända mot denna beräkning, förordar jag, att anslaget höjes med 80,000 kronor, och får alltså — under erinran att anslaget i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 236,000 kronor per år under perioden 1942/47 och till 290,000 kronor per år för tiden därefter — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Flygvapnet: De värnpliktigas färdkostnader* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 210,000 kronor.

[114.] 110. *Flygvapnet: Reseersättningar m. m., förslagsanslag.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 115,000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t fastställd stat (se liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 62) disponeras anslaget på följande sätt:

I. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	40,000
II. Tjänstgöringstraktamenten, <i>förslagsvis</i>	»	20,000
III. Flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	55,000
Summa kronor		115,000

Flygförvaltningen har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under nämnda tre anslagsposter till respektive 50,000 kronor, 30,000 kronor och 65,000 kronor, eller sålunda till sammanlagt 145,000 kronor.

I propositionen 1942: 210 har anslaget beräknats till i genomsnitt 164,000 kronor per år under perioden 1942/47 och till 200,000 kronor per år för tiden därefter. Jag biträder flygförvaltningens nu föreliggande beräkningar, vilka innebära en anslagshöjning med 30,000 kronor, och får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Flygvapnet: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 145,000 kronor.

Expenser m. m.

[115.] 111. **Flygvapnet: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, förslagsanslag.** Detta förslagsanslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 1,600,000 kronor. Rörande beräkningen av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har *flygförvaltningen* anfört följande:

Under nästa budgetår komme anslagsbelastningen att ökas genom tillkomsten av nya förband (F 13, F 16 och F 20) samt genom fullbordandet av uppsättningen av F 12. I fråga om prisläget vore det skäl förutsätta, att priserna icke komme att undergå sänkning i förhållande till nu gällande. Flygförvaltningen beräknade medelsbehovet för nästa budgetår till i avrundat tal 2,000,000 kronor. Erinras borde, att 1941 års försvarsutredning beräknat kostnaderna under förevarande anslag för budgetår under uppsättningsperioden till i genomsnitt 2,308,600 kronor samt vid genomförd flygvapenorganisation till 2,500,000 kronor.

Departements-
chefen.

Höjningen av ifrågavarande anslag med 400,000 kronor enligt flygförvaltningens beräkning är föranledd av tillkomsten av nya flygförband, varför i och för sig intet torde vara att erinra mot beräkningen i fråga. På grund härav och under erinran att det beräknade medelsbehovet under anslaget, såsom av det föregående framgår, understiger vad som genomsnittligt beräknats under uppsättningsperioden i propositionen 1942: 210, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,000,000 kronor.

[116.] 112. **Flygvapnet: Övriga expenser m. m., reservationsanslag.** Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 150,000 kronor. Genom beslut den 30 juni 1942 (regleringsbrevet) har föreskrivits, att från anslaget skola bestridas kostnader för *dels* skrivmaterialier och expenser, böcker — dock ej läroböcker — vederbörligen medgiven tidningsprenumeration, telefonabonnemang samt telegram och interurbana telefonsamtal, *dels* inbindning av böcker, arkivalier och andra handlingar, *dels* kontorsinventarier m. m., *dels* ock vissa annonser och blanketter.

Flygförvaltningen har beräknat medelsbehovet för nästkommande budgetår till 243,000 kronor sålunda:

Första eskaderstaben	kronor	5,000
Andra »	»	5,000
Tredje »	»	1,000
11 flygflottiljer, krigsflygskolan och Norrbottens flygbaskår à kronor 11,500	»	149,500
2 flottiljer under uppsättning à kronor 5,000	»	10,000
Flygkrigshögskolan	»	2,500
Underofficersskolan	»	3,000
Flygkadettskolan	»	5,000
Flygbasområdesstaberna	»	4,000

Bomb- och skjutskolan.....	kronor	3,000	
Signalskolan.....	»	3,000	
Tekniska skolan.....	»	2,000	193,000
Blankettryck.....			30,000
Oförutsedda utgifter.....			20,000
Summa kronor			243,000

Tillkomsten av nya förband och skolor nödvändiggör höjning av före- *Departements-*
varande anslag. För nästa budgetår kan jag dock med hänsyn till vad *chefen.*
chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anfört vid anmälan av
för flera huvudtitlar gemensamma frågor icke tillstyrka större anslag än
230,000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 80,000 kronor.

Anslaget har enligt propositionen 1942:210 beräknats till i genomsnitt
281,000 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 samt till 324,000 kronor
vid fullt genomförd organisation.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Övriga expenser m. m.* för budgetåret
1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 230,000 kronor.

[117.] 113. **Flygvapnet: Publikationstryck, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten
för innevarande budgetår upptaget med 60,000 kronor, vilket belopp enligt
av Kungl. Maj:t fastställd stat (se liggaren över fjärde huvudtiteln för bud-
getåret 1942/43, sid. 63) disponeras på följande sätt:

1. Tryckning av reglementen, instruktioner, beskrivningar och läroböcker m. m. genom flygvapnets kommandoexpedi- tion, <i>förslagsvis</i>	kronor	55,000
2. Till Kungl. Maj:ts disposition, <i>förslagsvis</i>	»	5,000
Summa kronor		60,000

Flygförvaltningen har, efter samråd med tryckerikonsulenten i statskon-
toret rörande kostnaderna för de tryckningsarbeten, som beräknas komma
till utförande under budgetåret 1943/44, hemställt, att anslaget för nämnda
budgetår måtte uppföras med 70,000 kronor.

Med biträdande av flygförvaltningens förslag, vilket innebär en anslags- *Departements-*
höjning med 10,000 kronor, hemställer jag — under erinran att anslaget i *chefen.*
propositionen 1942:210 beräknats till 80,000 kronor i genomsnitt under
perioden 1942/47 och till 100,000 kronor för tiden därefter — att Kungl.
Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Publikationstryck* för budgetåret 1943/44
anvisa ett *förslagsanslag* av 70,000 kronor.

Mathållning.

[118.] 114. **Flygvapnet: Mathållning, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till flyg-
vapnets mathållning har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits

med 4,100,000 kronor. Detta medelsbehov beräknades efter en portionskostnad av 150 öre för man och tjänstgöringsdag (135 öre för budgetåret 1941/42), varvid 130 öre (115 öre) beräknades motsvara kostnader för proviant å förläggningssorten (normalportionspriset) samt återstoden, 20 öre (20 öre), övriga kostnader för flygvapnets mathållning. I anslagssumman inräknades kostnader för förplägnad åt officerare och underofficerare utom förläggningssorten med 4,000 kronor (4,000 kronor), ökade portionskostnader under sjökommendering med 2,000 kronor (2,000 kronor) samt kostnader för avlöning, portioner, arbetskläder och sjukvård för kvinnlig personal vid flygvapnets matinrättningar med 324,000 kronor (286,500 kronor).

För nästkommande budgetår har *flygförvaltningen* i likhet med armé- och marinförvaltningarna räknat med ett normalportionspris av 138 öre. Övriga mathållningskostnader ha med hänsyn till nu rådande prisläge ansetts böra uppskattas till ett till 22 öre förhöjt belopp för man och tjänstgöringsdag.

Antalet tjänstgöringsdagar, som skall läggas till grund för anslagsberäkningen, har flygförvaltningen beräknat till, för värnpliktiga 2,019,400 och för fast anställt manskap 1,174,900, eller tillhopa 3,194,300 tjänstgöringsdagar. Kostnaderna för manskapets mathållning ha i enlighet härmed beräknats till $(3,194,300 \times 1.60 =) 5,110,880$ kronor.

Kostnaden för fri förplägnad åt officerare och underofficerare under vissa övningar utom förläggningssorten har under nästkommande budgetår av flygförvaltningen uppskattats till omkring 4,500 kronor.

För ökade kostnader under sjökommendering har flygförvaltningen upptagit samma belopp som för innevarande budgetår, eller 2,000 kronor.

Vad slutligen angår kostnaderna för avlöning m. m. till kvinnlig köks- och servispersonal har flygförvaltningen med hänsyn till tillkomsten av nya förband (F 13, F 16 och F 20) samt fullbordandet av uppsättningen av F 12 beräknat behovet av sådan personal till 3,300 tjänstgöringsmånader med en beräknad sammanlagd kostnad för ovan angivna förmåner av 451,000 kronor.

Enligt flygförvaltningens beräkningar skulle sålunda det sammanlagda medelsbehovet för flygvapnets mathållning uppgå till $(5,110,880 + 4,500 + 2,000 + 451,000 =) 5,568,380$ kronor, eller i avrundat tal 5,568,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Mot flygförvaltningens uppskattning av normalportionspriset, 138 öre, vilket överensstämmer med det för armén och marinen beräknade, har jag intet att erinra. Däremot finner jag icke erforderligt att för övriga mathållningskostnader räkna med högre belopp än för innevarande budgetår, 20 öre. Jag vill anmärka, att någon höjning av motsvarande kostnadsbelopp för armén och marinen icke ifrågasatts. Som jag icke finner anledning till erinran mot flygförvaltningens kostnadsberäkningar i övrigt, synes medelsbehovet under förevarande anslag böra beräknas till $(3,194,300 \times 1.58 + 4,500 + 2,000 + 451,000 =) 5,504,494$ kronor, eller i avrundat tal 5,500,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 1,400,000 kronor. Merkostnaden på grund av pristegring kan enligt förutnämnda särskilda undersökning uppskattas till omkring 250,000 kronor. Jag vill erinra, att kostnaderna under ifrågavarande

anslag i propositionen 1942: 210 på grundval av prisläget den 1 juli 1941 beräknats till 5,552,800 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 och till 6,000,000 kronor vid genomförd organisation.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av 5,500,000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

[119.] 115. *Flygvapnet: Beklädnad, reservationsanslag*. Anslaget, som för budgetåret 1942/43 uppförts å riksstaten med ett belopp av 2,300,000 kronor, disponeras enligt fastställd stat (jfr liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 65) på följande sätt:

1. Munderingsutrustning	kronor 2,120,000
2. Speciell flygarbeklädnad	» 180,000
Summa kronor 2,300,000	

Flygförvaltningen har beträffande medelsbehovet för budgetåret 1943/44 för munderingsutrustning erinrat om att till grund för beräkningen av denna anslagspost för innevarande budgetår legat ett dagskostnadsbelopp av 85 öre (mot 60 öre för närmast föregående budgetår). Ehuru det icke vore osannolikt, att prisläget kunde komma att ytterligare förskjutas uppåt, funne sig flygförvaltningen dock på grund av svårigheten att nu bedöma ett kommande prisläge böra bibehålla samma beräkningsgrund. Medelsbehovet bleve alltså $(3,194,300 \times 0.85 =)$ 2,715,155 kronor eller i avrundat tal 2,715,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för speciell flygarbeklädnad har flygförvaltningen anfört, att organisationens ökade omfattning under instundande budgetår samt inträffad prisstegring påkallade höjning av denna anslagspost med 30,000 kronor till 210,000 kronor.

Ifrågavarande anslag har i propositionen 1942: 210 beräknats till i genomsnitt 3,078,600 kronor under uppsättningsperioden 1942/47 samt till 3,328,000 kronor vid fullt genomförd organisation. De beräkningar rörande medelsbehovet för munderingsutrustning för budgetåret 1943/44, som flygförvaltningen framlagt, överensstämmer i stort sett med motsvarande beräkningar för armén och marinen, vilka av mig i det föregående godtagits. För speciell flygarbeklädnad har i de beräkningar, som ligga till grund för de i propositionen 1942: 210 framlagda kalkylerna, upptagits ett belopp av 200,000 kronor vid fullt uppsatt flygvapen. Med hänsyn härtill torde det vara tillräckligt om med beaktande av inträffade prisstegringar för detta ändamål för nästa budgetår anvisas ett belopp av högst 190,000 kronor. Medelsbehovet under förevarande anslag bör sålunda uppskattas till $(2,715,155 + 190,000 =)$ 2,905,155 kronor, vilket belopp emellertid torde kunna avrundas nedåt till 2,900,000 kronor. Anslagshöjningen utgör 600,000 kronor. Härav

*Departements-
chefen.*

belöper, enligt den inledningsvis omförmälda undersökningen, på merkostnader på grund av prisstegring ett belopp av 20,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Beklädnad* för budgetåret 1943/44 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,900,000 kronor.

[120.] 116. *Flygvapnet: Kasern- och förplägnadsutredning m. m., reservationsanslag.* Anslaget till kasern- och förplägnadsutredning är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 400,000 kronor, vilket enligt fastställd stat (jfr liggaren över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1942/43, sid. 65) fördelats sålunda:

1. Kasernutredning och musikmateriel	kronor 250,000
2. Förplägnadsutredning	» 150.000
Summa kronor 400,000	

Medelsbehovet beräknades efter ett belopp av 10 öre för man och tjänstgöringsdag för kasernutredning samt efter ett belopp av 6 öre för man och tjänstgöringsdag för förplägnadsutredning.

I fråga om medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår har *flygförvaltningen* anfört följande:

Ehuru i fråga om kasernutredning såväl som annan materiel prisläget under instundande budgetår kunde visa sig motivera en uppräknig av anslaget, vore flygförvaltningen likväl icke beredd att nu föreslå ändring av beräkningsgrunden för att kompensera en eventuell prisstegring. Ämbetsverket funne heller nu skäl att för anslagets beräkning övergå till det för arméns vidkommande tillämpade sättet för beräkning av motsvarande anslag, d. v. s. efter visst öresbelopp beträffande kasernutredning i egentlig mening och särskilt belopp motsvarande kostnaden för expeditiönsinventarier m. m. Medelsbehovet bleve således $(3,194,300 \times 0.10) = 319,430$ kronor.

Anslagsposten till förplägnadsutredning, beräknat efter oförändrat dagskostnadsbelopp, 6 öre, bleve $(3,194,300 \times 0.06) = 191,658$ kronor.

Enligt den för innevarande budgetår fastställda staten för förevarande anslag skulle jämväl kostnaden för musikmateriel gäldas från anslagsposten benämnd »kasernutredning och musikmateriel». Flygförvaltningen föreslog, att medel till musikmateriel upptoges som en särskild anslagspost med rubriken Musikmateriel.

Under innevarande budgetår uppsattes musikkårer vid F 1, F 5, F 7 och F 8. För dessa flottiljer upptoges medelsbehovet enligt av försvarsutredningen angiven beräkningsgrund med 3,000 kronor per flottilj, d. v. s. för de nämnda flottiljerna 12,000 kronor. Nästkommande budgetår föresloges musikorganisationen utökad med musikkårer vid F 11 och F 12. Kostnaderna beräknades till 1,000 kronor för envar av dem, d. v. s. tillsammans 2,000 kronor. Medelsbehovet under anslagsposten bleve alltså sammanlagt 14,000 kronor.

I anslutning till det anförda beräknades anslaget, vilket föresloges skola benämnas »Kasern- och förplägnadsutredning m. m.», sålunda: